

DESTINE ÎN ECONOMIA DE PIAȚĂ

Editura InfoRapArt Galați - 2021

Câteva considerații

Un om mi-a dăruit prietenia lui. Nu dintr-o dată, ci treptat, după ce s-a convins că nu-l voi dezamăgi. Apoi a început să povestească. Despre viața lui. Despre oamenii cu care s-a întâlnit, care l-au însoțit, care au avut încredere în el. Despre oamenii care l-au dușmănit, cu pricină ori fără nici o pricină. După un timp a venit cu un manuscris. Câteva zeci de pagini, scrise pe foi liniate și prinse într-un dosar cu coperta transparentă. „Acestea le-am scris când nu aveam cui povesti!” Nu s-a dus cu povestea vieții lui prea departe, în urmă. Trecutul - pornind din fragedă copilărie – l-a povestit printre alte evenimente care aveau legătură, unele cu altele. „Ceea ce ni se întâmplă azi are originea cu mult în urmă. Lucrurile vin, ca un bumerang care colindă prin zări depărtate și se întoarce mereu spre mâna care l-a lansat. Această Mână se numește Soartă!”

Au trecut trei decenii de când soarta locuitorilor acestei țări a cunoscut schimbări deosebite. Trei decenii de evenimente istorice, de transformări fără precedent. Din păcate, viața majorității românilor s-a deteriorat sub toate aspectele esențiale. Nesiguranță, sărăcie, boală, sacrificii, distanțare socială, alienare, pierderea unor importante principii morale, transformări în esența familiei, altele multe și grave.

Cartea de față prezintă experiențe trăite după evenimentele din decembrie 1989, de un om important din peisajul socio-economic al Galațiului. Este vorba de un personaj care a condus o mare colectivitate de specialiști de pe platforma siderurgică gălățeană. Grija lui principală s-a numit SUPRAVIEȚUIRE. A trebuit să caute, de cele mai multe ori singur, căi pentru adaptarea la legile - scrise și nescrise – ale economiei de piață. A trebuit să dea de muncă la 9.500 de angajați, să le asigure salarii, să vegheze la respectarea legii. Eroul nostru are multe de povestit. Se destăinuie hârtiei, așterne episoade reale din viața sa, trăite cu emoții, tensiuni, frici. N-a avut confidenți, nu și-a încredințat viața ajutorului omenesc, ci a judecat singur și a decis cum să facă toți pașii pe drumul pe care a mers până la capăt. Zice eroul nostru, de câteva ori, cum, uimitor, îi veneau soluții neașteptate, izvorând din subconștient ... Mai târziu recunoaște că doar Proniei Cerești i s-a destăinuit, spunându-și necazurile. De multe ori, la momente de răscruce, a primit răspuns, de acolo de unde trebuia să vină tot ajutorul pe care oamenii nu i-l puteau da.

Paginile scrise de mâna lui, botezate „File de Poveste” mi le-a încredințat mie ca să le transcriu într-o formă literară, atât cât mă pricep. Mi-a permis să adaug sau să scot pasaje, evenimente, fapte, consemnări pe care nu ar trebui să le cunoască lumea. Am avut voie să îmbrac în veștminte noi, strălucitoare, unele momente descrise în aceste „Filele de Poveste”. Acordându-mi-se mână liberă, mi-am permis să adaug, pe ici, pe colo, câțiva stropi de ficțiune. Nu totul este adevărat până la capăt. Dar, așa-i în literatură, scriitorul construiește, creează ... Însă, pe fond, ansamblul este cât se poate de real. Dacă cineva se regăsește în aceste pagini, cu numele său adevărat ori cu el schimbat și crede că nu este corect prezentat, să fie încredințat că este vorba de altcineva, poate un personaj fictiv. Iar faptele, fiind vechi, sunt deja prescrise ... Luați însă aminte, aceste pagini redau realitatea, asprimea luptei pentru supraviețuire. Așa cum a fost și așa cum încă mai este ...

*

Am rugat doi prieteni să-mi citească manuscrisul și să spună ceva: merită? sau „Opus igne, auctor patibulo dignus est” (*Rezoluția cenzurii pe Hronicul românilor și al mai multor popoare – de Gheorghe Șincai*). Au fost drăguți (ca să ocolesc termenul „indulgenți” și mi-au transmis considerațiile lor. Le-am pus așa cum le-am primit, adică în ordine cronologică. Desigur, le mulțumesc! Și îi asigur că am – pentru ei și pentru percepția lor critică – cele mai alese sentimente!

Cartea unui Super-Meșter Manole

Pe eroul, super-eroul, Meșterul Ștefan Prică îl știm din alte cărți ale lui Petru Todoran, ceea ce ne confirmă că unul dintre scopurile acelor cărți (dar și a acesteia) s-a împlinit: un om de omenie a fost salvat de la uitare, așadar, conform unor vechi înțelepciuni, salvându-se o viață de om, s-a salvat o lume întreagă!

Alt scop era salvarea de la uitare și a faptelor celor care au adus o nouă dimensiune, aproape faraonică, din punct de vedere istoric, Galațiului. Oraș care, într-o epocă pe care unii o vor scoasă cu totul din istorie, a cunoscut o dezvoltare la care cu greu se va mai ajunge.

Ștefan Prică, pe care îl cunoaștem (sau îl vom cunoaște) acum mult mai bine, tot cu ajutorul Cronicarului Todoran, urmașul unui Sfânt, la propriu, avea multe fapte de salvat de la uitare, transcrise, traduse-n cuvinte, cam 2000 de pagini, cam câte o pagină de fiecare an din epoca creștină!

Este drept că veți descoperi și câteva inserții istorice, dar mai mult schițate și cam oprindu-se către început și mijloc de secol XX!

Cele mai multe pagini, transfigurate și esențializate de către Cronicar, se vor opri la ne-aventurile lui Ștefan Prică, deoarece nu se poate spune că omul nostru a fost un aventuros. Rareori vezi descrisă viața unui astfel de om rațional, care a reușit cu înțelepciune să administreze instituții diverse, să ajute mii și mii de oameni să aibă o viață normală. Și vor fi și pagini pitorești, din Ardeal, unde se cunosc, în jurul Celui de-al Doilea Război Mondial, neajunsurile, dar și binefacerile economiei de piață, când copilul Ștefan mai vindea prin Brașov diverse produse...

Veți vedea/citi cum Cronicarul, având harul prieteniei de la Sfântul protector al numelui, Petru (icoanele cu Sfântul Petru și Sfântul Pavel spun multe despre „cultul” prieteniei adevărate în creștinism!), ajunge să se apropie de Ștefi (Ștefan Prică) „moștenitor a câte puțin din trăsăturile ciobanilor macedoni, bulgari, greci, sârbi, ucraineni, turci, tătari, armeni și evrei și, desigur, români, cel pe care George Mârzac, fost director general la două mari combinate siderurgice din țară, l-a botezat ca fiind Constructorul care a fost peste tot și în tot timpul, în fruntea ridicării obiectivelor de pe această platformă industrială.”, între mulți dintre acești oameni, întâmplător sau nu lideri adevărați născându-se frații demne de legende, pentru ei Combinatul Siderurgic Galați fiind „fratele mai mare”!

Desigur, una este să ai doar nouă meșteri mari, calfe și zidari și alta să ai griji și responsabilități față de cei 11.200 (peste unsprezece mii) de salariați ai IACMRSG-ului, care te poate transforma într-un

fel de divinitate care, însă, nu-și uită umanitatea, episoadele vizând viața privată, cele mai multe abia schițate, fiind un omagiu adus familiei, indirect soției pierdute mult prea devreme din pricina unei boli nemiloase.

Și mai este o legătură cu celebra legendă-baladă: unul dintre primele capitole este dedicat lucrărilor la Catedrala (acum arhiepiscopală) din Galați, mai exact lucrărilor de refacere și consolidare, care au durat 10 ani. Cităm un mic fragment: „La final, eu și constructorul asociat, domnul Constantin Mitroi, am pus o întrebare retorică: n-ar fi fost mai simplu, mai ieftin și mai rapid să fi construit o nouă clădire, pornind de la zero? Ba da, desigur, ne-au dat răspunsul distinșii profesori.” Dar veți vedea de ce a fost mai bine așa!!!

Oamenii săi (și implicit Măria -Sa, pentru că acei oameni sunt oamenii Măriei Sale) vor mai fi implicați și în alte lucrări la biserici și mănăstiri, din acest punct de vedere cartea fiind o **mărturie creștină a Renașterii spirituale** care a avut loc sub binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Casian, cu episoade amintind de „Jurnalul fericirii” al lui Steinhardt:

„Mă surprindeam, uneori, oprit locului privind spre lumina coroanei solare scăpătând spre linia orizontului. Tihna înserării era un leac neprețuit pentru mine. Fiind alături de Preasfințitul și de ajutoarele sale atâția binecuvântați ani, am început să-mi refac educația de credincios creștin. În acele ceasuri când priveam asfințitul și liniștea firii se cobora și peste mine, simțeam măreția Creatorului care se regăsea în tot, în întreg, dar și în multitudinea de amănunte. Treptat, am deprins să văd măreția lumii nu numai în complexitatea anevoie de înțeles în profunzimea ei ci, mai ales, prin acceptarea cu bucurie a descoperirii lui Dumnezeu în tot ceea ce ni se întâmplă. Gândurile mi se limpezeau, le vedeam parcă mai clare la lumina înserării. Nu din cauza Luminătorului Zilei ci din frumusețea flăcării șovăitoare a unui opaiț pe care îl descopeream în adâncul ființei mele, în suflet. Din instinct mâna mi se ridica făcând semnul Crucii când pacea înserării mă cuprindea, învăluindu-mă ca o mângâiere de mamă grijulie.”

Evenimente precum Revoluția sau ce-o fi fost ea, contactele cu jungla economiei de piață („fenomenele ei”), cu toate pericolele posibile, cu începuturile... digitalizării la Galați, eterna tranziție socio-economică („metodele lui Stolo de trecere a economiei socialiste prin valțurile precapitalismului”, printre altele), inflația („Suntem, deci, în 1994, trăim în economia de piață de aproape cinci ani. Inflația a crescut la 21500 la sută față de prețurile din prima jumătate a anului 1990. Acum bancnota noastră națională, leul, s-a umflat peste măsură. Noi suntem milionari!”), lupta cu zvonuri de tot felul, inclusiv cu bârfe amoroase, plata unor datorii de sute de miliarde (cu toată tensiunea socială rezultată), epopeea pensionărilor premature, (tratată cu umor special), lovituri pe care le primește din partea presei locale sau centrale („România liberă”) ș.a.m.d., toate acestea relevă un caracter adevărat, pentru care a supraviețui nu este decât o artă morală. Iată ce aflăm dintr-un episod în care apare regretatul Dumitru Nicolae:

„Între timp, lucrurile decurgeau cu aceleași manifestări curente, adică trebuia să intervenim destul de frecvent la evenimente nedorite, adică avarii. O dată, la o asemenea întâmplare, mă abordează domnul Nicolae Dumitru și îmi zice:

-Omul muncii, îmi spun oamenii mei că totdeauna ești primul sosit la orice avarie se întâmplă în Combinat. Cum faci? Nu mai dormi acasă?

-Întâmplarea face ca totdeauna eu să prind mai puține semafoare! Asta-i explicația.”

Așadar, avem un nou roman-documentar (așa cum sunt și filmele documentare, marcă înregistrată Petru Todoran, aici la patru mâini, cu Ștefan Prică), dar și o... istorie aproape ca o istorie scrisă de niște istorici adevărați, cu documente, cifre, citate ș.a.m.d., cu, așa cum spuneam, inserții spectaculoase:

„Deși eram un puști, de 12 ani sau poate nici măcar atâta, el îmi dădea sfaturi care să-mi prindă bine cândva, în viitor. Tatăl meu și-a pierdut averea – agoniseala prin muncă, nu avusese cine știe ce averi mari – de trei ori, într-o perioadă de istorie amară pentru neamul românesc. Prima pierdere a suferit-o în Ucraina, unde dobândise 1.500 de oi. În Crimeea. Pe cale cinstită. În cei patru ani, 1917 – 1921, cât a trebuit să stea pe loc în acel ținut din cauza războiului civil, revoluționarii bolșevici și gărzile albe, contrarevoluționare, i-au păpat oile. Când a putut scăpa din acel iad, cum se întregise țara la 1918, tata și-a luat familia și s-a așezat în România Mare, în comuna Monor, județul Bistrița. Aici am locuit între 1925 până în 1940, când Dictatul de la Viena ne-a alungat și de aici, lăsând în urmă o băcănie și un făgădău, rodul muncii familiei, soț și soție. Au încărcat într-o căruță ceea ce au apucat să ia din averea agonisită prin muncă și s-au tras la Brașov. Acolo și-a găsit adăpost la 150 de metri de gară, acolo și-a deschis o băcănie. A fost a doua pierdere. Aproape de sfârșitul războiului, când avioanele americane au ajuns pe cerul patriei noastre, la primul val de bombardiere care au trecut peste Brașov, în prima zi de Paști, o bombă a căzut peste băcănia tatălui meu, distrugând și această a treia agoniseală. Toată familia se reunise la Tilișca, lângă Sibiu, sărbătorind Sfintele Paște cu neamurile. Când s-a auzit hurea avioanelor zburând pe cer, toți oamenii satului au ieșit din case. Tata, Dumnezeu să-l odihnească, a spus „Astea o să bombardeze Brașovul!” Și așa a fost. Am rămas săraci, acolo la Tilișca, la neamuri. Pentru a treia oară în viața lui, tatăl meu s-a ridicat de jos, nu s-a lăsat doborât. Ne spunea nouă, băieților – că eram trei frați! – când aveți de făcut o treabă pentru a vă asigura viitorul, sau orice lucru important, mai întâi să vă gândiți bine, să vă asigurați resursele toate, iar când veți avea toate condițiile gata, atunci să porniți să faceți acel lucru. Să nu te lași influențat de nimeni, bazează-te numai pe mintea ta.”

Bref, cartea unei minți sănătoase, dacă tot se scriu și se publică atâtea cărți despre creierul uman în general, într-un corp sănătos, cartea unui suflet frumos care a scris, la urma urmelor, din perspectiva eternității, o istorie pentru Ceruri, mărturie clară, fără echivoc, că omul, aici Ștefan Prică, poate sfinți locurile, dar și oamenii pe care îi păstorește.

La Catedrală sau în instituții mai lumești!

Să ne bucurăm, în paginile următoare, de acest om! Și de prietenii săi! De faptele sale, de Lumina sa!

Adi-George Secară,

Uniunea Scriitorilor din România

Destine în economia de piață

Cătrănit nevoie mare, dl inginer Petre Todoran îmi aduce la cunoștință că un ilustru literat gălățean îl somează să treacă deîndată la scrisul autoreferențial, să mai arunce în cele patru vînturi coclita călimară, tocitul toc de Cronicar, al Combinatului, al Fanarioților și să mai cerceteze și prin ograda proprie cele tornade ale sufletului cu care a pornit în lume și le tot strunește cine știe pentru când. N-am cum să-l stabilizez emoțional decât amintindu-i că numele/porecla vreunui boiernaș, dosit prin iatacurile boierești din timpurile medievale, s-o fi disipat cu trecerea veacurilor, în timp ce numele lui Grigore Ureche, Miron Costin, Ioan Neculce, Radu Greceanu, Radu Popescu (dimpreună cu cei asemenea lor) s-au așezat temeinic la baza unor statui, în fruntea unor studii monografice, prin capitole de istorii literare sau chiar la intrarea/ieșirea de pe vreo stradă românească. Rodul minții, trăinicia scrisului – pentru sine, în numele celorlalți - toate înfruntă uitarea, construind un monument mai puternic decât bronzul. Înspre versurile lui Horațiu, din **Ode**, III, *Exegi monumentum aere perenius*¹, îl îndrept să se orienteze pe supăratul meu preopenint, atunci cînd cineva , cu jumătăți de măsură, se hazardează să-l judece din exterior.

Noua propunere editorială a gălățeanului nostru se cheamă „**Destine în economia de piață**”, un titlu cam jurnalistic (doar la primul contact cu coperta), de anchetă socială programată pe termen nedeterminat. Volumul este rezultatul colaborării, aproape insolite (între un furnizor de informații, de sevă a trăitului și un meșteșugar dedulcit la aroma, nu doar la sonoritatea

¹ *am desăvârșit un monument mai trainic decât bronzul* – versul exprimă siguranța poetului că opera sa va supraviețui timpului!

cuvântului) elaborat dimpreună cu personajul și Povestitorul, inginerul Ștefan Prică, mai veche cunoștință a lectorilor. „*Cartea de față prezintă experiențe trăite după evenimentele din decembrie 1989, de un om important din peisajul socio – economic al Galațiului. Este vorba de un personaj care a condus o mare colectivitate de specialiști de pe platforma siderurgică gălățeană. Grija lui principală s-a numit SUPRAVIEȚUIRE. A trebuit să caute, de cele mai multe ori singur, căi pentru adaptarea la legile – scrise și nescrise – ale economiei de piață. A trebuit să dea de muncă la 9500 de angajați, să le asigure salarii, să vegheze la respectarea legii. Eroul nostru are multe de povestit .*”(*Câteva considerații*, p.3). Galeria de personaje generice, emblematice pentru o epocă anume, suficiente pentru un imperiu literar gestionat de Petre Todoran (Cronicarul, Meseriașul, Povestitorul, Constructorul) se completează cu un nou exemplar : Managerul („ haina de Manager era mult mai strâmtă, mai rigidă decât fusese costumul de director general”, cap. *Lungul drum de la Miracol la Minune*).

Sunt topite în cele 14 capitole ale volumului final, după sortări și epurări, cam 1900 de pagini, botezate eminescian *File de poveste*, îndosariate cu dichis, peste care ochii, mâna, mintea domnului Prică au trecut de mai multe ori. Cu sfială. Cu accelerări primejdioase ale pulsului, atunci când încărcătura cuvântului e sub nivelul faptei/faptelor trăite. Cu emoție. Cu neîncredere. Cu discreție și decență, atunci când dramele (inerente) familiei dau semn că vor să acopere scena și trebuie strunite de urgențe ale colectivităților, urgențe care nu acceptă amânări. Cu sentimentul că un alt povestitor și-ar fi căutat căi inedite de implicare a cititorului. Modelând propozițiile de prezentare a acestei cărți, lucru rar și bizar, s-a infiltrat în minte-mi numele lui Camil Petrescu, romancierul și estetul, cu ale lui teorii despre substanțialitate, autenticitate, anamneză și câte altele. Măcar și pentru invocarea funcției purificatoare, cathartice a scrisului. N-a fost decât o himeră, o simplă himeră în mintea unui anonim profesor de literatură!

Ștefan Prică pare omul providențial într-o economie fluidă, alunecoasă, ademenitoare /promițătoare pentru firile aventuroase, acaparate de iluzia banului lesne acumulat, imprevizibilă - adică nesupusă legilor economice consacrate, verificate pe îndelete. El își notează în planul managerial câteva coordonate, transformate în obsesii, aducătoare, în IACMRSG, de stabilitate pe termen scurt. Trebuie să asigure „front de lucru” pentru mai bine de 9000 de oameni, bani de salarii la fiecare final de lună, bani pentru achitarea datoriilor reeșalonate pe cinci ani, bani pentru.... (Unde-s cifre, numere, simboluri matematice, musai se armonizează și o paranteză : În continuarea unor calcule de specialitate, ajutate de tehnici ultramoderne, propun și eu o aplicație la regula de trei simplă: dacă zece la sută din cei trecuți pe statele de plată ar lua cunoștință de insomniile pe termen lung ale Managerului, consemnate în paginile **Destinelor**, câți potențiali cititori s-ar alinia în sala de lectură ?). Și totul în condițiile unei inflații cu care România nu se confruntase decât în foarte rare momente, când concurența nu cădea în sentimentalisme, iar soluțiile nu prea mai veneau de la forurile centrale. O faună insolită își face loc, agresiv, fără vreun respect, printre cei

consacrați, verificați în focul faptelor, al provocărilor. „Costume de materiale scumpe, cu jachete cambrate pe torsul cu tendințe evidente de îngroșare, bărbuțe ostentativ neîngrijite (că așa-i moda !), pantofi scumpi cu ciocul avântat spre înainte, ochelari de soare sau din cei heliotropi și, cel mai important accesoriu, gentuțe diplomat metalice, argintii care aveau un conținut ușor de bănuț.” (106). Rândurile nu sunt nici transcrieri, nici prelucrări după „Ciocoi vechi și noi” sau romane similare pe tema parvenitismului. Diferențele vin doar din plasarea pe scara istoriei moderne a prozatorilor, a consumatorilor de literatură. Unele exemplare urcă, nestingherite, poate nechemate, în ierarhii care aduc prejudicii incalculabile neamului românesc, pe termen nelimitat. Exemplificările nu lipsesc din text. Poate ele însele sunt mostre ale „Destinelor” din „economia de piață”. Nu lipsește prea/îndrăgitul (?) erou național care, dintr-o privire, cu siguranța celui care le știe pe toate pentru totdeauna, a decretat că industria autohtonă e un morman de fier vechi. Nici măcar, „un grup de mormane”, pentru a da iluzia multiplicării, a participării comunității, și pentru a fi în specialitatea domnului profesor. Iată-l pe azi uitatul Ulm Spineanu făcând (pentru a câta oară?), inventarul călătoriilor sale, într-un moment în care delegația de la Galați trăiește emoția unei posibile prăbușiri a IACMRSG-ului . „A vorbit astfel, singur, cam două ore. Dacă îmi aduc aminte, cred că de două ori a intervenit senatorul Paul Păcuraru, amintind de niște drumuri ale sale care s-au intersectat, în State, cu ale domnului ministru. În ora următoare au defilat amintirile domnului ministru din vizitele făcute în centre industriale din Regatul Unit, Franța, Germania. Pomenind despre Japonia ora s-a făcut 22,00.”(p.144). Dacă nu ne-am fi deprins, ca adevărați creștini, să rostim doar vorbele bune despre cei plecați dintre noi, acoperind cu uitarea efemeritatea relelor acumulate într-o viață, cine știe la ce dezlănțuiri grobiene s-ar deda povestașii! Câtă e aplecare precugetată înspre șarjă din partea naratorilor, câtă decizie fermă de îndepărtare de un trecut tulbure, vâscos, greu respirabil numai cititorul de bună credință, cu „măsurariul” său poate hotărî.

Alternativele, în noile condiții – mai curând buimăceli colective intensificate, de la centru/ din centre de interese greu detectabile (nu că m-aș da în vânt în legătură cu teoriile conspirației !), intenționat, la intervale - pentru un conducător de întreprindere sunt minime. „Orice manager numit în fruntea unui societăți comerciale, cu Statul ca acționar principal, avea de ales între două opțiuni distincte : salvarea, adică supraviețuirea societății prin intrarea în legalitatea deplină, ori calea a doua, a interesului personal, de tip „încărcat în căruță”. (p. 45). Dacă somnul rațiunii naște monștri, nesomnul unui specialist, sincer afectat de primejdia declinului global, generează soluții fertile, viabile. Ele, acele soluții, asigură stabilitatea muncitorilor, plata drepturilor salariale, plata angajamentelor față de bănci. Cât despre recunoaștere sau recunoștință, invit pe cititor să guste, nediluată, din amărăciunea capitolului final **Naivitate** și, mai ales, **Răsplată pentru fapte de bine** !

Îl avantajează pe proaspătul aspirant la condiția de intermediar între interesele Statului (destul de confuze la acea epocă de căutări!) și lumea debusolată a șantierelor: gena, ambiția,

experiența acumulată în rânduiala anterioară, mediul familial și absența (nu numai declarată, dar și confirmată în nenumărate ocazii!) a lăcomiei grosolane, a poftelor de a pune stăpânire pe tentațiile imediate, fermecătoare ale lumii. Adolescența i-a facilitat prima experiență în relația cu piața liberă. „Eu aveam sînge de comerciant, spunea tata. Mă descurcam în acele piețe, deși făceam concurență unor negustori chivernisiți, care aveau gherete închise, cu geamuri de sticlă și căldură iarna. Când vânzarea era mai slabă, mai lăsam din preț, pe ascuns, că dacă mă aflau negustorii că încalc regula prețului stabilit de ei, mă rupeau în bătaie...În acei doi ani am învățat să îmi asum riscul, dar și curajul inițiativei aducătoare de câștig.”(p. 310).

Dacă n-ar trebui să dau socoteală, să probez cu realitățile textului, sensul afirmațiilor, aș zice că „**Destine în economia de piață**” e o carte rară întrucât se bazează pe un sentiment la fel de rar (acela de **recunoștință** necondiționată) și pe o relație, infinit mai rară printre contemporani (aceea de **prietenie**, consolidată în timp, intensificată în ultimul deceniu), între cei doi, Ștefan Prică – Petru Todoran, autori și actanți de data aceasta într-o perioadă de incertitudine semănată pe platforma Smârdanului.

Prof. V . Leonte

Capitolul 1

Oameni vechi în haine noi

-Am făcut pasul, am intrat și ne-am trezit cu o nouă identitate, zice „managerul” Ștefan Prică, mirându-se puțin de noua stare la care, vrea-nu-vrea, trebuie să se adapteze cu mare viteză. Acum suntem „societate comercială”, vindem și cumpărăm. Cine putea să fie cel mai potrivit om în fruntea unei firme comerciale, decât acela care avea în sânge părticele adunate în veacuri de transhumanță din firile de greci, armeni, macedoneni, bulgari, slavi din patru vânturi, turci și tătari?

-Și chiar și evrei! completează Cronicarul, cu îndrăzneala pe care crede el că o poate folosi în relația cu domnul director general Ștefan Prică, față de care se simte apropiat, deși sunt ani mulți la diferența de vârstă. Dar care i-a încredințat prietenia. Și, o dată cu aceasta, destăinuiți despre evenimente, oameni, fapte, relații ... Prinse în dosare numerotate, cu titlul „File de Poveste”

Sunt îndreptățit, deci, să mă adresez domnului Ștefi cu familiaritate, aflându-mă după atâtea sute de pagini scrise în folosul grupului de „moșneguți”, cum singuri s-au redenumit, cei 6 – 7 foști directori de la SIDEX, în urmă cu mai bine de doi ani, când și-au propus să scrie niște Cronici, ale Combinatului. Dar a venit Pandemia și grupul a garat pe o linie mai puțin activă. Oricât s-a străduit Cronicarul să reînnoade firul narațiunii, nu a reușit să redea vitalitatea și farmecul atmosferei destinate, din jurul mesei din rezerva Cafenelei de la Spicul, din centrul Galațiului. Altfel ai chef de

vorba când stai în mână cu un pahar de vin rozé, când poți purta un dialog, chiar suprapunându-te în vorbire peste prietenul de alături. Așa că treptat am ajuns să mă apropiu de Ștefi, cel pe care George Mârzac, fost director general la două mari combinate siderurgice din țară, l-a botezat ca fiind Constructorul care a fost peste tot și în tot timpul, în fruntea ridicării obiectivelor de pe această platformă industrială. El a fost cel dintâi, avea multe amintiri, îl știam ca fiind un filon de aur, plin cu întâmplări, evenimente, istorii, povești. L-am rugat să scrie, să-și noteze amintirile și să mi le încredințeze, că le voi pune în valoare. Nu trebuie ca lumea să ne uite.

Am în mână peste 1900 de file scrise de domnul Prică. Acum încep să le transcriu, să le fac roman biografic. Iată ce scrie, în deschiderea confesiunilor sale, eroul meu:

-Sigur că mă simțeam ciudat, în primele săptămâni din epoca nouă, în care ne-am trezit parcă prea brusc. Priveam în ochii salariaților noștri și mă vedeam, pe mine, la unii ca „omul potrivit!”, iar la alții ca „omul căruia i s-a împlinit sorocul, ar trebui să plece”. Ceea ce a urmat avea să dovedească, fără tăgadă, că soarta ne este rezervată mai din timp și ceea ce ni-i scris în frunte ne este pus. Fiind director general, încă necontestat de nimeni la acel moment, m-am simțit obligat să convoc adunarea colaboratorilor apropiați și să le cer părerea, fiecăruia în parte și tuturor, ca grup de forță, în privința pașilor pe care trebuie să îi facem acum și în zilele următoare. Directorii de antreprize m-au reconfirmat în fruntea lor, tacit, fără efuziuni sentimentale. Doar suntem bărbați care ne-am confruntat cu greutăți mari și nu ne-am lăsat învinși!

-Nimic din ceea ce este înscris ca obligație contractuală cu partenerul nostru de viață, fratele mai mare numit Combinat Siderurgic Galați, nu s-a modificat până la această dată. Suntem acum, la sfârșit de decembrie 1989, în ultimele zile din lună, trimestru, semestru și an. Obligația noastră prioritară este să întocmim documentele de închidere a perioadei de plan pentru a ne putea încasa salariile. Mobilizați toată lumea, de la șefii de echipe în sus, să acționăm cu insistență în Combinat pentru a obține semnăturile necesare pe documentele de plată. Instruiți oamenii să se adreseze partenerilor cu mult tact, să nu se angajeze în comentarii despre evenimentele din zilele acestea, sau despre persoane. Se pot face interpretări greșite, cu consecințe la adresa lor, ca oameni și chiar asupra întreprinderii noastre. Vă rog să mă informați operativ dacă apar probleme sau neînțelegeri. De asemenea, îi rog pe toți cei care au lucrări deschise în județ, în zootehnie, irigații, sedii de instituții și centre comunale precum și în municipiul Galați să se informeze discret despre soarta acestor investiții. Ne interesează aspectele financiare, adică finanțări, plăți, livrări de materiale și utilaje cât și disponibilitățile de plată către noi. Sunt momente destul de complicate, trebuie lucrat cu discernământ, dar aveți grijă să nu vă implicați, că nu este cazul, în conflicte locale. Distanțați-vă, fiți neutri!

-Frumos, bravo! Ai pornit la drum cât se poate de corect, aprecie George. Deși nu aveai prea mare vechime în fruntea unei întreprinderi de mărime și importanță națională, ai acumulat suficientă

experiență într-o viață de muncă continuă. Apropo, ce vârstă aveai la data aceea și câți salariați avea ICMSG-ul²?

-Păi, dacă-s născut în 1932, socotește singur, George! Aveam 57 de ani. Puteam scăpa de orice complicații, ieșind la pensie deoarece aveam câțiva ani de grupă de muncă și îndeplineam condiția de vechime necesară. Dar firea mea nu era aceea a unui laș, fugar de răspundere. Simțeam că nu-i pot lăsa baltă pe acești colegi, așa că m-am afundat în muncă așa cum am făcut totdeauna, pe orice treaptă ierarhică m-aș fi aflat. Aveam ceva în mine care mă împingea să muncesc, până la epuizare de multe ori, lăsând la o parte grijile familiale, până la totală neglijare. Adică nu în mod voit, Doamne ferește! Ci pur și simplu mă lua valul problemelor de serviciu și uitam de orice alte griji! Am avut mare noroc, în viață, cu draga mea care, ajungând destul de repede să mă cunoască, m-a ajutat în toate, nu numai preluând spre rezolvare problemele familiei, ci de multe ori, așa cum v-am povestit în Cronici, m-a scos din impas în unele situații complicate de muncă.

-În zilele care au urmat lui 22 decembrie eu am stat acasă, zice Cronicarul. Am urmărit ce se transmite la televiziunea națională, am văzut actori mari venind la vedere cu declarații care mai de care ... Era parcă o întrecere de a prezenta declarații de fidelitate față de schimbările ce se produc. Ca în vechile scrieri despre domniile noi, la care veneau supușii să jure credință. Acum, aceste ziceri publice sunt doar forme, în cele mai multe cazuri stângace, de sugerare a dezicerii de vechiul regim. Dar dumneavoastră, domnule Prică, ce senzație ați avut privindu-vă colaboratorii apropiați, în ședințele pe care le-ați convocat în zilele de 23, sau 24, apoi după Crăciun? Ce ați văzut în ochii lor? Cum v-ați văzut pe dumneavoastră în ochii lor? Sunt curios să aud de la dumneavoastră rememorând stări psihice la zile grele.

-Cred că este o invitație indiscretă, poate că îmi va fi dificil să răspund. Însă chiar eu am punctat o dezvăluire, de fapt este o destăinuire mai mult. Am consemnat în Filele de Poveste că simțeam că poziția mea era cea mai vulnerabilă în ierarhia întreprinderii. Recunosc, toți directorii erau timorați, îi vedeam ca pe niște copii de clasa a VI-a sau a VII-a care vor ieși pe scenă la o serbare școlară importantă și au trac, le este frică să nu se facă de râs. Cred că toți cei care ocupau o funcție de conducere, chiar și cei de la baza piramidei, toți simțeau ochii mulțimii ațintiți asupra lor. Nu este ceva comod! Cred că la acel moment nu conștientizam că trec prin asemenea stări. Cred că Îngerul meu păzitor m-a luat de mână și m-a ajutat să trec repede și cu bine peste acele zile. Munca, stăruința de a proceda ca la sfârșit de fiecare lună, fără stres sau emoții, de a nu-i slăbi pe subalterni, astfel am scăpat de senzația de vulnerabilitate și mi-am consolidat stăpânirea de sine. Nu doar eu, ci toți directorii de întreprize.

-Vedeți că n-a fost o întrebare prea indiscretă? V-ați descurcat minunat, iar eu am primit răspuns la un subiect extrem de complex, cum ar fi psihologia omului apăsător de îndoieli, de nesiguranță: Și, mai departe? Ce mai puteți spune despre acele zile fierbinți care se succedau, nefiind întrerupte nici măcar de spiritul Crăciunului?

² ICMSG – De fapt, societatea se chema Întreprinderea Antrepriză de Construcții, Montaje și Reparații Siderurgice = IACMRSG!

-Familia mea era divizată, aş spune, conjunctural. Soţia era la Bucureşti, cu familia fiicei celei mari, iar eu împreună cu mezina eram la Galaţi. Nu era nici o şansă de reunire, nimeni nu avea curaj să se pună pe drum în ajunul Crăciunului, când „teroriştii” încă îşi făceau jocurile, cum se anunţa în masmedia. Însă după execuţia dictatorului lucrurile s-au detensionat, brusc. Aveam senzaţia de vinovăţie, pentru crima produsă cu brutalitate în zi sfântă. Dar după ce zgomotul rafalei de mitralieră a încetat, s-a întins liniştea, o linişte apăsătoare, o linişte a vinovăţiei. Zilele ce au urmat Crăciunului pentru mine, personal, au fost zile punctate de sentimentul griii şi al responsabilităţii faţă de cei 11.200 de salariaţi ai IACMRSG-ului. Cred că cifra aceasta, 11.200, am repetat-o destul de des până la Anul Nou, lăsând ca toţi cei din jur să înţeleagă că directorului general chiar îi pasă de atâţia oameni şi îi este greu să nu simtă uriaşa responsabilitate a acestei cifre.

Anul nou 1990 l-a găsit pe eroul nostru destul de liniştit în privinţa viitorului apropiat. Combinatul solicita lucrări care acopereau circa 9.000 de salariaţi. Fiabilitatea „lucra” bine în Combinat, ţinea la IACMRSG! Alţi 1.000 de oameni aveau în responsabilitate lucrările angajate la Tulcea, la Catedrala Episcopală, la unele obiective din municipiul Galaţi care mai aveau finanţare. Mai erau lucrările angajate la Brăila, la cele două laminoare de acolo. Deci cu acest portofoliu, atât domnul Prică, dar şi antreprizele puteau să înceapă anul 1990 sub auspicii bune. Nu exista răspuns punctual pentru circa 1.200 de oameni. Dar griji nu şi-au făcut prea multe deoarece, imediat din prima zi de lucru a lunii ianuarie, a început vânzoleala: la birourile Serviciului Personal veneau oameni care voiau să obţină transferul în alte părţi, apoi din afară, veneau alţi oameni care băteau la porţile întreprinderii căutând angajare. Repede s-au întors de unde au venit circa 700 din şomerii plasaţi de Frontul Salvării Naţionale, aşa zişi şomeri care au ieşit la lumină, la revoluţie, de pe străzile din jurul Portului Docuri şi al Bazinului Nou. De fapt, oameni fără căpătâi, vieţuitori pe malul Dunării. Au cerut să li se dea locuri de muncă, dar aveau pretenţii la boierie, la trai pe vătrai cum se zice în popor. Când primăvara a răbufnit cu verdeaţă şi căldură, cotloanele vechi de pe malurile Dunării s-au repopulat rapid cu aceşti boemi, personaje pitoreşti din vechile nuvele.

-În primul trimestru al anului 1990 întreprinderea noastră s-a stabilizat cât de cât. Fluctuaţia personalului a scăzut mult. Erau câteodată două, trei săptămâni la rând când nimeni nu pleca şi nimeni nu cerea angajarea. Totuşi, eram 10.000 de salariaţi! Am convocat Consiliul Oamenilor Muncii, în forma sa reorganizată, în care secretarii de partid fuseseră înlocuiţi cu preşedinţii de sindicate. Am deschis discuţiile, fără menajamente, ridicând problema numărului de personal angajat şi încărcarea lor cu sarcini de muncă, astfel încât salarizarea să nu sufere atingeri. Orice cutremur, cât de mic, în legătură cu sumele înscrise pe ştatele de plată putea degenera în manifestări periculoase. Singura soluţie preventivă era completarea portofoliului de contracte. Trebuia să ne atragem noi clienţi. Am stabilit în acel COM că fiecare antrepriză are obligaţia să caute lucrări noi, cu finanţarea asigurată. Şi rezultatele au venit, destul de repede. Constructorii noştri câştigaseră un bun renume, astfel că am intrat destul de uşor pe piaţa construcţiilor de locuinţe. Constructorii tradiţionali din Ministerul Construcţiilor treceau prin probleme, era ceva harababură pe la ei, astfel că oferta noastră de muncă a fost iute acceptată de municipalitatea

Galațiului care se afla sub presiunea străzii, populația săracă, cea rămasă fără repartiții la blocuri fiind amenințătoare, greu de stăpânit. Apoi am reușit să intrăm cu lucrări la șantierele navale din Galați și Brăila. O surpriză plăcută ne-a bătut la ușă: am primit cerere de angajare pentru lucrări de amenajări portuare, la dane și depozite. De la Galați a pornit aprecierea la adresa echipelor care au rezolvat unele probleme de grad mediu de dificultate la aceste dane și așa am prins comenzi similare la Constanța. Contractul nostru cu administrația portului constănțean l-a făcut fericit pe Cornel Bradu, constănțean de origine. Am fost solicitați de confracții siderurgiști din Buzău, iar grupul laminoare, condus de inginerii Găvrus și Leon Moldovan a intrat în București, la construcția de blocuri de locuințe.

-Deci v-ați descurcat bine, cum s-ar zice, concluzionă Iuliu Ovesea. Dar cu construcțiile de vile făloase, cum v-ați descurcat? Că începuseră oamenii iute îmbogățiți să-și ridice palate și conace, care mai de care. Ați avute echipe la Lepșa, stațiunea rezidențială a gălățenilor chivernisiți?

-Nu, aici întreprinderea nu a intrat. Acolo terenul a fost ocupat de echipe private, mare parte din județul Vrancea. Însă noi am avut parte de alte solicitări. Lucrările de la Catedrala Episcopală au devenit iute o carte de vizită specială care ne-au recomandat în toată eparhia Dunării de Jos. Primii pași spre noi au făcut-o preoții galățeni care erau consilieri eparhiali și participau, de drept, la comandamentele de la reabilitarea fundației Catedralei. Multe biserici din oraș, și nu numai, aveau probleme grele în legătură cu construcția slăbită de vreme dar și de tehnologiile folosite în urmă cu o sută de ani, mai mult sau mai puțin. Trebuiau făcute intervenții urgente, consolidări în mai tot locul și reparații la pereți, în zona coronamentelor, la acoperișuri. Bisericile nu dispuneau de finanțare, lucrările erau suportate de parohii, tot succesul depindea de sponsorii pe care îi puteau atrage preoții respectivi. Eu, ca om credincios în adâncul sufletului meu, dar și responsabil față de salariații cărora trebuia să le asigur plata muncilor prestate, mă aflam la mare cumpănă în fața fiecărui preot care mi se adresa cu o solicitare de specialitate. Și începând din vara anului 1990, tot la 2-3 zile, mai deschidea ușa biroului meu câte un preot, singur sau însoțit de un consilier, cerând relații complexe. Credința îi dicta inimii să mă înduplec, dar corsetul datoriilor nu se lăsa spart. Și atunci am găsit o cale de ieșire din impas. Le dădeam sfatul acesta la toți preoții solicitanți, să caute un om cu ceva influență într-o întreprindere, la Combinat sau oriunde în altă parte și să revină cu acela pentru a le da sfaturi punctuale, după natura problemelor de rezolvat.

-Ați avut satisfacții destule, după cum se vede din numărătoare, zice Cronicarul. Pot zice că ați călcat cu dreptul în capitalism! Mai țineți minte, cât de mare a fost profitul întreprinderii în acest prim an de epocă nouă?

-Exact nu îmi mai aduc aminte, nici procentul și nici mărimea sumei, răspunde domnul Prică. Dar îmi vine în minte o întâmplare legată de beneficiu și de cel care era responsabil cu finanțele noastre, contabilul nostru șef Grecu Ion. Cred că erau primele zile din luna noiembrie 1990. Vine la mine, la prima oră, domnul Grecu și îmi cere să-i acord câteva minute că are de prezentat niște probleme legate de finanțele noastre. Sigur, îi acord toată atenția. Nu eram la mare prietenie cu dânsul, deoarece pe vremea anteriorului director general ne contraserăm pe câteva teme financiare.

Deci, îmi spune domnul contabil șef că la zece luni ne înregistrăm cu economii foarte mari la investițiile proprii. Și după cum merg lucrurile, la sfârșit de an ne vor rămâne cam de două ori mai mulți bani decât vom cheltui, în final, în tot anul. Îi răspund că asta este foarte bine, o să-i reportăm pentru anul următor. Dar nu se poate, zice dânsul, legea nu ne permite asta. Tot ce rămâne necheltuit la capitolul investiții proprii se transferă la bugetul statului, în mod automat, prin bilanțul de închidere al anului financiar. Deci domnul Grecu vine, aproape la spartul târgului, să-mi fluture sub nas o sumă considerabilă de la care trebuie să ne luăm adio. Sigur că această știre m-a înfuriat, așa că replica mea a fost destul de dură: chiar nu mai avem pe ce cheltui acești bani? El îmi spune că a întrebat toate compartimentele dacă pot găsi soluții de utilizare a unor fonduri disponibile consistente, dar nimeni nu i-a cerut un ban în plus. Deci stăm chiar așa de bine? zic eu. Nu putem să băgăm banii aceștia în construcția de blocuri de locuit proprii, pentru salariații noștri? De ce nu am alocat bani pentru aducerea la o stare cât mai decentă a căminelor de nefamiliști? M-a redus iute la tăcere, domnul Grecu: pentru așa ceva acum este prea târziu! Ne trebuie proiecte, avize și aprobări de la Primărie etc. Nu ne ajung aceste două luni. Țin minte că i-am dat o replică usturătoare, eram mult prea furios ca să înghit așa, pe degeaba, o asemenea situație greu de tolerat. Și dacă nu aveți soluții, de ce ați mai venit la mine, zic eu? Păi, zice el, m-am gândit că poate aveți dumneavoastră vreo idee! Da, bine, îl încurajez după ce m-am purta destul de dur. Tot stau eu singur, după terminarea programului, poate că-mi vine ceva în minte, aveți dreptate. Și trec peste acest incident. În aceeași după-amiază fac o scurtă pauză de respiro și îmi vine în minte să sun la București, să întreb copiii ce mai fac, ce pozne a mai făcut nepoțica Anca, de numai doi ani. Sun la București și răspunde fiica mea. De aici mai departe transcriu, între ghilimele, tot dialogul și urmarea, așa cum le-am consemnat în propriile mele „File de Poveste”:

„-Bine că m-ai sunat, tată!

-De ce? întreb eu.

-Pentru că vreau să-ți spun că nu mai sunt șomeră! (IPA, Institutul de Proiectări pentru Automatizări făcuse reduceri de personal destul de masive, din lipsă de comenzi). M-am angajat la ziarul România Liberă.

-Ca și ce? (adică pe ce post)?

-Ca tehnoredactor, pentru paginația articolelor pe diferitele pagini ale ziarului. Este adevărat că salariul este la jumătate, dar tot este mai mult decât nimic! Tot ea continuă:

-Noroc că Andrei (soțul ei, care rămăsese la IPA) și-a găsit, împreună cu vreo zece colegi automatiști și electroniști, un „party” de două ore la o societate privată, înființată de un absolvent cu circa 10 – 15 mai mare, de la Automatica și care, la mai tinerețile lui studențești, se învârtise prin cercurile de distracție ale lui Valentin (Ceașescu!).

-Și, de fapt, ce fac cei zece ingineri de la IPA la acel privat?

-Păi, zice ea, lucrează pe poziții de „ingineri – muncitori”, firma respectivă cumpărând din străinătate componente semifabricate de PC, iar ei le transformă în PC-uri.

-Ce este acela PC? întreabă ciobanul din Mărginime, ce eram la acest capitol.

-Este un Personal Computer, zice fiica mea, asta este semnificația literelor.

-Și ce face un ... Personal Computer, întreb mai departe fără nici o jenă.

-În mai mic, cam ce fac calculatoarele uriașe românești, gen Felix, Coral etc.”

A doua zi dimineața îl invit la subsemnatul pe șeful Oficiului de calcul, inginerul Toderașcu Emil. Îi zic:

-Emile, cum stai cu mobilarea celor două camere în care ți-ai propus să construiești calculatorul pe care mai marii noștri nu au vrut să ni-l repartizeze până acum?

-Prost, domnule director general. Nu suntem nici la 20 la sută din drum și, practic, trebuie să procurăm mereu piese din import și cum se stă la rând la schimbul de dolari, șansele sunt minime.

-Emile, uite ce-ți propun eu: să lăsăm gândirea asta legată de calculatoarele realizate de noi, românii, și să căutăm calculatoare mai noi, apărute din vest. Îmi închipui că trebuie să fie atât în Galați cât mai ales în București, firme private care se ocupă cu vânzarea de calculatoare procurate din vest.

-Da, zice el, știu că au apărut PC-uri, dar pentru cumpărare firmele furnizoare cer numai dolari.

-Emile, am să trec direct la subiect. Directorul economic mi-a comunicat că are o rezervă enormă de fonduri de investiții proprii pe anul 1990, pe care dacă nu o consumăm, o pierdem. Deci, ia legătura cu firme din Galați capabile să ne rezolve solicitările până la finele anului și ia legătura și cu firme din București. Eu pot să-ți dau informații privind existența unei astfel de firme la București, are întâmplător sediul într-un bloc exact vis-s-vis de hotelul Intercontinental, nu-i știu numele. Dar bănuiesc că în București, ca și capitală, trebuie să fi apărut cel puțin câteva SRL-uri cu obiectul de activitate vânzări de PC-uri și alte dispozitive electronice folositoare nouă.

Deci pornește domnul inginer Emil Toderașcu, șeful Oficiului nostru de Calcul, la drum! Atunci, în prima fază, astfel de firme în Galați nu erau decât două. Una din aceste firme, la care lucra un coleg al fiicei domnului ministru Georgescu Alexandru (Dumnezeu să-L odihnească!), coleg pe care în anii imediat următori îl întâlneam la agapele organizate de Episcopie, parcă era a unui domn, fost primar al Tecuciului doar câteva luni la sfârșitul anului 1989. Am făcut această divagație pentru că observasem cum, la agapele de la Episcopie la care participam și eu câteodată ca invitat, acel personaj mă privea cu insistență, într-un fel ciudat, poate că este prea mult spus „cu răutate!” Mi-am zis, după câteva astfel de faze, că poate este o falsă impresie a mea. Dar aveam să aflu adevărul mai târziu, după câțiva ani.

Revin la subiect și vă spun că domnul inginer Toderașcu mi-a raportat că ambele firme de calculatoare din Galați sunt foarte interesate să ne procure PC-urile dorite, dar ne cereau direct dolari americani. I-am replicat domnului Toderaș că este obligația lor, ca firme de import, să facă rost de dolari, noi nu putem să le dăm decât lei românești (se spunea „lei tramvai” pentru banii folosiți în acte comerciale în țară, față de „lei convertibili” cei destinați importurilor – n.a.). Mi-a zis că ei pot face acest lucru, sunt pe listele de așteptare la Banca Națională și ar avea șanse să obțină dolarii necesari poate în iunie 1991.

-Este prea târziu, am răspuns eu. La acea oră bilanțul anului 1990 va fi încheiat și banii transferați la bugetul național. Te-ai mai gândit la vreo soluție?

-Vă rog să aprobați să verific care ne-ar fi șansele la firma din București, cea pe care mi-ați indicat-o.

-În regulă. Poți sta la București cât vrei, te cazezi la reprezentanța noastră și colinzi prin capitală. Dar nu cred că în privința valutei s-ar sta mai pe roze în București.

Și a avut dreptate, ne-au surâs niște șanse. După trei zile m-a sunat Toderășcu:

-Eu am reușit să contactez firma cu sediul lângă Intercontinental. Este posibil să avem acolo mai multe șanse, dar cer niște condiții stricte. Trebuie să văd, în detaliu, despre ce ar fi vorba.

-Ce înseamnă acele condiții „foarte stricte”? întreb eu.

-Patronul acestei firme, care cumpără componente și le assemblează în PC-uri, zice că este programat la BNR în luna decembrie. Condiția strictă la care se referă este că ei trebuie să aibă lei românești depuși în contul lor la BNR, în prealabil. Deci noi ar trebui să le dăm suma în avans. Nu poate să spună ce sumă li se va aproba, dar odată ce se acordă această aprobare, valuta se va elibera treptat, până la epuizarea sumei totale promise.

Îi spun lui Toderășcu, fără să mă gândesc prea mult:

-În toată această ecuație, eu ce trebuie să fac?

Iar el, un om fără ascunzișuri sau ocolișuri, îmi spune direct:

-*Cam totul!*

Mi-a plăcut acest om deoarece era foarte deschis, emana cinste și corectitudine, de aceea a câștigat încrederea mea. Era și harnic, pe deasupra! Apoi continuă:

-Trebuie să-l lămurim pe domnul Grecu să transfere imediat echivalentul în lei al valorii calculatoarelor pe care le achiziționăm.

-O să fie mai greu, răspund eu, că nu va accepta, pe bună dreptate, fără existența unui contract și a comenzilor de rigoare.

-N-am stat degeaba aici, în aceste trei zile, zice Toderășcu. I-am dictat lui Dănăilă, adjunctul meu, cum să întocmească Contractul și să emită comenzile. Vă rog să fiți de acord ca toate aceste acte să le semneze la „Întocmit” adjunctul meu. Eu le voi contrasemna când mi le va aduce la București. Atât Contractul cât și comenzile. Iar capac peste toate, atât Contractul cât și comenzile trebuie semnate inclusiv de directorul economic.

-Da, i-am confirmat eu, această semnătură este obligatorie prin lege.

Și așa a fost. Domnul Grecu nici nu a vrut să audă de semnătură, mai ales că ar fi trebuit să aibă măcar Contractul semnat de furnizorul de PC-uri de la București. N-am încercat să fac vreo presiune asupra lui Grecu, nu era nici legal și nici corect. Dar i-am spus:

-Ai dreptate, nu te poate obliga nimeni să faci o ilegalitate. Dar dacă ai avea în fața ochilor Contractul semnat de furnizor, ai fi de acord să trimitem imediat banii la BRD?

-Bineînțeles că nu! Banii îi putem trimite numai când avem dovada că marfa a fost expediată la noi.

-Adică a intrat în depozitele noastre, ale ICMSG? zic eu.

-Da!

-Domnule Grecu, văd că încă vă considerați înainte de 22 decembrie 1989. Atunci o fi fost acestea regulile, dar acum suntem pe „piața liberă” și dacă nu știm să ne evaluăm corect interesele, atunci vom rămâne cu buzele umflate. Nu se poate să mergem pe risc zero, mai ales că aveți chiar dumneavoastră o contribuție importantă la starea de limită în care ne aflăm.

Tocmai ajunsesem la acest schimb de replici când intră în biroul meu inginerul Toderașcu, fluturând în mână Contractul semnat de SRL-ul din București. Iau dosarul, îl citesc, semnez și îl dau directorului economic să procedeze la fel. Dar nu, nu semnează. Zice:

-Cred că acest Contract ar fi bine să-l semneze șeful serviciului contabilitate, nu eu.

-Pentru ce? întreb eu, dând semne de iritare.

-Păi, știți, eu peste două săptămâni ies la pensie, deja mi-am întocmit dosarul, răspunde dânsul, puțin încurcat.

-Bine, dar în acest moment încă sunteți director economic. Iar pe la subsemnatul nu a trecut nici un document, nici o cerere cu privire la ieșirea dvs. la pensie. Știu că ați împlinit deja 60 de ani și că după legea de dinainte de 89 puteți ieși la pensie, la cerere. Și mai știu că după legile apărute pe parcursul acestui an, 1990, puteți ieși la pensie chiar dacă eu m-aș împotrivi. Însă nu mă împotrivesc, dar vă întreb, chiar credeți că acest document care este atât de urgent pentru a fi materializat doar cu semnătura dumneavoastră, v-ar putea crea dumneavoastră o problemă pe care eu, acum, nu o intuiesc?

-Nu neapărat, dar mi s-a promis, eu având atestat de expert contabil, că aș putea lucra cumulând pensia cu un quantum ce mi-ar reveni lucrând în grupul de experți la nivel de județ și de municipiu.

-Da, este o șansă pe care nu trebuie să o ratezi. Totuși, nu văd legătura cu a nu semna respectivul contract. Eu intuiesc care este substratul. Există frica, teama ca nu cumva să fim păcăliți, să pierdem banii și să nu obținem calculatoarele promise. Dar, domnule Grecu, de astfel de temeri vom avea parte de acum înainte în economia de piață. Riscurile acestea nu pot fi evitate în totalitate, mai ales când ai de rezolvat probleme vitale. Și cine trebuie să-și asume aceste riscuri, dacă nu conducătorii firmelor? Doar de aceea sunt răsplătiți cu salariile cele mai mari!

Deci, oameni buni, să trecem la treabă. Șeful serviciului contabilitate a semnat, cu mâna tremurândă, numai din cauza acelei clauze care prevedea virarea banilor în avans. Era început de lună noiembrie, totul era urgent necesar. Am luat Contractul în mână și m-am adresat șefului serviciului contabilitate:

-Te-ai simți mai liniștit dacă sub semnătura mătăle aș mai semna și eu, încă o dată? Doar așa, ca să se cunoască, la o adică, faptul că te-am obligat oarecum să semnezi.

Acum mai urma o nouă etapă, poate tot dificilă: semnăturile de la Banca de Investiții. Aveam totuși speranțe, cu doar două luni în urmă bătrânul Zisu ieșise la pensie și înlocuitorul, de aceeași vârstă cu mine, s-a dovedit a fi un om mult mai flexibil. Dânsul a sesizat corect prin ce dificultăți ne

învârtim noi, în aceste condiții de piață inedite. A semnat toate documentele și banii noștri au fost transferați acolo unde puteau să ne aducă produsele solicitate.

Timpul a trecut în galop și iată, suntem în ajun de Crăciun. Soția mea era internată la spitalul județean, la etajul opt, stătea într-o rezervă cu două paturi. Pe la sfârșitul anului precedent efectul Cernobîl s-a manifestat cu putere peste boala ei, astfel că răul progresa inexorabil. A fost singura pacientă care nu putea fi externată în acele zile de sărbătoare. Așa că am petrecut împreună sărbătorile și zilele dintre ele. Mergeam la serviciu în timpul zilei, iar seara veneam să stau cu draga de ea. În săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou intră în biroul meu, într-una din zile, inginerul Toderașcu:

-Domnule director general, zice el zâmbind, n-o să vă vină să credeți, dar în acest moment doi ingineri de la București descarcă la noi primul PC!

-Felicitări! Acum sper că toată lumea s-a liniștit, zic eu.

-Cei doi ingineri ne-au transmis din partea patronului lor, continuă Toderașcu, că până la sfârșitul lunii martie 1991, eşalonat, toate cele 12 calculatoare vor fi livrate, conform Contractului. Așa că își permite să vă ureze un an bun și o colaborare cât mai benefică pentru fiecare dintre părți!

Le-am transmis urările mele și mulțumiri pentru buna colaborare. I-am dat sarcină lui Toderașcu să se ocupe personal de repartizarea calculatoarelor în întreprindere. Am subliniat special pentru el, că prioritatea întâi revine Oficiului de Calcul în privința dotării cu aceste instrumente eficiente de lucru. M-a asigurat că pachetul achiziționat este suficient pentru a acoperi nevoile Oficiului, ale Contabilității, depozitelor și vor rămâne una sau două și pentru grupurile mari. Am refuzat sugestia lui de a dota biroul meu cu un calculator. Mie îmi place să umblu pe șantiere dacă nu sunt prins în ședințe. Iar după amiaza timpul mi-l consumă mapa dolidora cu corespondență, pe care nu reușesc să o rezolv niciodată înainte de ora 22,00.

După ce a trecut vârful perioadei acesteia destul de frământate – la care mă gândesc acum zâmbind! – m-am mirat singur că nici un organ de control nu a venit la noi să ancheteze modul cum am cheltuit acea sumă foarte mare de bani. Că instituțiile coerciției nu au dispărut, doar și-au remodelat câteva trăsături exterioare, esența a rămas neschimbată. Totuși, după doi sau trei ani, adică prin 1993 sau 1994, inginerul Toderașcu mi s-a confesat, povestind câte ceva despre controalele ce au venit peste el în legătură cu cazul „Miracolul”, cum îmi place mie să numesc etapa aceea. Reiese din ce povestește Toderașcu, că toate reclamațiile veneau dinspre zona unde activa fiica domnului ministru de care am pomenit cu ceva timp în urmă. Reclamațiile vizau prețul de achiziție – că am cumpărat produse foarte scumpe, neluând în seamă oferta lor mult mai avantajoasă, atât la capitolul preț unitar cât și calitate.

-Și cum ai făcut față acestor controale? Și pe mine de ce nu m-ai anunțat că ești supus unor șicane? Că până la urmă, reiese că au fost șicane, hărțuiri, nu controale cu subiect și predicat, l-am luat la rost pe Toderașcu.

- De făcut față am făcut foarte ușor. Le-am spus direct, atât organelor de control cât și reclamantilor că nu discut decât cu documente în față și cu probe. Am pus pe masă ofertele, din

partea firmei din București și ale firmei din Galați. Am dovedit că reclamanții nu puteau să asigure utilizarea fondului de investiții proprii, deci pe mâna lor am fi pierdut întreaga sumă de bani. Am pus sub lupă condițiile de livrare și costul per PC. A reieșit că diferența de ofertă era de 20 la sută per unitatea de produs în defavoarea gălățenilor. După doi ani vizitele controlorilor au încetat, nu mai știu dacă au renunțat aceia să mai reclame ori i-au liniștit organele.

-Bine, asta am înțeles-o. Dar pe mine de ce nu m-ai anunțat că ești supus unor anchete?

-Avea vreun rost? Știam că nu au dreptate și deci nu vor ajunge la nimic folositor pentru ei. Auzisem de la alții câte încârligături făcuseră la unele întreprinderi din Galați. Iar dumneavoastră, pe lângă faptul că aveți o multitudine de probleme legate de stabilitatea unei întreprinderi de 9000 de salariați, în economia de piață, mai vedeam aproape zilnic câte riscuri trebuia să vă asumați, de cele mai multe ori de unul singur. Așa că mi-am zis, ce rost are să-l mai încarc și eu cu o grijă în plus, mai ales că mă simțeam în stare să rezolv problema fără nici o daună pentru ICMSG. Așa că m-am luptat singur cu acei „lătrăi!”

-Acuma, dragă domnule Toderășcu, dacă ai fost sincer cu mine și chiar așa ai gândit, uite, vreau să-ți spun că după ce am semnat acel contract și am văzut banii transferați în contul acelor bucureșteni, timp de 2 sau 3 săptămâni unele părți mai mititele din corpul meu au cam „țâțâit” puțin. Apoi au venit peste mine alte probleme, probabil că au venit cu alte țâțâieli și acum sunt convins că țâțâielile mai mari le-au înăbușit pe cele mai mici. Asta îți spune ceva? Că am avut și eu emoții, normale, nu?

Iată, am relatat unul din cele mai simple cazuri de risc asumat, care s-a derulat în chiar primul an trăit în economia concurențială. Pe atunci nu aveam prea mult timp disponibil pentru filozofeli, dar probleme grele de viață am apucat să le discut cu draga mea. Boala ei evolua nemilos, dar vedeam, cu inima strânsă, cum această minune de om nu-și mai purta de grija necazului propriu, ci frământarea ei eram eu și fetele noastre. Ofta uneori, o auzeam când îi urmăream ochii, pe furiș. Dar când mi se adresa, totdeauna avea același ton, ușor zeflemist, dar plin de un optimism sănătos. Îmi spunea „tântălăule!” ca pe un alint! Dar să trec peste asta. Mi se întâmpla să constat, înădînd lucruri mărunte unele de altele, că stresul de conducător se amplifică și are, acum, alte conotații decât în urmă cu un an sau doi. Când ne duceam zilele în comandamentele dure cu Meseriașul, adeseori necruțătoare, aveam teama de a nu mă expune observațiilor critice ale aceluia. Era principalul subiect de griji. Problemele materiale se rezolvau, mai ușor sau mai greu. Nu duceam lipsă de specialiști, de oameni super specializați. Aveam formații de elită în toate meseriile. Planul anual ne asigura de muncă, nu știam ce poate fi un faliment sau un șomaj în masă. Acum, doar după un an de economie de piață, am constatat că stresul managerului are multe componente. Care mai de care mai diferit, mai perfid, cu efecte imediate sau întinse până departe, în viitor.

Dar cel mai tare a început să mă doară plecarea specialiștilor. Sigur că fiecare om, fiecare salariat își are, acum, propria soartă în mâini. Poate să ia decizii de la o clipă la alta după cum îi este interesul și îl duce capul. Dar când este vorba de un om valoros care pleacă, spunând că a găsit o ofertă mai bună, sau că poate asigura un viitor mai bun copiilor, familiei, nu puteam să mă opun.

Orice contraargument cădea de la sine. Aceste plecări erau ca rămurelele verzi, cu rod încă necopt pe ele, care se rupeau din pomul cel falnic. Nu vreau să vă descriu ce am simțit când GALFINBAND-ul, o firmuliță cu oameni vrednici, mi-a luat pe unii dintre cei mai buni ingineri reglori. Atunci am înțeles semnificația profundă a unor propoziții simple, din popor. „Orice despărțire este un pic de moarte!”. Și mai este ceva despre care, în general, lumea evită să vorbească. În cei peste treizeci de ani de epocă nouă am văzut cum economia țării, industria și agricultura s-au deteriorat îngrozitor. Parcă a fost un blestem. Acea propoziție prin care un individ, un neica nimeni care nu făcuse nimic pentru țara asta, a decretat cu inconștientă că industria noastră este un morman de fier vechi, această propoziție s-a lipit de trupul țării și a lucrat ca un vierme, ca o rugină fără leac. O fi o coincidență? De ce nimeni nu se leagă de acest individ care, cu acele cuvinte necugetate, a dat o direcție greșită țării, l-a trimis la groapa de gunoi a Europei? Jalea distrugerii ocupă locul întâi pe lista componentelor stresului individual.

Transformările din societate, din economie, de la nivelul macro sau din cel regional, nu opresc și nici măcar nu încetinesc evoluția vieții. Oamenii se nasc, cresc, se duc la școli, se căsătoresc, nasc urmași, apoi mor. Este ciclul inexorabil al vieții. În luna iulie 1990, în ziua a patra făceam nuntă fiicei mele mezine. După o săptămână bucuria petrecerii de nuntă se mută în familia Stăncic. După altă săptămână mergem să jucăm mireasa la familia Trefenciuc. Mai trec șapte zile și Mihail Cristescu, directorul Centrului de Calcul al Sidex își însoară fiul, pe Bogdan. Patru fericite evenimente, în patru săptămâni. Având patru eroi colegi, prieteni. Urmaseră la Liceul „Vasile Alecsandri” toți patru, acum aveau anul IV de studenție. Dar viața nu este alcătuită numai din fericite evenimente. La o săptămână după nunți pleacă la stele, în eternitate, soția colegului nostru director Victor Olaru. Doamna era încă în plină tinerețe. Dar suferea de o boală descoperită prea târziu la ea. Pentru familia mea acest deces a însemnat o lovitură puternică, un cutremur de multe grade. Draga mea o considerase pe doamna Olaru cea mai bună prietenă. A încasat lovitura în punctul cel mai vulnerabil, în inimă. Era pe câmpul de luptă cu boala ei de 22 de ani. De la Cernobîl nemilosul diagnostic a primit ajutoare, s-a întărit. Dar draga mea n-a depus armele. A continuat lupta. Iar scena unde își ducea bătălia era din ce în ce mai ciudată. Iată, în februarie 1991 draga de ea s-a internat la București, pentru niște investigații la Spitalul de boli pulmonare de pe Șoseaua Viilor. Îmi povestește că în salon sunt șase femei internate, din care patru sunt confirmate cu TBC. A cincea, cea mai simpatică din salon, este una din cele mai vestite prezicătoare din București. Mai spune soția mea că s-a împrietenit cu această femeie romă, iar ea mereu insistă să îi citească în cafea. Zice draga mea să fiu de acord să mă alătur și eu, să îmi citească și mie. Îmi dau acordul și mă alătur mesei rotunde. Soția își bea ceșcuța și o dă ghicitoare spre vizualizare. Acum eu, Cronicarul, transcriu confesiunea domnului Prică din Filele de Poveste, pagina 1089:

„Zice ghicitoarea: În afară de problemele de boli, mai văd că aveți doi copii, două fete. Să știți că una dintre ele pleacă, în următoarele zile, în străinătate. O întreb, ce înseamnă „în următoarele zile”. Ea răspunde: Știu eu, aș zice cam în următoarele 5 – 6 zile.” Când mi-am luat rămas bun și am plecat din salon, îi zic soției ca să nu ne audă doamna ghicitoare: „Cred că ceva adevăr este în

ce spune. Știi că peste patru luni (adică în iunie), fiica cea mare împreună cu soțul au aprobată o excursie în Germania?” Dar doamna ghicitoare ne-a auzit ce am vorbit și a strigat către noi, care eram pe hol, că nu, nu peste patru luni ci peste 5 – 6 zile. Am zâmbit cu nevastă-mea ca să-i dăm satisfacție. Ne-am întors la Galați peste două zile. Mezina noastră era în sesiunea de iarnă, anul IV, la Facultatea de Chimie Alimentară, învăța împreună cu soțul, care era în anul III la Metalurgie. Nu mi s-a părut suspect că de data asta nu învăța cu o colegă, ca în anii anteriori. Doar acum erau căsătoriți. Seara, fără să-i întreb, Crina zice că a luat 9 la ultimul examen, iar Mihai, soțul, a luat 7. Bravo, zic eu. Peste alte trei zile scena se repetă: Crina zice că a luat 8, iar Mihai 6. Eu zic tot „Bravo”, și apoi, fără să mă gândesc sau să am vreo bănuială zic: „Nu-mi închipui ce frumos trebuie să arate notele în carnetul de student.” Ei s-au retras din bucătărie, unde fusesem până atunci. După o vreme, zâmbind, cei doi au revenit cu carnetele de student, arătându-mi notele despre care era vorba. Zic: „Ce drăguțe sunt! Și ce frumos au semnat domnii profesori!” Nu știu ce au înțeles ei din vorbele mele, cert este că pentru ei lucrurile s-au precipitat. A doua zi seara, venind acasă de la serviciu (cred că era ora 10 seara), deschizând mecanic ușița de la cutia de poștă văd un plic, iar sub el două chei. Ridic plicul și cheile, intru în casă. Desfac plicul, în interior o mică scrisoare: „Îmi cer iertare, dar când o să citești aceste rânduri eu și cu Mihai cred că o să fim trecuți de granița Ungariei, în drum spre Franța” Soția mea dormita în camera ei. M-a văzut cu plicul în mână și cu cheile și mi-a zis: „Nu-i cazul să-mi citești ce scrie. Acum o oră m-a sunat cuscra și mi-a zis că a găsit în cutia poștală un plic și două chei, ale lui Mihai de la apartament. Și mai spusese cuscra către soția mea: „Și doar eu i-am zis lui cuscru (adică mie!) că ei i se pare că copiii noștri moșmondesc ceva!” În fine, povestea este ceva mai lungă, este personală, nu aparține ICMSG-ului. Copiii au plecat mai târziu, după 45 de zile. Eu le-am prezis că acolo, în Franța unde se duc, se vor confrunța cu viața, vor primi niște lecții pe care aici, în țară, nu le-ar putea primi. Așa s-a confirmat că ghicitoarea avusese dreptate! Ce am vrut să spun cu această mică și neînsemnată istorioară? Că iată, economia de piață vine și cu niște „răspunsuri” la grijile omului. Premoniția devine marfă! Ceea ce ziceam, cu dispreț poate, în epoca anterioară despre chiromanție, acum este un bun comercial, are valoare în sine și pentru sine! Nu este uimitor?!

Capitolul 2

Catedrala

Am început destul de anapoda descrerea evenimentelor din primii opt ani care au urmat lui decembrie 1989. Cred că în momentele când mă așezam la masă pentru a așterne pe hârtie gândurile ce-mi roiau în cap, în mod sigur începeam cu o mică pauză, o ezitare de început care m-a caracterizat toată viața, chiar din primii ani de școală. Parcă aș fi vorbit cu altcineva, îmi deschideam stiloul ori călimara cu cerneală și spuneam „Ștefi, ia să vedem ce avem aici?” Așa au fost toate manifestările mele în fața colii albe, ezitante pentru a alinia, ca la armată, șirul de gânduri.

Am descris mai înainte acele prime ședințe ale noii structuri organizatorice a societății noastre comerciale, în cadrul cărora am enumerat modul de alocare a lucrărilor contractate cu terții în sarcina tuturor formațiunilor de lucru. Scriptic, ajunseserăm la 11.200 de salariați imediat ce 1700 de solicitanți de locuri de muncă dintre șomerii descoperiți de Revoluție ne-au fost dirijați de conducerea ad-hoc a județului, acel Comitet revoluționar condus de maiorul Plătică Vidovici. Cifra era mare, nu trecuse prea multă vreme de când fusesem obligat să accept 3.500 de dosare ale tot atâtor persoane, disponibilizate de Combinat și transferate la noi, în contextul acelei măsuri luate de conducerea de partid, de aliniere la cerințele economice internaționale în legătură cu productivitatea muncii, ca indicator de performanță în cadrul pieței liberei concurențe. Știam că un val uman, atât de mare, are nevoie de un anumit timp pentru stabilizare, că mai întâi se începe cu o mare agitație, apoi treptat lucrurile se așază, ca apa care nivelează neregularitățile terenului pe care l-a invadat. Fluxul acesta, de 1700 de noi oameni ai muncii, nu m-a îngrijorat într-o măsură prea mare. Știam că acești așaziși „șomeri ai comunismului” nu aveau trăsături prea clare în ce privește pregătirea profesională, disciplina muncii, conduita etică. Marea majoritate făceau parte din lumea pestriță a porturilor, a celor ce trăiau pe malul Dunării, la vărsarea Prutului și a Siretului în marele fluviu. Acum era iarnă, frig, o duceau greu în bordeiele lor din valea orașului. Un salariu la care nu visaseră cu puțin timp în urmă le-a surâs imediat ce au început tulburările așazisei revoluții. Dar când va veni

primăvara, cu soare mult și căldură, traiul liber pe lângă apă îi va atrage, în mod sigur, pe cei mai mulți dintre ei. Așa a fost. N-au făcut prea mulți pureci la noi! Curând apele s-au liniștit și în martie – aprilie 1990 vorbeam de un efectiv de zece mii, poate cu două sau trei sute peste, de salariați. Lor trebuia să le dăm de muncă și apoi să le asigurăm salarii.

Echipele de constructori retrase acasă de la lucrările din zootehnie și amenajările rurale trebuiau reintegrate pe obiectivele din Combinat. Nu a fost greu, deoarece o parte din acești navetiști au preferat să rămână acasă, fie alegând calea pensionării, fie ocupându-se cu mici lucrări comandate de noua pătură de „gospodari” ce se naștea, repede, în comunele mai chivernisite. Eu, ca director general obișnuit să colind, zilnic, pe la multe obiective unde aveam oamenii noștri la muncă, acum trebuia să-mi fac timp și pentru zonele exterioare platformei siderurgice. Cel mai mult mă atrăgea, dintre aceste obiective citadine, șantierul deschis la Catedrala Episcopală încă din ultimul an al epocii Meseriașului. N-am vorbit prea des și nici nu mi-am deschis inima la multă lume despre ceea ce mă frământa în anii aceia. Trăiam dureri sufletești puternice, vedeam – neputincios – cum draga mea se stingea încet, încet, apropiindu-se de clipa inexorabilului. Căutam singurătatea ca să nu fiu obligat să port, prea mult timp, masca surâsului fals, comercial, în prezența oamenilor. Iar locul care mă atrăgea cel mai mult, în toate zilele, era Catedrala ... Firesc. După ce terminam de discutat cu echipa detaliile specifice ale lucrului din grafice, mă retrăgeam în liniștea umbrei dintr-un colț al naosului sau pronausului, în fața unei icoane sau a unei fresce sfinte. Și mă lăsam învăluit de sentimente, căutând să mă împac cu „voia Domnului!” Curând însă, șantierul de la Catedrală a devenit un obiectiv foarte important, care justifica pe deplin prezența mea zilnică, uneori chiar de mai multe ori în aceeași zi. Făceam drumul la Catedrală, în fiecare dimineață, înainte de a pleca spre viaduct. Mă întâlneam cu echipele conduse și supravegheate de Cornel Tucă, omul de care mă voi apropia foarte mult până la finalizarea lucrărilor de consolidare a acestei sfinte clădiri. Apoi intram, pentru câteva minute, în biserică, mă închinam la icoane și murmuram câteva cuvinte, rugăciuni profane stoarse din suflet și din dureri surde. Poate că, inconștient, acest traseu matinal îmi alimenta bateriile cu energia necesară pentru a susține un program, de zi lungă, șapte zile pe săptămână!

Deci, ce avem aici, dragă Ștefi? Consolidarea Catedralei, o istorie cu multă culoare, suflet, pătimiri și patimi! Și credință, multă credință adevărată, profundă, dar și din acelea descrise în Evangheliile ca fariseisme.

Așa cum am descris, succint, în capitolele anterioare din Cronici, IACMRSG-ul a primit sarcina de a executa consolidarea Catedralei în vara anului 1988. Acceptul l-a dat primul secretar Carol Dina, dar nu știu – nu am aflat din nici o sursă – dacă a primit ordin de sus ori a fost propria sa decizie de a se implica în această lucrare. Spun asta deoarece până la evenimentele din decembrie 89 Carol Dina a evitat să se implice, pe față, la acest obiectiv. Ba chiar, ceea ce mi s-a părut destul de curios a fost faptul că s-a practicat o poartă de trece dinspre incinta Poliției municipale spre clădirea propriu-zisă a Catedralei, astfel că Meseriașul a avut acces, cu acoperire, la sala unde se țineau, ocazional, comandamentele.

Din punct de vedere tehnic, la data când am fost autorizat să preiau lucrările la Catedrală, adică în 1988, se cunoșteau cauzele tasărilor neuniforme și se făcuseră prospectări până la cota de 6,50 metri sub nivelul zero, din care se desprindea gravitatea fenomenului, cu consecințe dezastruoase în cazul în care nu se intervenea cu vigoarea necesară. Vechea fundație era solidă, nu fusese afectată de forțele distructive. Clădirea era așezată pe un inel cu secțiune trapezoidală, lată de 5 metri la bază, adică la adâncimea de 6,50 metri și de 3 metri la nivelul zero, pe locul unde se ridica zidul clădirii. Această fundație fusese realizată în anii 1904 – 1907, dintr-un amestec de ciment cu pietriș aluvionar. Măsurătorile făcute de experți au arătat că fundația avea o foarte bună rezistență, fiind compactată corespunzător la vremea respectivă. Dar nu conținea nici un gram de metal pentru armare, deoarece tehnologia vremii încă nu ajunsese la folosirea fierului beton în structurile de rezistență. Cum spuneam, fundația a rezistat timpului, dar tasarea neuniformă s-a datorat greutateii totale a construcției Catedralei și a presiunilor inegale pe diverse zone din ansamblu. Cauza principală a tasărilor o constituia pânza freatică, ridicată periculos de sus. Când am ajuns să mă implic mai mult în comandamentele ce aveau loc la Episcopie se depășise faza determinărilor primare: dacă descoperirea fenomenului negativ s-a întâmplat pe baza unor măsurători de specialitate, efectuate periodic, sau pur și simplu s-a observat prin apariția fisurilor evidente în pereții laterali ai clădirii. Dar asta nu a avut nici o importanță pentru noi, constructorii. Faza preliminară s-a consumat, cred, între anii 1985 – 1987, când colectivele de specialiști convocate de Ministerul Culturii la sesizarea Arhiepiscopiei Dunării de Jos au început să investigheze starea acestui monument istoric, de valoare deosebită. Studiul realizat de specialiști de marcă angajați de Ministerul Culturii fusese însușit de Arhiepiscopie, care avea drept consultant de specialitate Institutul de Proiectări Județean, cu directorul său, doctor inginer Chiriac, iar ca specialist în probleme de rezistență a construcțiilor pe directorul adjunct, doctor inginer Coșovliu. Trustul de Construcții Galați ar fi fost întreprinderea cea mai îndreptățită să efectueze această consolidare, dat fiind faptul că exista un trecut comun de muncă aici, la Galați, cu IPJ-ul. Fapt susținut de directorul Chiriac, al IPJ-ului. El argumenta cu operele acestui Trust, dovezi ale competenței ingineresti: Casa de Cultură a Sindicatelor, Spitalul Județean, Spitalul de Copii, zeci de mii de apartamente, etc. Însă împotriva acestei opțiuni, firești după părerea mea, s-a pronunțat directorul adjunct al IPJ-ului, doctor inginer Octavian Coșovliu. El a susținut, cu încăpățănare, varianta IACMRSG, iar argumentele sale s-au dovedit a fi mai convingătoare, în final. De partea noastră dovezile de competență privind lucrările de acest gen au fost toate construcțiile de pe platforma siderurgică, cele care aveau, necondiționat, fundații solide lucrate într-un sol macroporic instabil, similar cu cel despre care era vorba și în cazul Catedralei. Până la urmă argumentele doctorului Coșovliu au găsit înțelegere și acceptare la somitățile care făceau parte din comisia de specialiști la care apelase Ministerul Culturii, departamentul monumentelor istorice: academician Panaite Mazilu, profesorul universitar Alexandru Cișmigi, profesorul universitar Țițaru. S-au alăturat lor, susținându-l pe doctorul Coșovliu, prim vicepreședintele Consiliului Popular Județean Galați, Ion

Bejan și adjunctul acestuia, profesor universitar Beuran. În final, grupul acestor somități a avut câștig de cauză și ne-am ales cu nominalizarea de constructor principal la consolidarea clădirii.

-Acum pot să mă demasc, după atâta timp! Victoria domnului Octavian Coșovliu în desemnarea Constructorului îmi aparține, parțial, deoarece eu l-am consiliat pe câștigător dezvăluindu-i amănunte legate de fundațiile pe care le-am construit în Combinat. Și chiar dându-i câteva nume de fierari betoniști, maiștri, șefi de lot. Adevărul este că văzându-mă alături de acele somități în domeniul construcțiilor, academicianul Mazilu, profesorul universitar Cișmigiu și profesorul Țițaru, am vrut să nu pierd această ocazie unică de a câștiga cunoștințe din sfera subtilităților meseriei. Am câștigat mult, inclusiv din cauză că l-am luat, peste tot, cu mine pe Cornel Tucă, omul meu de execuție, care îmi dădea explicații amănunțite acolo unde referirile greilor meseriei mă depășeau de departe. De aceea nu am ratat nici un comandament ținut cu participarea acestor oameni de știință, de mare valoare. A fost perioada de cea mai mare onoare științifică pentru mine! De aceea vreau să notez câteva episoade din cele multe pe care le-am trăit în anturajul profesorilor prezentați mai sus.

La un comandament, mă adresez proiectantului, profesor universitar doctor Țițaru, unul din marii specialiști români în seismologie.

„- Domnule profesor, nu-mi permit să dezgolesc întregul inel al fundației, de jur împrejur, până la cota minus 6 metri, pe ambele laturi ale clădirii, atât în interiorul fundației cât și în exteriorul ei.” Trebuia să săpăm șanțurile toate, cele 11 transversale și 4 longitudinale, cu ajutorul cărora să facem casetarea cu module a interiorului subsolului Catedralei, cu pereții de 2 x 4 sau 5 metri, urmând să realizăm grinzi armate, solide, ce se înfigeau, în final, la capete, în inelul fundației inițiale. Fundație care susținea toată greutatea pereților clădirii, inclusiv acoperișul. Deci toate aceste grinzi, cu două capete, adică 11 transversale și 5 longitudinale se înfigeau în 22 plus 10 puncte în inelul fundației. Iar acest inel urma să fie armat, încorsetat în două centuri, interior și exterior, ce se vor executa cu fier beton. Deci soluția de consolidare, acum vă puteți imagina ușor, va fi toată o construcție masivă, din beton armat, mult mai rezistentă și mai stabilă decât fundația inițială, nearmată și necompartimentată. Și argumentez domnului profesor, în continuare:

-Dacă facem dezgolirea ansamblului fundației inițiale, executată așa cum spuneam mai sus doar din pietriș, compactat și întărit cu ciment, pentru a ataca simultan, cu câteva sute de oameni construirea acelor multe grinzi plus circumferințele, două la număr, în jurul fundației simple, riscăm să lăsăm Catedrala fără nici un sprijin, ca un turn pus pe tălpile unei sănii. Și dacă, în timp ce noi lucrăm acolo, la șase metri adâncime, vine un cutremur, ce se poate întâmpla? Că ați văzut, domnule profesor, am avut două cutremure recente, în 1977 și în 1986. Cine poate garanta că nu va veni și un al treilea? Eu voi porni excavarea spre minus 6 metri doar pe una din laturile catedralei. Astfel riscul (inclusiv cel din capul meu!) se diminuează considerabil.

A răspuns prompt academicianul Mazilu, în locul domnului profesor Țițaru:

-Nu poate să aibă loc, atât de curând un al treilea cutremur. Deoarece energiile pământului s-au descărcat în 1977 și în 1986.

Domnii profesori nu au reușit să mă liniștească pe deplin. Trăiam cu acea stare de neliniște, surdă, care nu-mi dădea pace. Iar pe 30 mai 1990, când s-a pornit acel al treilea cutremur³, neliniștea mea s-a confirmat. A doua zi, seara, m-a sunat domnul academician Mazilu și mi-a spus că este posibil ca eu să am niște caracteristici paranormale de care nu aveam cunoștință. Pentru că dezgoliserăm doar 15 procente din totalul suprafeței pe care hărțile, desenate în anii construcției, în etapa I, o arătau explicit. Vă imaginați, cred, prin ce emoții am trecut până când am ajuns să văd, cu ochii mei, clădirea Catedralei intactă și muncitorii noștri stând în așteptare, în curtea Episcopiei. Nimeni nu a pățit nimic, pereții nu s-au dărâmat, deși cutremurul, fiind de mică adâncime, a avut o pendulare în plan orizontal foarte puternică.

A trecut. Ne-am continuat munca, eu insistând să fim precauți, adică să rămânem cu cât mai mult sprijin natural pentru ca riscul să fie cât mai mic posibil, pentru orice eventualitate nefastă. Pe măsură ce dezgoleam exteriorul fundației clădirii, Cornel Tucă mereu cerea forță de muncă suplimentată. Avea nevoie de dulgheri și tâmplari pentru cofraje, apoi fierari betoniști pentru armarea grinzilor. Cred că la un moment dat aveam 200 de muncitori pe acea suprafață mică de teren. Șantierul de construcții civile din care făcea parte lotul lui Cornel Tucă nu avusese, până la acel moment, efective mai mari de 150 – 160 de oameni. Am transferat de la alte șantiere meseriașii ceruți de Tucă și am asigurat un ritm din ce în ce mai mare pentru casetarea fundației. Privit de sus, cota minus 6 metri apărea ca un furnicar haotic de oameni, mișcând fără oprire, intersectându-se aparent periculos. Priveam fețele directorului Coșovliu și ale profesorului Țițaru și vedeam un zâmbet de mulțumire, de admirație pentru acei oameni minunați care confirmau toate aprecierile făcute de domnul Coșovliu în acele lungi comandamente în care nu voia să cedeze în fața nimănui, insistând numai pentru ICMSG!

Chiriarhul Episcopiei Dunărea de Jos, arhiepiscopul Antim Nica, era ținut la pat de o boală grea. De mult nu mai luase parte la comandamentele noastre. Consilierii episcopali îi țineau locul. Dar în anul 1990, la 12 februarie, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales arhiereu pe preotul Casian Crăciun iar la 18 februarie același an, în Biserica Sfântul Nicolae din Galați, arhiereul a fost hirotonit episcop vicar, cu numele Gălățeanul. Din acest moment interesele Episcopiei Dunării de Jos au fost reprezentate de noul episcop vicar, care a arătat înțelepciune și dorire de urgentare a lucrărilor, neadmițând nici un fel de compromis tehnic sau organizatoric.

Lucrul la clădire începuse cu un an în urmă, poate să fi fost puțin mai mult, un an și jumătate. Episcopul vicar, analizând stadiile fizice și programul de execuție s-a exprimat categoric pentru finalizarea lucrării până la sfârșitul anului următor, adică 1991. Depusesem până în februarie 1990 o muncă de Sisif, după cum apreciau unanim profesorii universitari bucureșteni. Încă spiritul muncii la noi, la ICMSG, era cel din epoca Meseriașului, adică cuvântul de ordine era să facem totul repede și

³ În zilele de 30 – 31 mai 1990 au avut loc trei cutremure, succesive: primul cutremur, cu o magnitudine de 6,9 grade pe scara Richter, s-a produs la ora locală 14:40:06, pe data de [30 mai](#). În următoarele 13 ore au avut loc peste 80 de replici. La ora locală 3:17:00, pe data de [31 mai](#), a avut loc al doilea cutremur cu magnitudinea de 6,4 grade pe scara Richter. După 3 secunde, s-a produs și al treilea seism (6,1 Mw).

foarte bine. Însă dorința susținută de Preasfinția Sa depășea posibilitățile de care dispuneam, în raport cu cerința examinării realității din teren, aproape cu fiecare metru de pământ excavat. Îngrijorarea venea dinspre fundația veche. Tot ceea ce fusese cercetat, supus unor probe de laborator, dovedea o stare bună a aceluia masiv, din pietriș de râu și ciment, compactat în anii 1904 – 1907 când s-a ridicat Catedrala. Dar nu știam ce vom descoperi câțiva metri mai încolo. Dacă vom da de zone sfărâmicioase, dacă acestea se vor întinde pe mai mulți metri? Dacă se va amplifica riscul pe următoarele porțiuni? Cât de repede vor găsi savanții noștri soluțiile cele mai bune? Toate aceste gânduri, argumente pledând împotriva grabei, mi se învârtteau în cap mie, celui care trebuia să răspundă Sfinției Sale cu un „Da” cert în privința termenului final tocmai stabilit. Ori să emit o altă părere? Toți ochii erau ațintiți asupra mea. Îmi vine să zâmbesc acum, când îmi aduc aminte de acele momente ale provocării. Cuvintele au început să curgă din gura mea, parcă singure, nefiind generate de mintea mea. M-am exprimat cam așa:

„-Preasfinția voastră, sunt conștient că prin ceea ce o să spun s-ar părea că aș vrea să ocolesc răspunsul la întrebarea dumneavoastră, iar în ce privește părerea distinșilor specialiști aici de față, eu nu le-o pot anticipa. Am totuși un avantaj, că nefiind specialist în genul de lucrări pe care tocmai le executăm, părerea mea nu poate fi decât formală, răspunsul real putând să-l dea numai distinșii specialiști și proiectanții, și aceasta după ce le voi putea răspunde la unele întrebări cu caracter de organizare a lucrărilor. Nu mă îndoiesc, Preasfinția voastră, că ați citit multe cărți istorice și cu conținut religios despre diferitele mari mândrii arhitecturale pe care au izbutit diferitele religii, în diferite etape istorice, să le înalțe drept mărturie a credinței fiecăruia. Mie, cel puțin, astfel de lecturi mi-au făcut plăcere întotdeauna să le parcurg, oricât de puțin timp am avut la dispoziție. Ce mi-a rămas întipărit în memorie, cu toate că unele astfel de lecturi le-am parcurs cu zeci de ani în urmă, este faptul că pentru construcția și finalizarea lor au fost necesare uneori secole, nu doar zeci de ani. Mă refer la monumente pe care le-am văzut, cu ochii mei: Domul din Köln, Domul din Milano, Catedrala Notre Dame din Paris. Doar unul din marile monumente arhitecturale s-a construit într-un răstimp mai scurt, de circa 30 de ani, iar aici mă refer la Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol. Însă nu trebuie să uităm că sponsorii acestei catedrale au fost împărații Iustinian și Teodora, care aveau la dispoziție toate veniturile Imperiului Roman de Răsărit, inclusiv toată logistica necesară. Bineînțeles că nu îndrăznesc să compar dimensiunile catedralei noastre cu cele ale edificiilor mai sus menționate, însă pot să precizez, din experiența mea de 30 de ani de constructor că viteza și scurtarea timpului de execuție la edificiile ce se pornesc de la zero poate fi de 3 – 4 ori mai ridicată decât ceea ce se poate obține în situații de consolidări de edificii vechi. Noi avem aici de a face cu consolidări pe verticală, de la cota minus 6 metri până la plus 42 de metri. Eu pot doar să vă asigur, de pe poziția pe care o am, că pentru fiecare etapă tehnologică vom asigura numărul de meseriași necesari. Nu vom lucra în două sau trei schimburi, ICMSG-ul în 90 la sută din cazuri nu a putut lucra în schimburi. La noi este instaurat principiul *„Cine începe o lucrare, tot acela trebuie să o termine!”*

După această declarație a mea a urmat un talmeș, balmeș de discuții. Dar nimeni nu a încercat să avanseze un termen precis de finalizare a șantierului. Lucrările au decurs în ritm

accelerat și pot să punctez câteva etape importante. Astfel, la 17 martie 1992 s-a finalizat fundația până la cota zero. Mai devreme de această dată a fost atacată restaurarea picturii interioare, bizantine, de o echipă de pictori restauratori condusă de Cristian Gheorghe Condurache. Acest proces a fost întrerupt în anul 1994, după trecerea la cele veșnice a arhiepiscopului Antim Nica. S-a dispus demolarea schelei din interior, în vederea pregătirii Catedralei pentru întronizarea episcopului – vicar în scaunul de episcop al Dunării de Jos. Termenul pentru slujba de întronizare era foarte strâns, iar Preasfinția sa nu accepta, pe bună dreptate, ca această slujbă să fie ținută în alt lăcaș decât în Catedrala Episcopală. S-a stabilit un minim de lucrări, printre care și acoperirea catapetesmei cu o foiță de aur. Festivitatea întronizării a decurs în condiții bune, adică amenajările făcute în interiorul Catedralei au permis accesul înalților prelați, în număr foarte mare, veniți din țară, dar și din străinătate. După acest moment important pentru viața eparhiei, prima grijă a noastră a fost să montăm la loc, în interiorul lăcașului, schela cea mare, care acoperea întregul interior, circular și de jos până sus, la baza turnului Pantocratorului. După anul 1995 lucrările la pereții Catedralei au continuat, făcându-se consolidări cu beton armat deoarece construcția inițială fusese realizată numai din cărămidă și acum era plină de fisuri. Aceste acțiuni au necesitat alte proiecte, pentru diferitele segmente ale edificiului. Așa cum am spus, anticipând, eu am ieșit (s-au am fost „îndrumat” ?!) să ies la pensie în 1998. Ulterior acelei date (tot 1 noiembrie!) lucrările au continuat, iar în anul 2000 a fost cooptat ca firmă de construcții societatea comercială Vâlceana, condusă de inginerul Constantin Mitroi, care a executat, printre altele, acoperirea cu tablă de alamă a celor patru turnuri de pe acoperișul Catedralei.

Înainte de a încheia relatările mele despre consolidarea Catedralei Episcopale, l-am contactat telefonic pe colaboratorul meu, Cornel Tucă, pentru a confirma unele date din cele pe care le-am așternut pe hârtie. Și mare mi-a fost mirarea să aud destăinuiți despre măsuri voluntare luate de Tucă, pe care mi le-a ascuns până la acest final. Cea mai dură informație se referă la perioada august 1988, data începerii lucrărilor și primăvara lui 1990, când am avut posibilitatea să mă implic mai mult în acest șantier. De la primele comandamente care au avut loc sub dirijarea Meseriașului – el nu a participat în sălile din complexul episopiei, ci mai mult umbla pe șantier, în exterior – subsemnatul am insistat să nu se excaveze interiorul catedralei, de la nivelul pardoselii până la cota minus 6 metri, ca o măsură de evitare a riscului maxim. Cum în anul 1988 și în cel următor am fost implicat în numeroase comandamente la toate lucrările pe care ni le repartizase Meseriașul, la Catedrală nu am intrat în interior deoarece și aici comandamentele se terminau la ore târzii. vedeam exteriorul zidurilor neafectat de săpături și îmi spuneam că totul merge după cum stabilisem eu. Realitatea dezvăluită de Tucă m-a șocat, pur și simplu. Acest om își asumase răspunderea să încalce ordinul directorului general al întreprinderii și a decopertat tot interiorul zidului fundației, până la cota cea mai de jos. Motivează, acum după mai bine de 30 de ani, că altă soluție nu avea pentru ca să se poată efectua cofrarea celor 11 grinzi longitudinale și a celor 5 grinzi transversale, în care intersecțiile trebuiau lucrate (împletite!) cu mare acuratețe. În plus, toată arhitectura grinzilor trebuia așezată pe un radier global, care consta dintr-o pânză specială, de 10 centimetri grosime care se

punea direct pe pământ, iar cofrarea începea peste acest radier. Iar cutremurul din 30 mai 1990 m-a prins – zice Cornel – cu grinzile cofrate cam 70 la sută din lungimea Catedralei, adică întreg pronaosul și o jumătate din lungimea naosului. Tot el spune că singura încurajare pentru aventura în care se băgase a fost academicianul Mazilu, care spunea că dacă e să fie un cutremur în timp ce noi muncim, apoi trebuie să știi că ... „asta este!” Dar emoții mari a avut, precizează el, văzând fisurile multe și destul de adânci, care porneau de la cele mai de jos cote ale fundației și care dezvăluiau, pentru prima dată, cât de periclitată era construcția, în ansamblul ei.

Mai povestește Cornel Tucă, în dialogul telefonic pe care l-am avut, că a mai trăit un moment de emoție în ziua în care terminase de golit interiorul catedralei până la cota minus 6 metri. Ușile catedralei se deschid și, în semiîntineric zărește silueta bine cunoscută a fostului director tehnic de producție, Ovidiu Velehorsch, însoțit de însuși Ștefan Rădvan, pensionar, acum diriginte de șantier pentru lucrările Primăriei Galați, cu program de 4 ore pe zi. Se uită ambii la mine, care mă aflu pe fundul hăului, iar Rădvan îi dă un cot lui Wili și îi spune, suficient de tare ca să aud și eu: *„Hai să plecăm repede, ăștia sunt nebuni!”*

-Deci, domnule Prică, morala este că doar când ajungi la pensie și timpul a trecut încât orice faptă este deja prescrisă, în acest moment îți dai seama câte astfel de „nebunii” a trebuit să facem la viața noastră de constructori, fără să dramatizăm la vremea aceea!

Ar mai fi multe de povestit, însă unele întâmplări s-au dovedit ne semnificative, banale, iar altele nu erau de povestit. Un singur incident nu poate fi trecut cu vederea. Este vorba de retragerea de la lucrări a profesorului Țițaru, specialist în seisme, principalul proiectant al consolidării Catedralei. Au apărut două poziții ireconciliabile, între episcopul – vicar Casian Gălățeanul și profesorul Țițaru, în privința soluției de consolidare a pereților verticali ai clădirii, care erau făcuți din cărămidă, fără nici o armare. Proiectul domnului Țițaru prevedea aplicarea pe peretele interior a unei cămășuiri de 10 – 15 centimetri grosime, cu armătură din fier beton. Era o soluție mascată, de fapt, de construire a unei catedrale noi! Dar această cămășuire acoperea circa 90 la sută din pictura bizantină originală, executată la începutul secolului trecut de marele pictor iconograf Costin Petrescu, angajat de episcopul de atunci, Nifon Niculescu. Această pierdere nu putea fi acceptată de episcopul – vicar. Însă, așa cum se întâmplă adeseori în viață, când sunt puse față în față două soluții ori opinii, ambele la fel de fezabile, unul va avea un ascendent asupra celuilalt, în final. În cazul în speță, referitor la consolidarea pereților catedralei, nu intraseră în discuție doar două soluții tehnice, ci două atitudini față de esența construcției în sine. Cine va fi acela care va înțelege însemnătatea pasului înapoi pentru câștigul obiectului disputat. De data aceasta, profesorul Țițaru a fost de acord să se retragă pentru ca altcineva să găsească o soluție de compromis, iar frumusețea unei picturi originale, executată cu mare măiestrie de un om vrednic de toată cinstirea, să fie păstrată intactă. Soluția a fost elaborată, în comun, de către academicianul profesor Panaite Mazilu (constructor), profesorul Cișmigiu (arhitect) și profesor Octavian Coșovliu, director adjunct al IPJ Galați. Consta în ridicarea unor stâlpi din beton armat, pornind de jos, de la cota minus 6 metri și urcând până sus, la baza picturii Pantocratorului. Atenție, însă! Stâlpii erau distanțați la 5-7 metri

unul de altul, ei erau aplicați din exterior, prin încastrare până la o anumită adâncime în peretele de cărămidă. Există câteva zeci de astfel de stâlpi, consolidând o clădire frumoasă, dar lucrată la început, cu o tehnologie neadecvată terenului ales. Astfel pictura a fost afectată, într-o măsură mult mai mică decât în varianta stâlpilor încastrați în peretele interior. Și acolo unde frumoasa pictură, originală, suferise deteriorări inevitabile, a intervenit cu multă pricepere și acuratețe echipa actuală de pictori, condusă de Cristian Gheorghe Condurache. Eu, conducător al echipelor de constructori care au executat aceste proiecte elaborate după analize responsabile, unde și-au adus contribuția savanți recunoscuți, îmi exprim întreaga admirație față de persoana care s-a ridicat deasupra amănuntelor tehnice și a coordonat întreaga lucrare „dând cezarului ce este al cezarului și lui Dumnezeu ce este al Lui Dumnezeu!” S-a reușit, astfel, sub această coordonare, ca lăcașul Domnului, Catedrala Episcopală din Galați, să-și păstreze neștirbită sfințenia care era prezentă în ansamblul construcției, dar și în fiecare fir de nisip, de jos și până la crucea din vârful turlei!

Refacerea Catedralei Episcopale din Galați a durat 10 ani. La final, eu și constructorul asociat, domnul Constantin Mitroi, am pus o întrebare retorică: n-ar fi fost mai simplu, mai ieftin și mai rapid să fi construit o nouă clădire, pornind de la zero? Ba da, desigur, ne-au dat răspunsul distinșii profesori. Totuși, am întrebat în continuare, se va putea realiza, în condițiile de acum, o construcție identică cu cea inițială? Sigur că se va putea realiza ceva identic, fără nici o abatere. Și veți vedea, dumneavoastră constructorii, cât de mult au evoluat, într-o sută de ani, lucrurile în construcții și în arhitectură. Nu ne-am astâmpărat, am continuat cu ultima întrebare: vom putea găsi meseriași care să facă această treabă excepțională? Adică sculptori, zidari etc.? Răspund profesorii, iluminându-se fiecare:

„-Răspunsul la această întrebare vă aparține, adică voi trebuie să-i găsiți pe acești meseriași! Iar dacă nu-i găsiți, atunci va trebui să vi-i creșteți!”

Capitolul 3

Managerul

Medicii de specialitate recomandă adâncirea în muncă, într-o activitate fizică epuizantă chiar, ca remediu pentru ieșirea dintr-o criză sufletească. Uitarea este leacul, iar abaterea atenției la

altceva, la ceva ce necesită o încordare specială face ca durerea să treacă mai repede. Noi, responsabili de colectivități mari din cadrul IACMRSG-ului ne-am adâncit în muncă și am impus acest ritm crescut echipelor aflate pe diverse șantiere ca, având timpul drămuț, ei să nu se lase antrenati în cine știe ce manifestări antisociale care să le aducă păreri de rău, mai târziu, la bătrânețe. Că mulți viteji se arătau în acele prime luni din 1990 și chiar mai încolo, în anul ce a urmat. Să nu credeți că punându-i la muncă am reușit, în totalitate, să-i ținem sub ascultare pe oamenii noștri. Nemulțumiți am avut și noi, destui, dar criticile lor nu se opreau la conducerea antreprizei, a șantierului sau a întreprinderii. Nu, ei ținteau mai sus, la minister! Nemulțumirea se năștea din judecarea neputinței ministeriale comparativ cu dărnicia din alte sectoare ale economiei. Bunăoară, se întrebau șantieriiștii noștri, de ce lucrătorii de la CFR beneficiau din parte ministerului lor de permise gratuite de călătorii pe tot cuprinsul țării, chiar la clasa I-a de confort. Și beneficiul acesta era acordat pentru toți membrii familiei. Sau cei din ministerul energiei electrice, primeau cote mari de energie electrică pentru consum familial, nerambursabile. Miniștrii noștri de ce nu găseau formule de stimulare, din fonduri proprii, pentru noi, cei ce muncim în condiții grele?

Astfel de revendicări nu s-au transformat în manifestări nelalocul lor deoarece Guvernul primului ministru Petre Roman a găsit soluția care, implicit, a rezolvat și asemenea doleanțe colective. Cum? Foarte simplu! În august 1990 a desființat ministerele industriale, reunindu-le pe toate într-un singur minister gigant, numit al Economiei. Cheșa Ion al nostru s-a dat la pensie cu acest prilej, iar în locul lui a trecut în fruntea Departamentului Metalurgie fostul nostru director mecano-energetic al Combinatului, Alexandru Georgescu. Iar adjunct a rămas Emil Ionescu, cel care era și este, pentru toți apropiații Biță, studentul simpatic și deștept. El fusese ridicat în scaun ministerial în decembrie 1988, din funcția de director general adjunct, de la COST Târgoviște. Adică vreau să spun cu această paranteză că ministeriabilii noștri nu se pricepeau la chiverniseli în propria casă. Toată viața lor se ocupaseră, din zori și până noaptea târziu, cu munca în folosul statului, al obștii.

-Spuneam în capitolul precedent că ne sleia durerea plecării specialiștilor. Chiar dacă recunoșteam că aveau tot dreptul la autodeterminare, că legile votate pe „repede înainte” cum se folosea acum această expresie în noul limbaj de lemn, deci aceste legi le dădeau deplină libertate de decizie, noi tot rămâneam cu un gol în suflet și cu griji nu chiar mărunte, că la o adică nu ne vom descurca la fel ca atunci când îl aveam la îndemână pe cel înstrăinat. Dar ne-am pus pe căutat specialiști. Că nu se poate să nu mai fie. Și i-am găsit! Dar puneau întrebarea: „Și ce primesc în schimb? Care-i momeala?” Iar dacă erau din alt colț de țară, asigurarea locuinței era prima condiție în capul listei. Ori asta devenise, în Galați, o problemă. Că același Mare Revoluționar cu Jerseul Roșu, ajuns Prim Ministru, a decretat că nu se mai fac investiții de la stat. Acele fonduri uriașe pe care Ceaușescu le împingea în *megamormanele de fier vechi*, trebuie să fie puse la dispoziția populației amărâte, să aibă acces la consum de bunătați, să-și refacă puterile și să-și rotunjească pungile. După această faptă de nebun, priveam cu inima strânsă cum blocuri pe jumătate ridicate stau cu schelele pustii, arătând trecătorilor golurile din ziduri, acolo unde ar fi trebuit să fie uși,

ferești, balcoane ... Primăria Galațiului nu mai avea fonduri pentru construcția de apartamente. Așa că noi, staful, ne-am adunat și ne-am sfătuit, am socotit câți bani trebuie și câți putem alocă pe investiții proprii. Și am obținut, fără probleme, două fundații de blocuri începute și abandonate, în zona ICFrimu, aproape de locul poreclit de gălățeni „Intersecția fără rost”. Blocurile C 15 și C 17. A fost o treabă extraordinară. Proiectele lor ne arătau că ele sunt de tipul B-urilor din Mazepa 1, adică numai cu trei și patru camere, decomandate, spațioase și luminoase. Numai bune de pus la dispoziția unor specialiști valoroși. Am reușit să salvăm câteva apartamente și să le păstrăm pentru acele achiziții aflate pe rol. Restul le-au luat boierii cei noi, leaderii sindicatelor ce răsăreau ca ciupercile după ploaie! Aceia erau „sindicaliștii cu gură mare”, porecle date de confrății lor, cei care erau numai membri cotizanți.

-Apropo de sindicaliști, la voi la Constructor, se convocau adunări generale la mijloc de zi de muncă, la inițiativa unora de jos, din mulțime, sau a unuia sau altuia din ierarhie? Întrebă Mihai Ursu.

-Da, am avut și noi parte de câteva astfel de spontaneități, dar nu au ajuns să se înmulțească, adică să devină ceva obișnuit, răspunse Ștefi. Cu riscul să mă expun, i-am amenințat pe leaderi că le vom tăia muncitorilor orele de muncă deturnate de ei pentru mitinguri. Să facă bine să-i plătească din fondurile adunate din cotizații pentru a da ajutoare sociale membrilor, în caz de nevoie. Când s-au plâns că acele fonduri sunt prea mici pentru a acoperi toate nevoile, m-a luat gura pe dinainte și le-am zis, de față fiind și destui membri cotizanți: „*Beți mai puțin și terminați cu chiolhanurile la restaurantele de lux, în separeuri ascunse!*” S-au făcut vineți, le rămăsese gălușca în gât!

-Totuși, zice Nicu Șerbănescu, am auzit de la câțiva ingineri din grupa de reglari de la Antrepriza Electrotehnică despre nemulțumirea oamenilor privind salarizarea discriminatorie la nivelul platformei. Constructorii, toți, aveau grila de salarizare cu două gradații inferioară rețelei siderugice. Nemulțumirea venea de acolo că ei, constructorii, munceau adeseori în condiții mai grele decât oamenii secțiilor la cald și nu li se acorda nici o compensație. S-a făcut ceva în acest sens?

-Revendicarea rețelei de salarizare nu s-a putut susține, deocamdată. Era o moștenire națională, nu putea fi schimbată decât printr-o lege radicală. Ori nu era momentul unei perturbări de asemenea mărime, în economia națională. Dar cererea de grupe de muncă pentru constructorii din industria metalurgică avea justificare și putea fi argumentată cu documentație tehnico-economică fundamentată. Ne-am unit în acest demers toți constructorii din Departamentul Metalurgiei din cadrul Ministerului Economiei, făcând front comun și acționând la unison. Am găsit și multă înțelegere la Ministerul Muncii, unde am primit îndrumări tehnice în ce privește întocmirea documentației. Dar contribuția cea mai mare a adus-o, în final, generalizarea la nivel național pentru acordarea sporurilor speciale, conform încadrărilor în grupa I și a II-a de muncă. S-a emis o hotărâre de guvern, cu efect retroactiv. În cazul ICMSG, retroactiv a însemnat de la anul 1966 pentru cei care au participat la construirea laminorului de tablă groasă nr. 1, iar pentru restul angajaților de la anul 1968, o dată cu finalizarea primului flux integrat. Verificând la finele anului 1991 înscrierea grupelor de muncă în cărțile de muncă, am constatat că 95 la sută din muncitori erau încadrați la grupa I-a

de muncă, iar la personalul tehnico-economic plaja era cuprinsă între 30 – 100 la sută în grupa I, în funcție de locul de muncă și de poziția în ierarhie. Iar grupa a II-a de muncă a fost acordată printr-o lege, în 1991, tuturor salariaților care au muncit în domeniul construcțiilor, în toată țara. Dar să vezi ce efect a avut asupra mea și a colegilor mei directori, acest câștig substanțial în domeniul legislației muncii. Că încadrarea în cele două grupe de muncă intra pe rol începând cu anul 1992, inclusiv cu aplicarea retroactivă. Noi ne perpeleam zdravăn, că eram siguri că oamenii vor revendica ieșirea la pensie dacă puteau să obțină avantajul scăderii vârstei efective de pensionare. Ne gândeam câți din cei 9.000 de salariați vor pleca, în masă. Am cerut șefului organizării muncii să facă această determinare pe situația reală, dar să o țină cât mai confidențială. Rezultatul, după 3 zile, a fost teribil pentru mine. Era vorba de 3.000 de oameni. Puteam suporta scăderea efectivelor cu o mie de oameni, dar alte două mii ne-ar fi creat serioase probleme în ce privește respectarea termenelor la lucrările angajate pe diverse șantiere. Consultând tabelele cu acești pensionabili am constatat că peste 70 la sută din ei erau specialiști valoroși, atât printre muncitori, cât și în corpul tehnic. Ce era de făcut? Singur nu eram în stare să gădesc soluții. Așa că am convocat staful extins, adică adjuncții mei, directorii de antreprize și șefii de servicii de la nivel de sinteză, într-o seară, mult după ora terminării programului. Am rămas uimit când mi-au spus, cu seninătate, că nu s-au gândit la acest aspect, al reducerii numărului de personal spre o limită periculoasă. Cu toții trăiau euforia câștigului important pe care îl reprezenta încadrarea în grupele de muncă.

-Dar v-ați gândit, dragi oameni buni, câți ani mai aveți de tras pentru a prinde vârsta de pensionare? V-ați gândit că ar fi neapărat necesar să vă păstrați actualul loc de muncă, pentru a beneficia, în final, de acest avantaj?

Nu, nu s-au gândit prea mulți la acest calcul simplu. Nu s-au gândit cu seriozitate să ia în calcul pragul de 50 de ani ca vârstă de pensionare, deși îi vedeau pe colegii cunoscuți de la Combinat că ieșeau la pensie tineri ca vârstă dar uzați fizic, din pricina condițiilor grele în care au muncit 25 – 30 de ani. Mulți dintre cei care aveau condiții de pensionare, la noi, depășiseră deja vârsta de 50 de ani, unii chiar cu 4 – 6 ani. Până mai ieri nici nu se gândiseră la pensionare. Dar acum realitatea le apărea ca un liman al fericirii. Deci, nu pierd prea mult timp și încep să-i presez pe colegii din staf să vină, fiecare, cu o propunere privind stoparea exodului sau, măcar întârzierea ieșirii simultane a tuturor. Nu s-au înghesuit prea mulți cu sugestii. Totuși, cum mie gândurile negre nu-mi dăduseră pace în lunile bătăliei pentru grupele de muncă, îl întreb pe șeful organizării muncii cam cum s-ar calcula, acum, pensia. Și zice el, că există în capul lui o mică încurcătură. Că exista o lege nouă a pensionării care spunea că pensia minimă nu putea fi mai mică de 1.200 de lei, la un stagiul complet de cotizare (30 de ani la bărbați, 25 de ani la femei). Iar vârsta de pensionare era 60 de ani la cerere și 62 la limita de drept. Iar pensia, calculată grosier, era cam 75 la sută din media salariului de încadrare din ultimii 5 ani.

-Bine, dacă acestea sunt condițiile, să zicem că stau de vorbă doi colegi de muncă, cu categoriile 7, care pot ieși la pensie. Unul, cel mai grăbit zice:

-Măi, Gicule, îți dai seama, pensia va fi bunicică, stau acasă toată ziua, mai merg la Dunăre la undiță, mai fac un tur al orașului, mă mai întâlnesc la o terasă cu tine și cu alți vecini, la o berică! Trai neneacă, nu glumă! Abia aștept să-mi iasă decizia!

Dar Gicu, tot de categoria a șaptea, însă un băiat cunoscut ca fiind cu un cap mai deștept decât Nicu, deoarece fusese șef de echipă, zice:

-Nicule, eu nu ies la pensie! Mai stau.

-Măi, tu ești prost?! Cum să mai stai la muncă? Ești prost tare de tot!

-Dacă tot zici că-s prost, uite că mă uitai peste gard la familia ta și nu mi-a plăcut ce am văzut. Că la tine îi cam ca la mine.

-Și ce-i cu asta? zice Nicu.

-Păi nevasta mea, ca și a ta, mai are de muncit vreo 8 – 10 ani până la pensie.

-Da, și? Ce dacă?

-Păi, măi Nicule, gândește-te, femeia se scula la ora 5 dimineața să-ți facă ție micul dejun, să-ți pună ceva mâncare la pachet, te scula și te trimitea la muncă. După asta se ocupa de plecarea ei la muncă, dar și de copii, să le lase de mâncare pentru micul dejun, să-i scoale ca să nu uite să meargă la școală, și toate celelalte.

-Da, ăsta-i programul. Dar eu stau în pat și mai dorm, că nu trebuie să merg la muncă, zice Nicu.

-Tu, Nicule, chiar crezi ce spui? Că te va lăsa nevasta să dormi în timp ce ea robotește de dimineață? Te va lăsa o săptămână sau două, să boierești, apoi te va lua la trei păzește. Și o să-ți cânte cam așa: „Scoală, puturosule, pregătește-mi și mie micul dejun, să mai dorm și eu o jumătate de oră în plus, că de muncit muncesc toată ziua, la servicii și apoi acasă!” Și vei intra la treabă, pentru nevastă mai întâi, apoi te vei ocupa de copii. După alte câteva săptămâni o să te învețe cum să pui rufe la mașina de spălat, cum să le scoți, să le întinzi la uscat. Apoi o să-ți bată la ușă fiica cea mare, măritată și la casa ei, să te roage să-i dai ajutor și să-i crești nepoțelul de un anisor, măcar două sau trei zile pe săptămână, să-i speli scutecele, să-l hrănești, să-l scoți la plimbare ... Când mai mergi la Dunăre? Când mai mergi la o berică?

-Hai, mă Gicule, că nu-i chiar așa! Nu-s eu muiere de bărbat, nu mă las eu îmbrobodit!

-Chiar te va lăsa inima? Nu vei sări să-ți ajuți nevasta, familia? Lasă că te cunosc, nu-i decât gura de tine! Dar asta nu-i tot. Cam ce pensie vei obține tu? Ia să facem socoteala. Zice că 75 la sută din salariul mediu din ultimii 5 ani. Am socotit eu, la mine, că și eu am categoria a șaptea, ca și tine. De la 3.500 de lei acum, pe cinci ani din urmă reiese un salariu mediu de 3.200 de lei. Trei sferturi din asta face 2.400 de lei. Pensia ta va veni o dată pe lună. Și când poștărița îți va da banii, iar tu vei semna de primire, nevastă-ta va spune doar atât: „Cam mititcă pensia ta, Nicule! Altă dată aduceai și tu 5.500 – 6.000 de lei, lună de lună!” Ha! O să te simți bine? De aia zic eu, mai stau vreo 2 – 3 ani, că dacă știi că pot ieși oricând mai răbd câțiva ani să vină și nevasta la o vârstă mai apropiată de pensionare. Că ea poate ieși la 55 de ani.

După ce am simulat acest dialog imaginar, toată lumea este de acord că acest exemplu poate fi pus în fața celui care va veni la domnul director de grup, cu cererea, pentru aprobare.

Apoi am mai dezvoltat un scenariu, de fapt un monolog, o argumentație a directorului de grup sau a șefului de șantier. Despre inflație. Îi prezentăm amatorului de renunțare la muncă evoluția devalorizării leului în cei aproape doi ani de democrație deplină. Cifrele demonstau clar că noi aveam dreptate. Astfel, în semestrul întâi din 1991 prețurile la materialele pe care le-am achiziționat – am luat spre exemplu cimentul și fierul beton – au crescut de patru ori, deci cu 400 la sută! Oamenii nu resimțiseră această inflație deoarece noi am reglat, lunar, atât încasările cât și salariile. Acestea se vedeau în clar pe fluturașii de salarii. Iar procesul de deteriorare economică nu dădea semne de încetinire. Economia se ducea de răpă. Am făcut legătura cu pensiile. Le-am adus dovezi că rectificarea pensiilor, lunar, nu respectă strict procentul de inflație. Pensiile rămâneau mereu în urmă. Cu câteva procente, până la 10 procente, dar asta se resimțea în puterea de cumpărare. Am dovedit că cei mai loviți de acest fenomen specific economiei de piață sunt pensionarii, cei mai defavorizați oameni în economia de piață, deoarece ei erau un balast în creștere, de la o lună la alta. Finalul a fost că până la sfârșitul anului 1994 inflația, raportată la leul din prima jumătate a anului 1990, ajunsese la un nivel de 21.400 la sută! Deci prețurile la coșul zilnic crescuseră de 214 ori.

Efortul nostru a dat roade. În acești ani grei, în care economia s-a deteriorat până la o primă limită de staționare, efectivele noastre s-au menținut la nivel de 8.900 – 9.000 de salariați. Adică foarte bine corelat cu sarcinile contractuale asumate.

-Totuși, intervine Cronicarul, îmi aduc aminte că ați avut, la un moment dat, o revoltă destul de gravă în IACMRSG. Ceva legat de un anume Zanopol, nu mai știu exact despre ce era vorba. Dar parcă am descris cazul într-un capitol din volumul 2 al *Cronicilor*, nu-i așa?

-Da, Zanopol a venit la sediu în data de 17 martie 1992 cu un „alai” de circa 800 de oameni, din cadrul Uzinei de Reparații Siderurgice, cu o reclamație la adresa directorului de uzină Smărăndescu Paul. Până la urmă acțiunea s-a fâșâit, neavând la bază decât un motiv cusut cu ață albă. Nu este un episod semnificativ pentru istoria IACMRSG. Însă, din punct de vedere istoric evoluția economiei naționale se manifesta la noi, la IACMRSG, cu trecere prin Combinat, unitate de care eram legați organic. Ceea ce se întâmpla acolo, la anexa turn, se resimțea imediat și la noi. Pe plan extern produsele noastre din oțel erau puternic concurate de giganții internaționali, iar pe plan intern de lipsa capitalului de lucru a majorității unităților economice. Industria națională era decapitalizată, ca efect al economiei centralizate care nu a putut fi adaptată, din mers, la specificul pieței liberei concurențe. Din cauza unui guvern nepregătit pentru aceste ajustări care ar fi solicitat gândiri economice de avangardă pentru acea epocă. Am încercat câteva demersuri la domnul Sandu Florentin, directorul general al Combinatului, pentru achitarea obligațiilor față de noi cu bani buni, prin virament. Dar n-am putut obține nimic. SIDEX-ul, că așa s-a numit societatea comercială siderurgică, era blocat pe piața internă de lipsa de numerar. Foarte greu se descurcau și ei cu plata salariilor, cu vărsămintele la Buget. Așa că, vrând nevrând, a trebuit să acceptăm plățile în natură.

Primeam tablă în contul banilor necesari pentru salarii. Dar piața internă era dominată de barter, adică de schimburi în natură. Clienții care puteau plăti cu numerar erau puțini și erau vânați efectiv, de toate celelalte firme. Dar ne-am descurcat! Am găsit printre noi un inginer cu o dotare specială pentru comerț și el a găsit căile de desfacere a monedei-tablă din oțel, cu care ne plătise Combinatul. Puiu Brașcoviță. Dar despre asta, mai târziu.

-Dragă Ștefi, povestești foarte frumos fenomenele economiei de piață pe care le-ai cunoscut voi, constructorii, zice George Mârzac. Pe unele din acestea le-ai depășit, adică le-ai soluționat cu un talent deosebit, care îți aparține. Felicitări ție, în mod special. Dar noi vorbim aici de oameni și fapte. N-ai mai avut astfel de întâmplări, în acei ani dificili? Te rog să cauți ceva, în memoria ta bogată, că ne cam ia cu somnul de atâția termeni economici și financiari!

-Te-ai plictisit, George, pentru că aceste aspecte ale economiei sălbatice din primii ani de după 90 le-ai cunoscut prea bine. Dar nu la anvergura platoului Smârdan. Dacă vrei oameni și fapte îți voi spune că până prin 1996 – 1997 tot ce s-a întâmplat acolo a avut doar doi protagoniști. Eroi colectivi. Primul și principalul erou a fost SIDEX, în frunte cu echipa sa de conducere și toți cei peste 20 – 30.000 de salariați. Ei au dus greul bătăliei pentru că se luptau cu concurența externă, cea mai dură și nemiloasă. Iar al doilea erou, cel secundant, eram noi, ICMSG-ul în ansamblu, care susțineam pe linia de plutire pe „fratele mai mare”.

-Sunt deplin de acord cu aceste considerente ale autorului nostru, zice Cronicarul, deoarece știu care era marea slăbiciune a Combinatului în această zbatere pentru supraviețuire. În ultima fază a agoniei sale, când i se pregătea privatizarea forțată, Combinatul a fost atacat din exterior cu șapte acuzații de dumping. Știți ce însemna asta? Închideri de porți, interzicerea accesului pe aceste șapte piețe, plus pierderea strălucirii mărcii proprii. Combinatul nu avea un fond valutar propriu pentru comerț exterior. De fapt, este vorba despre dolarii pentru plata importurilor de minereu cu conținut ridicat de oxizi de fier și cărbuni cocsificabili. Pentru a se putea aproviziona, SIDEX pune la dispoziția importatorilor români tablă bună care era oferită spre transformare în valuta necesară plății materiilor prime. Și aici a fost jucat! Dar nu insist, nu dezvolt, deoarece nu este treaba mea de Cronicar. Eu mi-am terminat misiunea în seara zilei de 22 decembrie 1989.

-Pe noi, doi parteneri, zice Ștefi, ne lega un element comun, numit FIABILITATE. Lipsa capitalului propriu nu-i permitea Combinatului să se re tehnologizeze. Și atunci baza întreținerii utilajelor cădea în sarcina uzinelor netehnologice și a noastră. Dar marea responsabilitate a supraviețuirii ICMSG-ului cădea pe umerii mei. Eu, directorul general, trebuia să asigur plata salariilor care nu erau de coala. Indicele de salarizare lunar varia între 1,2 – 1,4 la toate întreprinderile și chiar și la personalul tehnico-economic de la nivelul de sinteză. Combinatul ne plătea cu tablă. Și nici aceea nu era din produsele de calitate, adică din cele cu preț bun și căutare mare pe piață. Iar cei care ne ocupam cu transformarea acestei mărfi în bani, în numerar și în materiale de construcții, eram doar câțiva, de la vârf.

-Aha, vedeți că Ștefi iar invocă compoziția sângelui său de transhumant, sări cu constatarea justă Mihai Ursu. Că dacă n-ar fi moștenit câte puțin din trăsăturile ciobanilor macedoni, bulgari,

greci, sârbi, ucraineeni, turci, tătari, armeni și evrei nu s-ar fi priceput să transforme fierul rece în aur valoros.

-Așa-i, n-ai ascultat atâtea fapte de-ale mele degeaba, dragă Mihai, zise Povestitorul. Și dacă vreți povești din cele care vă țin atenția trează, ascultați cele ce urmează despre copilăria mea. Prin anii 1942 – 1944 familia noastră era stabilită în Brașov. Tata avea o mică prăvălie în care vindea de toate. O băcănie, cum era categorisită pe vremea aceea. În acei ani eu eram elev în clasele a I-a și a II-a la liceul Andrei Șaguna din Brașov. Adică, la 12 – 14 ani aceste prime clase de liceu erau cam cum sunt clasele a V-a și a VI-a din zilele noastre. Familia era numeroasă. Eram șase membri, părinții și patru frați. Iar pe lângă noi, în același spațiu, mai locuiau încă trei, un băiat de prăvălie, de 18 ani, orfan refugiat din Basarabia odată cu noi și un frate al mamei, de 20 de ani, care era muncitor la IAR Brașov, motiv pentru care a fost scutit de front și, în fine, un văr de-al mamei, fost pilot pe bombardierele frontului ce se retrăgea de la Stalingrad. În total 9 persoane, care ne îngrămădeam într-o casă cu două camere. Prăvălia tatei era pe bulevardul Gării, la circa 300 de metri de gară. Produsele de bază din lista de ofertă erau 4 sau 5 alimente, procurate de la țărani basarabeni refugiați, care-și găsiseră ogoare pe care semănau legume și creșteau vaci și oi. Pentru un ban în plus, tata îmi dăduse mie, fiul cel mic, să vând și eu ceva produse, de pe un cărucior pe care-l trăgeam după mine. Un coș cu ouă, o puțină cu brânză și ceva slănină. Trei zile pe săptămână eram vânzător ambulant. Cum terminam cursurile ceva mai devreme, plecam la piață și stăteam acolo până la 7 – 8 seara. Era o piață pe lângă fabrica Nivea, o alta lângă gara Brașov. Mai aveam un frate, mai mare decât mine cu doi ani, era și el elev la liceul Șaguna, dar nu mă ajuta cu comerțul. Îi era rușine de colegii lui, nu voia să fie ținta ironiilor acelor, mai ales că se număra printre primii trei cei mai buni la învățătură. Cât despre plăcerea de a fi comerciant, asta era o chestie de moștenire. Eu aveam sânge de comerciant, spunea tata. Mă descurcam în acele piețe, deși făceam concurență unor negustori chivernisiți, care aveau gherete închise, cu geamuri de sticlă și căldură iarna. Când vânzarea era slabă, mai lăsam din preț, pe ascuns, că dacă mă aflau negustorii că încalc regula prețului stabilit de ei, mă rupeau în bătaie. Doar poliștii mă scoteau din palmele lor! Acești doi ani de școală și practică comercială mi-au prins bine toată viața. Bătaia pe care am luat-o, usturătoare ce-i drept, a fost ca un instrument de fixare în firea mea de copil a unor dexterități care m-au ridicat de multe ori deasupra unora de același leat cu mine. În acei doi ani am învățat să îmi asum riscul, dar și curajul inițiativei aducătoare de câștig.

-Bravo, uite cine a fost un copil de prăvălie grozav! Să-l aplaudăm! zice și Nicu Șerbănescu.

-Să avem pardon! se revoltă Ștefi. Eu am fost patron pe căruciorul meu, nu copil de prăvălie. Acela nu se pricepe la prea multe, de aceea trebuie să asculte de ordinele șefului! Dar lăsând glumele la o parte, vreau să explic de ce am adus discuția pe acest făgaș. Nici unul din domniile voastre nu ați simțit pe propria piele experimentul „economiei de piață”. Vă aduceți aminte câți dascăli de economie veneau, din toată Europa, cu traista-n băț să ne învețe tainele acestei modalități de viață?! Și toți câți veniră, începură, fără excepție, să ne spună că noi suntem „bazic people”, adică suntem niște habarnagii, adică este bine să o luăm de la capăt, adică de la zero. I-am

lăsat în pace, eu luasem lecțiile de „bazic people” prin 1942 – 1944, mă ustura pielea pe spinare și acum. Dar ceea ce am trăit în perioada 1990 – 1996, apoi până în 1998, a durut al naibii de tare, mult mai tare!

-De ce zici că noi n-am simțit adaptarea la economia de piață ca tine?! Doar și noi am trăit în această epocă, zice Ursu Mihai.

-Ai simțit pe propria piele metodele lui Stolo de trecere a economiei socialiste prin valțurile precapitalismului? Nu, sigur că nu, doar n-ai avut finanțele unei întreprinderi în grijă. Și nici obligația de a găsi bani de salarii pentru 9.000 de oameni, lună de lună, când serviciile prestate Combinatului erau apreciate, bine primite, dar amânate la plată, în mod sistematic. Și nici măcar grija salariilor celor 3-4.000 de salariați de la uzina pe care o conduceai. Lucrurile au mers din rău în mai rău sub guvernul Stolojan. Nu înțelegeam de ce înregistrăm o inflație galopantă lună de lună și nici nu înțelegeam de ce nu mai sunt bani pe piață. Abia mai zilele trecute, citind un documentar istoric despre acei ani de tortură economică, am aflat ce s-a întâmplat. Theodor Stolojan a fost numit de Iliescu premier după căderea guvernului Petre Roman, în septembrie 1991, lovitura de grație fiind dată de minerii Văii Jiului. Stolo avea o carte de vizită excepțională: după un stagiu lung, ca economist, în întreprinderile statului, ajunge în 1972 în Ministerul de Finanțe. Timp de șase ani acumulează multă știință, iar în 1978 ajunge pe postul – foarte important! – de șef al Diviziei Contabilitatea Bugetului de Stat. Acest post și experiența acumulată l-au recomandat ca apt și deplin calificat să fie un premier de succes. Dar mai avea câștigat un sac mare de experiență: în 1988 – 1989 a fost director adjunct și director al Departamentului Relații Valutare și Financiare Internaționale, plus Inspector General în Departamentul Venituri de Stat și în plus consultant în Ministerul de Finanțe. Deci, pregătire avea, dar s-a dovedit că pălăria de premier a fost foarte mare pentru el. Din simplul motiv că cele trei mari bănci de stat ajunseseră aproape de faliment. Probabil că a cerut ajutorul experților internaționali (cred că a apelat la Banca Mondială și la FMI) pentru a recapitaliza aceste bănci. A scos o lege prin care a liberalizat prețurile, dar fără să liberalizeze cursul de schimb, ceea ce a determinat confiscarea valutei întreprinderilor, a societăților comerciale și a populației, obligați s-o schimbe în lei la un curs fixat arbitrar. Astfel a salvat băncile, dar a aruncat în aer economia. În timpul guvernării sale, care s-a încheiat în noiembrie 1992, inflația a crescut vertiginos, iar țara a cunoscut cea mai gravă perioadă de instabilitate economică și financiară. Noi eram organic legați de SIDEX. Ceea ce i s-a întâmplat acestui frate mai mare al nostru, ne-a afectat și pe noi, în mod continuu, pe termen lung. La fel ca cea mai mare parte a întreprinderilor românești, evoluția IACMRSG-ului spre faliment a fost cu un pas – poate chiar mai mulți! – înaintea Combinatului. De ce? Păi să vă povestesc, la concret, o întâmplare grăitoare despre modul cum trăiam noi în economia de piață. Iată (transcriu din propriile „File de Poveste”, de la pagina 1172 până la 1176):

„Cam la trei luni după ce deveniserăm vânzători, comercianți de produse siderurgice, întorcându-mă la birou de pe teren, într-o zi din ianuarie sau februarie 1992, văd că mă așteptau pe

hol toți directorii cu aprovizionarea de la nivelul antreprizelor, împreună cu șefii contabili tot de acolo. Le zic, încercând să le destind fețele îngândurate:

-V-a fost dor de mine?

-Nu dor, ci foarte dor, zice unul dintre ei.

-Atunci haideți să mergem în sala mică de la etajul 1, să ne spunem „dorurile”!

M-am așezat pe latura lungă a mesei ovale, nu în capul mesei, invitându-i să ia loc la stânga și la dreapta mea. Unul dintre contabilii șefi de grupuri de șantiere zice:

-Ar fi bine să invitați sus și pe director economic (Constantinescu Petrică)

-Trebuie? întreb eu.

-Da! și credem că ar fi bine să fie și domnul director comercial al întreprinderii!

-Înseamnă că e treaba serioasă, zic eu.

Au urcat și cei doi directori solicitați. Și zic:

-Deci să începem. Ce vă frământă? întreb eu. Unul dintre directorii de grup îndrăznește să deschidă subiectul:

-Este vorba despre noua sarcină repartizată grupurilor privind valorificarea tablei. E afurisită, al dracului de grea misiunea și cu slabe perspective!

-Chiar v-ați așteptat să fie ușoară? zic eu. Este clar că nu ați simțit până acum „briza” economiei de piață (în mintea mea reveniseră amintirile din piețele Brașovului din anii 1942 – 1944!). Și sunt obligat să vă precizez că va fi din ce în ce mai greu. Trebuie să uităm cele ce ni s-au întâmplat înainte de 1990, când dacă ne venea să ne văităm avea cine să ne asculte și să ne răsfete, aducându-ne, practic, tot ce ne trebuia pentru lucrări. Acum se pare că a venit vremea să ne ocupăm, singuri, de totul. Adică să realizăm programele de producție ca și înainte, fără nici un rabat, dar pe deasupra să ne preocupăm să facem rost de bani, de cash-ul minim necesar pentru a ne procura materialele necesare realizării proiectelor de execuție.

Sare un contabil șef de grup, am observat că mai înainte a avut un schimb de priviri cu Constantinescu, directorul economic al întreprinderii:

-Suntem complet descoperiți vis-a-vis de hotărârea Guvernului sau a Fondului Proprietății de Stat, nu știu care din ei, care nu ne permite să credităm clienții cărora le vindem produsele siderurgice cu mai mult de cinci zile.

-Da, ai dreptate zic eu. Se vede că această Hotărâre a fost concepută de câteva capete luminate care stau comod în niște scaune capitonate și bine încălzite, mai ales acum că-i iarnă. Iar despre viața reală n-au nici un habar. Dar să știți, oameni buni, când mi-a fost băgată pe gât de către conducerea Combinatului această cale de a obține cash, să nu vă închipuiți dumneavoastră că n-am înghițit în sec, cunoscând ceea ce ne așteaptă, adică lucrurile pe care le-ați scos în evidență. Însă am acceptat din prudență, și zic acum, fără să mă fi gândit prea profund atunci. Poate și din diplomație, nu puteam să refuz acest mod al lor de a-și rezolva și această problemă a relației cu noi, conștientizând cât de greu obțineau și ei banii lichizi, inclusiv sub incidența acestor riscuri pe care le-ai menționat. Să nu credeți cumva că am renunțat să exercit presiune asupra lor,

înaintea avansului și chenzinei a doua. Însă trebuie să-i convingem că și noi ne străduim să facem măcar parțial eforturile pe care le fac ei.

Am făcut o pauză, urmărind mimica fețelor lor. Toți erau serioși, înțelegeau importanța problemei. Am continuat:

-Și acum, să nu mă credeți insinuant, iar cele ce vă spun acum sunt valabile și acestor doi colegi ai mei, directorul economic și cel comercial. Chiar nu v-ați închipuit nici un moment măcar, după 1 ianuarie 1990, iar acum suntem după 1 ianuarie 1993, nu v-ați gândit ce risc ne asumăm lună de lună, eu și colegul Constantinescu, cu semnarea acestor state de plată, nu a celor pentru personalul muncitor ci pentru cel tehnico - economic și ingineresc, cu indicele cuprins între 1,05 și 1,25 într-o perioadă când datoriile noastre către buget au ajuns la peste 50 de miliarde de lei? Conform legii, prioritatea numărul 1 este plata obligațiilor la stat. Noi, cei din direcția generală, cui să ne plângem? Nu ne poate ajuta nimeni! Soluțiile trebuie să le găsim singuri, iar dacă trebuie să ne asumăm riscuri, nu avem încotro, trebuie să o facem. Cine nu își asumă aceste riscuri, să o spună, nu-l putem opri cu sila. Ați venit toți, însoțiți de contabilii voștri, ca să-mi spuneți că aveți clienți pe care îi creditați cu 2 – 3 luni și încă nu și-au achitat obligațiile. Eu ce pot să vă spun? Pot să vă dau un sfat: studiați-vă foarte atent clienții. Selectați-i numai pe cei care dau dovezi că sunt serioși. Nu le vindeți cantități mari de produse. Clienții serioși o pornesc cu câte puțin, până reușesc să-și consolideze poziția pe piață. Filtrul vostru trebuie să fie cam așa: „Ți-am vândut 10 tone de tablă, mi-ai plătit după o lună (sau două, după caz). Cunosc greutățile de pe piață. Apreciez că mi-ai plătit. Acum sunt dispus să-ți vând 20 de tone.” Acesta trebuie să fie traseul prin care vă veți selecta clienții serioși. Pe măsură ce încrederea reciprocă va crește, riscul vostru se va diminua, chiar poate va dispărea.

-Dacă credeți că trebuie să mai discutăm ceva, o putem face. Dar eu, personal, consider că ne-am clarificat lucrurile. Și ca să vă liniștesc, în ce privește durata creditului aplicat clienților, sigur că nu puteți să evitați riscul, dar nu uitați că la nivelul întreprinderii, al societății comerciale, întregul risc îmi revine mie. Și încă ceva. Noi știm că aveți destui clienți pe care-i creditați cu mai mult de 2 luni. Dacă subsemnatul și directorul economic nu ne-am fi însușit riscul la nivel de societate, n-ar fi trebuit să vă executăm? Am făcut-o? NU, n-am luat măsuri împotriva voastră! De ce? Pentru că cel puțin din punctul meu de vedere acea prevedere de 5 zile este o absurditate și în împrejurările în care se găsește întreaga economie, cuvântul care i se potrivește autorului acestei hotărâri este unul care nu-l poate onora pe nimeni!

Nu știu dacă am reușit să-i conving pe toți. Dar am văzut că și-au asumat responsabilitatea de a face rost de bani, iar treburile au continuat, din ce în ce mai bine. Iar eu nu am încetat să exercit presiuni asupra domnului Nicolae Dumitru și asupra șefului serviciului financiar, Constantin Pădure, pentru ca măcar o parte din suma totală necesară salariilor, de două ori pe lună, să ne fie virată în cont. Iar acest virament era o poveste minunată, asemănătoare cu fuga neoprită a haiducilor, prin peșteri, râpi și ascunzișuri la ibovnice sau neamuri, din calea puterilor. Că datoria la stat (impozite neplătite, cu penalități aplicate în procent nerușinat de mare, apoi penalități la

penalități) creștea exponențial, curând marile societăți comerciale au ajuns să fie, pe drept cuvânt, găuri negre veritabile pentru economia națională flendurită de neputință, nepricepere și sacrificată pentru interese de găști. Iar legea era făcută astfel încât să-ți blocheze imediat orice sumă intrată în cont pentru a fi transferată la buget, spre plata datoriilor. Făceam slalom să reușim să scoatem acele sume uriașe pentru plata salariilor. Sentimentul care mă încerca, pe mine ca director general, era cel de rușine pentru toate aceste artificii la care recurgeam doar ca să supraviețuim, noi cei din vârf împreună cu peste 9.000 de salariați, cu familiile lor. Anul 1992 a fost un lung șir de episoade de negocieri dure, în anexa turn, cu șeful serviciului financiar al Combinatului, Constantin Pădure, pentru obținerea de bani în numerar necesari plății salariilor, de două ori pe lună. Când am ajuns la limita de rezistență a trebuit să folosesc ultimul argument, în fața domnului Nicolae Dumitru, director general adjunct. Amenințarea cu falimentul nostru era reală. Dar până la acest deznodământ ar fi urmat tulburări sociale grave, revolte pentru neplata salariilor. Însă falimentul nostru, al IACMRSG-ului ca societate comercială, ar fi dus implicit la prăbușirea Combinatului din cauza fiabilității deplorabile a tot ce însemna dotare tehnică pe fluxul integral. Cineva din conducerea SIDEX a avansat propunerea să ni se plătească cu produse siderurgice sumele datorate pentru serviciile prestate. Știam că ne va fi greu să vindem aceste mărfuri pe o piață în care marfa cea mai importantă, banul, era absentă aproape total. Dar decât nimic, mai bine să punem mâna pe marfă vandabilă. Cel mai dificil îmi era să suport umilința de a sta ore în șir la coadă, pe culoarul lung de la Serviciul Desfacere, „culoarul Soarelui” cum era poreclit, pentru ca să mi se aprobe un program de livrări în contul prestațiilor decontate. Pentru Soare Săndel, șeful serviciului desfacere eu, Prică Ștefan nu eram altceva decât unul dintre cei ce stăteau după tablă, nimic altceva. Iar produsele pe care domnul Soare ni le repartiza nouă făceau parte din categoria celor greu vandabile, chiar și de către ei, specialiștii Combinatului. Atunci, ca să ne mai îndulcim, am solicitat domnului Nicolae să ne dea și nouă ceva tablă zincată, subțire, considerată aur deoarece se vindea numai cu plata cash, înainte de livrare, dar era foarte căutată pe piața internă și la export. Așa ne-am chinuit câteva luni, până când într-o dimineață de luni, din februarie 1993, șeful meu de cabinet îmi introduce un tinerel care se recomandă „*inginer Mangalea, trimis de domnul Nicolae Dumitru*”. Îmi povestește acest tinerel – cred că avea pe undeva între 25 – 30 de ani – că el este reprezentantul unei firme de comerț exterior, care vinde pe alte meleaguri tablele Combinatului. Iar domnul Nicolae i-a recomandat să achiziționeze o parte din produsele destinate exportului, de la ICMSG, într-o limită cantitativă corespunzător nevoilor noastre de cash. Nu-mi venea să cred! Era o pleașcă uriașă. Era ceva ce putea fi asemuit următorului clișeu: eu, puștiul de 12 ani, sunt admis ca stăpân cu drept de folosire deplină, într-unul din acele gherete frumoase, cu geam și încălzire, din piața Brașovului, să-mi vând acolo produsele mele mărunte. E drept, doar într-un colț, nu la teighea! Sigur că am acceptat propunerea domnului Mangalea. A fost salvarea noastră din toate punctele de vedere. Iar ceea ce mai rămânea din produsele siderurgice intrate în depozitele noastre, le-am plasat, în cea mai mare parte prin mai vechea mea cunoștință, domnul Olteanu care-și făcuse un SRL în București. Avea pricepere la comerț și, în plus, aveam deplină încredere în onestitatea lui.

Așa am scăpat la supraviețuire. Dar sabia lui Damocles tot acolo era, deasupra capetelor noastre. Că sistemul penalităților, al cumulului datoriei de bază cu penalitățile și din nou penalizate în total, ridicase datoria noastră la câteva sute de miliarde de lei, imposibil de plătit. Dar la fel ca noi era cea mai mare parte a economiei naționale.

-De ce nu vă plăteți datoriile, pușor? Doar acum aveți bani, aveți și table ca marfă-bani. V-ați făcut și o clientelă pe care ați selectat-o cu grijă, zice George.

-Aveam și nu aveam. Că plățile Combinatului erau tare ciudate. Ca să fie clar, să zicem că în luna martie, când mergeam să decontăm serviciile prestate în luna februarie, tabla Combinatului ar fi avut prețul mediu de 10 lei kilogramul. Zic 10 lei doar ca exemplu pentru calcul! Dar noi ajungeam să primim aceste produse cu mare întârziere, cam la două luni, chiar și trei uneori. Deci în mai sau iunie, iar atunci din cauza inflației, kilogramul de tablă avea prețul mediu 30 – 35 de lei. Și primeam cantitatea la acest preț. Deci pierdeam cam 60 la sută din marfă. Chiar și așa, ea fiind greu vandabilă am aplicat metoda vânzării sub prețul pieței, oferta noastră doar așa devenind tentantă. Deci mergeam cu devalorizarea societății noastre comerciale în continuare. Iar mărimea acestei devalorizări era cât datoria noastră la bugetul statului.

-Deci salvatorul vostru s-a numit Mangalea, nu-i așa? Întrebă domnul Chiculiță.

-Este mult spus „salvator”, deoarece contractul pe care l-am încheiat cu firma lui stipula că prima plată cash se va face după șase luni de la livrarea produselor la export. Deci noi îi creditam afacerea timp de șase luni. Dar nu am avut altă soluție, nevoia ne-a forțat mâna. Iar eu i-am forțat mâna lui Constantinescu, directorul economic, să semneze acel contract de comerț exterior, asumându-mi de două ori răspunderea asupra riscului, o dată pentru mine și a doua oară pentru el, că mi-am pus semnătura și alături de a lui.

-Și ai rezistat cu acest risc uriaș, timp de șase luni, până la plata scadentă? Întrebă Ursu Mihai. Cum ai avut atâta nerv, domnule? Înseamnă că ai inima tare!

-Am uitat de mărimea acestui risc chiar a doua zi. Că a venit un alt val tsunami peste noi, directorii societăților comerciale cu capital majoritar de stat. Legea fusese scoasă atunci, nu mai știu ce dată avea, dar prevedea că toți directorii din fruntea acestor societăți comerciale trebuie să obțină un atestat de competență, trecând prin examen în fața a două comisii speciale, guvernamentale, până la 31 decembrie 1994. Cei care nu obțineau acest atestat pierdeau postul. Deci toată lumea din jur se uita la mine, așteptând să răspund dacă voi merge la testare au ba. Iar eu nu aveam cu cine mă consulta. Că aveam 61 de ani, eram văduv. Ce-mi trebuia mie un asemenea chin, ca niște examene exigente ce se anunțau? Singurul om cu care m-am putut consulta în privința dilemei mele a fost Emerik Kuglai, fostul meu șef din ministerul metalurgiei, care acum era membru în Consiliul de Administrație al IACMRSG, ca reprezentant al Fondului Proprietății de Stat. Până la urmă, m-a convins „vocea interioară”, cum că nu trebuie să fug de răspundere, să nu las baltă atâtea treburi nefinalizate. Și mă întrebă domnul Kuglai, după o ședință de Consiliu de Administrație, ce hotărâre am luat în privința Legii Managerului. I-am răspuns că în principiu m-am hotărât, dar mai am de trecut un singur „hop”, cel al rușinii.

-Cum adică, Hopul Rușinii, zice el? Ce înseamnă asta?

- Da, cum voi face față la rușinea ce mă va acoperi dacă nu voi obține o notă de trecere? Asta va aduce mari satisfacții dușmanilor mei, iar râsului lor se va alătura toată gloata de ...

-Dacă îți este teamă de o notă slabă, fă la fel ca Bârcă, managerul de la ICS Călărași. El și-a luat alți trei asociați și vor susține examenele ca grup managerial. Nota finală a grupului va fi media aritmetică a celor patru note individuale.

-Nu pot face așa ceva. Deciziile grupului de patru vor trebui luate în consens unanim. Ori situațiile zilnice nu-ți permit să mergi ca melcul. Trebuie acțiuni imediate, pe baza deciziilor cu risc asumat. Altfel nu rezisti pe piața concurențială. Iar experiența mea zice că nimeni n-ar putea fi de acord cu stilul meu aiurit, poate puțin chiar nebun, de a risca fără a sta mult pe gânduri. Deci m-aș bloca, chiar dacă aș avea un singur asociat la conducere.

-Interesantă filozofie, zice domnul Kuglai.

Prin iulie 1994 mă sună la telefon și mă întreabă dacă nu-s curios să aflu ce au făcut călărășenii, care au dat recent examenul.

-Sigur că vreau să știu, zic eu, curios.

-Păi au luat media generală a grupului 6,80. O notă acceptabilă, ținând cont că nu au avut contracandidați.

-Și cine sunt membri grupului, am întrebat.

-Cei doi frați Bârcă, inginerul Mihai Arbagic care a venit de la voi, de la reglorii Grupului Electrotehnic și un inginer Stoica, zice Emerik.

-Bravo lor! Eu m-am hotărât, voi candida singur. Dar mai am timp să mă înscriu, nu mă grăbesc foarte tare. Poate mai apare vreun pretendent. Că de unul singur, orice alergare se numește doar „antrenament”, nu concurs.

Ce nu i-am spus la acel moment – iulie 1994 – lui Kuglai a fost faptul că eu deja participasem la două cursuri cu tema „Relații comerciale internaționale”. Din păcate, încercând să procedez ca pe vremea studenției – care se consumase cu 40 de ani în urmă – nu am reușit să notez nici o frază până la capăt. Așa că din notițe nu am priceput nimic. Dezamăgit n-am fost, cum s-ar zice, chiar în totalitate. Îmi dădeam circumstanțe atenuante. Deci remediul este „repetitio mater studiorum!” Și m-am înscris, la două luni după primul curs la o nouă audiție. De data asta mi-am propus să nu-mi notez decât titluri și, eventual, ceea ce scria lectorul pe tablă. Și a mers! Minune, probabil reținusem în subconștient multe din idei, la primul curs. Acum totul mi se părea mai simplu de înțeles. Așa că am prins curaj. În vară am aflat că aceiași lectori de la București se deplasau la Brăila, unde predau aceeași temă. M-am înscris și aici. Dar de data asta a fost o adevărată plăcere, eu pricepeam tot și chiar am trăit cu impresia că am reținut tot. Și încă ceva ce nu știa domnul Kuglai și nu spuneam nimănui era faptul că până în octombrie, de la ora 17 până la miez de noapte, adeseori, eu mă retrăgeam în birou și după ce rezolvam corespondența mă dedicam lecturii. Citeam tratate de economie de piață, prelegeri de psihologie, reciteam textele de relații comerciale internaționale pe

care mi le-a procurat prietenul meu Olteanu, dezlegam rebusuri, completam grile ca la grădiniță sau în clasele primare.

Am continuat pregătirile pentru concurs ferindu-mă de indiscreții. Nu voiam să mă expun comentariilor răutăcioase. Între timp, lucrurile decurgeau cu aceleași manifestări curente, adică trebuia să intervenim destul de frecvent la evenimente nedorite, adică avarii. O dată, la o asemenea întâmplare, mă abordează domnul Nicolae Dumitru și îmi zice:

-Omul muncii, îmi spun oamenii mei că totdeauna ești primul sosit la orice avarie se întâmplă în Combinat. Cum faci? Nu mai dormi acasă?

-Întâmplarea face ca totdeauna eu să prind mai puține semafoare! Asta-i explicația.

Relațiile noastre erau bune, ne respectam reciproc și colaborarea mergea înainte, ambele societăți ne confruntam cu aceleași greutăți. Doar că la un moment dat intră în birou la mine directorul economic, Constantinescu. Venea cu o problemă mărunță. După ce rezolvăm ce era pe rol, îl întreb dacă a sesizat vreo mișcare din partea acelui inginer tinereț, cu firma lui de export. Zice Constantinescu „Nu, nici o mișcare. Dar nu a trecut încă termenul prevăzut în contract.” Îi răspund că trebuie să avem răbdare, dar n-ar strica o surpriză plăcută, la acest ceas. Este de acord cu mine, dar nu avem altă soluție decât să așteptăm. Și nu a fost degeaba. Cred că era pe data de 11 sau 12 august, cu câteva zile înainte de marele praznic al „Adormirii Maicii Domnului”, din 15 august 1994. De data aceasta intră în biroul meu directorul Constantinescu, nechemat, dar numai zâmbet. Zice:

„-Domnule director general, a intrat în bancă cash-ul pentru salarii!”

„-Cât? întreb eu.”

„-Exact atât cât am cerut noi, adică echivalentul pentru plata salariilor pentru o lună, inclusiv necesarul pentru plata obligațiilor la bugetul statului raportat la salariile ce le vom achita oamenilor.”

M-am simțit dintr-o dată descătușat, m-au părăsit temerile pe care nu le mai puteam ascunde prea mult. Și îi spun directorului economic:

„-Directore, să păzești acești bani până la sfârșitul lunii și să ai grijă ca nici măcar un leu să nu ia drumul pentru alte obligații, decât cele înscrise în respectivul contract.”

A fost prima lună după 3 ani în care am plătit la timp și salariile și toate obligațiile față de bugetul statului. Iar fericirea a constat în faptul că nu a fost și ultima lună de acest fel!

Tot în această perioadă, iulie – august, m-au contactat pe rând confrății de suferință, directorul Gaita de la ISC Hunedoara și directorul Lăzărescu, de la ICS Reșița. Și mă întreabă, cu respect – eu fiind mai în vârstă decât ei! – dacă m-am hotărât pe ce cale voi merge la barajul pentru manageriat. Le răspund că da, mă voi prezenta singur și le explic motivele mele. Îmi propun să ne facem timp, în 2 – 3 zile, să ne întâlnim la București, la reprezentanța noastră, ca să punem la cale o strategie comună pentru acest examen. Accept, eram curios să aflu ce propuneri aveau ei. Ne-am întâlnit și mi-am dat seama din primele schimburi de cuvinte că nu erau deloc pregătiți pentru testele la care trebuia să răspundă. M-au chestionat referitor la relațiile comerciale internaționale, dacă am urmat ceea ce s-a predat la București. Acela era examenul cel mai greu, se nota singur, fiind jumătate din nota medie finală. Până la urmă am convenit să ne împărțim sarcinile, ei vor face rost

de testele din prima parte a examenului, iar eu să mă pregătesc pentru partea a doua, care singură conta, cum am mai spus, ca 50 la sută din nota finală. La test vom sta toți trei împreună, pe aceeași bancă. Așa a fost. În noiembrie am dat testul, sala amenajată într-o baracă era plină de lume. Supraveghetorii nu erau cine știe ce exigenți. Dimineața am completat testele grilă din prima parte a examenului, iar după masă partea a doua consta în 20 de întrebări, fiecare având trei răspunsuri. Trebuia să punem un X pe răspunsul considerat corect. Aveam 3 ore la dispoziție. Am citit toate întrebările și răspunsurile. Mi-am dat seama că erau 4 întrebări capcană. Le-am lăsat la urmă, deoarece trebuia să mă gândesc la răspunsul corect. În jurul nostru se îngrămădeau aproape toți din sală. Am ajuns la întrebările capcană. M-am concentrat și am bifat 3 răspunsuri. Utima întrebare nu am apucat să o completez, timpul alocat trecuse. De la sala de examen am plecat la prima berărie să ne răcorim. Ne purtam ca niște studenți, nu ca bărbați de 60 de ani. Răspunsul trebuia să-l primim după 8 zile. Au trecut 11 zile până când am fost sunat de Kuglai care a aflat rezultatul. Eu obținusem nota maximă, media finală a fost 9,30, dar la partea a doua, cea dificilă cu întrebările despre relațiile comerciale internaționale, am obținut nota 9,60. Fără egal, de la începutul perioadei de testare! Rezultatul meu excelent a fost sărbătorit la cantina Liceului nr. 9. al ICMSG-ului, de membrii Consiliului de Administrație și de cei apropiați mie.

Capitolul 4 Supraviețuirea

-Carevasăzică, la întâi noiembrie 1994 matale ai devenit „Manager”!, zise admirativ George Mârzac. Și nu orice manager! Ci cel mai prima, adică omul care a obținut cea mai mare medie la acest concurs, pe țară. Felicitări! Dar acum lăsând festivismele la o parte, spune cum te-ai trezit a

doua zi dimineată, adică în ziua de 1.11.1994, ziua de început în care ai lăsat în urmă titlul greoi de „director general” și l-ai auzit pe cel nou. S-a schimbat ceva în interiorul tău? În conștiința ta?

-Cred că în gălăgia stârnită de bontonul invitațiilor la acea sărbătorire a victoriei mele în concursul de manageriat mi-a clopoțit ceva în minte. La un moment dat, un fel de neliniște s-a stârnit în mine. Ceva care mi se întâmpla pe vremea studenției, în dimineța zilei de examen la o materie pe care nu o stăpâneam deplin. După câteva jumătăți de ceas, pe măsură ce rezerva de sticle cu vin de pe masa din colțul Săliței de Protocol de la Cantina Liceului nr. 9, de Construcții, s-a epuizat, starea mea de neliniște a sporit și simțeam nevoia să plec din mijlocul prietenilor gălăgioși, să mă retrag undeva, unde să mă gândesc în liniște la aceste semnale pe care le primeam. În jurul orei 21 petrecerea s-a spart, invitații au plecat spre casă, iar eu, gazda, le-am făcut pe voie acestor prieteni veseli, nedezamăgindu-i în privința pariului pe care l-au pus pe direcția ce o voi lua, spre casă ori spre birou, la sediul societății comerciale, pentru a-mi face datoria de a rezolva corespondența zilnică. Sigur că asta am făcut. Nefiind un băutor de alcool m-am abținut să depășesc doza de siguranță. N-am golit decât un singur pahar de șpriț, pe care l-am lungit peste măsură cu apă minerală. Eram treaz, eram valid pentru câteva ore de muncă, în continuare. Dar surpriză: directorul economic, Petre Constantinescu îmi cere să-l iau și pe el peste viaduct deoarece mai are ceva de rezolvat, urgent se pare. Mă abordează în mașină, spunând că ar dori să-și clarifice câteva probleme pe care le consideră importante dar și urgente, în același timp.

-Am unele îngrijorări privind spre viitorul apropiat. Cred că ar trebui să discutăm despre ziua de mâine, despre provocările ce ne așteaptă, zice el.

-Ai ales momentul potrivit pentru această discuție, deoarece și eu am citit pe fețele multor colegi, directori de grup și șefi de șantiere, că sunt prinși în aceste frământări legate de viitor. Mulți au luat aminte la numărul mare de SRL-uri care au răsărit ca ciupercile după ploaie în acești patru ani de economie de piață. Nu toți au privit la fel la acest fenomen. Unii nu văd un viitor prea strălucit pentru întreprinderile de stat, dar încă nu au curajul să se despartă de locul de muncă de la IACMRSG. Dar în mod sigur, la un moment dat vor face pasul, se vor despărți de colegi și își vor lua soarta în mână. Alții ar vrea să se chivernisească, nu pot tolera prea mult cum colegi cu mai puține dotări intelectuale decât ei au ajuns acum să afișeze un început de lux și belșug pe care nu l-ar putea obține dintr-un salariu ca al nostru.

-Văd, domnule Manager, zice Constantinescu, că m-ați devansat la acest capitol al incertitudinilor. Avem multe îngrijorări comune, și nu doar noi doi, cred că aceleași neliniști au și alți colegi, apropiați ca poziție de treptele ierarhice de la vârful piramidei.

-Nu vreau să te sperii, dar eu am depășit de ceva vreme faza aceasta a îngrijorărilor. Acum sunt mai conștient decât cei din apropierea noastră, mă refer la unii directori de grup de șantiere, că suntem foarte aproape de o fază a unor evenimente care sunt inevitabile! Și poate că și dumneata simți la fel, poate mai mult sau poate mai puțin decât mine. Cred asta și am convingerea că așa este deoarece dumneata lucrezi cu cifre și ele, cele cu care lucrăm acum, spun foarte multe lucruri, mai ales din cele foarte îngrijorătoare.

- Așa este, m-am ferit să spun lucrurilor pe nume ca să nu mă luați la rost că aș fi un panicard. Dar da, sunt pe aproape!

„-Nu-ți face griji – zice domnul Prică, iar eu, Cronicarul, îl citez cuvânt cu cuvânt din „Filele de Poveste”, de la pagina 1205 și mai departe – eu mă gândesc la aceste lucruri nici măcar din acest an 1994 pe care îl vom încheia în curând, mă gândesc încă din februarie 1990 când a apărut Legea nr. 14, cea care a anulat Legea 57/74, privind modul de salarizare al angajaților în societățile comerciale nou constituite pe baza Legii 31/1990. Și să mai știi că toate aceste gânduri care nu mi-au dat nici un răgaz în acești aproape cinci ani (1990 – 1994), au fost cele care m-au motivat să dau examenul de manager. Dacă ai să studiezi cu atenție, dar pentru asta va trebui să citești și să recitești de câteva ori Legea Managerului, vei înțelege clar de ce am făcut acest pas. Chiar sunt curios să văd dacă găsești elementul din Lege care a fost factorul determinant, pentru mine, cel care peste câteva luni voi împlini 62 de ani, să procedez cum am procedat. Adică să mă supun la tot acel supliciu al studiului – căci pentru mine, la vârsta mea și la felul meu de a fi, a fost un adevărat supliciu – când puteam foarte bine și mai liniștit să iau formularul pe care scrie „Cerere de ieșire la pensie”, să-l completez și apoi să-mi încep călătoriile în jurul lumii. Bineînțeles că glumesc! Dar cred că te frământă alte gânduri pentru care ai dorit să discutăm în liniște.

-Da, zice el, voiam să vă informez că datorită intrării primului „cash” pe linia domnului Mangalea și a contribuției oarecum neașteptate, venind din zona reprezentanței noastre din București (contribuția directă a domnului Olteanu, angajatul nostru!), am rezolvat toate obligațiile privind avansul pentru luna octombrie și cred că vom reuși să ne închidem favorabil și în partea a doua a lunii octombrie.

-Dacă este așa, atunci ce te preocupă în mod neliniștitor?

-Păi, zice el, au loc niște fenomene economice care, dacă nu vom izbuti să le barăm, în câteva luni, ne putem duce la fund!

Mă prefac că nu înțeleg, deși mă așteptam să-mi spună acest lucru cu multe luni în urmă. În paranteză fie spus, eu eram angrenat de aproape doi ani în această acțiune de prevenire a declinului nostru. Însă rezolvarea plăților cash prin intermediul firmei de export din care făcea parte domnul Mangalea era rezultatul presiunilor pe care le-am făcut permanent asupra domnului Nicolae Dumitru, care în final a înțeles pericolul pe care-l reprezenta căderea IACMRSG-ului pentru Combinat și a rezolvat provocarea în stilul său caracteristic, adică magistral!

-Știi că toată supraviețuirea noastră se datorează acestei creanțe pe care o avem la Combinat, zice el.

-Înțeleg, zic eu și vreau să subliniez că acele creanțe pe care le avem la Combinat sunt rezultatul activității noastre în uzine din ultimele 3 – 4 luni. Dar este vina directorului economic și al directorului general, care tocmai este pe cale să devină „manager”, că acele creanțe nu au fost, încă, încasate.

- Nu vă faceți probleme, acum că mecanismul încasării „cash”-ului la nivelul cantităților de tablă prevăzut în contractul cu firma de export și, bineînțeles, și prin prisma unor eforturi mai mari pe

care le face propria noastră direcție de aprovizionare (director Lămătic), dublat de eforturile pe care încearcă să le facă fiecare grup de șantiere, se pare că într-o lună, două, nu vom mai avea creanțe la Combinat.

-Și asta este de bine sau de rău? îl sondez eu.

-Bineînțeles că este de bine! zice el. Nu vedeți că de la o lună la alta valoarea creanțelor existente se depreciază cu cel puțin 50 la sută?

-Înseamnă că aceasta este nu de „rău” ci de „foarte rău”, zic eu. Fiindcă ai deschis acest subiect, care probabil că abia acum s-a copt, va trebui să luăm rapid niște măsuri care, în principiu, să ne ajute să avem permanent creanțe la CSG, în valoare de 150 – 200 la sută din valoarea produselor siderurgice pe care le cere, lunar, domnul Mangalea, precum și pentru a acoperi și solicitările grupurilor de șantiere care sunt mai abile la capitolul vânzări. Să nu omitem nici aportul reprezentanței noastre de la București.

Am vrut să-i văd reacția la cele spuse de mine. Fața lui trăda doar nedumerire.

-Poate că nu te-ai gândit, dar dacă stai un pic și aprofundezi vei înțelege că avem un anume avantaj vânzând produsele noastre. Noi îl credităm pe clientul nostru o perioadă mai lungă decât admite CSG-ul clienților săi, că ei au nevoie mereu de cash, mai repede și mai mult. Iar dacă noi nu vom avea de unde să-i dăm tablă lui Mangalea, ne va abandona și pe noi. Și atunci nu vom avea altă cale decât să ne întoarcem la „groapa cu lei” cum numesc unii dintre noi anexa turn și birourile serviciului desfacere. Iar eu nu sunt dispus și cred că nici dumneata, să ne mai umilim atâta în fața lor și să distrugem toată munca și energia depusă de domnul director Nicolae Dumitru pentru a ne crea și nouă acest culoar de supraviețuire. Așa încât trebuie în mod obligatoriu să menținem permanent existența acestor creanțe la CSG. Nu-i un ordin, este un efort pe care toți factorii responsabili din IACMRSG trebuie să-l facem, ca să supraviețuim.

L-am văzut descumpănit, nu doar de cele ce îi spuneam ci, simțeam eu, că începe să perceapă că există o realitate dincolo de biroul lui de contabil, de noianul de cifre cu care se războiește el. Există o realitate în care trăim noi, șantieristii. Deh! El era om de birou, de cifre și socoteli contabile, nu se confrunta cu realitatea zilei, pe teren. I-am explicat că noi, IACMRSG-ul, suntem un fenomen aparte față de alte societăți comerciale cu profil de construcții. Noi suntem organic legați de Combinat, doar împreună am reușit, până acum, să supraviețuim. Și tot împreună va trebui să o facem pe mai departe. N-am insistat să-i dau alte explicații. Am scurtat discuția, cerându-i să se ocupe personal cu convocarea directorilor de grup și a contabililor șefi de la grupurile de șantiere, peste două zile, seara la ora 19,00 în sediul central, în săliță. Doar acești oameni să fie prezenți, nimeni altcineva. Iar ora târzie are semnificația de a lucra în liniște, să nu fim deranjați de telefoane sau de persoane indiscrete. Sigur că ordinul meu n-a fost respectat. S-au autoinvitat aproape toți șefii serviciilor de la nivelul direcției generale precum și liderul de sindicat. Am fost drastic, le-am spus categoric că în sală trebuie să rămână doar persoanele care au fost invitate nominal. S-au retras destul de nemulțumiți cei în cauză! Doar cu liderul de sindicat a fost mai greu. Era un om insistent, băgăreț, voia să știe tot, afirma sus și tare că are drepturi speciale, ca

lider. I-am spus cam așa: „Domnule lider, mă adresez duminică cât se poate de politicos și clar, aici vom discuta strict probleme tehnice și financiare, nu se va discuta nimic despre salariați, despre drepturile sau obligațiile lor. Și apoi, cred că ați sesizat că niciodată până acum eu nu m-am autoinvitat la vreuna din analizele dumneavoastră!” Abia după aceste cuvinte a hotărât să plece.”

-Ai fost pentru prima dată atât de dur cu colegii și cu reprezentantul clasei muncitoare? Întrebă George Mârzac. Sau ai vrut să îi faci să priceapă că acesta este modul cum se comportă un „manager”? Ca să se adapteze la noile condiții?

-Nicidecum! Toți erau consternați, dar eu mergeam mai departe cu ideea pentru care îi adusesem aici, într-o ședință târzie. Când am rămas doar noi, m-am întors cu fața spre ei, perfect calm. Eu eram calm, neted, ei erau consternați. Așteptau să încep cu probleme teribile, poate anunțuri speciale, orice grozăvii le treceau prin cap se făceau parcă pictate și pe fețele lor.

„-Domnilor, pe scurt, subiectul pe care îl vom discuta în seara aceasta se numește SUPRAVIEȚUIRE! Pe măsură ce vom aprofunda analiza veți înțelege perfect contextul. În preambul vreau să vă informez că în anul acesta, 1994, s-au prezentat la subsemnatul mai mulți salariați, între care unul în mai multe rânduri, dar pe care nu vreau să-l nominalizez deocamdată, informându-mă cum că salariați din întreprinderea noastră au fost găsiți la ieșirea din Combinat având produse (vopsea și scule, mai mici sau de medie mărime). Acești salariați au afirmat că ei cunosc persoane la nivel de maestru, șef de lot într-un singur caz și un director cu aprovizionarea de la un grup de șantiere, care au sustras materiale din gestiunea întreprinderii (cu dubița sau camionul). Pentru ce au simțit nevoia să vină la mine? Desigur că doreau să-i apreciez pentru loialitatea lor, dar mai ales îmi solicitau să-i dau pe mâna Poliției. Bineînțeles că le-am răspuns, la fiecare, cât de politicos am putut, că în fișa funcției mele nu figurează o asemenea atribuțiune. Dar celor mai dotați în acea zonă le spuneam scurt și clar: „Știți prea bine, cel puțin tot atât cât știu și eu, că avem 20 la sută din lucrări în afara Combinatului, iar magazinele noastre sunt în interiorul gardurilor Combinatului. Deci nu mi-am propus să-mi suspicionez colaboratorii – muncitori, maiștri, șefi de lot etc. care lucrează în afară. Dacă aveți astfel de suspiciuni nimeni nu vă împiedică. Hârtie este, stilouri sunt, Poliția are sediul la parterul clădirii noastre, scrieți declarația, duceți-o la Poliție, nu la mine că eu am alte sarcini de rezolvat. Așa vă descătușați!”

-Credeti că a prezentat vreunul vreo declarație sau reclamație la Poliție? Ași! Unul dintre musafirii aceștia, mai impertinent ca alții, îmi replică: „Cum? Nici pe cei pe care i-a prins la poartă nu îi reclamați?” „Omule, îți dai seama ce vorbești? Păi, dacă l-au prins la poartă, acolo sunt gardieni, este poliție, să-și facă treaba direct, fiecare!”

-Pe scurt, din toată treaba asta m-am ales cu titlul de „protector al hoților” precum și cu alte născociri de care cred că nici dumneavoastră, aci de față, nu sunteți scutiți. Poate nu chiar în aceeași măsură ca mine!

Revenind la tema anunțată, managerul Ștefan Prică adaugă încă o informație, spre completarea motivației măsurilor ce le va impune tuturor celor de față. Spune domnia sa că a făcut câteva vizite în incintele unor șantiere, loturi, a stat de vorbă cu maiștri, șefi de echipă, a aruncat o

privire în magazinele acestora. Ce a constatat? Că în tot locul există cantități importante de materiale specifice activității de constructor pentru care nu există documente de posesie.

-Această informație, cuplată cu nenumăratele sesizări - bine intenționate, în fond! - ale unor „observatori” precum că se fac sustrageri, ne determină să luăm măsuri imediate pentru intrare în legalitate. Fiecare deținător de astfel de materiale, neînregistrate în gestiune, este susceptibil de sancțiunile legii. Unii salariați, mai mici, dar și alții, mai mari în rang, au lăsat cinstea de o parte și au ieșit pe piața aceasta, a economiei concurențiale, angajând lucrări și punând în operă materiale sustrase. Veniturile obținute sunt măsura necinstei lor. Iată o dovadă grăitoare că la baza unor averi mari stă furtul, tupeul, înșelăciunea, încălcarea legii. Iar vinovați pentru acest fenomen suntem cu toții, cei de față plus subalternii dumneavoastră, toți cu managerul în frunte.

-Suntem obligați să intrăm în legalitate. Nu comentez mai mult despre constatările mele. Le cunoașteți cu toții. Dar, probabil vă întrebați, cum anume să intrăm în legalitate?! Simplu, procedând astfel încât să devenim proprietarii acestor produse pe care – nu neg – tot noi le-am procurat muncind și economisind, dar am uitat să le înregistrăm în contabilitate, cel mai târziu la sfârșit de an, în fiecare an care a trecut. Acum, vă rog să-mi spuneți cinstit și drept, aceste produse sunt trecute în inventarele maiștrilor? Posedă aceștia dosare cu toate datele de identificare a tuturor materialelor, sculelor, echipamentelor, etc. ce se găsesc în magazinele lor, în țărcuri și chiar prin anumite cotloane sau tainițe? Aștept, zece minute, douăzeci de minute până vă hotărâți să răspundeți. Deci, domnilor, pot considera că tăcerea dumneavoastră este un răspuns elocvent! Așa că începând din acest moment vom trece la treabă. În următoarele 10 zile, poate în locurile mai „aglomerate” în 15 zile, toate produsele acestea vor fi inventariate separat de materialele ce se regăsesc pe listele de inventar atașate bilanțelor trimestriale, semestriale și anuale. Efectuarea acestor inventarieri rămâne în sarcina dumneavoastră. Trebuie să-i determinați pe șefii de șantier, pe șefii de lot, pe maiștri să procedeze corect, să nu omită nimic din ceea ce se găsește pe teritoriul delimitat fiecărei unități și subunități. Să le explicați că orice scăpare de bunuri, intenționat sau neintenționat, poate fi subiect și obiect de sancțiune penală într-un caz de ... „Doamne păzește!” cum se zice în popor. De sus și până jos, vom fi în legalitate doar când inventarele vor fi terminate, toate filele cu datele contabile vor fi prinse în dosare iar acestea vor fi însoțite de NOTA pe care o vom transmite pe cale oficială, de la direcția generală a societății, sub semnătura exclusivă a subsemnatului.”

În continuare, domnul manager a mai punctat câteva idei, de specialitate. A precizat că în intervalul celor 10 – 15 zile acordate ca durată a acțiunii, va fi disponibil oricărei abordări din partea participanților la această ședință de lucru, pentru consultări și clarificări. Ședința s-a încheiat fără ca cineva să mai pună întrebări. Toți erau implicați în această stare de vinovăție, fiecare în felul lui căutase să scape de apăsarea acestor probleme cărora nu le găsiseră soluții care, iată, s-au dovedit a fi la îndemână și foarte simple.

-A doua zi l-am instruit pe șeful meu de cabinet să introducă în biroul meu pe oricare director de grup care vine singur sau însoțit de contabilul său dar, după maxim 5 minute să intre peste noi și

să-mi anunțe un „eveniment” oarecare, într-o zonă din Combinat, fără să vină cu ceva detalii. Astfel eram obligat să părăsesc biroul și îi invitam pe oaspeții mei să mă însoțească la locul evenimentului. Opream mașina într-un loc mai ferit de pe traseu și acolo, în aer liber, continuam discuția începută în birou. Așa s-au petrecut lucrurile a treia zi de la ședința respectivă, cu domnul director Gheorghe Cașcaval, Dumnezeu să-L odihnească. Am coborât din mașină lângă trotuar aproape de oțelăria nr. 3 și, spre mirarea lor, i-am invitat să spună acolo, în aer liber, tot ce au de spus. Cred că au înțeles și ei stratagema mea și atunci au spus tot ce era de spus pe șleau, fără ocolișuri. Adică, zicea Cașcaval, că părerea lor comună, a lui și a contabilului său, era că nu era nici momentul oportun și nici cazul ca această acțiune să se facă în mod public, deoarece astfel nu vor putea continua ceea ce au început să facă pentru a obține cât mai mult cash. Acum și în viitor.

-Aveau dreptate oamenii, zice Mihai Ursu. Doar vindeau acele materiale clientului – persoană fizică sau juridică – și banii intrau în contul ICMSG-ului. De ce trebuia atâta zarvă?

-Am făcut-o pe nedumeritul, zice Ștefi managerul. L-am întrebat pe contabilul șef despre ce este vorba, concret, deoarece eu nu înțeleg la ce se referă. Iar ei doi, surprinși de întrebarea mea prostească, mi-au spus că era vorba despre materialele care se aflau pe teritoriul grupului lor de șantiere și pe care trebuiau să le inventarieze. Or, acele materiale tocmai erau folosite la niște lucrări în curs de execuție și mai erau necesare și în viitor, când vor fi alte comenzi similare. Am continuat să o fac pe nedumeritul. Adică despre ce materiale este vorba? Ce hram poartă ele, de unde provin? Păi, zic ei, tot mai uimiți, ele sunt economii rezultate din alte lucrări, anterioare, chiar din anii precedenți. Îi cer contabilului șef să-mi spună ce înseamnă, în termeni contabilicești, aceste economii din anii anteriori. Zice el, păi sunt economii la prețul de cost, chiar până la 30 de procente din planificat, pe care le-am raportat întreprinderii prin balanțele contabile periodice. Dacă le-ați raportat mai sus, zic eu, înseamnă că și noi, de la nivelul IACMRSG-ului le-am raportat mai sus, ministerului. Iar ministerul ce a făcut cu aceste economii valorice la prețul de cost? Spune, domnule contabil șef, că doar ai învățat la facultate despre traseul balanțelor anuale. Păi, zice el, aceste valori obținute prin economisire, se adaugă, după lege, ca fond de investiții la planul anului următor. Tot din aceste economii se acordă premiile speciale salariaților, ca stimulente pentru bune practici. Deci acestea sunt materiale rămase, zic eu. Dar cum este posibil așa ceva dacă ele au fost raportate ca economii, în balate? Păi, zice, ele au fost încasate, dar nu a mai fost nevoie să le punem în operă și au rămas în curtea noastră. Așa, deci ele trebuie să figureze în niște documente pe care le aveți în evidențele contabile la grup, nu-i așa? Întreb eu. Nu, domnule, nu avem nici un fel de documente, răspunde șeful contabil. De ce? Întreb eu. Pentru că nu există metodologie pentru astfel de situații, răspunde șeful contabil, răsuflând ușurat. A scăpat de explicații! El nu este vinovat că nu are documente pentru niște valori (considerabile!) ce se află în curtea lui.

-Și cine trebuia să emită o metodologie de înregistrare a acestor bunuri? Întrebă George. Eu știu, încă de la nivel de șef de secție, că la început de an totdeauna emiteam o decizie internă prin care numeam o comisie de inventariere a bunurilor din gestiunea secției, iar acolo se înregistrau, la final, toate bunurile care nu aveau număr de inventar. La voi nu era la fel?

-Nu era la fel, mai ales în cazul acestor materiale care erau carne macră pentru orice fel de lucrări conexe, zice Ștefi. Eu am văzut dimensiunea acestor valori, cum ele se adunau an de an și dispăreau tot așa. Și am sesizat fenomenul la nivelul direcției generale, în momentul când ajunsesem acolo, ca director tehnic de RK. Însă mi s-a pus pumnul în gură, efectiv! Nu-i treaba matală, dumneata vezi de cele înscrise în Fișa Postului! Așa am făcut, dar conștiința că avem la nivelul întreprinderii o bombă cu ceas m-a apăsat mereu. Până când am fost chemat la porțile Combinatului și invitat de polițiști să confirm că acele materiale din camioane sau dubițe sunt, cu adevărat, materiale pentru lucrări în afara Combinatului, conform avizelor de expediție. Au fost doar câteva cazuri, până acum. Dar, gândiți-vă! Acum suntem în plină economie de piață. Numărul micilor societăți comerciale este în creștere continuă. Unele sunt înființate chiar de colegi de-ai noștri care s-au pensionat. Altele de prieteni de-ai noștri care sunt exteriori IACMRSG-ului. Știind că acolo, la Grupul Oțelării există în curte niște materiale bune, neinventariate, nu credeți că apar tentații puternice? Cât mai este până când organele de control se vor duce pe fir și vor ajunge la Grupul Oțelării, să întrebe de unde provin acele materiale, despre care oamenii spun că le-au luat de acolo, doar sunt ale tuturor și ale nimănui? De ce credeți că am preferat să ajung aici cu discuția, în aer liber, nu între patru pereți?

-Și, ce a zis Cașcaval? Întrebă și Nicu Șerbănescu.

-Păi credeți că a mai deschis gura? Când am rămas doar eu cu el, față în față, mi s-a destăinuit, cinstit. Zis-a că niciodată nu i s-a făcut pielea pe spate ca la găini! Că el a văzut până acum doar „utilitatea” acelor materiale pentru lucrările ce le efectuau, dar nu a sesizat aspectul penal al lucrurilor. Atunci, domnule director, îți poți imagina cum trăiesc eu, de atâția ani, cu spinarea numai „piele de găină”? Sigur că mi-a dat dreptate și a terminat inventarul printre primele subunități din societate. După el au mai venit două grupuri, din cinci câte erau în total. Discuțiile s-au repetat, cam la fel, dar pe trotuare diferite. Iar metodologia invocată de acel șef contabil de Grup a avut ca bază NOTA DE SARCINI difuzată tuturor subunităților, sub semnătura Managerului societății comerciale, prin care se dispunea inventarierea tuturor bunurilor proprietatea societății. Aici aș putea face o remarcă filozofică. Nu filozofie din cea adevărată, mai degrabă o cugetare de tip ardelenesc. Orice manager numit în fruntea unei societăți comerciale, cu Statul ca acționar principal, pus în fața unei situații similare celei descrise mai sus, avea de ales între două opțiuni distincte: salvarea, adică supraviețuirea societății prin intrarea în legalitate deplină, ori calea a doua, a interesului personal de tip „încărcat în căruță”. Privind în urmă, văd clar cât de slab a fost Statul în ceea ce privește eficiența utilizare a instituțiilor sale care aveau rol de pază și protecție, materială și intelectuală!

-Și, gata? Ai terminat cu această neliniște? Acum dormeai liniștit? zice George, dornic să treacă la alte fapte speciale ale eroului-manager.

-Nu, n-am terminat așa ușor. Piesa grea la această acțiune a fost NOTA de SARCINI pe care am întocmit-o singur, în detaliu. Pe lângă metodologia inventarierii propriu-zise, am precizat – ca să nu fie nici un loc de întoarcere! – că tot ceea ce se va găsi pe teritoriul subunităților societății, necuprins în documente de inventar din omisiune sau alt fel, se va socoti ca intenție de sustragere și

se va sancționa potrivit prevederilor legale în vigoare. Ultimul capitol din Notă se referea la modul și locul unde vor putea fi folosite aceste materiale, la lucrările pe care le puteam executa oriunde, conform specificului nostru și al obiectelor de activitate înscrise în documentul constitutiv al societății comerciale. Acest capitol era destinat, special, pentru ochii organelor de control! La final, am precizat că dosarele cu listele de inventar se vor centraliza la nivel de Grup de șantier și vor fi vizate de către Managerul societății comerciale. Prin semnătura mea îi justificam și certificam buna credință a tuturor șefilor de subunități. Acum puteam sta liniștiți, cu toții! Am avut, pe parcurs și chiar după încheierea acțiunii, câteva intervenții din partea unor salariați. Primul care mi-a reproșat că nu l-am pus să semneze NOTA DE SARCINI alături de Manager a fost directorul economic, Petre Constantinescu. Replica mea a fost destul de lungă, dar în mod concis l-am invitat să citească, din nou, cu mare atenție, Legea Managerului și acolo va afla, scris printre rânduri, că în condițiile economiei de piață societatea comercială are averea strict delimitată, că această avere nu mai este un „bun al întregului popor”, ci intră în răspunderea Managerului. Alte intervenții conexe, venite din partea unor contabili de la nivel de șantier se refereau la faptul că prețurile atașate materialelor inventariate nu puteau fi actualizate prin corecție cu indicii de inflație. Că maiștrii se opuneau acestei corecții, actualizări de prețuri mai precis. Iar aceia motivau că nu pot modifica nimic din ce este înscris în listele de inventariere deoarece Managerul nu permite, conform prevederilor speciale din NOTA buclușă.

Capitolul 5

Miracolul

Eu, Prică Ștefan, devenit în anul 1994, la zi de întâi noiembrie, managerul societății comerciale IACMRS S.A. Galați, vreau să vă spun câteva cuvinte critice referitor la sporul de experiență pe care l-am câștigat în anii cei de pe urmă ai vieții mele active. Care s-a întrerupt, destul de abrupt, la un moment dat, mai precis în 1998, când am fost destituit din funcție și trimis la pensie. Asta s-a întâmplat cu câteva luni înainte să mi se împlinească sorocul, adică să-mi expire primul mandat de manageriat. Eu consider că ceea ce mi s-a întâmplat atunci poate fi asemuit cu un aruncat peste bord, nu chiar în mijlocul Oceanului ci mai aproape de mal, ca să mă străduiesc să înot și să mă salvez, să-mi trăiesc și să-mi consum porția cuvenită de pensie.

Împlinisem 65 de ani și mă apropiam de următoarea aniversare, aveam acumulată destulă știință a conducerii, nu doar teorie, ci și practică. Acumulasem această avere din două sisteme economice diferite, patru ani parcurși în stare de semimilitarizare în așa numitul „regim al Meseriașului”, în economia centralizată și alți patru ani în „economia de piață”. În care am învățat să trăiesc, mai întâi să supraviețuiesc apoi să mă adaptez la niște condiții inedite, nemiloase, asemănătoare cu capriciile naturii care te lovesc, de cele mai multe ori din senin. Scape cine poate! Selecție naturală, adică! Nu-mi place să vorbesc despre primul ciclu de studii manageriale, cele din mediul economic centralizat. Doar ca să nu spună lumea că sunt nostalgic. Însă, vreau nu vreau, orice zic despre cei 4 – 5 ani care au trecut de la evenimentele din decembrie 1989 sunt, în principal, referiri la ceea ce a fost și ceea ce acum nu mai este. Punct.

Mai înainte de toate am înghițit, destul de anevoie, propaganda obligatorie a mersului prin economia de piață. Niște slogane ne-au bombardat, cu frecvență și intensitate specifică marketingului elaborat în înalte academii vestice. Să le iau pe rând.

O dată scăpat la libertate, poporul acestuia, ținut 45 de ani în jug și beznă, trebuia să i se reamintească marea nedreptate ce i s-a făcut, răpindu-i-se pământul, acest bun care a fost al strămoșilor, din cele mai vechi timpuri. Iată, popor amărât, vă dăm pământul înapoi. Luați ceea ce a fost al vostru, lucrați-l și bucurați-vă de roadele pe care le meritați. Și au luat. Dar nu doar pământul, acela nu pleca nicăieri, nu trebuia păzit. Cei mai iuți de mână au apucat un tractor, cu un plug cu șapte brăzdare și poate că au reușit să înhămeze, după plug, chiar și o semănătoare. Toți și-au luat vacuțele din grajdul c.a.p.-ului. Și oile. Iar cei care erau mai fricoși sau mai moșcăiți au apucat doar o placă de azbest din acoperișul grajdului și două sau trei dale din beton, trase cu funia de vacuțe din malul canalului de irigații cel mai apropiat de sat. Până la venirea primăverii au luat și tarlalele de pământ pe care le-au dovedit cu hrisoave de la strămoși. Iar când soarele a zvântat pământul, țăranii neaoși au ieșit la arat, la semănat. Subit, poate din fibra acestui neam, căldura soarelui de primăvară a stimulat genele ancestrale și în sat s-a aplicat diviziunea socială a muncii, o formulă bine implementată de foștii tovarăși la conferințele de la căminul cultural. Care diviziune socială a muncii s-a concretizat toamna, la numărul bobocilor. „Muncii voi, că recoltăm noi!” Și așa au apărut primii boieri, ai satului. Care arătase mult mai bine după anii celui de al doilea război mondial. Bravo, popor român!

Apoi acești profesori de economie a liberului schimb ne-au învățat despre industrie, despre societăți comerciale. Acele întreprinderi în care ați muncit până acum sunt sortite falimentului, deoarece ele nu sunt profitabile. Lucrează în pierdere. Trebuie să le abandonați! Să le vindeți, poate scoateți ceva bănuți pe ele și, cu credite de la bănci, să construiți alte societăți, mai performante. Dar creditele sunt scumpe! Și ce dacă? Noi am făcut la fel, am lăsat datoriile urmașilor, ei au plătit cât au putut și le-au lăsat și ei moștenire, la rândul lor. Dar economia de piață se bazează pe profit. Faceți ca totul să fie nou, profitabil. Nu vă bazați pe Stat. El nu se pricepe la economia de piață. Vindeți averea statului și puteți cumpăra produse mai bune, mai ieftine, de la noi. Rezultatul? Alt război mondial, alte ruine.

Mă opresc aici, nu-mi place să vorbesc despre prostia monumentală pe care am etalat-o noi, poporul român. Când ai șansa să te ridici în fruntea unei comunități, cu sarcina de a o conduce, trebuie să alegi calea supraviețuirii, pentru cei pe care îi conduci, dar și pentru tine. Alt drum nu există. Am cunoscut pe propria piele gustul recesiunii. Am trăit mai bine de doi ani cu salariul luat mai puțin de jumătate. Și nu eram singur, aveam alături peste o mie de salariați tratați la fel. Toate acestea vi le-am mai povestit, însă revin asupra acelei perioade doar ca să vă spun că eu știu cum NU trebuie să fie un manager care și-a asumat răspunderea vieții câtorva mii de oameni. Doar pentru asta!

Suntem, deci, în 1994, trăim în economia de piață de aproape cinci ani. Inflația a crescut la 21500 la sută față de prețurile din prima jumătate a anului 1990. Acum bancnota noastră națională, leul, s-a umflat peste măsură. Noi suntem milionari! Am visat vreodată să învârtim, zilnic, milioane? Sigur că nu, dar nici ca milionari nu suntem mulțumiți. Luptăm să supraviețuim. Economia de piață ne pune la încercare la tot pasul. Legi noi se nasc peste noapte, încercând să ne reglementeze

viața, munca, afacerile. Statul pune impozite peste impozite, le amplifică justificând mereu numai bune intenții, grija pentru națiune. Dar vistieria mereu stă goală! Iar eu, managerul acestei societăți comerciale, cu nouă mii de salariați, trebuie să găsesc soluții ca, în fiecare lună, de două ori, să încarc contul nostru de la bancă cu bani buni, miliarde de lei, destinați salariilor celor care au muncit. Și lună de lună se repetă calvarul baterii la uși în dosul căroră, oameni presați de aceleași griji ca și ale mele, îți arată buzunarele goale! Nu avem bani, nu există bani pe piață! Încetul cu încetul ne îndreptăm spre faliment. Doar o minune ne poate salva!

M-am rugat Cerului, îmi căutam de drum, zilnic, la catedrala episcopală din Galați, unde aveam lucrări angajate pe un proiect de consolidare tare sofisticat, în primul rând ca să stau în fața icoanelor Slăviților Stăpâni Multmilostivi, cerându-le bun sfat, înțelepciune. Și iată, rugăciunea mea – poate că întărită cu ale altora, mulți – a fost ascultată. Deoarece tot ceea ce s-a întâmplat mai apoi constituie un adevărat MIRACOL. Însă până să vă relatez ce s-a întâmplat atât de minunat pentru societatea noastră, mai vreau să spun câteva cuvinte despre pașii premergători miracolului. Minunat a fost faptul că directorul general adjunct al Combinatului era, în acei ani, inginerul Nicolae Dumitru. El a înțeles cât de organic erau legate între ele Combinatul și Constructorul. Doar împreună puteau să supraviețuiască. Minunat a fost faptul că a fost trimis la Combinat să vândă la export produse siderurgice patronul companiei Metaltrade, domnul Găvăneanu, cel care l-a delegat pe inginerul Mangalea să vândă la export și stocurile noastre de produse siderurgice. Minunat a fost faptul că inginerul Mangalea a reușit, în limitele termenilor contractuali, să ne aducă bani, bani mulți și cash, cu care am început să plătim integral și la timp, salariile și vărsămintele obligatorii la bugetele Statului. Tot minunat a fost faptul că lecțiile de analiză profundă a problemelor curente ale Combinatului le-am primit, în perioada 1986 – 1989, de la un Meseriaș care avea dotare pentru aceasta. Și, mai ales, minunat a fost faptul că aceste lecții le-am aplicat în continuare, chiar după întâi ianuarie 1990, sub coordonarea directorului general adjunct, mecano-energetic, Sebastian Stavăr (Dumnezeu să-L odihnească în Rai!). Și minunat a fost că mi-a fost scos în cale, la București, la ceas de cumpănă, omul numit Olteanu Ion, salariat al Ministerului Industriei Metalurgice care m-a ajutat cu bună inimă, cu bună credință și cu cinste deplină să rezolv probleme grele, în sferele înalte ale Statului. Toate aceste minuni au pavat calea minunatului Miracol prin care am reușit să ne salvăm, să supraviețuim în cea mai grea perioadă financiară a societății noastre comerciale. Dar să încep.

Printre frământările care îmi torturau creierul ceas de ceas, de la o vreme pe locul întâi s-a instalat problema datoriilor societății noastre la bugetele statului. Creșterea nu era liniară, de la o vreme parcă regula matematică ce stătea la baza acestui grafic era creșterea geometrică. Nu mai puteam răbda, nu mă mai simțeam liniștit invocând sloganul împrumutat de la echipa managerială a Combinatului – lăsăm datoriile la stat neplătite, nu au ce să ne facă! Și într-o bună zi îi convoc la o ședință specială, de dezbatere și analiză a acestui fenomen, pe toți componenții stafului financiar contabil, de la nivelul direcției generale și de la grupurile de șantieri plus uzina de reparații siderurgice. Încăpeau foarte bine, toți cei chemați, în sălița de la etajul 1. Încep ședința adresându-i

directorului economic Petre Constantinescu invitația de a explica de ce ne aflăm într-o situație dificilă: iată, de aproape un an ne plătim obligațiile salariale la timp și integral, precum și obligațiile la bugetul statului. Și totuși, datoriile noastre la stat nu rămân la un nivel constant ci cresc, acum în progresie geometrică! Răspunsul lui a venit prompt: nu adăugăm datorii noi, lună de lună, dar neachitând nimic din datoriile vechi suntem supuși penalizărilor. Creșterea aceasta, aparent geometrică se datorează faptului că lună de lună suntem penalizați cu un procent aplicat întregii datorii, această penalitate se cumulează imediat iar luna următoare o luăm de la capăt. Deci suntem penalizați inclusiv la penalizări! Și uneori nu suntem în stare nici să vărsăm integral TVA-ul calculat. Întreb: Ce s-a întreprins până acum, măcar să stabilizăm situația? Mi s-a răspuns cu tăcere, umeri ridicați, priviri plecate. Evident că am răbufnit. Trebuia ca și acești oameni importanți din societate să se implice direct în obținerea de bani numerar, cât mai mulți, ca să avem de unde achita măcar câte puțin din această datorie împovărătoare. Răspunde domnul Constantinescu: situația este generalizată pe țară! Nu avem cum să facem excepție. Deci, zic eu, trebuie să ne resemnăm și să asistăm, pasivi, la declinul nostru spre prăbușire inevitabilă! Am ridicat ședința, intrasem în impas, momentan. Nu puteam accepta să stau într-un asemenea blocaj. După câteva zile îl chem de la București să se deplaseze la Galați, la o întrevedere, pe domnul Olteanu, șeful reprezentanței noastre în capitală. Domnul Olteanu era pensionar, iar noi l-am angajat să ne rezolve problemele din București. Îi zic:

„-Nu mă pot plânge că nu te zbați suficient pentru a obține cash-uri cât mai multe, dar te-am convocat deoarece mi-a venit o idee. Iată, dumneata care ai așa o vastă experiență ministerială, ai putea găsi ori ai putea afla dacă există soluții pentru a ieși din blocajul financiar în care ne găsim, blocaj ce ne apropie tot mai mult de faliment?” (pagina 1277 din File de Poveste).

„-Lăsați-mă câteva zile să-mi consult foștii colegi din Ministerul Finanțelor, pentru că am auzit ceva zvonuri și mă voi întoarce cu răspunsuri pozitive, dacă ele într-adevăr există!” zice Olteanu. A revenit după câteva zile, informându-mă că la nivel de Ministerul Finanțelor și de Ministerul Muncii s-au aprobat câtorva societăți comerciale mari, care au avut sprijin direct (probabil politic!) la cei doi miniștri, niște programe de reeșalonare a plății datoriilor în următorii 5 ani, cu îndeplinirea anumitor condiții. Era vorba de o condiție de bază, deosebit de grea, de a-ți plăti, lună de lună, toate obligațiile curente la stat, inclusiv TVA-ul creat. Dacă realizai aceste plăți, atunci în mod automat se bloca procesul de recalculare a penalităților la datoriile vechi, neplătite. Acestea rămâneau la valoarea din momentul când se aproba programul special. Societatea comercială solicitantă trebuia să-și plătească integral obligațiile curente față de bugete și, suplimentar, să achite cota parte din datoria veche stabilită prin programul de reeșalonare, pe care singur și l-a planificat.

-Sună frumos, îi spun domnului Olteanu. Dar cum ajungi la cei doi miniștri? Era vorba de Guvernul Văcăroiu, cu Florin Georgescu la conducerea Ministerului de Finanțe și Dan Mircea Popescu la Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

-Este o problemă grea, zice Olteanu, nu știu dacă fără un sprijin politic de nivel corespunzător o putem rezolva.

Ne-am despărțit rămânând, fiecare, cu speranța că până la urmă vom găsi calea spre un final fericit. Că doar Speranța moare ultima!

Și acum începe Miracolul. Fiți atenți!

Imediat în zilele următoare discuției informative cu domnul Olteanu, în ziua de vineri aveam audiențe, conform programului. Între orele 14 – 16, oficial, dar mi s-a întâmplat să ajung la orele mici ale nopții deoarece nu renunțam la stilul meu de a le asculta păsurile tuturor solicitanților înscriși pe listă. La ora 22,00 rămăsese o singură persoană pe listă. Șeful de cabinet, Padină (Dumnezeu să-L odihnească!) mă lămurea că o să-i spună persoanei respective să revină vinerea următoare deoarece se făcuse târziu. De altfel, fătuca aceea mai fusese și vinerea trecută, rămăsese ultima deoarece a precizat că ea are de vorbit mai multe probleme cu mine.

-De când hotărești tu, șef de cabinet, cine să rămână și cine să plece neaudiat? îi spun eu, deja furios.

-Păi, domnule director general, au trecut deja șase ore peste program! zice el.

-Ți-am mai spus, domnule Padină, că dacă nu îți place serviciul nu trebuie decât să îmi ceri schimbarea locului de muncă! Credeți că a cerut vreodată? Aș! Iar lumea zicea, inclusiv el, că în final Padină m-a schimbat pe mine! Și așa a fost, în 1998. Îi zic: să intre fătuca!

Era o persoană tânără, să tot fi avut 22 – 23 de ani. O poftesc să ia loc pe scaunul din fața biroului meu. Se așază sfioasă pe marginea scaunului. Din prima clipă când am văzut-o, ceva în mine a început să se agite. Parcă așteptam o nouă comunicare de la Îngerul meu Păzitor. Ea, fătuca aceea, începe:

„Știți, domnule director general, mi-e cam rușine să vă spun, dar eu am lucrat vreo câțiva ani înainte de a pleca dintre noi, cu doamna Prică, la șantierul 42. Am învățat tare multe lucruri de la dânsa! (*În acel moment am simțit că da, ceva special urma să se întâmple. Soția mea îmi trimitea un mesager special!*). Dar, printre altele, îmi spunea de multe ori așa: „fată dragă, când ai vreo problemă grea pe care numai soțul meu o va putea rezolva, să nu-ți fie teamă, du-te la el în audiență!”

-Spuneți, ce problemă aveți!

-Eu m-am căsătorit în urmă cu doi ani și am izbutit, împreună cu soțul meu, să obținem o cameră la comun, într-un apartament. Urmează ca în șase luni să avem un copil. Rugămintea mea și a soțului, care lucrează și el la IACMRSG, ca muncitor, este să ni se repartizeze un apartament cu două camere, să putem și noi să ne creștem viitorul copil, în condiții mai omenești.

Și acum apare MIRACOLUL!

Și fătuca a continuat:

„Mi-a zis unchiul meu că vă roagă și dânsul, dacă puteți, să ne ajutați!”

-Îl cunosc pe unchiul matale? o întreb eu.

„Nu cred. Unchiul meu este starețul mănăstirii Plumbuita din București și vă roagă, dacă puteți, să-i faceți o vizită când aveți drum prin București.”

Parcă luasem foc! Sensorii speciali despre care vorbeam mai înainte se agitau puternic. Într-adevăr, **soția mea îmi trimisese mesagerul, cu vestea cea bună.** Pentru că acel stareț, Neculai-Simion Tatu, îmi era foarte cunoscut, de la televizor, era senator de București, în Parlamentul României! Era omul care putea să rezolve accesul la cei doi miniștri de care depindea soarta societății noastre comerciale! Era unicul preot membru al Parlamentului României!

„-Spune-i unchiului matală, că în următoarele zile am treburi la București și m-aș simți onorat să pot să vizitez Sfânta Mănăstire Plumbuita! Poți pleca liniștită, am să fac tot posibilul să-ți rezolv problema pentru care ai venit în audiență!”

A plecat. În urma ei, îi spun lui Padină să-mi facă legătura cu Olteanu, la București, acasă.

„- Dar este ora 23,30, cum să-l sun la ora asta?!” îmi zice cârcotașul. Eu îi cer imperativ să sune și după circa trei minute îmi face legătura cu colaboratorul meu prețios, Olteanu. Îi zic:

-Mâine veniți la Galați, urgent, dar să aduceți câteva formulare ce se completează în vederea obținerii reeșalonării la plată a datoriilor către Ministerul Finanțelor și Ministerul Muncii!

-Ați întrezărit ceva? zice el. O soluție?

-Nu mă întreba! Doar încearcă să vii cu acele formulare pe care ți le-am cerut.

Aveam încredere în Olteanu că va rezolva problema formularelor. El era un om instruit prin mai multe ministere pe unde a avut probleme multiple de rezolvat, în toată viața lui. Și, cel mai important, știa cum să deschidă uși, unele grele de tot! Într-adevăr, a venit la Galați în ziua următoare, seara. Imediat l-am convocat și pe directorul economic și am lucrat, toți trei, foc continuu, până am pus la punct întreaga documentație cu care să batem la acele uși grele. Aveam 325 de miliarde de lei datorii către Stat. Din acestea, 180 de miliarde erau datoriile de bază către Ministerul de Finanțe și Ministerul Muncii și 145 de miliarde penalități. Formula de reeșalonare arăta astfel: 7 procente în anul 1994, adică 22,75 miliarde lei, adică 1,89 miliarde lei pe lună. Procentul creștea la 12 în 1995, apoi la 18 în 1996, la 25 din totalul datoriei în 1997 și 38 în ultimul an, 1998.

-Eram pe deplin încredințat că eram pe calea cea bună, deschisă de Pronie. Fătuca aceea era mesagerul Îngerului meu păzitor, draga de ea care m-a ocrotit în toate clipele și chiar și cu ultimele ei puteri cât a trăit pe pământ. Iar unchiul, starețul senator, era deschizătorul de drumuri către cei doi miniștri importanți din Guvern, Florin Georgescu și Dan Mircea Popescu. Am urcat în mașină împreună cu Olteanu și am luat calea Bucureștiului. Starețul Neculai-Simion Tatu ne-a oprit pe loc din avânt, vreo trei ore, răstimp în care ne-a arătat mănăstirea și ne-a povestit istoria sfântului lăcaș, apoi ne-a servit o gustărică aseasonată cu mai multe soiuri de vinuri de cea mai selectă calitate. După aceste trei ore am pornit spre sediile ministerelor. Prima escală am făcut-o la Ministerul de Finanțe. Toate ușile s-au deschis în calea senatorului-stareț, el fiind bine cunoscut în acea clădire. Domnul Georgescu a ascultat doleanța noastră, a chemat un secretar de stat, cel care avea în responsabilitatea sa acest domeniu și l-a pus să-și așeze semnătura pe documentul nostru, inclusiv pe calendarul celor cinci ani de plată specială. La Ministerul Muncii lucrurile au decurs la fel, fără întrebări suplimentare și fără nici un comentariu. Când am plecat din București spre casă m-a pălit un fel de neliniște: oare de ce niciunul din cei doi mari demnitari nu au comentat în nici un fel

cererea noastră? Și, uitându-mă pe text și pe programul plăților, mi-a căzut fisa: era practic imposibil, sau enorm de greu în cel mai bun caz, să ducem la capăt angajamentul luat. Pentru că întreruperea plăților, chiar și doar o lună, însemna anularea totală a acestui acord și reluarea dansului penalităților. Deci mi-am zis: „Frate Ștefi, te-ai înhamat la o căruță pe care doar Hercule o poate duce!” Am avut timp suficient să îmi creionez un prim plan de acțiune, cât a durat drumul spre casă. Fără austeritate nu se poate, mi-am zis în primul rând. Deci va trebui să le impun tuturor directorilor de grupuri să accepte acest program de economii la sânge. Apoi, cel mai important, va trebui să menținem deschisă acumularea de creanțe de la Combinat. Să valorificăm cât mai multe din ele prin intermediul firmei Metal Trade a domnului Găvăneanu, astfel încât să dispunem de suficient cash pentru salarii, impozitele curente, vărsămintele la CAS, CASS și TVA și, evident, cota de plată din datorii calculată pentru fiecare lună. Cum graficul nostru prevedea creșterea treptată a plății datoriilor, de la un an la altul, era obligatoriu să ne descurcăm din ce în ce mai bine în economia de piață. Eram conștient, cele mai grele încercări aveau să îmi vină din interior, de la colaboratorii apropiați. Trebuia să limitez acordul global la maxim 1,0 – 1,05, în cazuri excepționale 1,10 indice de salarizare. Iar cheltuielile toate vor trebui să fie aspru cenzurate. Nici un ban nu trebuie să iasă din cont fără știrea mea și fără aprobarea mea. Sigur că voi fi contestat! Ce le voi răspunde nemulțumiților, celor care nu vor accepta un regim de austeritate de cinci ani? Le voi recomanda să aibă grijă, să nu pățească ce li s-a întâmplat celor 1200 de salariați care au „beneficiat!” mai bine de doi ani de un indice de salarizare de 0,35 – 0,55! Cine nu va înțelege, ce va păți? Veți vedea!

A doua zi am convocat o ședință cu responsabilii din toată societatea și le-am expus situația în care ne aflăm. Le-am arătat ce am reușit să obțin de la Guvern și le-am explicat, textual, mesajul managerului: „Ca să supraviețuim, este necesar să acceptăm, cu toții, fără excepție, un regim sever de austeritate!” Le-am spus că din acel moment salariile se limitează la 1,05 indice de acord. Cine are un indice mai mare decât limita stabilită, va pune aceste diferențe de o parte, ele vor fi plătite ulterior, când va fi posibil! Dar am avut un grup de șantiere care a refuzat să se alinieze la această măsură. Au afirmat că nu părăsesc biroul meu până nu le semnez statele de salarii la indicii de 1,25 – 1,35 cu care au venit ei.

-Foarte bine! Rămâneți aici. Apoi îl chem pe Padină, șeful de cabinet și îi spun să cheme la mine, urgent, pe șeful serviciului relații de vize, pe șeful serviciului organizării muncii și pe șeful serviciului tehnologic. Le dau următoarea dispoziție:

-Vă luați cei mai rapizi subalterni și începând din acest moment, împreună cu omologii voștri de la acest grup de șantiere, apoi și de la celelalte, veți verifica cu proiectele în față, cu ruleta în mână toate documentațiile ce intră în evidența foilor de lucru normate pentru această lună, și în final, întregul deviz pentru fiecare lucrare, de RK sau de investiții. Vă atrag atenția că fiecare metru liniar, sau tonă, sau metru cub ce va fi găsit în rapoartele voastre, în plus față de constatările din documente, de către următoarea comisie pe care o voi trimite să vă verifice, vi se va imputa din salariile proprii. Iar această comisie de supracontrol va avea în componență delegați de la Direcția

mecano-energetică și de la Direcția de Investiții a Combinatului, pe care îi voi solicita de la domnul director general adjunct Nicolae Dumitru.

-Dar nu a fost suficient. Am chemat la mine, tot în regim de urgență, de față cu protestatarii respectivi, pe șeful serviciului plan, pe cel de la prețul de cost, de la fondul de salarii și le-am dispus să avizeze la plată foile de lucru (respectiv fondul de salarii) la care indicele pe fiecare foaie nu depășește 1,1, iar la care indicele depășește nivelul de 1,1 le veți aviza la plată doar până la 1,1! Facem așa doar ca să nu întârziem plata salariilor în luna curentă. Iar directorul economic să-mi comunice dacă avem suficient cash pentru salarii la nivel de 1,1 în această lună. Le zic, la toți cei aflați în biroul meu:

-Am terminat! Vă rog să treceți la treabă, cu toții, faceți ceea ce am dispus acum. Dacă dumneavoastră, de la grup și respectiv de la șantierul nemulțumit de la alt grup, dacă aveți și alte probleme de rezolvat veți avea ușa deschisă la mine, la orice oră, dar numai după ce încep verificările pe teren pe care le-am dispus comisiilor stabilite. Dumneavoastră, comisiile de verificare, veți lucra la regim de 12 ore, chiar și mai mult dacă rezistați, pentru a scurta durata verificărilor.

Aproape de finalul programului, adică de ora 15,00 șeful de cabinet îmi comunică prezența, pe holul de la intrare în sediul central, a tuturor directorilor de grupuri și pe cel de la uzina de reparații siderurgice, care au venit neinvitați, dar doresc să discute cu conducerea. Foarte bine, îi răspund eu. Invită-i pe toți în săliță și mai convoacă acolo pe directorul economic, pe directorul cu aprovizionarea, pe cei doi directori generali adjuncți precum și pe șeful serviciului plan și fond salarii.

-Aveai revolta directorilor, Ștefi! Frumos și inedit! N-am mai pomenit așa ceva nicăieri, zice George. Cum te-ai descurcat, tu singur împotriva tuturor?

-Șeful de cabinet mă întreabă dacă să-l invite și pe liderul de sindicat. „Îți arde de glumă? îi zic eu. Nu, desigur, dar directorul economic să vină la mine acum, urgent!”

-Domnule Constantinescu, te rog să ai la dumneata, când vei urca la Săliță, dosarul cu datoriile neachitate la bugetele statului, atât la nivel de întreprindere cât și proporția în care aceste datorii au fost create de fiecare grup, de URS, de BPI, de restul activităților. Să aveți și documentul reșalonărilor, aprobat pe cinci ani.

Îmi comunică Padină că lumea s-a adunat în Săliță. Urc, mă așez pe locul meu obișnuit, iau o mină cât mai neutră și mă adresez celor prezenți (File de Poveste, pagina 1288 și în continuare):

-Bănuiesc doar parțial scopul prezenței dumneavoastră și intuiesc, de asemenea, că va trebui să răspund la o avalanșă de întrebări, mai ales că citesc pe fețele câtorva dintre dumneavoastră și o anumită indignare, pe care o aveți, probabil, cauzată din niște motive încă neintuite de mine. Însă pentru a putea purta un dialog, subliniez, nu responsabil, ci ultraresponsabil, fiind în cauză însăși supraviețuirea întregii societăți comerciale, permiteți-mi să-i adresez câteva întrebări domnului director economic, întrebări la care aștept răspunsuri clare, verificabile de oricine.

-Un moment, zice el. Deschide dosarul și spune că așa cum rezultă din bilanțul lunii precedente avem datorii neplătite către bugetele statului, de 325 miliarde lei, acumulate pe întreg

parcursul anterior. Din acestea, zice el, 180 miliarde reprezintă datoriile propriuzise neplătite, iar 145 miliarde lei reprezintă penalități calculate pe parcurs.

-Și puteți să ne spuneți care este volumul creanțelor pe care îl avem în prezent la SIDEX, la finele lunii trecute? Întreb eu.

-Imediat, zice el. Avem creanțe 135 miliarde lei.

-Și care a fost volumul producției încasate de la Combinat pentru luna precedentă?

-55 miliarde lei, zice el și mai adaugă. Vă rog să-mi permiteți să fac unele precizări. Precizez că nu am cunoștință cum calculează organele fiscale centrale penalitățile la datoria noastră cumulată, dar penalitățile ce ni le-au transmis pentru luna anterioară au o valoare aproape echivalentă cu întregul volum de producție realizat de societate în luna respectivă, adică aproape 50 miliarde lei.

-Adică vreți să spuneți, zic eu, că tot ceea ce am reușit să construim ca și creanță nouă, în luna trecută și pe care nu știu în ce proporție o vom putea transforma în lichidități și bartere, practic, am reușit în cea mai idealistă situație să acoperim doar plusul de penalitate ce se va adăuga la datoriile existente?

-Da.

-Și atunci, îl întreb eu, noi cu ce vom putea asigura baza materială, cu ce vom achita fluidele energetice, serviciile de utilaje închiriate și, foarte important, plata salariilor și, evident, plata datoriilor nou create?

-Presupun, răspunde Constantinescu, că dacă Fiscul va hotărî să ne blocheze, atunci va trebui să ne zbatem să obținem un împrumut echivalent, adică 50 miliarde lei de la Banca de Investiții și de la alte bănci.

-Nu insinuez, zic eu, dar cred că glumești, domnule director economic. Ce bancă sau bănci ne-ar acorda nouă un credit de 50 de miliarde de lei, știind că avem datorii neachitate la stat de 325 miliarde lei?

-Nu cred că vom putea păcăli vreo bancă, zice el, dar asta este singura metodă pe care o prevede Metodologia.

-Normal, zic eu, ce director de bancă și-ar risca instituția acordând împrumuturi care i-ar putea duce pe ei la faliment?

-Mă adresez dumneavoastră, domnilor, zic eu spre cei din sală, să-mi acordați câteva secunde să rumeg toate informațiile pe care le-am primit de la domnul director economic și să încercăm apoi, împreună, să concluzionăm. Încep prin a zice că, presupunând că organele fiscale s-ar limita – nu știu când, dar să zicem că „mâine” – să ne blocheze cele 135 miliarde lei, creanțe de la Combinat, în contul datoriilor neachitate. Vom rămâne cu o datorie neplătită la Stat de 190 miliarde lei. Înseamnă că ar trebui să mai lucrăm $190 : 55 = 3,5$ luni, cu o producție de minim 55 miliarde lei, pentru a plăti integral datoria rămasă. Conform Metodologiei invocate de domnul director economic, banii (cash-ul) necesar pentru plata fondului de salarii lunare, la care s-ar adăuga volumul noilor datorii create în lună (vărsăminte la CAS, CASS, TVA etc.) ar trebui să ni-l

crediteze Banca de Investiții sau orice altă bancă. Din experiența mea pot spune că Banca de Investiții al cărei client suntem de 45 de ani, nu ne-a creditat banii pentru fondul de salarii, nici când îl aveam acoperit în proporție de 95 de procente cu lichidități încasate, cu vreun ban cu care să acoperim și noile obligații către buget create în luna precedentă. Apoi, întorcându-mă către cei din Săliță, zic:

-Nu vi se pare că întreaga situație în care ne aflăm este de noaptea minții? Și continui, adresându-mă directorului economic:

- Din curiozitate, domnule director economic, ați auzit cumva de la colegii dumneavoastră de la Combinat, care o fi situația la ei, pe această linie?

-Nu există elemente de comparație între ei și noi, zice directorul.

-De ce?

-Păi, zice el, ei lucrează cu productivități de zeci, poate de sute de ori mai mari decât noi. În ultimul timp noi lucrăm mai mult pe manoperă. Astfel, procentul datoriei la buget vis-a-vis de volumul de producție realizat, la CSG poate fi sub 5 procente, pe când la noi este de $325:55 \times 100 = 590 \%$.

-Acum ziceți, domnule director economic, pentru mai multe clarificări ce îmi sunt necesare, dat fiind faptul că eu am răspunderea totală, în calitate de manager, putem încerca să dăm viață acelei reeșalonări miraculoase obținute cu toată curba ei nimicroare? Puteți să-mi spuneți, pentru a mă putea hotărî în final, ce proveniență procentuală are, din totalul de 325 miliarde de lei, fiecare subunitate în parte?

-Da, zice el după ce-și scotocește hârțile: 30 de procente provin de la Grupul Furnale Cocserii, iar restul de 69 de procente de la celelalte 6 subunități, cu participări de 6 până la maxim 15 procente. Pentru a ajunge la întregul de 100 de procente, pot preciza că TESA din Direcția Generală plus întregul personal aflat în regie aduce un aport de 1 procent.

-Domnilor, deoarece nu ne vom despărți din această analiză fără a lua o hotărâre, fie împreună, fie doar pe răspunderea mea, conform Legii Managerului, să continuăm analiza punând cărțile pe masă, cum se zice mai simplu. Iată, cu ajutorul domnului director economic eu v-am expus situația în care se află societatea noastră comercială. Eu o consider deosebit de gravă. Acum vă întreb, pe dumneavoastră, ați venit cu probleme mai grave decât cele de la nivelul societății? Poate unii dintre dumneavoastră au aflat, lucrurile sunt foarte recente, poate unii nu ați aflat, printr-un adevărat MIRACOL (numai la 3 întreprinderi din țară s-a mai întâmplat acest lucru până acum!), am reușit să fiu primit în audiență, în aceeași zi, și la Ministrul de Finanțe, domnul Florin Georgescu și la Ministrul Muncii, domnul Dan Mircea Popescu. Cel care mi-a intermediat acest lucru este senator în Parlamentul României, este starețul Sfintei Mănăstiri Plumbuita din București. M-am dus pregătit cu un document gata întocmit pentru reeșalonarea plății datoriei la stat într-o perioadă de cinci ani. Am lucrat acest document cu domnul director economic, am condensat totul pe o pagină și jumătate, inclusiv derularea plăților, lună de lună în cei cinci ani, adică 60 de luni. Domnul director economic nu a fost de acord cu procentele anuale propuse de mine, dar în final a trebuit să semneze alături de mine, pentru că îl obliga Metodologia.”

Managerul a detaliat graficul plăților lunare conform graficului aprobat și a mai făcut mici comentarii, pe ici-colo. „Este clar, domnilor colegi, li s-a adresat apoi direct, că este absolut necesar să luăm niște măsuri drastice, acum, măcar în prima lună, măsuri de prudență prin controlarea prealabilă a nivelului fondului de salarii solicitat de fiecare subunitate, nivel din care decurg apoi obligațiile ce urmează să le constituim și să le achităm bugetului, concomitent cu plata banilor celor 9.500 de salariați. În paralel cu previziunea asupra fondului de salarii ce va fi constituit pe luna în curs, trebuie să avem o urmărire zilnică a intrărilor de cash în vistieria societății, pentru a ne asigura că la finele lunii vom avea suficienți bani lichizi ca să acoperim:

- fondul de salarii pentru plata celor 9.500 de salariați, la nivelul indicilor realizați;
- fondul cash pentru plata integrală a obligațiilor către buget, decurgând din fondul de salarii (adică CAS, CASS, impozite pe salarii, fond de șomaj, alte obligații decurgând din metodologie);
- plata primei rate din eșalonarea datoriilor restante, pentru anul 1994, adică 1,89 miliarde lei pe lună.

Domnilor colegi, cum este și normal citesc în privirile dumneavoastră multă nedumerire din cauza acestei expuneri insuficient de clare despre problematica pe care am supus-o analizei conducerii lărgite a societății noastre comerciale. Cu riscul de a dubla timpul ce ni l-am acordat prezentei analize, vitală în ceea ce, vrem-nu-vrem, trebuie să conștientizăm cu toții că vizează supraviețuirea IACMRSG în următorii ani. Acordul de reeșalonare a datoriilor la stat este o gură de oxigen vitală pentru noi. Acordul prevede că la momentul intrării în vigoare a prevederilor nr. 1 și nr. 2 (plata obligațiilor curente, lunare, la bugetele statului decurgând din fondul de salarii lunar și achitarea cotei lunare din graficul de reeșalonare stabilit), penalizările se opresc. Dacă nu reușim să ne facem datoria la punctele 1 și 2, măcar o lună, acordul cade și penalizările se reiau. După cum ați văzut din prezentarea cifrelor situației noastre financiare, avem o vulnerabilitate de 190 de miliarde de lei. Am sucit și am învățat raportările contabile lunare, pe ultimele trei luni și am ajuns la concluzia că doar 15 la sută din totalul acestei vulnerabilități se trage de la factori externi. Grosul de 85 la sută ca sorginte ne aparține nouă, celor care suntem în această sală precum și tuturor salariaților noștri. Cum este o oră târzie acum, fiind trecut de ora 23,00 propun ca detaliile ce se impun a fi lămurite să le discutăm mâine, dar numai după ce fiecare dintre dumneavoastră va avea o discuție cu propriul șef al organizării muncii care trebuie să afle de la dumneavoastră tot ceea ce s-a discutat aici. Eu mă voi deplasa la sediile grupurilor și vom discuta acolo orice neclarități. Acum vă rog pe dumneavoastră, domnule director H să-l anunțați pe șeful organizării muncii de la antrepriză, pe domnul Bernevic, să mă contacteze mâine la birou, în jurul orei 11,00.

-Domnilor, întrucât ziua de plată a salariilor pentru luna trecută este poimăine, dispun următoarele măsuri OBLIGATORII de prudență:

1. Compartimentul din Direcția Generală pentru fondul de salarii nu va aviza la plată foi de lucru ce depășesc indicele „1” de la nici o unitate. Diferențele peste 1, până la existentul pe foi, se vor păstra la compartimentele de organizare a muncii pentru o reglementare ulterioară.

2. Pentru salariații aparținând Direcției Generale precum și pentru întregul efectiv încadrat în sistemul de regie, adică aproximativ 1200 de salariați, compartimentul Fond Salarii va aviza la plată un nivel de maxim 0,8 din salariul de încadrare.

3. Directorul economic împreună cu compartimentul Fond Salarii, plecând de la cele dispuse la punctele 1 și 2, vor calcula „obligățiile nou create de plată pentru luna trecută, privind bugetele statului”.

4. Direcția economică împreună cu Direcția de aprovizionare vor prezenta existentul cert de cash la ziua de mâine.

5. În situația în care cele menționate la punctele 3 și 4 nu se pupă pozitiv, vom fi obligați să luăm, adică să dispun măsuri de prudență mai profunde, adică să coborâm la avizarea foilor de lucru transmise pentru plată la indici sub „1”.

Domnilor, am terminat! Adică mă opresc aici. Vă rog prezentați-vă, doar consultativ, punctele de vedere.

Primul care s-a oferit a fost directorul H. Zice dânsul:

-Nu prea cred că am înțeles prea multe, întrucât ne-au fost prezentate multe informații într-un interval de timp scurt. Mai precizez că nu pot să înțeleg de ce să fie plătiți oamenii Grupului Furnale Cocserii cu un indice de 1 dacă ei au realizat 1,35. Subsemnatul îl întreb:

-Pot să vă răspund, domnule director H?

-Da, chiar vă rog!

-Domnule director H, nu ați reușit să urmăriți cursivitatea celor prezentate. Nu a rezultat din cele prezentate de mine că nu vor fi retribuiți „cândva” salariații dumneavoastră cu 1,35. Am subliniat că deocamdată, din motive de lipsă de bani cash și dacă vreți și din prudență, nu putem plăti un indice mai mare de 1, la nivelul orelor lucrate de fiecare salariat în luna respectivă, tuturor salariaților, din toate Grupurile de șantiere. Diferența de plată până la 1,35 se va putea face pe măsura obținerii de lichidități, pe de o parte, iar pe de altă parte ca urmare a discuțiilor pe care le veți purta cu domnul Bernevic, și bineînțeles, cu mine. Aștept să fiu chemat la dumneavoastră după discuția la care m-am referit.

-Nu văd de ce trebuie să mai răscrolească prin documentații și pe teren comisiile pe care le-ați nominalizat în urmă cu două zile, zice domnul H.

-Trebuie să continuăm să răscolim, cum bine ați subliniat, pentru ca să știm pe ce teren ne aflăm, zic eu. Și apropo, de mâine serviciul organizarea muncii de la nivelul Direcției generale, împreună cu organizarea muncii de la subunitate vor răscoli, de asemeni, documentele, dacă le mai avem, chiar din anul 1975 până în prezent, pentru a ști și pe această linie care este situația în încadrarea tuturor reglementărilor dispuse de sus în jos, adică mai clar, la partea fiecăruia, de contribuție la apariția prezentei GĂURI NEGRE! Nu vă faceți griji, domnule H! Și subsemnatul ca director de grup până în anul 1980 și chiar și în funcțiile avute ulterior, mă aflu la același nivel de răspundere ca toată lumea! Mai aveți de pus vreo întrebare?

-Nu, răspunde el.

Apoi cred că a mai intervenit directorul Găvrus Vasile, de la Grupul Laminoare:

-Cred că am înțeles cam 75 la sută din cele prezentate de dumneavoastră. Cu restul cred că mă voi clarifica după discuțiile ce le voi avea cu persoanele indicate. Cum măsurile ce le-ați dispus sunt pe riscul dumneavoastră, așa cum ați afirmat, nu este cazul să mai comentez întrucât nu dispun de informațiile necesare.

În final a mai intervenit doar directorul Uzinei de Reparații Siderurgice, inginerul Cornel Bradu. S-a exprimat cam în felul următor: „Am înțeles, cred, integral expozeul ce ne-a fost prezentat. În activitatea mea profesională, anterioară celei din cadrul URS, m-am confruntat cu aspecte pe care domnul director general, în această ședință a considerat – cu eleganță! – că nu este cazul să le expună public, și pe bună dreptate cred că trebuie ca aceste aspecte să le discutăm „între noi”, adică la noi acasă. Cred că am înțeles destul de bine începutul de minune (Miracol!) ce-l poate reprezenta realizarea lună de lună a prevederilor din Programul de Reeșalonare, deoarece susțin prudența solicitată pentru perioada de început care s-ar putea să nu fie suficientă numai pentru o lună ci, probabil, două – trei! Se poate conta pe URS pentru respectarea aceluia indice de 1 și, la nevoie, chiar mai puțin în prima lună!

Cum nu au mai fost întrebări, am închis ședința, mi-am făcut cruce și am zis:

„Am pornit! Doamne ajută!”

Capitolul 6

Lungul drum de la Miracol la Minune

Eu, Cronicarul, conform principiilor convenite cu domnul Ștefan Prică, la redactarea textului acestei cărți pe baza informațiilor scrise de Manager, adică de autorul faptelor povestite, îmi permit să fac următorul comenariu:

Demonstrația de forță a Managerului Prică Ștefan a creat un mic cutremur la vârful societății comerciale. Pentru prima dată de-a lungul multor ani de când acești oameni se cunoșteau, unul dintre ei făcuse – singur – un pas înainte, detașându-se de pluton, cum se zice în sport. La momentul când el, Ștefan Prică, a făcut gestul de a se înscrie la concursul de manageriat, componenții plutonului nu au dat mare importanță gestului. Ce era să facă Ștefi al nostru, alta decât să tragă să rămână tot în fruntea IACMRSG-ului? Era vădov, fetele lui își întemeiaseră familii, aveau afacerile lor, deci erau independente. El ar fi putut ieși la pensie, doar avea 62 de ani, avusese parte de muncă grea toată viața, acum ar fi fost normal să aleagă odihna. Dar ei, ceilalți, nu au acordat prea multă atenție faptului în sine. Credeau că în doi, trei ani omul va obosi să tot conducă și va renunța, în cele din urmă, la scaunul de director general. Nici când a făcut primul gest de „conducător altfel decât fusese până atunci”, adică îi obligase pe toți să inventarieze cu mare strictețe materialele ce deveneau, pe zi ce trece, tentații la bișnițăreală, nici atunci nu l-au luat foarte în serios. Pentru directorii de grupuri el, Ștefi, rămânea egalul lor cu care parcurseseră, din 1964 până la zi, tot drumul vieții de constructor aici, pe platforma siderurgică de la Galați. Ștefi avusese noroc să se facă plăcut cuiva, care în 1986 l-a împins pe scaunul de director general. Dar în rest el nu se schimbase cu nimic, era un director ca și noi, își ziceau ei. „Îl puteam bate pe umăr, cu familiaritate, chiar puteam să facem și glume cu el, nu se supăra”. Aceia nu sesizaseră că haina de „Manager” era mult mai strâmtă, mai rigidă decât fusese costumul de director general. Contractul lui de manageriat avea niște clauze care nu se deosebeau cu nimic de un veritabil corset. Prima decizie luată cu mare responsabilitate, aceea de a intra în deplină legalitate cu toată averea societății comerciale pe care o avea acum în grijă, a constituit primul act de remodelare a propriei personalități. Brusc, a simțit că nu își poate permite să fie superficial. Și nici neglijent. Și nici tolerant. Pentru că toate aceste slăbiciuni l-ar fi costat extrem de scump, poate chiar libertatea. S-a trezit, deodată, că este singur într-un mediu ostil. Faptul l-a șocat, mai întâi. Dar gândind mai molcom, adică „cuietând” ardeleneste, și-a dat seama că această singurătate pe postul de conducere este un mare avantaj. Că un partener egal ar fi însemnat foarte multe probleme complicate, care se amplificau de la un moment la altul, îngreunând și întârziind luarea deciziilor celor mai potrivite. Acum ceea ce i se întâmpla era rodul propriei determinări. Te-ai prins în horă, băiete, joacă! Te-ai înhămat la căruță, trage-o!

Noaptea care a urmat după acea „ședință de conducere colectivă”, cum o decretase el, a fost o noapte albă, lungă. Și-a dat seama că va avea de luptat cu un grup ostil, care nu va ceda, adică

nu-și va schimba comportamentul și nu i se va supune decât foarte greu. Cu aceștia trebuia să folosească metode speciale, în primul rând strict legale, apoi logice și care duceau la obținerea de profit. Doar profitul, câștigul cât mai mare îi putea convinge să meargă încolonați cu restul lumii. O poziție de forță nu-i va aduce victorii, ci doar amărăciune. La cine să ceară sfat? Cui să se destăinuie când va ajunge la momente de cumpănă? Doar lui Dumnezeu! Miracolul ce i se întâmplase i-a întărit convingerea că acolo, sus, cineva îl iubește. Și această iubire trebuie să o merite, curat și deplin. Nici o abatere nu-și va putea permite, nici un pas în afara cărării pe care a mers Mântuitorul. Și-a adus aminte de o vorbă înțeleaptă pe care o spusese un călugăr nu foarte bătrân, care trăise experiența sihăstriei: *„Iisus și Maica Preacurată să fie înaintea ta, iar tu să nu te abați din drum în urma lor!”* Poate din cauza asta se simțea așa de bine în toate zilele când își începea activitatea făcând, mai întâi, o vizită pe șantierul Catedralei Episcopale unde lucrările mergeau destul de încet, fiind noutăți în domeniu. După ce stătea de vorbă cu maiștri și își arunca privirea pe încrengătura de cofraje umplute cu armături metalice, îi plăcea să intre sub bolta lăcașului sfânt. Răcoare, pace, smerenie. Avusese, la început, sentimentul că ar trebui să stea doar la intrare, în genunchi, cu privirea plecată spre mozaicul încă sănătos, unde nu fusese afectat de vibrațiile pikamerelor. Treptat a învățat să-și ridice ochii la icoane, la frescele afumate de pe pereți, să vadă sfinții nemișcați stând acolo unde le era locul. Apoi a deslușit lumina din ochii acelor făpturi sfinte și s-a simțit observat, ca și cum aceia îi urmăreau pașii, să vadă dacă merită să intre printre ei ... În noaptea aceea, Ștefan Prică managerul s-a convins că, de acum încolo, fără Dumnezeu nimic nu va putea face. Îi suna în urechi versetul din rugăciunea către Maica Precista *„Ajutorului omenesc nu mă încredința, ci tu singură mă apără și mă miluiește!”* Era convins că aceste două inițiative ale lui, de când devenise manager, au încurcat niște oameni, mai bine zis le-a încurcat socotelile la mulți. Totuși, aceștia erau prea puțini, luați în balanță comparativ cu marea masă de 9.500 de salariați.

Pe drumul de întoarcere spre sediul societății se gândea ce fel de întrebări îi vor pune oamenii de la Grupuri. Se vor găsi șefi de șantier sau de lot, ori funcționari cu state vechi care să semnaleze pericole posibile, la care el, Ștefan Prică nu s-a gândit? Orice era posibil, dar probabilitatea unor asemenea impedimente neașteptate era mică, cel puțin în lunile rămase din primul an de restituire a părților din datoria veche. El își făcuse calculele bazându-se pe doi oameni, Nicolae Dumitru și patronul companiei Metaltrade. Nimic nu semnala, deocamdată, vreo schimbare de comportament în relația dintre ei trei. Baza viitorului IACMRSG-ului era Combinatul, oricum o întorcea. Iar acolo până acum nu găsise pic de înțelegere la nici unul din ceilalți șase membri ai firmei de management, SIDERMAN, pentru a susține cu cash stingerea creanțelor care, neapărat, trebuiau să se ridice la valori înalte, lună de lună. Iar cu domnul Găvăneanu trebuia să se poarte foarte atent. Stocul de produse plate apte pentru export, aflat în proprietatea IACMRSG-ului trebuia să fie bine păzit, nimeni nu avea voie să se atingă de nici o foaie de tablă fără să aibă aprobarea lui, a managerului societății. De asemenea, nici un bănuț, cât de mic și neînsemnat ar fi fost, nu trebuia să plece din cont pentru alte destinații decât bugetele statului. Nevoile de materiale de construcții

trebuiau rezolvate în sistemul barter, ceea ce însemna mai mult efort la oamenii din antreprize. Comoditatea unora putea genera văicăreli, care se transformau iute în acuzații, apoi în amenințări. Trebuia să prevină asemenea situații, să le rezolve din faza incipientă. Nici un buboi nu trebuia lăsat să coacă!

În relația dintre IACMRSG și Metaltrade a intervenit, iarăși, norocul. Să-i zicem „noroc”, deși nimic nu a fost întâmplător. Pus pe urmărirea strictă a circulației banilor în interiorul societății, aveam nevoie, zilnic, de informații exacte despre depozitul de cash destinat fondului de salarii. O dată ce directorii de Grupuri s-au convins că regimul de austeritate este inevitabil, prima mea grijă era plata salariilor la un nivel care să nu genereze răbufniri de nemulțumire la formații de muncă mari. Apoi, dacă nu se adunau suficienți bani lichizi în cont ca să putem plăti cota de reeșalonare – care era o sumă fixă – diferența o puteam regla numai din indicii de salarizare. Aici cifrele actualizate, de multe ori chiar de două ori pe zi, îmi erau puse la dispoziție de șefa serviciului Fond de Salarii, doamna Angela Pântecan. Ori această doamnă care s-a implicat în derularea programului de supraviețuire, era o bună și apropiată cunoștință a domnului Găvăneanu. Familiile Găvăneanu – Pântecan, buzoieni, erau prietene încă din anii facultății. Această relație era, într-adevăr, un mare avantaj pentru domnul Manager.

Dar să ne întoarcem la ziua a doua. Ne aducem aminte că domnul Manager i-a cerut domnului director H să-l trimită la Direcția Generală, la ora 11,00 pe normatorul șef de la Antrepriza Furnale Cocserii, domnul Bernevic. Știa că este unul dintre cei mai vechi angajați ai IACMRSG-ului, a muncit toată viața la această unitate, era un om inteligent dar, în același timp, corect. Adică corect cât se putea opune unor presiuni venite din partea unui șef care se obișnuise, de mult timp, să încaseze lună de lună, o retribuție cu indicele de 1,3 – 1,4 față de salariul de încadrare. În continuare voi transcrie cu fidelitate cele menționate de domnul Ștefan Prică în Filele sale de Poveste, de la pagina 1324 începând:

„S-a prezentat la mine, respectivul domn, Bernevic. Cum spuneam, era și profesionist, era și modest și disciplinat, dar avea un șef a cărui lăcomie era greu de înfrânt de către subalterni. Dintr-o privire mi-am dat seama că nu se simțea în largul lui. Aș putea spune chiar că i se citea în priviri și pe mimica feței multă îngrijurare. Am început, adresându-mă lui, după ce l-am invitat să ia loc vis-s-vis de mine, eu așezându-mă în capul mesei de consiliu, după obicei.

-Domnule Bernevic, te rog alungă-ți emoția pe care ți-o simt și în priviri și în vorbe. Te-am invitat la mine considerându-te ca cel mai avizat în problemele ce vreau să mi le clarific, mai precis te-am invitat să mă consult cu tine, eu conștientizând ce problemă mi-am adăugat la multe altele. Bănuiesc că domnul H, în puținul timp ce l-ați avut la dispoziție, nu a putut să te informeze cu privire la măsurile ce le-am dispus pentru a spera să începem acțiunea cu dreptul.

-Ba da, răspunde el. A încercat azi dimineață să-mi comunice anumite lucruri. Mi-a menționat că au fost puse în analiză multe informații, din care dânsul nu a reținut decât faptul că în această lună toți salariații din toate Grupurile de șantiere nu pot fi remunerați decât cu maxim salariul de încadrare pentru toate orele efectuate pe parcursul lunii ce se încheie. Și, de asemenea, a reținut că

personalul din Direcția Generală și totalitatea personalului încadrat în regie, va fi remunerat doar cu 0,8 din salariul de încadrare.

-Sunt surprins că a reținut esențialul, zic eu. Ți-a menționat, cumva, cum am justificat eu în fața dumnealor această severă măsură, de austeritate?

-Mi-a spus că suntem obligați să ne limităm la aceste nivele de plată lunară din lipsa cash-ului necesar nu numai pentru plata salariilor, cât și a noilor obligații create către bugetul statului pentru luna care se încheie, cât și pentru plata primei rate lunare din Programul de reeșalonare a datoriilor vechi și neachitate.

-M-ați surprins cu claritatea formulării ideilor pe care domnul director H le-a reținut din analiza de aseară. Asta mă determină să admit că, până la urmă, fraza cu care am închis ședința de aseară din fața „fețelor” nedumerite ale participanților, anume: „Avem la mijloc până mâine dimineață o noapte și știți cum se spune, că noaptea este un bun sfătuitor”. Și mai știți ce am mai înțeles din rezumatul detaliilor prezentate dumneavoastră de domnul director H? Că dânsul este, cel puțin conștient, că am ajuns în această situație disperată datorită unor factori independenți de voința și eforturile societății noastre. Asta va ușura, cert, derularea dialogului pentru care v-am invitat la mine.

În acest moment mă uit la ceasul de la mână și zic:

-Am uitat că i-am promis domnului director Ursu de la Direcția Energetică a Combinatului un schimb de câteva cuvinte. Te rog să mă însoțești în clădirea de alături unde voi întârzia cel mult cinci minute și apoi ne vom continua discuția.

Plecăm, sub privirile mirate ale celor doi secretari ai directorilor mei adjuncți, anunțându-i că voi fi câteva minute la directorul energetic al Combinatului. Am ieșit pe magistrala Est – Vest. Îi spun domnului Bernevic că mergând pe jos, până ajungem la sediul lor vom reuși să încheiem consultarea.

-Dar, domnule Manager, până la sediul nostru sunt doi kilometri!

-Știu, dar pentru mine este cea mai mică unitate de măsură pentru mersul zilnic pe jos, pe care-l practic de zeci de ani. Știți câte probleme de serviciu îmi rezolv mergând pe jos? Nederanjându-mi nimeni gândurile? Este momentul să începem. Sunt convins că v-ați prins că nu am vrut să purtăm discuția în biroul meu, care este ultragarnisit cu tot felul de sisteme audio!

-Bineînțeles că mi-am dat seama, zice el.

-Te rog să fii de acord să purtăm o discuție nu sinceră și deschisă, ci ultrasinceră! Asta ar fi de mare ajutor pentru mine ca să rezist la toate provocările ce le am la nivel de Manager. Poate că îmi vei imputa că de ce nu mă folosesc de specialiștii din Direcția Generală. Îți răspund sincer, da, or fi fost ei cândva mari specialiști, dar nu au știut să țină pasul cu vremurile. Din varii motive, desigur. Și asta i-a pus în situația ca la provocări să răspundă cu justificări, cele mai multe nefondate, care ascund multă comoditate. Mă rog, tot tacâmul care le-a fost oferit pentru supraviețuire, în fața multor conjuncturi, de care s-au folosit ca scuze! Domnule Bernevic, pentru ca discuția noastră să fie cât mai clară, îți spun cu toată sinceritatea că am, deja, răspunsurile la întrebările pe care vreau să ți le adresez, dar nelucrând în toți cei 40 de ani de activitate decât tangențial, aștept – ca să zic așa –

confirmările, dacă și tu, la rândul tău le deții sau, de fapt, ar trebui să le deții. Și te rog să mă scuzi că te-am ales pe tine, pentru că aveam nevoie să-mi clarific niște probleme vitale, care îi privesc și pe ceilalți confrăți ai tăi, de la celelalte Grupuri, și chiar și pe cei din Direcția Generală.

-Vă rog, domnule Manager, răspunde el declarând printr-o simplă afirmare din cap, că stă la dispoziția mea.

-Prima neclaritate: vi se pare corect ca dumneavoastră, Grupul Furnale Cocserii și chiar și celelalte Grupuri, în diferite proporții, să realizați luni de-a rândul indici de salarizare cuprinși între 1,1 și 1,4, pentru întregul program orar pontat, de 10, 12 și chiar și 14 ore uneori, inclusiv sâmbete și duminici la rând?

Vreau să-ți precizez, domnule Bernevic, să-ți fie clar că amândoi suntem de aceeași parte a baricadei dar, orice năpastă s-ar isca peste noi, trebuie să știi că răspunderea mea este totală, adică 100 de procente, în timp ce dumneata ai parte doar de maxim 5 procente. De asemenea, mai trebuie să ai certitudinea, dumneata și colegii de profesie din celelalte Grupuri, inclusiv de la Direcția Generală, că dacă îmi vei da răspunsuri corecte, adică adevărate, nu va plana supra voastră nici un pericol, nici un organism coercitiv nu va acționa punitiv. Deci, te rog să răspunzi la întrebarea mea definită ca prima neclaritate, cu DA sau NU.

-NU!

-Mulțumesc! Ți-ar fi mai ușor dacă în locul dumitale aş detalia eu supozițiile pentru acest ferm NU, spus cu sinceritate?

-Mi-ar fi mai ușor!

-Dacă nu ar fi plecat soția mea acolo unde se află acum, de trei ani, mi-ar fi dat ea toate răspunsurile, deoarece întreaga ei activitate de devizistă, timp de 38 de ani, s-a împletit cu a voastră, a normatorilor. Cred că ea mi-ar fi zis așa: *Stimate domnule Manager, sigur știți – iar dacă nu știți atunci este foarte grav pentru dumneavoastră! – că suntem în ultimul deceniu al secolului XX, iar ultimele cataloage după care se lucrează și azi au apărut până în anul 1975! Mă refer la Cataloagele după care Normatorii stabilesc Fondul de Salarii, aplicând normele de muncă.*

-Și ce s-a întâmplat din 1975 până în 1990? întreb eu.

-Nu știu, întreabă-i pe normatori!

-Înțeleg că trebuie să continui eu dialogul? întreabă Bernevic.

-Sigur. Ești printre pușinii în care am încredere că nu vei ocoli răspunsul corect.

-Trebuie să știți că toate cataloagele, atât pentru normarea muncii cât și pentru redactarea devizelor pentru lucrările de construcții, au fost elaborate la nivel central, sub egida Comitetului de Stat al Planificării. La un moment dat a apărut Ministerul Construcțiilor. Atunci acele organisme care răspundeau de aceste cataloage au trecut sub coordonarea noului minister. Dar un număr restrâns de întreprinderi de construcții montaje au rămas în subordinea vechilor ministere. Spre exemplu, trusturile de construcții și montaje energetice, întreprinderile de construcții din ministerul metalurgiei și poate și altele. Însă din punct de vedere metodologic, toate întreprinderile de construcții montaje,

indiferent de subordonarea lor, ascultau de metodologiile de normare a muncii și de elaborare de dispozitive ordonate de Ministerul Construcțiilor.

-Bine, dar totuși de ce nu s-au mai editat noi cataloage? Că știu că ceva s-a schimbat, zic eu.

-În privința normelor de muncă exista o reglementare legală care spunea că dacă se produceau schimbări la oricare din factorii care au stat la baza elaborării acelui normativ, atunci se vor solicita norme noi de muncă, în concordanță cu noutățile apărute. Dar, cum marea majoritate a noilor construcții ce apăreau în țară erau în cel mai frecvent caz, lucrări repetabile, nu a mai fost nevoie de normative noi. Pentru puținele abateri de la normele valabile (de exemplu, cazul construcțiilor de locuințe, nimic nu s-a modificat mult timp), Ministerul Construcțiilor a recurs la o strategie comodă: a emis hotărâri prin care, în cazurile de excepție, se aplicau modificări procentuale a normelor de muncă. În cazul nostru, din siderurgie, aceste modificări procentuale erau nesemnificative.

-Și noi cum am reacționat? întreb eu.

-Noi le-am aplicat așa, făcând corecții procentuale, deoarece ne conveneau.

-Dar, zic eu, probabil că aici trebuie să intervină un „dar”, nu?

-Exact, zice el. Iar eu preiau ideea și îi cer să mă lase să dezvolt eu acest „dar...”. Probabil că la noi, la ICMRSG, schimbările ce s-au produs după 1975, în valoare absolută, la elementele privind stabilirea normei de muncă, au determinat modificări la multe norme punctuale. Noi am procurat scule noi, din țară și de la furnizori externi, care erau de un înalt grad de productivitate. În noile condiții, voi normatorii, cum ați respectat legalitatea?

-Păi, normal că fiecare dintre noi am căutat căi proprii de rezolvare, zice el. Dar în acest moment în ochii lui a apărut o undă de vinovăție.

-Știu precis ce s-a întâmplat, deoarece eram implicat direct, îi iau eu vorba din gură. Oricât de mult ne-am străduit nu reușeam să scoatem, chiar la echipe de elită, un indice de salarizare mai mare de 1,02 sau 1,05. Și, trag concluzia, că pe această cale în următorii ani am obținut indici de corecție din ce în ce mai convenabili, astfel că am ajuns la salarii de 1,35 – 1,40, iar datoria către bugetul statului a crescut până la 325 miliarde lei! Datorie care este echivalentul a 4,5 luni de muncă exclusiv pentru a șterge această sumă. Noi azi realizăm lunar producții în valoare de 60 – 70 miliarde lei. Acum va trebui să intervii dumneata, domnule Bernevic.

-Cum? întreabă el, nedumerit.

-Mi-ai spus că domnul director H v-a informat despre documentul avizat de ministerele de finanțe, respectiv al muncii privind reeșalonarea datoriilor, document care ar putea sta la baza salvării noastre. Eu îți comunic acu, strict confidențial, că furnizorul nostru de cash, compania Metal Trade, va întârzia cu 3 zile viramentul acestor bani. Asta este un dezastru pentru noi. Nu avem de unde strânge, într-un termen atât de scurt, suma necesară. Deci singura soluție este să plafonăm salariile, la un indice de „1” respectiv de „0,8” la cei din regie.

-Și ce trebuie să fac eu? Ce putere am în această lucrare? întreabă Bernevic, în continuare fiind confuz.

-Păi, eu zic că ai putea, începând chiar de azi, să le propui colegilor tăi de la celelalte Grupuri să vă întâlniți ca să analizați situația. Iar acolo trebuie accentuat, insistent, asupra vulnerabilităților care ne amenință, care ar fi multe și printre ele, ca o cauză ușor de descoperit, tocmai legalitatea acestor indici de corecție a normelor de muncă, singurele care au fost generatoarele salariilor uriașe luate de-a lungul timpului. Trebuie creată atmosfera suportabilității acestei așa-zise austerități, temporare, dar să atrageți atenția și asupra modului de utilizare a normelor „corectate” în lunile ce urmează.

În acest moment constat că am făcut mai mult de 2 kilometri pe jos, suntem foarte aproape de sediul Antreprizei Furnale Cocserii. Mă opresc și întrerup brusc conversația. O pornesc înapoi, spre sediul Direcției societății. În urma mea Bernevic strigă:

-Păi mergeți tot pe jos?!

-Da, zic, am atâtea gânduri de pus în ordine, de clarificat ...

La jumătatea drumului un șef de șantier, care trecea cu mașina lui pe acolo, m-a obligat să urc în mașină. Mi-a întrerupt șirul gândurilor! Ajuns la sediu, l-am invitat la mine pe directorul economic.

-Cât cash avem acumulat în bancă până la această oră?

Revine cu o filă în mână, de pe care citește suma.

-S-ar părea că acoperă prima rată din reeșalonare, adică 1,89 miliarde lei și poate că și datoria nou creată la bugetele statului, calculată conform spuselor mele la ședința cu directorii de grupuri, adică nici un indice la grupuri mai mare de „1” și „0,8” la Direcția Generală și regie.

-Da, acoperă, zice el. Mai rămâne să vedem cum strângem bani pentru cei cu indicele „1”, adică pentru diferența din cei 9.500 de salariați.

-Bine. Întocmește ordinele de plată și să încheiem această operațiune în cursul zilei de astăzi.

El face ochii mari, dar nu zice nimica. Îi era clar că îmi schimbasem strategia din lunile anterioare. Acum consider că este momentul să clarific unele situații care, pentru unii din colaboratori par a fi create de hotărâri pripite luate de subsemnatul. Așa o fi părând pentru unii ... Dar în mintea mea de ardelean nu erau nicicum pripite, ba dimpotrivă, erau de mult timp gândite. Rămânea să mă decid când să încep să le aplic. Că dacă stai prea mult să-ți plângi de milă în loc să începi să faci ceva, atunci în mod sigur nu vei mai prinde niciodată momentul prielnic. Când gândeam astfel, când pritoceam soluțiile stând noaptea singur, în birou, ori când mergeam pe jos acele distanțe alese special ca stimulent pentru gândire liberă, neinfluențată de nimeni și de nimic, îmi aduceam aminte de astfel de cugetări ale tatălui meu. Deși eram un puști, de 12 ani sau poate nici măcar atâta, el îmi dădea sfaturi care să-mi prindă bine cândva, în viitor. Tatăl meu și-a pierdut averea – agoniseala prin muncă, nu avusese cine știe ce averi mari – de trei ori, într-o perioadă de istorie amară pentru neamul românesc. Prima pierdere a suferit-o în Ucraina, unde dobândise 1.500 de oi. În Crimeea. Pe cale cinstită. În cei patru ani, 1917 – 1921, cât a trebuit să stea pe loc în acel ținut din cauza războiului civil, revoluționarii bolșevici și gărzile albe, contrarevoluționare, i-au păpat

oile. Când a putut scăpa din acel iad, cum se întregise țara la 1918, tata și-a luat familia și s-a așezat în România Mare, în comuna Monor, județul Bistrița. Aici am locuit între 1925 până în 1940, când Dictatul de la Viena ne-a alungat și de aici, lăsând în urmă o băcănie și un făgădău, rodul muncii familiei, soț și soție. Au încărcat într-o căruță ceea ce au apucat să ia din averea agonisită prin muncă și s-au tras la Brașov. Acolo și-a găsit adăpost la 150 de metri de gară, acolo și-a deschis o băcănie. A fost a doua pierdere. Aproape de sfârșitul războiului, când avioanele americane au ajuns pe cerul patriei noastre, la primul val de bombardiere care au trecut peste Brașov, în prima zi de Paști, o bombă a căzut peste băcănia tatălui meu, distrugând și această a treia agoniseală. Toată familia se reunise la Tilișca, lângă Sibiu, sărbătorind Sfintele Paște cu neamurile. Când s-a auzit huruitul avioanelor zburând pe cer, toți oamenii satului au ieșit din case. Tata, Dumnezeu să-l odihnească, a spus „Astea o să bombardeze Brașovul!” Și așa a fost. Am rămas săraci, acolo la Tilișca, la neamuri. Pentru a treia oară în viața lui, tatăl meu s-a ridicat de jos, nu s-a lăsat doborât. Ne spunea nouă, băieților – că eram trei frați! – când aveți de făcut o treabă pentru a vă asigura viitorul, sau orice lucru important, mai întâi să vă gândiți bine, să vă asigurați resursele toate, iar când veți avea toate condițiile gata, atunci să porniți să faceți acel lucru. Să nu te lași influențat de nimeni, bazează-te numai pe mintea ta.

Nu știu dacă recomandarea lui, de atunci, s-a potrivit tuturor situațiilor grele în care m-am aflat de-a lungul vieții, dar în acea zi când am hotărât prima plată din datoria veche, am simțit că mi-am asigurat toate condițiile favorabile, așa cum a zis tata, și că voi reuși dacă mă voi menține, ferm, pe coordonatele fixate.

Deci după ce am dat acele dispoziții directorului economic, am invitat-o la mine pe Angela Pântecan, șefa Fondului de Salarii.

-Am rediscutat cu domnul Găvăneanu, zice ea fără ca eu să apuc să o îndemn la vorbă, și mi-a confirmat că o să ne livreze cash-ul din contractul încheiat cu noi, peste două zile și, că speră că va avea un mic supliment față de nivelul lunar din contract.

-Este o veste bună, dar o să ne dea, acest supliment, niște dureri de cap. Dar o să le suportăm! Numai să se țină dânsul de cuvânt.

Și s-a ținut de cuvânt. După cele două zile promise, banii au intrat în cont. Imediat i-am dispus directorului economic să facă plata salariilor conform celor comunicate subunităților în acea ședință, rămasă istorică. Și zice directorul economic:

-Ne mai rămâne ceva numerar, datorită celui supliment pe care ni l-a livrat domnul Găvăneanu.

-Cu prima ocazie, îi zic, când mai emiteți ordine de plată pentru alte sarcini, să faceți și plata celei de a doua tranșe din datoria veche.

-Plătim cu 20 de zile în avans? întreabă el, mirat.

-Da! Și spun un „da” subliniat, apăsător. Asta înseamnă doar 0,4 la sută din obligațiile unei luni, dar pentru mine este un argument – aparent minor – în fața celor care ne vor controla la sânge în viitorul apropiat, că suntem hotărâți să respectăm condițiile din Programul de Reșalonare.

-Slab argument, gândindu-mă la valoarea lui față de datoriile înscrise în evidențe, zice el.

-Petrică, domnule, dar dacă viitorul ne-ar rezerva o șansă de „buturugă mică”?

El pleacă din biroul meu cu un zâmbet ironic în colțul gurii. Iar eu gândesc, în străfundul ființei mele „Cine poate ști?”

Din acel moment mi s-a deslușit în minte că locul meu de muncă va fi aici, în birou, și numai în birou, de unde trebuie să urmăresc păienjenișul de probleme pe care nimeni nu vrea să le înlăture, să clarifice fără a se consulta cu mine. Mă întrebam, fiind prins în miezul acestor probleme, oare ei, directorii de grupuri nu aveau pregătirea și chiar și inteligența superioară mie, măcar vreo câțiva dintre ei? Ba da, aveau aceste daruri, dar le era mult mai simplu să lase răspunderea pe umerii altuia, care să rezolve chiar și acele sarcini care derivă din fișa postului, peste care de ani buni respectivii nu s-au mai uitat.

Las la o parte aceste cugetări nesănătoase (nu sunt, oare, și eu, foarte aproape de cuvintele lui Ștefan Rădvan, care ne făcea pe toți „o turmă de incompetenți”?!) și mă abat spre sfere mai cuprinzătoare. Uite cum a dat peste noi cruda realitate a acestei economii de piață, care a reușit doar în 2-3 ani să răvășească întreaga economie națională. Fiind doar niște muritori de rând, care nu aveam puterea minții de a vedea ansamblul lucrurilor ce puteau fi altfel percepute de undeva, de mai sus, fiind și niște idealști – cea mai mare parte dintre noi – ne-am lăsat mânați precum oile în țarc. Dar pentru noi, oamenii de la conducerea societăților comerciale, țarcul acesta era cel al perfidului blocaj financiar, pe care-l găseai peste tot, în economia noastră tot mai lovită de demolare. Și de aici până la debutul unei inflații incredibile, inexistentă cu doar puțin timp în urmă, în acea mult hulită economie centralizată, nu a mai fost decât un pas. În 1994 ajunsese la 1400 la sută! Cum se putea supraviețui stând pasiv (poate năuc, mai bine zis!), cu degetul în gură?! De pe scaunul de manager vedeam cum toate relele ce se abat asupra noastră au la bază greșeli și păcate făcute cu ani în urmă. Era ceva putred în Danemarca, ziceam și eu cu adâncă filozofie. Dar ei, ierarhiile imediat subordonate mie, nu vedeau pricina reală a relelor. În săptămânile care au urmat acestei prime luni în care am început să lichidăm datoriile față de stat – pe care dacă le-am fi lăsat netratate, ne-am fi apropiat de faliment în termen scurt, poate nici un an – am avut parte de vizite revendicative dinspre aproape toate subunitățile societății. S-au abținut de la astfel de manifestări doar Uzina de reparații siderurgice și Baza de Producție Industrială. Veneau pe rând, câte trei de regulă, directorul de grup însoțit de unul sau doi lideri de sindicat și contabilul șef al grupului, uneori. Așteptam ca ei să pornească revendicările, să văd cine-i purtătorul de cuvânt. Și aflam, repede de tot, de la primele propoziții, că nemulțumirea cea mare venea de la neacordarea sporurilor la salariu, acele drepturi pe care le-au dobândit cu trudă. Era rezultatul muncii lor, al tuturor, dar mai ales al oamenilor de jos, al muncitorilor. Deci era un abuz din partea mea, a unicului conducător și responsabil de tot răul! Iar eu nu puteam să le cer să-mi spună în ce proporție acest „drept” câștigat cu trudă, era rotunjit din pix și din coeficienți de corecție aplicați fără nici un discernământ. Nu, eu trebuia să fiu diplomat, să-i lămuresc cu blândețe, cocoloșindu-le ipocrizia și înconștiința.

Ei fluturau un singur argument: ni se fură drepturile legitime! Iar eu trebuia să le răspund cu calm, cu argumente simple și evidente. Obişnuiam să le spun că realizarea unui anumit volum de producție este, într-adevăr, prima condiție pentru obținerea de drepturi. Dar este o condiție nu doar și suficientă. Mai există legi care trebuie respectate pentru a putea revendica niște salarii mari. Vă cer, domnilor, ca domniile voastre cu toți specialiștii din subunitate, să puneți umărul alături de comisiile pe care le-am trimis la voi, din cadrul Direcției generale, să clarificăm până la ultimul cum au fost respectate aceste legi. Și când vom avea raportul final, atunci vom sta cu realitatea în față, atunci vom avea discuții finale, clare.

Înainte de a-mi prezenta argumentele le-am reamintit cum se întâmplau lucrurile în anii 1964 – 1975. Cele mai bune formații de lucru reușeau să obțină un indice de salarizare de 1,02, maxim 1,04. Atât. Aveam destule echipe care abia obțineau un 0,9 și aceia veneau la mine, șef de șantier și mă rugau să-i ajut cu ceva „inginerii” ca să ajungă să-și ia măcar salariul de bază. Vă întreb pe dumneavoastră, domnilor, ce s-a întâmplat între 1975 și anul curent? Cum s-a ajuns la aceste performanțe salariale? Acum munciți în mod curent, 10 ore, 12 ore chiar și 14 ore. Munciți sâmbăta, deși săptămâna de muncă este de cinci zile. Unii au la activ multe zile muncite la normă dublă! Oare ce s-a întâmplat cu puterea voastră fizică? Eu știu că un om care depune efort fizic se epuizează după 8 ore destul de tare, că nu rezistă prea multe zile consecutive cu program prelungit. Să fie hrana de azi mult mai bună? Deja se plâng multe gospodine că produsele din import sunt fade, nu au gust, nu sunt consistente. Avem, oameni buni, niște răspunsuri la aceste realități simple? Răspunsuri care să justifice indici de 1,35 – 1,40 la program de muncă, pontat, de 10 – 12 ore toată luna?

Cam acestea au fost dialogurile cu toți directorii de grupuri care au venit cu expresii dure, solicitând în numele muncitorilor să li se acorde salariile așa cum au adus foi de lucru semnate de normatori. Pe toți i-am trimis acasă, să aștepte rezultatele anchetelor interne. Să căutăm noi înșine să intrăm în deplină legalitate, să ne păzim de anchete ale Direcției Muncii sau ale organelor fiscale. Și să nu uităm că suntem societăți comerciale cu Statul ca acționar principal! Iar măsurile pe care le-am luat acum, am fost constrâns să procedez astfel deoarece nu am reușit să strângem suficienți bani lichizi ca să mulțumim pe toată lumea. Iar diferențele pe care nu le-am achitat, vă rog să le țineți în evidențele voastre, ele vi se vor plăti când vom reuși să încasăm bani buni de la Combinat, principalul nostru client. Până atunci, vă țin datori, domnilor directori și contabili șef de Grup, să sprijiniți munca acelor colective pe care le-am trimis să descâlcească toate aspectele legale în privința modului cum se normează producția încasată.

În mijlocul acestor zile incomode am avut privilegiul să îmi reîncarc bateriile în cele 2 – 3 ore de comandament la Catedrala Episcopală, unde energiile pozitive ale unor iluștri oameni, nu doar de mare credință ci și de înaltă pregătire profesională, reușeau să-mi alunge tot amarul din suflet. La aceste comandamente participau, așa cum am arătat într-un capitol din „Cronicile Combinatului”, academicianul Alexandru Cișmigiu, academicianul Panaite Mazilu, doctorul inginer Chiriac și doctorul inginer Octavian Coșovliu, director și respectiv director adjunct al Institutului Județean de

Proiectări Galați, inginer Alexandru Dobre, directorul Direcției de Investiții al SIDEX SA și gazda noastră, sfințitul părinte doctor Casian Crăciun, arhiereul Episcopiei Dunării de Jos. Atmosfera academică și, deopotrivă dominată de smerenie și bunăcuviință creștină mă revigora în adâncul ființei mele. Plecam de la aceste comandamente cu mult mai multă încredere în forțele proprii, creștea în mine certitudinea că merg pe un drum bun. Nu putea fi altfel, deoarece aveam confirmarea! Imi juca în față, sub ochi, o cifră amețitoare: 85!

Ce reprezenta acest 85? Era prețul victoriei crezului meu, al liniei mele manageriale! Era suma care s-ar fi adăugat datoriei față de Stat, de 325 miliarde lei, dacă nu am fi intrat în Programul de Reșalonare. Azi, după prima lună de plată integrală a tuturor obligațiilor suntem mai puțin îndatorați cu 85 de miliarde de lei. Astăzi datoria noastră este de $325 - 1,89 = 323,11$ miliarde lei. Este o cifră frumoasă! Comparați 323,11 cu 410! Nu-i așa că sună frumos, 323,11!

Sigur, acest discurs se învățea doar în mintea mea. Cred că îmi intrase în urechi vizionând un film american de succes, despre o luptă electorală. Nu era un discurs adecvat unui om care nu vrea să se laude cu un succes mărunț. Că eu asta făcusem, obținusem un succes mărunț, de doar 1,89 miliarde de lei. Faptul că plătisem obligații curente la bugete, în proporție de 45 la sută din mărimea fondului de salarii, nu conta. Astea erau sume obligatorii, ele erau esența supraviețuirii. Dar 1,89 devenea, de acum, temelia viitorului confort! Pe această sumă se va clădi independența IACMRSG-ului în afaceri, bonitatea lui!

Întorcându-mă în biroul meu, automat revenea hărțuiala. Exista – de fapt se formase, creat de unii reprezentanți ai Lăcomiei - un curent de încăpățânați care nu voiau să-și deschidă capetele logicii supraviețuirii. Dacă i-aș fi ascultat pe ei, poate că am mai fi apucat începutul verii anului 1995, ca societate comercială încă în viață. Dar muribundă, desigur. O povară pentru Stat, pe care-l sărăceam, lună de lună, de o sută de miliarde de lei, de 125 de miliarde în luna următoare, și așa mai departe. Și asta nu putea să continue prea mult, mai ales că organele fiscului n-ar fi înghițit ca IACMRSG-ul să-și plătească salariații cu fonduri de salarii de 140 la sută, bani care se cuveneau Trezoreriei. Și canalul cancerului ar fi fost închis! Dezastru, nu? Cui i-ar fi revendicat, acele guri bogate, pierderea locului de muncă? Pierderea salariului mărit cu 40 la sută, lună de lună, de câțiva ani încoace?

Un vis urât, mă scutur de el și întorc o față zâmbitoare spre Sălița plină cu directorii de grupuri care au venit însoțiți de liderii lor de sindicat. Mai sunt zece zile din a doua lună de plată a aceleiași tranșe, de 1,89 miliarde de lei din graficul de reșalonare a datoriei. Am convocat această ședință ca să preîntâmpin clocotul ce încă mocnea, întreținut de anumiți „fochiști”. Le zâmbesc tuturor și încep cuvântul de deschidere a ședinței.

-Îmi exprim satisfacția pe care o am văzând interesul pe care îl manifestă domnii lideri de sindicat față de problemele grele ale societății noastre comerciale. Ca să fim cât mai operativi, voi începe prin a relua, în rezumat, spre informarea corectă a liderilor de sindicat, situația economico-financiară în care se afla IACMRSG S:A. în urmă cu 50 de zile și, de asemenea, să prezint cum stăm azi, la acest capitol. Balanța contabilă ne arăta, în urmă cu 50 de zile, că aveam o datorie la

Stat de 325 miliarde de lei. Pentru această datorie ni se aplicau, conform legii, penalități. Dacă nu ne-am fi înscris în acel Program de Reșalonare a plății datoriei, azi am fi avut o datorie mai mare cu 85 de miliarde de lei. Suma totală ar fi fost de 410 miliarde de lei. După un calcul sumar, fără a plăti nimic din această datorie, peste 10 zile ea va crește cu 100 de miliarde de lei. Totalul ar fi fost de 510 miliarde de lei. Dar aceste cifre, probabil, nu sunt importante pentru dumneavoastră, căci ele nu intră în sfera dumneavoastră de responsabilități. Însă dacă Statul, care este principalul acționar al IACMRSG S.A. s-ar fi supărat și ne-ar fi obligat să plătim, de urgență, această datorie, atunci cu producția încasată lunar, medie pe anul acesta, de 55 – 60 de miliarde de lei, timp de 6 luni ar fi trebuit să muncim fără să încasăm nici un ban, ca salarii cuvenite. Poate că Statul – stăpân s-ar fi milostivit să ne scadă din povară suma de 135 miliarde lei cu care SIDEX SA, beneficiarul nostru, ne este dator. Și se află în imposibilitatea de a ne achita această datorie, din același motiv din care economia noastră națională este blocată aproape în totalitate: lipsa de cash! Dar dacă ne ierta de acea sumă de 135 de miliarde, tot ar mai fi rămas 190 de miliarde lei, datorie curată. Echivalentul a 3 luni de muncă pe gratis. Da, mai pe înțelesul tuturor, pe moacă, așa cum spune cineva. Cine se face vinovat de această situație, vă întreb pe dumneavoastră, domnilor lideri? Sigur că da, așa este, noi toți suntem vinovați, începând cu șefii de echipă și terminând, treaptă cu treaptă, până la subsemnatul. Cum s-a întâmplat? Nu vă pot răspunde precis, deoarece investigația pe care am dispus-o încă nu s-a încheiat, la nivelul tuturor subunităților. Merge greu, deoarece oamenii noștri nu sunt sprijiniți, din contră, li se pun tot felul de obstacole și scuze, multe scuze în față. Când această investigație se va termina, voi putea să vă prezint vinovații. Și o voi face, deși știu că eu însumi sunt printre ei. Da, pentru că de cel puțin 19 – 20 de ani am tăcut din gură și am tolerat încălcările prevederilor unor legi. Însă trebuie să înțelegem cu toții, că plata vine, inexorabil. Nimeni nu scapă, nu se poate fofila.

-Și ce facem, în această situație? Întreabă domnul director H, care se foia de ceva vreme în scaun, arătând că nu prea mai are răbdare.

-O să facem la fel ca luna trecută, domnule director. Nu avem altă soluție, decât să mergem pe această cale, care este cea a SUPRAVIEȚUIRII.

Capitolul 7

Strategia câștigătoare

Întâlnirea cu echipa – extinsă – de conducere mi-a mai scăzut din emoțiile (de fapt, neliniștile!) cu care trăiam zi de zi. Mă culcam cu ele, visam diverse scenarii legate de aceste grele probleme, apoi mă sculam din patul meu ieșind din vis direct în realitate, ca într-un film științifico – fantastic și horror. Deci făcusem un pas, lumea începea să înțeleagă de ce trebuie să aplicăm, în mod voluntar, aceste măsuri de austeritate. În primele 24 de ore mă îmbătasem cu apă rece, crezând că toți cei 9.500 de salariați au priceput că ne luptăm pentru supraviețuire. A fost o iluzie doar. Lideri de sindicat, mai mărunți, adică de nivelul loturilor și unor șantiere au cerut intrare la mine susținând așa-zisul „strigăt de disperare” al muncitorilor care ne acuză că îi lăsăm pe copiii lor să moară de foame. Dialogul cu aceștia nu a fost nici ușor – în unele cazuri – dar nici prea greu, în alte cazuri.

A trecut o săptămână. Mă pomenesc într-o zi, pe la orele amiezii, cu domnul director general adjunct Nicolae Dumitru că îmi calcă pragul biroului. Surprins, mă ridic în picioare și mă roșesc, ca un recrutar prins pe picior greșit de sergentul companiei. Îmi aduc aminte de parcă ar fi aevea, acum. Mă roșisem și începusem să mă fâstăcesc, încurcând lucrurile, făcându-le talmeș-balmeș. Că dacă nu vreți să luați loc pe scaunul meu, la birou, că este mai comod, că dacă doriți o cafea sau un ceai, ori poate niște alune sau sticksuri, ori dacă nu vreți să mergem în oraș, să luăm masa undeva, pe malul Dunării. Domnul Nicolae, surprins la început de comportamentul meu copilăresc a început să râdă și îmi zice:

-Opriti-vă, domnule Prică, calmați-vă doar sunteți la dumneavoastră acasă iar eu nu sunt nici de la Poliție, nici de la Banca de Investiții măcar. Am venit să discutăm ca între vecini, continuând să ne înțelegem ca oamenii buni, nu altfel. Dar dacă vreți, putem să ieșim să facem împreună câțiva pași, spre Priza Siret.

Am acceptat imediat, invitația era transparentă, evident. Domnul Nicolae aranjase din timp să servim în liniște, fără prezențe indiscrete, o saramurică de pește la unul din refugiile amenajate de uzinele Combinatului. Mi se pare că la UPDES, acolo unde dânsul se simțea ca acasă. Discuția s-a legat destul de greu, m-a luat cu o largă învăluire, căutând să afle cât mai multe detalii despre calea pe care pornisem, cel al achitării datoriilor la stat. Era interesat de subiect deoarece nici Combinatul n-a fost ocolit de acest fenomen economic scăpat de sub controlul statului, al inflației și blocajului financiar tot mai apropiat de generalizare. Strategia noastră, a IACMRSG-ului, a mea personal ca manager numit pe post prin concurs, nu se putea aplica în cazul Combinatului, unitatea fiind mult prea mare și tot atât de mare fiind și interesul național în jurul ei. Până la urmă am atins și subiectul pentru care a ajuns domnul Nicolae să apeleze la acest mod, loc și timp în care să ne asigurăm de maximă discreție.

-Îmi semnalează directorii mei că circulă printre oamenii muncii de la uzinele tehnologice că la voi, la Constructori se iau niște salarii de neimaginat. Că se laudă unii dintre muncitori care au neamuri la noi, că ei câștigă dublu față de Combinat. Cum este posibil așa ceva? Și mi se reproșează mie, la nivelul conducerii, că vă protejez și vă fac favoruri în exces, iar voi o duceți bine-mersi, cu lefuri de boieri. Și doar salariile de încadrare în siderurgie sunt cu două clase mai sus

decât la voi, la constructori. Doar suntem în aceeași ramură industrială. Poți să-mi explici și mie despre ce este vorba?

-De mult mă gândeam că va veni și clipa aceasta. Și mă gândeam că va trebui să dau o explicație care să fie acceptată nu numai de dumneavoastră ci de toți membri societății de management, Siderman SRL. Să știți că și eu am început să descopăr niște adevăruri de abia de când IACMRSG-ul se află sub presiunea acestui program de restituire a datoriilor la bugetele statului. Iar datoriile noastre cumulate se trag de la cheltuielile salariale cărora, după 1990, le-am acordat prioritatea zero, chiar amânând plățile la bugete și acceptând, vrem-nu-vrem, niște penalități care ne duc spre colaps în mod sigur. Dar suntem pe calea cea bună, acum. Deja, de trei luni de când se aplică acest grafic de reeșalonare am reușit să facem toate plățile, iar oamenii noștri au acceptat – unii mai greu, alții mai înțelegători – să treacă la o anumită austeritate. Dar să vă răspund la întrebare. Dumneavoastră ați acceptat ideea că Combinatul are nevoie de serviciile noastre nu numai în cazul avariilor mari și al reparațiilor anuale la anumite secții, ci chiar zilnic, prin toate angajările puse pe comenzi ferme din partea secțiilor importante, care suferă din cauza problemelor de Fiabilitate. Sunteți de acord că Fiabilitatea este cea care ne ține legați, chiar începând din 1983, după finalizarea ultimelor lucrări de investiții la capacitatea de zece milioane de tone de oțel. Nu putem face față cu efectivele de oameni pe care le avem și care, absolut normal în noile condiții ale economiei de piață, scad pe zi ce trece. De aceea multe șantiere și loturi muncesc la program de 10 ore, de 12 ore și chiar de 14 ore pe perioade mici. Ei, oamenii, au câștigat dreptul de a fi plătiți pentru muncile prestate. Grijă mea și a directorilor de grupuri de șantiere este să fie toată lumea corectă, adică pontajele zilnice să fie reale.

Acesta este un prim argument opozabil: puneți față în față două procente, anume cel puțin 80 la sută din personalul Combinatului muncește strict doar 8 ore, cinci zile pe săptămână, în timp ce la Constructor mai mult de 80 la sută din personal muncește 10 – 12 – 14 ore pe zi, șase zile pe săptămână, uneori chiar șapte zile! De aici apar primele dezechilibre.

Apoi, domnule Nicolae, la noi sindicatele au câștigat niște sporuri salariale speciale, pentru condiții de muncă deosebite. Ca și la Combinat. În medie, pe societatea noastră comercială, programul săptămânal de muncă nu este de cinci zile, ca peste tot în România. Nu, noi muncim în mod curent șase zile, iar la unele grupuri de șantiere programul depășește nivelul de șase zile cu câteva fracțiuni. Nici un salariu încasat de oamenii noștri nu este nemeritat. Poate să intre orice controale, de la orice organe ale statului. Acordurile de plăți sunt perfect acoperite cu documente justificative, corect întocmite. Nu vă ascund că suntem într-o campanie de controale, cu boldul cum s-ar zice, pentru a verifica dacă peste tot, mai ales în anii de după 1990, s-au respectat legile și normativele legate de muncă și retribuirea muncii. Noi trebuie să corectăm orice abatere de la litera legii și, vă asigur, domnule director general executiv, că noi tocmai asta facem.

-Să fie atât de simplu, tot ceea ce ați spus? Dar cum stați cu productivitatea muncii? Cum stați cu acordul global? Accept că programul prelungit de muncă și sporurile au ridicat nivelul

câștigurilor, dar nu cred că astfel se poate ajunge la dublarea salariilor comparativ cu cele din rețeaua noastră.

-De trei luni, de când aplicăm graficul de reeșalonare a datoriilor, toată lumea din IACMRSG are indicele de salarizare 1,0. Deci nu se câștigă nicăieri nici măcar o zecime de salariu în plus față de salariul tarifar. Există nemulțumiri pentru că am impus această măsură de austeritate. Deocamdată noi zicem că ținem lucrurile în frâu. Ar fi un dezastru pentru noi și ar avea urmări grave și pentru Combinat dacă am scăpa lucrurile de sub control și ar avea loc manifestări, greve, proteste și toate celelalte. Noi pentru asta ne străduim, să asigurăm liniștea pentru noi și pentru toată platforma siderurgică. Trebuie să fiți convinși de buna noastră credință.

-Am înțeles, cred că aveți o grea povară de dus. Mai ales deoarece sunteți unicul responsabil pentru orice se întâmplă, atât bune cât și rele. Cum reușiți?

Am simțit că domnul Nicolae Dumitru înțelegea fondul problemelor întreprinderii noastre. Mai mult, am simțit chiar și o ușoară compasiune în glas, când a venit vorba despre îndatoririle mele, de manager.

-Nu îmi este ușor. De trei luni eu sunt obligat să muncesc 7 zile din 7, continuu, până la ore târzii. Finanțele noastre trebuie să le țin în frâu din toate puterile. Nu pot admite nici o cheltuială fără o analiză solidă a oportunității aceluia bănuț pe care sunt constrâns să-l eliberez la plată. Dar altfel nu se poate. Cât timp producția noastră nu se poate transforma în încasări curente, cu cash, nu îmi permit nici o clipă de slăbiciune.

Am încheiat discuția și multe luni, în continuare, nu am reluat acest subiect, cu domnul Nicolae deoarece domnia sa ne-a urmărit evoluția prin canale doar de dânsul știute. Sigur că primea informații la zi, de la Direcția de Investiții și de la Direcția Mecano-Energetică. Probabil că derularea contractelor dintre societățile noastre constituiau o sursă bună de apreciere corectă a evoluției relațiilor noastre. Cea mai certă dovadă că lucrurile decurg bine o constituie faptul că compania Metal Trade făcea afaceri bune cu noi, cu avantaje de ambele părți. Chiar aveam anumite semnale că este vorba de o stabilitate pe termen destul de apreciabil, în ce privește calea aceasta de transformare a unor creanțe în cash-ul necesar nouă. Apoi, tot răul spre bine! Inflația a avut un efect teribil asupra datoriei înghețate la acea dată de 01.11.1994. Nu cred că ar fi cazul să comentez.

Ne-am întors în Combinat și l-am chemat la mine pe directorul economic.

-Petrică, te rog să pleci la prânz acasă și să revii la ora 18,00. Avem noutăți de discutat.

-Este în legătură cu întâlnirea pe care ați avut-o cu domnul Nicolae Dumitru? Întrebă el, curios.

-Da, și în legătură cu cele pe care le-am discutat cu dânsul, dar ziua de azi m-a determinat să accelerez cele ce trebuie să fac. Nu mai putem amâna!

Discuția noastră de seară a fost lungă și nu prea pașnică. La propunerile mele directorul economic a răspuns cu respingere, devenind chiar furios la un moment dat. Când i-am relatat suspiciunea care planează asupra directorului general adjunct Nicolae Dumitru, din partea colegilor

din echipa managerială, că exagerează cu favorurile la adresa noastră, Petrică al meu a ridicat doar din umeri.

-Apărarea lui nu-i treaba noastră! Să se apere singur, este matur și responsabil, zise el.

-Cred că n-ai priceput cât de gravă este persistența acestei suspiciuni și cât de mult va duce la măsuri împotriva noastră. Faptul că unii salariați de-ai noștri se laudă cu câștiguri mai mari decât neamurile lor din Combinat nu o putem controla, oricât am vrea noi. Dar când acest câștig este dublu, iar munca este comparabil mai ușoară, atunci există cel puțin o dovadă de inechitate. Noi trăim doar pentru că uzinele și secțiile Combinatului ne dau de lucru. Altfel, de mult ne-am fi restrâns la un pumn de oameni. Nu te înțeleg, cum poți vorbi așa?!

-Cum de nu mă înțelegeți? veni replica lui, pe același ton. Ei au anumite condiții legale de salarizare, noi le avem pe ale noastre. Legea este diferită, de la caz la caz. Putem să nu aplicăm legea și să-i lăsăm pe oameni fără drepturile cuvenite? Și asta după ce încasează aceste drepturi de ani de zile?

-Dar, te întreb, oare sunt legale aceste drepturi? întreb eu, ridicând puțin tonul, doar a mirare. De ce aplicăm spor de siderurgie întregului efectiv al șantierului când numai o jumătate din oameni muncesc luna întreagă pe platformă? De ce au dreptul la acest spor de zece procente cei care execută lucrări la țară sau construiesc blocuri de locuințe? Răspunde-mi, domnule! Ai controlat aceste cazuri? Le-ai aflat? Ce măsuri ai luat? Sau este numai treaba mea să scot castanele din foc? Doar pentru că sunt manager?

N-a avut replică, de data aceasta. Eu am trecut la un ton pașnic și i-am propus să punem dosarele pe masă.

-Nu a fost suficientă măsura de a limita fondul de salarii. Mai avem destule nereguli în raport cu aplicarea legii. Avem mulți și inventivi ingineri și printre normatorii noștri, iar directorii de grupuri, nu chiar toți din fericire, îi încurajează, lăcomindu-se cot la cot cu ei. Hai să luăm în discuție sporurile de care beneficiază oamenii noștri, comparativ cu cei de la Cmbinat. Zic că așa ar proceda un inspector de la Direcția Muncii care ar face o vizită de „rutină” la noi, numai ca să verifice o reclamație anonimă. Să vedem ce ar găsi!

După 1990 syndicatele au devenit foarte active, peste tot în țară. Oamenii au descoperit că au anumite drepturi și s-au ridicat cu curaj, revendicându-le de la patronate. Bătălia era continuă, întâlnirile interdepartamentale, la nivelele cele mai de sus, nu se opreau nici măcar pentru scurte odihne, sezoniere. S-au creat blocuri de syndicate, federații. S-au selectat liderii între ei, de data aceasta au avut câștig de cauză cei cu pregătirea juridică cea mai performantă. Patronatele au fost obligate să procedeze la fel. Acordurile privind contractele colective de muncă, pe ramuri, deveneau de la o zi la alta tot mai șubrede. Unii cereau sporuri de bani, alții cereau reduceri, limitări, îngrădiri. Au câștigat, în cele mai multe ramuri ale economiei, federațiile syndicale puternice, dotate cu juriști de înaltă clasă.

-Uite, domnule director economic, discuția noastră de azi este oglinda fidelă a stării necorespunzătoare de lucruri din societatea noastră comercială. Eu singur reprezint patronatul, iar

voi directorii, de la dumneata și adjuncții mei până la rangul cel mai mic, faceți parte din blocul sindical. Eu ar trebui să vă încredințez niște sarcini de performanță, pentru care ar trebui să vă cedez niște drepturi manageriale, ca să vă aduc lângă mine, acolo unde vă este locul. Răspunderea voastră, a cadrelor de conducere, pentru realizarea indicatorilor este foarte mică, aproape inexistentă. Nici unul nu a venit, până acum, cu o propunere măcar, dar toți, inclusiv dumneata, ați apelat la mine să dau, să cedez, să fac munca unuia sau a altuia când se găseau expuși în fața salariaților cu care nu trebuia, vezi dragă Doamne, să se pună cumva rău! Doar Managerul este de vină, doar el dispune, taie și face! Noi suntem băieții buni, suntem alături de voi! Nu gândiți așa? Recunoaște!

În sinea mea gândeam altfel! Dar nu puteam să dezvălui desenul frumos pe care îl realizam în timp ce lucram la conceperea strategiei de curățire a societății noastre comerciale de orice deviație de la lege, cât de mică ar fi fost aceasta. Gândeam că uite, domnul Nicolae a fost glasul celor câteva zeci de mii de siderurgiști care muncesc din greu și văd că alții sunt mult mai bine răsplătiți. Dar nici aceia, siderurgiștii, și nici ai noștri, constructorii nu se duceau cu gândul la confrății lor din lumea occidentală, nu au idee despre mărimea retribuițiilor pe care aceia le încasează. Poate de 6 – 7 ori mai mari, în monede comparabile. Iar eu mă gândeam la cât s-ar ridica nivelul câștigurilor noastre dacă am scăpa de constrângerea acestei plăți îngrozitoare, care stă deasupra tuturor, ca o sabie a lui Damocles. Cum ar arăta un stat de plată nealterat de nici o curbă de sacrificiu, cu toate sporurile corect calculate și aplicate. Gândul meu nu-l puteam dezvălui nimănui, deoarece toți ar fi sărit la mine, acuzându-mă de sentimentalisme ieftine, de dulcegării cu care să le înmoi inimile și așa mai departe. Mă gândeam la final, poate că după ce vom lichida această povară, de 325 de miliarde de lei, oamenii vor avea satisfacția și bucuria să descopere cât de confortabil poate fi un salariu corect și cinstit calculat și acordat.

Dar până atunci trebuia să mă pregătesc de bătălie. O nouă confruntare pe care trebuie să o câștig, obligatoriu. Mi-am clarificat întreaga construcție, mi-am pregătit argumentele și am decis că este nevoie de o nouă discuție la vârf. Când am luat această hotărâre cred că terminasem de mers pe jos câteva zeci de kilometri, poate spre o sută, dacă nu chiar mai mult. Numai că de data aceasta echipa, team-ul cum se spune în romengleza ce se dezvoltă tot mai mult în dicționarul de neologisme, cu care mă voi confrunța va fi mai select! Voi chema la ședință doar directorii de grupuri de șantiere. Fără nici un ajutor de partea lor. Ei, șapte, eu doar singur. Ba nu, erau zece, pentru că celor șapte directori de antreprize i-am alipit și pe cei doi adjuncți ai mei și chiar și pe directorul economic. Mi se pare un raport de forțe echitabil, poate chiar echilibrat. Acolo erau toți oponenții mei, nu putea veni nimeni în plus, care să mă surprindă descoperit pe vreunul din flancuri. Ne-am întâlnit pe terenul lor, adică la Antrepriza Oțelării, nu la sediul central. Seara, târziu, după ora 17,00.

-Domnilor, cum eu v-am convocat la această ședință de oră târzie, cred că am obligația să expun cât mai clar motivele ce m-au determinat să ne adunăm, în această formulă, de data aceasta mult restrânsă. Veți înțelege, pe parcurs, de ce trebuie să fim doar noi, cei de față, prezenți la

această analiză. Iată, suntem după trei luni de când am intrat în acest program aspru, pretențios, de restituire a datoriei noastre față de Stat. Trei luni am reușit să ținem pasul și constat că tensiunile dintre noi nu se diminuează. Între noi, adică între aceste două grupuri, dumneavoastră toți, împreună și eu, singur. Nimeni nu a făcut un mic pas, un mic gest pentru detensionarea atmosferei. Vă invit, de data aceasta, să dăm toate cărțile pe față! Suntem doar noi, cei care în fața Legii suntem singurii răspunzători de tot ce se întâmplă în actul de conducere, respectiv în rezultatele muncii întregii noastre societăți comerciale. Fiecare dintre cei de față cumulează, în persoana sa, un interes colectiv (al celor pe care îi conduce), dar și unul propriu. Vreau să vă vorbesc astfel încât fiecare dintre noi să recunoască cinstit, ce anume face el pentru interesul colectiv și cât de mult reușește, în toate zilele, să-și satisfacă interesul propriu.

Am făcut o scurtă pauză, aruncând o privire către fiecare dintre cei prezenți. Toți stăteau încordați, cu pixuri în mâini, gata să-și noteze în carnetele lor anumite idei, informații, somații sau cine mai știe ce urmau să audă de la mine. N-am surprins nici o pereche de ochi care să fie ațintită spre mine. Așa că am continuat.

-De la bun început vreau să vă informez, dragi colegi, că toți cei care ne aflăm aici, în această sală, fără nici o excepție, suntem într-un mare rahat, până la gât. Ne aflăm aici deoarece nu am acordat atenția cuvenită unei laturi a responsabilităților noastre, ocupați fiind cu multitudinea de probleme de rutină care ne asaltează ceas de ceas. Dar orice persoană din exteriorul nostru care ar veni să ne ceară deslușiri despre aceste probleme pe care vi le voi enumera imediat, nu ar putea admite nici un argument pe care l-am invoca spre a ne apăra. Ar resinge toată apărarea noastră. Dintre toți cei prezenți există o singură persoană care este expertă în această problemă la care mă refer, deoarece mai bine de 10 ani de la începutul carierei sale a muncit în acest domeniu, apoi a ajuns inginer și, urcând treaptă cu treaptă, acum este director de grup. Îl rog, așadar, pe cel ce se va recunoaște în descrierea pe care tocmai am făcut-o, să mă corecteze și să mă completeze ori de câte ori va fi cazul. Deci, este vorba despre activitatea de NORMARE a lucrărilor pe care le executăm. Începând din 1975, apoi din ce în ce mai accentuat după 1980, în această activitate de normare s-au strecurat niște deficiențe, repetate lună de lună, dar – atenție! – cu efecte pozitive asupra nivelului de salarizare. Toți am beneficiat de aceste efecte, de la cel mai mic salariat ca rang de răspundere, până la cel mai înalt. Deficiența aceasta, ca orice păcat, a fost dulce și agreată de toată lumea, de unii în mod conștient, de alții mai puțin sau chiar de loc. Ca să înțelegeți mai bine evoluția păcatului acesta am să o iau mai din urmă. Îmi aduc aminte despre primii zece ani de muncă din viața mea, la Hunedoara mai întâi, apoi continuând la Galați. Frecvent, cam din două în două luni, normatorul nostru mă invita pe mine, inginerul, să-l ajut să facem normarea lucrărilor pe care le executam. Aveam la îndemână cataloage și, bazându-ne pe experiență trebuia să trudim, nu glumă, ca să izbutim să scoatem echipa la un indice de salarizare de „1”. Cred că fiecare dintre cei de față a trecut prin aceste faze de evoluție. Noi, ca ingineri, ne-am arătat utilitatea forțând, de multe ori, asimilări de articole de normare ca să ajungem la acest rezultat, al salariului întreg. De aceea oamenii spuneau că la normare se fac „inginerii” ca să iasă salariul întreg. Ceea ce făceam noi,

forțând unele cataloage să fie utile scopului, prin asimilări nu prea cușere, cum se zice, ar fi trebuit să se facă periodic de către sistem, adică pornind de la Proiectanți, cu acordul Beneficiarilor, să se emită de către Ministerie noi Cataloage de Norme sau să se reglementeze unii indici de corecție. Nu s-a ocupat nimeni de aceste nevoi absolut corecte, iar ingineriile au înflorit, din ce în ce mai mult. Noi, ca ingineri șefi sau directori de grup, nu ne lăsam atrași pe acest tărâm, fiindcă cu greu făceam față multitudinii problemelor zilnice, legate de termenele de puneri în funcțiune și toate celelalte. Dar acum, rememorând, vă întreb și pe domniile voastre, cum de a fost posibil să ajungem de la indici de salarizare de „1” și chiar mai mici, la indici de „1,05 – 1,40”, în mod curent. Eu, personal, cu un grup de colaboratori am tras din greu cam trei luni de zile, în 1966, la punerea în funcțiune a LTG1, să elaborăm trei norme de timp pentru activitatea de reglaj, pentru ingineri care nu își aveau locul în cataloagele existente la acea dată. Am apelat la un catalog vechi, din domeniul aviației și am reușit să obținem aprobarea normelor propuse de noi. Ele se refereau la inginerii electricieni, dar v-au fost de folos tuturor.

-Știți care a fost descoperirea cea mai mare, lucrând atunci la aceste norme de reglaj? Întrebă Iuliu Chebac, directorul Grupului Electrotehnic. Acea prevedere care se repeta ca ultimă directivă în toate cataloagele, la sfârșit: *„În situația în care au suferit schimbări oricare din elementele de bază ce au stat la stabilirea nivelului normei de timp, se va proceda obligatoriu la reactualizarea respectivei norme de timp”*.

-Și acest lucru nu l-am făcut nici unul dintre noi, cei de față, deși era obligația noastră, conform legii, am reluat eu. Sculele de lucru pe care le-am folosit, de exemplu în 1982, nu erau mult mai productive față de cele pe care le aveam în 1976? Ba da, productivitatea creștea chiar și de două ori, în multe cazuri. Deci trebuiau norme de timp noi, adaptate acestei realități? Sigur că era necesar! Dar ne-am lăsat furați de scuze superficiale, că nu am avut timp și am ajuns ca azi să cerem indici aberanți, care nu au la bază nimic corect, nimic legal! Dacă am fi făcut corecțiile de norme de timp, în perioada marilor puneri în funcțiune, ar fi rezultat personal muncitor excedentar, care ar fi trebuit să meargă la redistribuire. Dar n-am ajuns acolo, deoarece aveam nevoie de personalul existent, mai ales de acești „invizibili”, ca să facem față la termenele scurte ce ni se impuneau până când am terminat cu pif-ul la ultimul obiectiv, în 1983, apoi acest personal și-a găsit rostul în suplinirea fiabilității mașinilor, utilajelor și echipamentelor cu care ne confruntăm și în prezent. Acest lucru poate fi descoperit de controlul care ar veni atunci când am zis „În caz de ...” Puteți să-mi spuneți, stimați colegi, dacă am reușit să mă fac înțeleș?

Atunci a răspuns interpelării mele inginerul Vasile Găvrus, directorul Grupului Laminoare:

-Tot timpul m-am simțit identificat cu acel titlu de „expert” la care s-a referit domnul Manager. În viața mea de conducător, pe toate funcțiile pe care le-am ocupat, inclusiv pe cel de acum, m-am simțit permanent vinovat de ceva. Purtam în traistă o culpă neclară, care acum, iată, ne-a fost dezvăluită fiecăruia dintre noi. Poate că de aceea nu am permis ca la noi, la șantierele de la laminoare, indicii fondului de salarizare să fie mai mari de 1,10, respectiv 1,15. Și mereu am fost bombardat cu presiuni de toți șefii de lot și de șantier care se comparau cu celelalte grupuri.

Singura scuză pe care am folosit-o în aceste momente de tensiune a fost ordinul Ministrului Construcțiilor, de a folosi cu atenție indici de corecție pentru actualizarea unor norme de timp, ordin care a înlocuit procedura anevoioasă de reeditare de Cataloage de Norme. Acolo este abuzul nostru, în acest ordin care ne-a dat mână liberă să ajustăm mereu. Dar nu ne-a scutit de responsabilitatea față de aceste corecturi. Așa că da, are dreptate domnul Prică atunci când spune că ne aflăm cu toții, într-o anumită substanță urât mirositoare, scufundați până la gât!

Intervenția „expertului” Găvrus – cred că am fost mai mult decât inspirat să fac, la începutul discursului meu, aluzie la această persoană specială! – a creat imediat atmosfera de recunoaștere a stării reale de lucruri existentă în societatea noastră comercială. Primul care a reacționat a fost, evident, domnul director H:

-Și noi, de la celelalte Grupuri, ce ar trebui să facem?

-Cred că fiecare ar trebui să vorbească în numele grupului pe care îl reprezintă sau în nume personal, am replicat eu.

-Bine, deci eu ce trebuie să fac? reluă întrebarea domnul H.

-Multe, zic eu și în primul rând – valabil pentru toată lumea prezentă aici – să folosim laitmotivul că nu putem plăti mai mult de indicii 1 deoarece nu avem bani cash, ceea ce nu este un neadevăr. Toți observăm ce se întâmplă în jurul nostru, aici în Galați și în țară, la societăți similare, din siderurgie dar mai ales din fostul minister al construcțiilor. În al doilea rând, să verificați împreună cu colaboratorii de specialitate dacă aceste minime reglementări emise de Ministerul Construcțiilor le-ați aplicat la timpul respectiv. Iar dacă nu ați făcut-o, să o faceți acum. În al treilea rând, în mod punctual să identificați acele norme care v-au avantajat atât de mult până acum și să căutați soluții de revenire la legalitate, cât mai corect posibil. Acest al treilea punct este valabil la toate Grupurile. Și în final, identificând corecțiile pe care trebuie să le facem, să ne consultăm împreună dacă este prudent să facem aceste corecturi brusc, ori să mergem la prudență, corectând treptat până la acel termen „În caz de ...” care poate fi chiar și mâine! De asemenea, rog să nu se întocmească rapoarte sau informări scrise despre cele ce se vor descoperi. Ar fi cel mai imprudent lucru! Dar descoperirile o dată făcute, să căutați soluții de corectare, de intrare în legalitate.

-Domnilor, cred că ați înțeles corect situația în care ne aflăm. Toți cei de față suntem în aceeași oală, cred că este bine ca și în viitor să ne întâlnim în această formulă, fără prea mult zgomot, să găsim căi comune de rezolvare a greutăților ce vin, vrem nu vrem, așa cum o constatăm.

Au trecut alte două luni de când suntem pe derularea plății datoriilor vechi. În acest răstimp nimeni nu s-a revoltat, nimeni n-a mai făcut gălăgie, nimeni nu a bătut cu pumnul în masă. Era o stare de parcă tuturor le-ar fi fost frică să nu li se rețină din salarii „drepturi necuvenite”. Acum vine la mine directorul economic și mă informează:

-Ne-au mai rămas în cont 4 miliarde lei după ce am achitat toate obligațiile, la zi, inclusiv datoriile reeșalonate.

-Bine, zic eu, atunci mai plătește două rate în avans din graficul de reeșalonare pe acest an, 1995.

-Oare e bine să facem asta? Suntem cu plățile făcute pe 9 luni din grafic, după doar 5 luni calendaristice, zice Constantinescu Petrică puțin îngrijorat.

-Crezi că eu știu dacă este bine sau nu? Dar decât să ceară acești bani Grupurile, pe cine știe ce trăsnați, mai bine să știm că avem mai puțin de plătit. Uite, 11 luni a câte două miliarde lunar fac 22 miliarde. Dacă le scădem din „mormanul” inițial, ne mai rămân de plată 305 miliarde lei. Nu-i așa că sună mai bine decât 325?

-Sună bine, deși scăderea este foarte mică, comparativ cu câtă bătaie de cap ne-a dat acest program. Încă nu am scăpat de amenințarea revoltelor! Nu vă ascund, domnule director general, că tot mai des mă bate gândul ...

-Stop! Oprește-te! Nu continua deoarece ai sărit peste o cifră care este cea care ar fi putut să îți dea adevăratele bătaie de cap. Cele mai mari griji pentru sănătatea ta și a familiei tale, chiar pentru libertatea ta le-ai fi avut dacă noi nu am fi obținut acest mare avantaj al reeșalonării datoriei de 325 miliarde lei. Să calculăm, la data aceasta când am plătit deja 5 rate, dacă nu le-am fi plătit cât de mare ar fi fost datoria noastră cumulată?

-Păi, cam 80 de miliarde ar fi fost datoria medie lunară, cu dobânzile cumulate la penalități. Deci pe 5 luni datoria ar fi fost de 400 miliarde lei și cumulat cu nivelul de 325 miliarde de la data de referință, vorbeam acum despre 725 miliarde lei! Eu nu știu cum aș fi făcut față la o asemenea povară, nu doar ca director economic ci ca om, responsabil față de familia mea. Cred că am fi avut pe capetele noastre o armată de anchetatori!

-Bun, asta-i situația! Mai pune la socoteală următoarele trei luni ca să ajungem la momentul plății a 11 rate, cum le-am calculat mai sus, cât ar fi fost datoria noastră cumulată, dragă Petrică?

-Acum media datoriei lunare crește, deoarece calculăm dobândă la dobânzile cumulate, deci pe trei luni media ar fi de 95 miliarde lei lunar, adică 285 miliarde, adăugate la 725 ajungeam la 1010 miliarde lei.

-Și cât avem acum, de fapt? Doar 302 miliarde lei! Ce am eschivat prin programul nostru, domnule director economic? Scade din 1010 cele 302 miliarde rămase și vei vedea că efortul nostru a fost de 708 miliarde lei! Îți dai seama, domnule? Bucură-te cu această cifră, de 708 miliarde lei și adună-ți curaj pentru a merge mai departe.

Am văzut cum chipul i s-a înseninat, după ce m-a privit îndelung, parcă pricepând greu adevărata și profunda semnificație a calculului simplu pe care îl făcusem. Apoi tensiunea internă a slăbit, aproape în totalitate și omul meu de mare ajutor și-a recăpătat încrederea în sine, în echipa pe care o realizăm împreună. A fost o mare ușurare, mai ales pentru mine. Petrică Constantinescu a devenit aliatul meu total, neîncrederea i s-a risipit, teama i s-a topit.

-Credeți, oameni buni, că am scăpat de problemele cele grele? Nici vorbă! Deși în ajutorul nostru a mai venit un aliat, de mare valoare, pe care nu-l luasem în calcul în programul nostru. Inflația, devalorizarea monedei naționale a contribuit foarte mult la devalorizarea reală a datoriei rămase. După prima jumătate a celui de al doilea an din graficul de restituiri a datoriei, deja mărimea ratei nu mai conta decât cu puțin în balanța contabilă periodică. Însă oamenii nu s-au lăsat păcăliți.

Economia de piață lucra asupra tuturor, mai ales creind mirajul bogăției ușor accesibile, după visele unora.

-Adică ce vrei să spui, întrebă George Mârzac ca un ecou din depărtări. Știa el ce știa, văzuse și el atâtea cazuri de oameni amăgiți de acest miraj care avea o putere uriașă de fascinație.

-Primii care au venit, cu încredere în puterea societății noastre comerciale – văzând că la noi salariile se plătesc, că nimeni nu-și pierde locul de muncă prin concedieri sau plecări voluntare – au fost cei care visau să câștige salarii mari, în valută, muncind pe piața externă. Îi aveau de exemple pe cei care munciseră, până în 1989, la ARCOM și la ARCIF, cele două societăți românești care construiseră, mai ales în țările lumii a treia, fabrici, blocuri de locuințe, ridicaseră linii de transport de energie electrică și altele. Din păcate, acest business al statului român a pierdut teren destul de repede în lipsa unor acorduri economice la nivel înalt. Nu mai era cu putință să trimiți meseriași afară, condițiile se schimbaseră radical. Eu am aflat amănunte despre aceste întreprinderi de la cunoscuți din societățile comerciale similare nouă, din fostul minister al construcțiilor.

-Și cum te-ai descurcat cu amatorii de asemenea afaceri? întrebă și Mihai Ursu.

-Destul de greu, oamenii nu realizau care este complexul de condiții pe care trebuiau să le asigure pentru ca afacerea să fie cu profit. Ei stăteau cu gândul numai la zecile de mii de dolari pe care le vor câștiga repede, cu muncă ușoară. Mai întâi le-am expus cadrul de ansamblu al constituirii unui șantier românesc în străinătate. Oameni buni, trebuie ca o firmă românească să câștige o licitație, acolo, în țara respectivă. ceea ce este foarte greu, chiar imposibil.

-Dar de ce nu ieșim noi, IACMRSG-ul la o licitație externă? mă întrebară oamenii aceia.

-Deoarece nu îndeplinim condițiile cerute în caietele de sarcini. Aceste condiții sunt multe: cazare pentru muncitori, asigurări de sănătate, asigurări de accidente conform legislației acelor țări. Depunerea într-un cont special a unei sume drept garanție pentru îndeplinirea contractului. În cel mai bun caz am putea obține o subcontractare la mâna a treia, adică cu un profit nesemnificativ, din care nu am avea posibilitatea să plătim toate cheltuielile. Dar eu vă propun să vă adunați cei ce ați venit cu această inițiativă și să căutați să obțineți admiterea la o licitație externă, pentru societatea noastră, să faceți toate calculele pentru a respecta condițiile ce vi se vor impune conform legislației acelei țări. Dacă veți veni cu o asemenea ofertă, noi conducerea IACMRSG vă vom da tot sprijinul să vă constituiți ca societate comercială, să vă înmatriculați la Registrul Comerțului ca să fiți în regulă, conform legilor noastre. Dar trebuie să vă ocupați de întregul proces, pe propria răspundere, ca întregul profit să vă aparțină. Aștept să veniți cu o propunere și aveți deplină încredere în cuvântul meu, că veți primi ajutorul despre care am vorbit.

-Și?

-Cum veniră, cum plecară ... vorba poetului! Erau băieți tineri, până în 30 de ani, care citiseră multe prospecte atractive dar nu ajunseseră la detalii. Cum eu le-am descris punct cu punct condițiile minimale de organizare a șantierului, responsabilitățile ce le reveneau și angajamentul că întregul profit le va reveni lor, tinerii deveniră mai entuziaști, se făcură mai luminați la față. Dar ... nu au mai revenit!

-Și ce alte probleme ați mai avut pe parcursul acelor ani, cinci la număr, care vă aduceau curății, cu toate vărsămintele la buget îndeplinite la zi? Întrebă și Nicu Șerbănescu.

-Provocări au fost multe, dar am reușit să le fac față după ce directorii de antreprize s-au aliniat strategiei pe care o pusesem la punct cu atâta efort. Oamenii își vedeau de treabă, munca mergea în ritmul nostru specific, dar făceam față din ce în ce mai greu cererilor Combinatului. Că reviziile și reparațiile în laminoare se înmulțeau în progresie, doar aritmetică, lent, dar continuu. Și aceste lucrări ne determinau să rupem formații de lucru de la reparațiile capitale aflate în curs. Mereu eram în criză de forță de muncă, mereu eram cu graficele de execuție la limită. Dar am reușit să ne menținem. Cât timp marile uzine tehnologice, cu secțiile lor complexe, funcționau scoțând fumul specific, soarta noastră era sigură. Munceam cot la cot cu Combinatul, trăiam cot la cot și existam fiecare, depinzând unul de celălalt.

-Chiar circula o vorbă prin tot Galațiul – nu vă aduceți aminte? interveni Cronicarul în discuția on line – cum că „dacă Combinatul scoate fum în continuare, pe noi nici în cot nu ne doare!” Vă dați seama de dimensiunea iluzoriului? Că tot orașul își construise siguranța zilei de mâine pe „fumul” Combinatului?! Iar greșeala cea mare de atunci a atras consecințele pe care le vedem acum, în evoluție greu de oprit fără investiții de sume uriașe.

Capitolul 8

Provocări

Am relatat într-un capitol anterior, pe larg, istoria consolidării catedralei episcopale din Galați. Acolo nu punctasem toate detaliile. Pentru că în acei ani, în care credința s-a eliberat de constrângerile ateiste, bisericile noastre ortodoxe au început să devină din ce în ce mai neîncăpătoare. Duminică de duminică se adunau tot mai mulți credincioși, de toate vârstele, însă familiile tinere, cu copilași de câțiva anișori de mână, începuseră să devină dominante. Bătrânele enoriașe, cele care cunoșteau în amănunt tot ritualul serviciilor religioase, au devenit consiliere sui generis, ajutoare de nădejde pentru fiecare preot paroh. Astfel, cam de prin 1992 m-am trezit asaltat de tot mai mulți preoți de la bisericile din oraș, apoi și din comunele apropiate de oraș, cerând sfaturi de specialitate în problema unor reparații și consolidări ale bisericilor șubrezite de ani și de cutremurele ce avuseseră loc, succesiv, în 1977, apoi în 1986 și 1990. Trimiteam ingineri cu

experiență să facă constatările tehnice, să le explice în detaliu ce ar trebui făcut, pas cu pas. După timpul convenit acei preoți reveneau, cu lecția învățată, mai întâi să ne mulțumească pentru ajutorul acordat și apoi să ne ceară sprijinul direct, sub formă de sponsorizări, cu unele materiale de construcții și cu o echipă nu foarte numeroasă de zidari, fierari betoniști, instalatori, electricieni, cu care să demareze acele lucrări de reabilitare, atât de necesare. Timpul trecea repede, mai ales vara, iar pe holul de la parterul sediului central așteptau să fie primiți în audiență, la mine, tot mai mulți preoți. Liderii de sindicat începuseră să murmure, dacă ei se arătau nemulțumiți din vreo pricină, în mod sigur se puteau isca mari neplăceri. Care aveau să fie greu de dezamorsat. Am fost obligat să apelez la ajutor autorizat pentru a rezolva, în liniște, situația aceasta. Trebuia să folosesc mult tact, nu doar pentru că „frica de Dumnezeu” îmi dicta să nu refuz cererile slujitorilor Domnului, ci pentru că un comportament aspru ar fi fost la fel de rău interpretat de acei lideri ca și în cazul în care nu aș fi întreprins nimic. Pe de altă parte, nu puteam să apelez direct la Înaltpreasfințitul deoarece Sfinția Sa nu omitea să îmi aducă laude publice ori de câte ori avea prilejul, mulțumind societății comerciale și managerului său pentru ajutorul extraordinar pe care l-am dat la consolidarea Catedralei și, iată, larga implicare în reabilitarea multor lăcașuri de cult care necesită ...

Am apelat la cei trei consilieri principali ai Sfinției Sale, cei care asistaseră la toate comandamentele ce s-au ținut periodic, de-a lungul acelor mulți ani de lucrări dificile din punct de vedere tehnic. Părintele protopop Postolache a fost primul care a înțeles situația tensionată în care intrasem. Au urmat sfaturilor acestuia preoții consilieri Drăgoi, Gherghe și Davideanu. Mi-au fost de mare ajutor, discutând cu fiecare preot paroh solicitant de ajutor. Soluția la care am recurs a fost o probă de diplomație. Nici nu i-am respins pe solicitanți, dar nici nu le-am acceptat, direct, cererile. I-am îndrumat să apeleze la salariații noștri, ingineri, maiștri, șefi de lot și chiar șefi de șantier care erau enoriași ai acelor parohii. Să-i atragă pe aceia la facilitarea obținerii de ajutoare de la nivelul antreprizelor. Iar mesajul meu către directorii de subunități a fost clar, că nu mă opun, în calitatea mea de manager, ca ei să participe direct la aceste lucrări necesare sub toate aspectele.

Cu totul altfel s-au desfășurat lucrurile în cazul mănăstirilor din eparhia Dunării de Jos. Sfinția Sa episcopul Casian ne-a invitat să facem un pelerinaj pe la mănăstirile din județul nostru, la Buciumeni, la Cudalbi și la Adam. În drum spre Tecuci, Nicorești, cu destinația Buciumeni, am făcut un scurt popas la mănăstirea de la Tudor Vladimirescu. Acest lăcaș nu a intrat în traseul vizitei de lucru pentru că aici totul arăta bine. Ne-am oprit cât Sfinția Sa a aprins o lumânare pe mormântul Maicii Teodosia, poeta poemelor iubirii. Acolo, la acel mormânt simplu, episcopul nostru a păstrat câteva clipe de reculegere, într-o solemnitate care ne-a pătruns până în cel mai adânc colțișor din suflet, pe fiecare dintre cei ce-l însoțeam. Fără vreun cuvânt rostit, dar parcă invocând să iasă la lumină șoapta versului de dragoste al Miresei închinată Mirelui Ceresc, Sfinția Sa episcopul Casian ne-a reamintit că acolo, sub lespedea ce acoperă bulgărele de țărână care a fost, în lume, poeta Zorica Lațcu, se odihnește maica Teodosia, cea căreia Tatăl Ceresc i-a încredințat unicul talant, poate cel mai prețios din comoara Sa, Cuvântul. Talantul acela, unic și neprețuit, Cuvântul, a pornit în lume de sub pana Zoricăii – călugărița Teodosia, și colindă fără să obosească, iar mii de oameni îl

prețuiesc citindu-l și recitându-l cu smerenie, cu gingășie, cu nespusă dragoste pentru Mântuitorul

Sfinția Sa episcopul Casian ne-a făcut pe toți cei ce îl însoțeam să înțelegem că ne-a venit rândul să dăm Stăpânului înapoi talantul pe care l-am primit la naștere și pe care, iată, trebuie să-l înmulțim, arătându-ne vrednici de cinstea și încrederea ce ni s-a dat. Intrând pe deplin în atribuțiunile sale de vlădică, după ce Catedrala Episcopală a devenit funcțională în toată strălucirea sa, Sfinția Sa ne-a pus în față planul unei lucrări mari, de maximă însemnătate pentru poporul ce se înnoiește, în libertate, un program concret de sprijin pentru aducerea la funcționalitatea corespunzătoare a mănăstirilor care au fost cel mai greu încercate în cei peste 40 de ani de epocă atee.

Era în noiembrie, o zi cu cerul acoperit cu nori grei, plumburii, pe sub care un vânt hain ne pătrundea până la oase. Pe lângă consilierii episcopali care îl însoțeau pe Sfinția Sa, mai făceau parte ca invitați alături de mine Dobre Alexandru, directorul Direcției de Investiții de la SIDEX și domnul director Chiriac de la Institutul de Proiectări Județean. Eu îl luasem cu mine pe Cornel Tucă, șeful de lucrări de la Catedrală, care ajunsese în grațiile Sfinției Sale datorită modului respectuos în care s-a purtat atâția ani la rând, dar și datorită dovezilor de profesionalism și abilităților manageriale cu care a condus echipele de specialiști în acea perioadă. Primul popas l-am făcut la Buciumeni. Acolo, în mijlocul pădurii de brazi, într-o poiană binecuvântată trudea obștea măicuțelor mirese ale lui Hristos. Gospodăria lor era una modestă. Dovezi de lipsa unei mâini de bărbat, puternică și îndemnatică, se vedeau peste tot. Construcțiile cereau consolidare în ziduri, fațadele aveau nevoie de un strat de fard care să aducă strălucire și lumină lăcașului lui Hristos. Iar acareturile aveau și ele mare nevoie de intervenția bărbaților pricepuți pentru ca din mâinile acestor femei deprinse cu rugăciunea și cu ascultarea, să iasă rod ales pentru traiul de toate zilele, al lor, dar și al trecătorilor ce se opresc acolo la închinare și cuvânt de întărire. Văzând, urma să facem. Listele de lucrări, intervențiile ce trebuiau făcute se aflau frumos prinse în file de dosar.

Am plecat mai departe. Se făcuse puțin dincolo de miezul zilei când am ajuns la Mănăstirea Maicii Domnului, de pe fosta moșie a boierului Gologanu, din coasta satului Cudalbi. În câmp deschis, în bătaia vântului, o mână de măicuțe au revenit la obștea ce le fusese desființată prin acea hotărâre haină, de guvern ateu, în 1959. Cele mai multe erau bătrâne, puteri puține le mai rămăseseră, dar credința și dragostea de Dumnezeu le erau neștirbite. Cu ele locuiau acum câteva măicuțe și surori mai tinere, îndrumate cu dragoste de surorile mai mari, maicile Mariani Popa, stareța și Cecilia, sora ei de sânge. Veniseră la Gologanu surorile împreună cu mama lor, sora Senfora. Au adus colonia de albine, aproape două sute de stupi și cu ele, harnicele lucrătoare, au pus la cale reclădirea fostei mănăstiri. M-am cutremurat când am văzut cum arată acest așezământ. Biserica avusese de pățimit batjocură, neglijență și uitare, fiind transformată în depozit al IAS-ului care preluase întreaga avere mănăstirească, după 1959. Din colțuri porneau crăpături ce se lărgeau spre grinzile acoperișului, de încăpea mână de bărbat să treacă dincolo ... O sobă de teracotă veche dădea oarece căldură, fiind alimentată, din când în când cu coceni de porumb, de una din

veteranele obștii. Trecută de 80 de ani! Biserica era în deal, la gardul atelierului de revizie tractoare al IAS-ului, care încă mai exista. Aproape de biserică era o clădire cu o singură cameră, mare și o mică despărțitură servind de bucătărie. Acea cameră era trapeza, un salon oficial amenajat să găzduiască pe Preasfințitul sau pe trimișii lui. Pe pantă la vale, aproape de vâlceaua care separa terenul mănăstirii de câmpul semănat cu grâu de toamnă, se afla o clădire mai bine întocmită, cu verandă și mai multe camere sub un acoperiș în două ape, peticită cu tablă zincată, nouă. Acolo, în fostul conac al boierului Gologanu se aflau chiliile măicuțelor. Stăteau câte două sau trei într-o chilie, adunate în jurul câte unei sobe improvizate din butoi de tablă, în care ardea un foc firav, de coceni de porumb. Frigul era atotstăpânitor în acest așezământ. Într-o latură a conacului, la circa douăzeci de metri se afla bucătăria, cu o sală de mese și o cămară pentru rezerva de produse alimentare. Puțin mai departe de această clădire se afla un staul, adăpostind patru văcuțe, frumoase, curate, strălucind de curățenie. Mestecau furajele din iesle. Într-un țarc nu prea mare, lângă văcuțe, se aflau șase căprițe și vreo zece oi. Acestea erau averea mănăstirii, a obștei de mirese ale Domnului. Aveau fețele luminoase măicuțelor pe care le-am văzut trebăluind în staul și la bucătărie. Erau tinere, nu puteau avea mai mult de 30 de ani. Îngânau, cu glas dulce, cântări numite pricesne, preamărind Sfânta Treime și pe Maica Preacurată.

-Poate că hainele lor, puse pe cântar trag mai mult decât greutatea trupurilor slăbite de vârstă, de ascetism, zice Cornel Tucă, iar din glasul lui se revarsă milă, greu de ascuns. Cum poți să treci nepăsător pe lângă atâta nevoie, pe lângă atâta credință ce se revarsă din vocile blânde ale stareței și a surorii ei?! Câtă liniște și lumină în jurul măicuțelor tinere, ce chipuri destinse, împăcate, la veteranele care și-au aflat limanul după anii de zbucium, urmărituri și terorizări din partea organelor represive!

-E drept, mănăstirea s-a repornit de abia de un an, poate nu sunt încă 12 luni de când am făcut sfințirea cuvenită, explică Sfinția Sa. Și satul din apropiere, o așezare de răzeși aspri, care au avut tăria să se împotrivească mult timp campaniei de colectivizare, au ieșit să ajute obștea măicuțelor, după puterile lor, încă împuținată și ele, că doar de curând averile le-au fost puse la loc. Dar e puțin. ... Aici este ca și cum am porni de la nimic, spre Cer ... Cine se va nevoi să ajute aici, acela se va afla, ceas de ceas, sub ochiul Arhanghelilor!

Mănăstirea Adam a fost ultima vizitată, aproape de apusul zilei. Mai lăaturalnică față de drumurile umblate, nici această obște nu strălucea cu chiverniseală și bunăstare. Ajutor trebuia dat la toate aceste trei importante mănăstiri, atât de necesare pentru viața ortodoxiei în județul Galați. Nu pot să înșirui câte am făcute, câte ajutoare am primit, câți oameni de bine și cu credință sinceră am întâlnit, ducând la îndeplinire demersul Preasfinției Sale.

Pe drumul de întoarcere la Galați pornesc o discuție cu Cornel Tucă, însoțitorul meu în această călătorie de sarcini.

-Cornele, nu-mi ies din minte și din fața ochilor chipurile acelor măicuțe, de la Cudalbi, atinse de frigul din chiliile lor. Uite ce zic, mâine am să trimit la poarta lotului tău o basculată mare, o Tatră. Să pui un om de încredere de-al tău, să meargă cu Tatra asta la depozite și să o încarce cu lemne.

Mai trebuie să fie acolo niște resturi de lemn de fag, din cele pe care le folosiserăm la aprinderea focului de uscare la furnale, după RK. Dar să-l pună pe șeful depozitelor – o să dau și eu un telefon! – să mărunțească acele deșeuri de fag la dimensiuni care să încapă în sobițele măicuțelor de la Cudalbi. Și după ce face această pregătire, să facă acte de drum și să plece la Cudalbi, la mănăstire la Gologanu. Iar treaba asta să o repetăm cam la două săptămâni, să nu lăsăm această mănăstire neaprovizionată peste iarnă.

-Dar de ce să facem treaba asta, domnule director general? Întreabă Cornel, cu o sclipire de șiretenie, provocatoare, în ochi.

-Cum „de ce”? Pentru cântarul acela, de Sus!

Cu acele lucrări pe care le-am executat la mănăstiri ne-am cam găsit beleaua, cum se spune, cu Preasfinția Sa. Că nu pregeta să ne ridice în slăvi pentru faptele pe care le săvârșiserăm. Și profita de orice prilej pentru a ne mulțumi și binecuvânta. Iar pe mine mă știți! Am o soră care are numele Naivitate. Lăsam capul în pământ când Preasfințitul începea să reverse laude la adresa noastră. Târziu am priceput, poate că au trecut mai multe luni până când am înțeles că acel potop de cuvinte frumoase, de recunoștință și binecuvântare, făceau parte dintr-o strategie a minimei rezistențe. Tot mai mulți oameni de bună credință se alăturau grupurilor de sponsori care, într-un fel sau altul, au pus umărul la ridicarea așezămintelor mănăstirești, a bisericilor parohiale din comunele județului. Vecinul meu de palier, Alexandru Dobre, directorul Direcției de Investiții a Combinatului a devenit omul de bază al Preasfințitului. Se bucura de mai mult timp liber acum, când programul de investiții se încheiase, iar probele legate de îngrijirea mijloacelor de producție reveniseră în sarcina Direcției Mecano-Energetice. Și a societății condusă de mine, managerul. Trei ani au durat lucrările de reabilitare a mănăstirilor județului nostru. Din 1993 până în primăvara anului 1996 așezămintele monahilor din eparhia Dunării de Jos și-au schimbat în bine înfățișarea. Viața măicuțelor nu cunoștea odihnă, toate clipele existenței lor fiind dedicate muncilor gospodărești, servirii pelerinilor care se abăteau din drum sau veneau cu dinadinsul și, desigur, rugăciunilor către Dumnezeu. Dar acum, după intervenția Preasfințitului cu mână fermă în conducerea și păstoria eparhiei, nevoițele măicuțelor din așezămintele lor, mult îmbunătățite, nu se mai derulau în frig, lipsuri de toate felurile și sub apăsarea unor poveri care nu-și aveau locul, în condițiile evoluției omenirii și, în particular, a societății românești. Cum mărturisea una din starețele mănăstirilor noastre, poți să te dedici rugăciunii din tot sufletul și poți să-ți faci treburile gospodărești cu mult mai multă vrednicie acum, când vântul hain nu-ți îngheață oasele suflând nemilos prin crăpăturile pereților mănăstirii, când focul centralei termice aduce căldură în chilii fără să simți în nări fumul sobei improvizate, când ... Bucuria de a ști că ți-ai împlinit datoria față de aceste ființe alese era, pentru mine, suficientă. Îmi prisoseau laudele publice! Ele nu-mi aduceau decât tot mai mulți solicitanți la ușa biroului meu de la serviciu și, odată cu numărul lor, tot mai multe nemulțumiri din partea unora dintre salariații societății comerciale. Liderii de sindicat murmurau. Erau unii dintre aceștia, soiul de oameni care nu concepeau să-și rupă de la gură o bucătică de pâine pentru a da și celui flămând. Nu, ei voiau totul doar pentru sine, tot mai mult chiar dacă chiverniseala proprie se

realiza cu încălcarea legilor în vigoare. Bineînțeles, unii din aceștia pledau cu mult avânt revoluționar ca legea să fie chiar și încălcată – de alții, desigur – dar să se asigure dreptul la belșug a oamenilor muncii, pe care ei îi reprezentau. Ajutorul acordat parohiilor din oraș, apoi celor din comunele învecinate Galațiului nu era interpretat creștinește de unii cârcotași. Pus în fața faptului împlinit, am simțit nevoia să caut sfat și ajutor de la oameni de bună credință, care avuseseră prilejul să vadă ce eforturi am făcut noi, IACMRSG-ul, de-a lungul a șase ani pe un șantier dificil din punct de vedere tehnic, dar și financiar. M-am adresat celor trei consilieri eparhiali care participaseră la toate comandamentele conduse de Preasfințitul Episcopul nostru și care, astfel, cunoșteau cel mai bine atât problemele parohiilor, dar și limitele posibilităților noastre de a da ajutor, material și uman. Am găsit înțelegere, iar propunerile mele au fost acceptate. Rezultatele s-au văzut de la o zi la alta. Mai întâi de toate, consilierii au fost de acord că efortul multiplu cerut pentru împlinirea tuturor cererilor venite din partea acestor solicitanți este imposibil de acordat în regimul de urgență dorit. Că lucrurile pot fi făcute mai bine, pe îndelete, apelând chiar și la sponsori cu puteri financiare mai modeste. Că graba strică treaba, cum spune o vorbă veche, înțeleaptă. Apoi, am convenit cu acești consilieri că parahiile trebuie să-și găsească ajutoare chiar în mijlocul enoriașilor proprii. Că sunt mulți salariați ai noștri cu funcții executive la nivele de lot, șantier și grup de șantiere care sunt fii ai satului, totdeauna onorați dacă li se cere ajutorul. Așa, multe cereri care țineau aprobarea managerului societății comerciale au fost redirijate spre subunități și spre societăți comerciale nou înființate în acești ani ai economiei de piață. Tensiunea internă a slăbit considerabil, iar eu, managerul, am putut să mă dedic mai mult problemelor ce izvorau din ceea ce eu numeam, cu umor, Tabloul lui Mendeleev! Da, făcusem un desen cu 60 de pătrățele, caroi aj care reprezenta graficul eșalonat al restituirii datoriei la bugetul statului. Fiecare din aceste 60 de pătrățele era o lună de plată, o lună în care era evidențiată suma totală de care trebuia să facem rost, în numerar. Obligația adunării acestor bani era vitală. Oricât de mare ar fi fost suma, ea trebuia să existe în cont la termenele scadente. Pentru că altfel nenorocirea putea atinge cote îngrozitoare pentru toți cei 9.500 de salariați ai întreprinderii, într-un termen foarte scurt.

Degrevat de aceste tensiuni ce veniseră suplimentar peste mine, acum puteam să reiau obiceiul mai vechi de a-mi pune în ordine obligațiile de serviciu, pentru a doua zi și, cel mai important, pentru termene mai îndepărtate vizând programe de activități sau obiective ce trebuiau atinse în viitorul apropiat. În zilele călduroase, de când se desprăvăra și până toamna târziu, îmi plăcea să prind apusul soarelui pe drum, întorcându-mă pe jos, de la un obiectiv din teren. Cred că era un obicei ancestral, ceva ce exista în sângele moștenit de la strămoșii care, din veac, făceau transhumanță la vreme de sfârșit de sezon de pășunat. Mă surprindeam, uneori, oprit locului privind spre lumina coroanei solare scăpătând spre linia orizontului. Tihna înserării era un leac neprețuit pentru mine. Fiind alături de Preasfințitul și de ajutoarele sale atâția binecuvântați ani, am început să-mi refac educația de credincios creștin. În acele ceasuri când priveam asfințitul și liniștea firii se cobora și peste mine, simțeam măreția Creatorului care se regăsea în tot, în întreg, dar și în multitudinea de amănunte. Treptat, am deprins să văd măreția lumii nu numai în complexitatea

anevoie de înțeles în profunzimea ei ci, mai ales, prin acceptarea cu bucurie a descoperirii lui Dumnezeu în tot ceea ce ni se întâmplă. Gândurile mi se limpezeau, le vedeam parcă mai clare la lumina înserării. Nu din cauza Luminătorului Zilei, ci din frumusețea flăcării șovăitoare a unui opaiț pe care îl descopeream în adâncul ființei mele, în suflet. Din instinct mâna mi se ridica făcând semnul Crucii când pacea înserării mă cuprindea, învăluindu-mă ca o mângâiere de mamă grijulie.

Am simțit nevoia acestor cuvinte, poate puțin poetice și mai puțin obișnuite la un om chemat să fie pragmatic în toată vremea. Dar fără ele nu aş putea să descriu lungile ceasuri când stăteam la dialog cu mine însumi, învărtind problemele – multe și nu tocmai ușoare – pe toate fețele. Un observator extern ar fi spus „uite cum pierde vremea omul acesta!”. Aparențe. În realitate trebuia să pun multe lucruri cap la cap, astfel încât să fiu pregătit în orice moment să fac față asalturilor la care eram supus, din interiorul, dar și din exteriorul societății comerciale a cărei conducere mi-o asumaseram. În interior nu progresasem pe măsura așteptărilor mele cu convertirea unor colegi, directori de grupuri de șantiere, spre eliminarea conștientă din metoda de calcul a fondurilor de salarii a unor formule nu tocmai corecte. Aceștia insistau să obțină, lună de lună, indici de salarizare supraunitari, aplicau plafonarea la salariul nominal de încadrare, dar diferențele le contabilizau separat, neîncetând să pretindă plata acestor „datorii” ale managerului față de salariații din subordinea lor. Asta pe de o parte. Pe de alta, era anemic răspunsul directorilor de grupuri la implicarea activă în vânzarea stocurilor de table pe care le primeam, vrând-nevrând, de la Combinat, în contul creanțelor pe care încercam să le mențin ridicate. Primul care a început să vândă a fost Iuliu Chebac. Treptat, Grupul Electrotehnic a raportat lunar încasări din această activitate comercială. Din ce în ce mai mari. Apoi a urmat Uzina de Reparații Siderurgice, la conducerea căruia se afla inginerul Cornel Bradu, avansat pe post după ieșire la pensie a domnului Smărândescu, în urma aceluia scandal (ieftin, după părerea mea și a multor colegi) pus la cale de Zanopol. Și în al treilea rând, dar nu ultimul trebuia să fiu mereu vigilent la paza contului bancar, mereu aflat sub presiunea cheltuielilor așa-zis vitale, solicitate de grupuri. Care solicitări, la o analiză atentă, se dovedeau a fi nici vitale și nici foarte urgente. Ca să-i ademenesc pe calea implicării în vânzările de table, am acceptat ca acele grupuri care raportau astfel de rezultate să poată efectua cumpărări strict controlate, în limita unei cote din încasările proprii. Astfel lucrurile au început să meargă spre mai bine.

În privința presiunilor venite din afara societății comerciale, principalul neajuns era creat de însăși economia de piață. Starea economică a țării se deteriora fără nici un orizont de revenire spre dinamici ascendente. Mereu apăreau legi noi, tot mai restrictive în privința colectării de fonduri la bugetul statului. Și împovărătoare. Iar inflația ajunsese la niște cote uluitoare. România se afla în pragul încetării plăților. Guvernarea partidului țărănesc a fost un eșec total, până când a ajuns la conducerea Băncii Naționale Mugur Isărescu. A reușit să adopte câteva măsuri în cadrul sistemului bancar românesc, prin care a atras un substanțial aport de capital extern, reușind să oprească devalorizarea monedei naționale. Apoi a reușit, în calitate de Prim Ministru, să aplice reforma monetară. Traiul pe picior mare, de milionari, al românilor a încetat prin această reformă. Pentru

IACMRSG SA momentul aplicării acestor măsuri benefice a fost favorabil deoarece nu a afectat deloc puterea noastră financiară, nici capacitatea de plată. Trecusem peste pragul amenințător al ratelor mari în cadrul plăților eșalonate a datoriei la buget. Inflația a fost cea care ne-a dat cel mai important ajutor, deoarece devalorizarea monedei naționale a dus, implicit, la devalorizarea datoriei noastre. Curând aceste rate au devenit derizorii, însă acordul de vânzări la export a tablelor noastre cu compania reprezentată de domnul Mangalea a rămas o necesitate vitală, de neîntrerupt nici măcar pentru scurt timp.

Acum devenisem puțin mai liniștit. Găsisem un ajutor de nădejde în doamna Angela Pântecan, șefa biroului fond de salarii din cadrul sediului central. Desele consultări, chiar multe ore lucrate împreună la verificări de date și construcții de scenarii cu măsuri salvatoare, au atras bârfe inerente. Gura lumii slobodă, zice un proverb vechi. „Binevoitoarele” ocrotitoare ale moralei sociale nu au reușit să realizeze un flagrant, așa cum și-ar fi dorit. Și, evident, aceste șoapte au ajuns până la urechile soției mele. Nu-mi era teamă de un conflict familial. Înțeleaptă cum o știam, aveam încredere în spiritul ei de observator atent și mă purtam normal, ca omul ce se știe fără pată. Până într-o bună zi, când am văzut-o intrând în biroul meu. Ea s-a ferit totdeauna să-mi facă vizite la sediu. Mai des o vizitam eu, la biroul ei de pe șantier. Ochii mei, măriți la vederea ei au determinat-o să izbucnească într-un râs pe care doar noi doi îl puteam decodifica. Conținând, zice:

-Cum? Ești singur?

-Am fost, până ai intrat tu. Acum suntem doi!

-Credeam că ești în veșnicele tale analize, cu mai multe persoane sau numai în doi, cum se vorbește prin sat. Zice ea, cu tonul ironic pe care i-l știam foarte bine.

-Nu, dar tocmai voiam să o invit pe șefa de la Fondul de Salarii, doamna Pântecan, care mi-a cerut să-i fac ceva interpretări la niște situații pe care trebuie să le prezinte. Cred că ai putea asista și tu, ai vedea cât de asemănătoare sunt părerile voastre în privința anumitor persoane „responsabile” din întreprindere.

Și atât! Asta a fost detensionarea care a închis „gura târgului”!. Am chemat-o pe doamna Pântecan la mine, în birou, și le-am făcut cunoștință. Apoi am avut o conversație, în trei, care a durat mai mult de două ore. Pe probleme de serviciu, evident. Cele două doamne s-au împrietenit repede și așa au rămas până când ... Iar pentru mine, ca manager, colaborarea cu doamna Pântecan a însemnat un avantaj enorm, din multe puncte de vedere. Devotament, competență, imaginație creatoare, abnegație și încă multe alte epetete sau știu eu ce alt termen ar mai exista, toate au constituit un mănunchi de caracteristici greu de egalat. Astfel am definit funcția, titlul de „consilier managerial”!

Dar să revin la aventurile prin care am trecut în acești ani de început de economie de piață. Amintiri dintr-o perioadă gri care, cu fiecare lună ce trecea, devenea tot mai închisă la culoare, spre negru disperat (iată, am găsit și eu un termen care ilustrează foarte bine o perioadă de vid de competență în conducerea națiunii, din toate punctele de vedere!). În perioada 1994 – 1995 când noi ne luptam să instrumentăm cât mai bine o cale de urmat pentru a ieși din presiunea sufocantă a

obligăției de achitare a datoriei față de stat, concomitent cu creșterea lipsei de bani lichizi în circulație, în această așa-zisă economie de piață, în mediul economic înconjurător își făceau simțită prezența tot mai multe companii private. SRL-uri, societăți cu răspundere limitată, având în frunte (totdeauna!) un director general și alți 4 – 5 (maximum!) salariați, toți cu funcții de directori. Veneau să încerce diverse afaceri, fie prin asocieri fie în concurență. Nu constituiau, pe atunci, nici un pericol real pentru existența noastră. Doar exemplul lor era deranjant, unii din salariații noștri se contaminau ușor cu vise de chiverniseală rapidă, fără prea mult efort. Și atunci voiau să plece. Totdeauna își găseau asociați și astfel numărul celor care ieșeau la pensie începuse să crească. Erau meseriași de valoare, cei care trecuseră de 55 de ani, se apropiau de 60 sau chiar 62, limita legală de ieșire la pensie, sau la cerere. Dar acum îndeplineau condițiile de pensionare și alții, mai tineri, de 50 de ani. Puteau ieși la pensie anticipat, cu 2 sau 3 ani înainte, apoi intrau la drepturi întregi.

Tocmai când lumea din IACMRSG începuse să se miște a apărut legea privatizării societăților comerciale prin metoda MEBO. Cei care descoperiseră această metodă erau niște șmecheri cu înaltă calificare. Încă din 1991 Parlamentul a emis o lege, numărul 58, privind privatizarea societăților comerciale aparținând statului. Averele fiecărei unități economice se diviza în proporție de o treime către un așa numit Fond al Proprietății Private și două treimi rămâneau în proprietatea statului. Titular asupra acestei părți majoritare devenea o instituție numită Fondul Proprietății de Stat, FPS. Ei bine, în 1997 s-a emis o lege nouă, această lege care amenda legea 58 din 1991 și permitea ca 18 procente din valoarea unității economice, deținută sub formă de acțiuni de către FPS, să fie transferată spre vânzare, adică spre privatizare. Salariații unității economice aveau prioritate în achiziționarea acțiunilor scoase spre vânzare. Multe întreprinderi mici și mijlocii au intrat sub incidența acestei noi legi. Salariații au cumpărat acțiuni până la epuizarea ofertei. Metoda a rămas cunoscută cu numele MEBO. S-a trecut la organizarea noii entități economice. La conducere au avut acces, de drept, deținătorii majoritari de acțiuni. Aceștia au procedat la achiziții de părți sociale de la colegii care le ofereau la vânzare, împinși de anumite nevoi bănești urgente. Așa s-a ajuns ca, în scurt timp, să apară un individ sau un grup restrâns care au pus mâna pe marea majoritate a acțiunilor, devenind proprietari în fapt. Dar nu aveau resurse pentru a finanța activitatea proprietății lor. Și atunci au procedat la vânzări de active valoroase, dezmembrând unități economice care fuseseră bune, productive. Așa s-a demolat, treptat, o parte din economia națională. Câțiva visători din interiorul IACMRSG s-au gândit că ar fi oportun să desprindă părți din societatea mamă, prin această metodă MEBO. Se gândeau că vor încheia contracte separate cu fratele cel mare, Combinatul, iar toți banii le vor rămâne lor, nu vor avea obligații față de sediul central. Eu, managerul, am făcut investigații discrete și am aflat că existau instrucțiuni clare, pe linia FPS, ca acest mare Combinat să evite să facă afaceri cu privații, mai ales în domenii de activitate de mare însemnătate, cum ar fi investițiile, reparațiile și întreținerea. Așa că acest argument al meu, prezentat inițiatorilor privatizării prin MEBO a avut efectul scontat. Iar curând legea MEBO a fost abrogată, deoarece s-au constatat multe nereguli în aplicarea ei.

Am scăpat, de data aceasta. Neliniștea mea fusese mare, eram prin 1997 când economia națională intrase în clocot cu această acțiune de privatizare, prin MEBO. Programul de achitare a datoriei față de stat, prin reeșalonare, se apropia de sfârșit. Intrasem în linie dreaptă, efortul nostru financiar devenise ușor, în cea mai mare parte datorită inflației. Ar fi fost păcat să pierdem avantajul, tocmai la o distanță atât de mică de final. Dar nu am scăpat chiar atât de simplu. Altă amenințare s-a arătat, devenind pe zi ce trecea tot mai gravă. Am amintit că după ce reușisem să impun regimul de austeritate salarială plafonând la „1” indicele de acord global, tot mai mulți salariați au început să iasă la pensie. Condițiile deveniseră avantajoase pentru eșalonul seniorilor. Plecarea lor ne afecta din punct de vedere al proprietății intelectuale, deoarece oamenii aceștia erau supracalificați, erau oamenii noștri de bază, formați în 20 – 25 – 30 de ani de muncă neîntreruptă la puneri în funcțiune, la avarii și apoi pe acest front, nu foarte ușor, al păstrării fiabilității Combinatului. Plecau, dar am constatat curând că numărul total al personalului salariat a rămas neschimbat. Tot 9.500 era efectivul nostru. Cum așa? Mi s-a prezentat, de către serviciul personal, situația mișcării forței de muncă: unii plecau dar alții băteau la porțile noastre, cerând un loc de muncă. Erau oameni buni, de regulă meseriași pricepuți, care proveneau de la societăți care deveniseră falimentare sau își restrângeau activitate, nefăcând față condițiilor dure din economia de piață. Menținerea efectivelor era un fapt liniștitor, dar nu în totalitate. Pentru că mulți specialiști buni, cu valoare certă, veneau din alte localități și puneau condiția asigurării de locuințe. Noi construiserăm, din fonduri proprii, în 1991 două blocuri în zona ICFrimu, în Intersecția Fără Rost, care ne-au fost de mare ajutor. Dar au apărut plecări la pensie și printre locatarii acestor două blocuri, C15 și C17. Unele voci din Consiliul de Administrație au pus problema evacuării acestor pensionari din apartamentele care le fuseseră alocate cu puțin timp în urmă. Eu m-am opus, argumentând că este inuman să îi tratezi astfel pe acești oameni care și-au dedicat o viață de muncă întreprinderii noastre. Apartamentul este doar o mică răsplată pentru fidelitatea lor și vrednicia de care au dat dovadă. Însă rămânea pe rol, la modul urgent, problema satisfacerii nevoii de locuințe pentru a asigura noile angajări. Primăria Galați își redusese puternic programul de construire de locuințe. Lipseau fondurile. Nu a reușit să ne aloce, în anii din urmă, mai mult de 1 – 2 apartamente din blocurile sociale noi. Însă ne-a oferit teren pentru construcții, încurajându-ne să ne ridicăm propriile blocuri, așa cum mai făcuserăm. De data aceasta operațiunea era imposibilă. Inflația ridicase prețurile la noile apartamente până la ceruri. Un apartament nou ajungea, la costuri, de 240 – 300 de milioane de lei! Nu aveam de unde scoate fonduri proprii pentru a ridica nici măcar un bloc cu 10 apartamente. Practic, eram din nou pus în fața unei situații fără ieșire. Iar nevoia de cadre cu studii superioare era destul de mare: 60 – 70 de ingineri plecaseră la pensie din toate șantierele noastre și locurile rămase libere trebuiau ocupate urgent pentru a putea să realizăm toate lucrările curente cerute de Combinat. Puteam face selecție de ingineri dintre proaspeții absolvenți, dar foarte puțini erau cei care nu pretindeau locuință.

Și uite așa, trăiam zilele cu necazul lipsei de soluții. Dar Cerul nu m-a părăsit nici de data aceasta. Într-o bună zi mă aflu în pragul unei ședințe de lucru când surprind o discuție purtată în apropiere de doi participanți. Mă știți, sunt cam tare de urechi, adeseori cer să se repete unele

cuvinte pe care nu apuc să le prind totdeauna. Însă de data aceasta, deși sunt tare de urechi am deslușit clar următorul dialog, dus cu voce scăzută: „Știi, am reușit să găsesc pentru copiii mei un apartament cu două camere, la prețul de 30 de milioane, de la o pereche de pensionari care pleacă din Galați. Un adevărat chilipir!” Mă întorc spre împrișinatul și îl rog să confirme dacă suma spusă este 30 milioane, adică dacă am auzit corect. Și îmi confirmă. Imediat, mintea mea face un calcul rapid: „păi, cu echivalentul unui apartament pe care-l aveam în construcție, de 300 de milioane de lei, aș putea cumpăra de pe piața liberă 10 apartamente ieftine, le-aș putea recondiționa și aș rezolva problema, din aproape în aproape! Oare, chiar ar fi posibil așa ceva?!”

După acea ședință îl chem rapid la mine pe inginerul Gologan, căruia îi încredințasem conducerea serviciului marketing, nou înființat. El se ocupa inclusiv de organizarea de licitații precum și de participarea la licitații. Îi dau tema de lucru:

-Te rog, fii drăguț și sondează piața imobiliară din Galați și află dacă sunt apartamente cu 2 sau 3 camere, disponibile și la ce prețuri.

Inginerul Gologan era un bun specialist. Muncise 20 de ani pe șantier, era un om pragmatic. Aveam încredere că se va ocupa serios de sarcină. Și într-adevăr, după 3 zile vine cu informația:

-Domnule director general, sunt în legătură cu trei familii de pensionari, dispuși să-și vândă apartamentele cu 30 – 40 de milioane de lei, dar doresc să încheie tranzacția foarte repede deoarece pleacă din Galați. Însă vor banii fără întârziere, adică în momentul încheierii actelor de vânzare – cumpărare.

-Sigur, doar nu credeai că vreau să mi le dea pe gratis! zic eu.

-Nu, corect, dar am pedalat pe modalitatea de plată știind că domnul director economic nu îmi va da niciodată așa o sumă, cash!

-Da, așa este, dar banii nu vor fi obținuți nici de la domnul director economic și nici de la mine. Cred că problema este ceva mai delicată, va trebui să o trec prin Consiliul de Administrație.

-Păi, zice Gologan, până atunci precis se vând apartamentele!

-Doar nu s-or vinde doar trei apartamente în tot Galațiul! Te rog să reții, că trebuie să cumpărăm în următorii 2-3 ani cel puțin 60 de apartamente!

Face ochii mari.

-Da, da, poți să faci ochii cât de mari, dar asta este o sarcină pe care trebuie să o rezolvăm, altfel în anii următori vom schiopăta rău de tot!

Detașat de data aceasta, Gologan răspunde ridicând ușor din umeri:

-Mă rog, nu eu trebuie să obțin avizul de la Consiliul de Administrație!

-Într-adevăr, bine punctat!

În sfârșit, vine și ziua în care era programată ședința Consiliului de Administrație. La sfârșit introdusesem la ordinea de zi propunerea de achiziții de apartamente de pe piața imobiliară. Am înșirat argumentele mele, arătând cât se poate de ultimativ că fără posibilitatea de a oferi viitorilor angajați cu studii superioare un domiciliu decent nu vom putea continua lucrările noastre în Combinat. Am prezentat o serie de cifre care au demonstrat că nu avem șanse apropiate de a

continua ridicarea celor patru blocuri începute la capătul străzii Tecuci, în zona Pieței Energiei. Argumentul meu forte a fost balanța net favorabilă, posibilitatea de a achiziționa 10 apartamente cu prețul unui nou apartament aflat în construcție, cu termene îndoielnice de finalizare în următorii 3 – 4 ani. Cel care a atacat primul a fost directorul economic:

-Nu putem face asta deoarece nu ne încadrăm în metodologia investițiilor proprii!

Rămân perplex pe moment, dar îmi revine graiul repede. Și punctez cu o contră de stânga, cum se zice în box:

-Adică metodologia investițiilor proprii mă obligă să construiesc un apartament cu 300 de milioane de lei și nu-mi permite să cumpăr 10 apartamente cu această sumă, de pe piața imobiliară? Adică după ce îi cumpărăm, acestea nu devin tot „investiții proprii”?

-Ba da, dar nu putem lua banii de la investiții proprii și să-i dirijăm către piața imobiliară, deoarece nu ne permite metodologia! insistă dânsul.

Mi-a sărit țandăra, lucru rar la mine. Totdeauna am reușit să mă stăpânesc, mai ales în situațiile extreme. Și îi zic, calm:

-Domnule director economic, am cam 12 ani mai mult ca vârstă decât matale. Te informez că am trecut încă o dată printr-o economie de piață, acum sunt la al doilea experiment. Și pot să spun că în perioada 1940 – 1947 acea „economie de piață” era chiar veritabilă, iar duritățile ei le-am resimit din plin, chiar dacă aveam doar 15 ani în 1947. Am avut dascăli buni, atunci, de la care am învățat că există elasticități și că nu trebuie să scapi ocaziile care se numesc „oportunități”. Că ele nu mai revin. Ca atare, nu cred că nu putem fi suficient de elastici în cazul de față, când avem de rezolvat o problemă atât de spinoasă și ținând cont și de multele încercări prin care am trecut în ultimii 40 de ani și care ne-au maturizat suficient.

Cel care a salvat situația a fost domnul Kuglai, mai vechea noastră cunoștință, fost director general al Direcției de Investiții a Ministerului Metalurgiei, înainte de 1989. El cere cuvântul și vine cu o propunere:

-Domnilor, am prins și eu perioada la care se referă domnul Manager și pot confirma că așa este, cum zice dânsul. Că suntem de o vârstă. Dar dacă există o metodologie în privința investițiilor proprii, sunt sigur că aceasta este o moștenire din trecutul anterior lui decembrie 1989. Ar fi trebuit adaptată până acum la realitățile de azi. Cred că este mai bine să scoatem de pe ordinea de zi problema discutată acum. Iar noi, membri CA-ului, cred că nu avem nimic împotrivă să fim informați verbal despre ceea ce aveți de gând să faceți. Puteți să faceți ceea ce v-ați propus, bazându-vă pe împuternicirile și obligațiile pe care vi le conferă Legea Managementului.

-Dacă membri Consiliului de Administrație sunt de acord, nici eu nu am nimic împotrivă ca această problemă să apară ca o simplă informare verbală. Am zis eu și am dat să propun ridicarea ședinței. Dar directorul economic nu s-a mulțumit cu atât.

-Da, dar eu și cu domnul manager vom fi deosebit de vulnerabili!

-La cât suntem de vulnerabili pe alte probleme, zic eu zâmbind, această nouă vulnerabilitate seamănă cu un bob de grâu față de un hambar plin!

Cu consensul membrilor Consiliului am avut acceptul de a merge mai departe. Sigur că acei specialiști care asistaseră la ședință – că toți erau oameni cu mulți ani la activ în funcții de mare răspundere – au înțeles cât de avantajoasă și rapidă era calea pe care am găsit-o de a decolora o zonă gri, care risca să devină tot mai închisă la culoare, pe zi ce trece. Acum toată vulnerabilitatea nouă asumată am dat-o rapid la o parte, iar grija cea mare a devenit cum să gălesc bani, numerar, cash cum se spune pentru a trece la fapte. Am reușit, cu stăruință, ca în trei ani să cumpărăm 70 de apartamente, însă nici unul din ordinele de plată pentru banii pe care trebuia să-i scoatem din bancă nu a fost semnat de directorul economic. Ci doar de mine, responsabilul cu riscurile, și de șefa serviciului contabilitate.

Viața merge înainte, problemele și greutățile vin, nu conținesc, iar noi începem să resimțim ghimpia concurenței. Pe piața noastră, a constructorilor, au început să apară firmele concurente, care se întăreau pe zi ce trece și erau amenințătoare deoarece, fiind mai mici, aveau de făcut față la cheltuieli mai reduse. Își permiteau să iasă la licitații cu pretenții mai modeste, beneficiind și de sprijin politic și practicând și alte metode, cunoscute ca neortodoxe. Deocamdată soarta și conducerea Combinatului erau de partea noastră. Oameni cu scaun la cap și cu picioarele pe pământ, cum erau componenții SIDERMAN SRL, compania de management a Combinatului, nu vedeau posibilă înlocuirea IACMRSG-ului la nici un capitol din ceea ce erau activități tradiționale comune. Însă în cazul unor lucrări pe care am fi vrut să le executăm noi, în afara platformei siderurgice, lucrări finanțate de la bugetul statului, am trăit niște experiențe umiltoare. Să mă explic. Câștigasem la licitație trei investiții din bani de la Consiliul Județean. Una din ele era pe specificul nostru, dacă ținem cont de lucrările de aducțiuni de apă de la Prizele Siret, respectiv Dunăre, de cele efectuate la sistemul Suhurlui și de kilometri nenumărați de conducte și canale pentru gospodăria de ape a Combinatului. Era vorba, în cazul unei asemenea licitații câștigate de noi, de o reparație capitală ce trebuia efectuată la stația de aducțiune a apei din Vrancea, stație aflată în apropierea comunei Traian. Când am vrut să începem pregătirile pentru deschiderea șantierului, ne-am trezit că documentația de execuție este retrasă, chipurile descoperindu-se niște greșeli de proiectare. Au trecut câteva luni de așteptare, însă cu apariția noii documentații s-au schimbat radical datele problemei. Licitația anterioară s-a anulat și s-a reluat, de la zero, procedura de atribuire a lucrărilor. Noi nu am putut participa la noua tragere deoarece în timpul de așteptare inflația a lucrat temeinic, iar noi ne-am pierdut bonitatea. Nu voi uita niciodată imaginea câștigătorului lucrării ieșind, zâmbăreț, din biroul președintelui Consiliului Județean, bălăngănind valijoara neagră, diplomat, foarte ușoară acum, la ieșire! Pățania s-a repetat și la celelalte obiective câștigate, așa că am renunțat să mai părăsim platforma siderurgică. Locul nostru acolo era, pe dealul Făloaie! Aveam destulă treabă, atât eu cât și directorii tehnici, adică adjuncții mei, cât și directorii de grupuri de șantiere. Rar mai apucam să ne adunăm în ședințe pentru a pune țara la cale.

Dar cel mai tensionat dintre noi era directorul Grupului Furnale Cocserii, Victor Olaru. El ducea în spate întreaga zonă a cocseriilor (8 baterii), a furnalelor (6 verticale), a celor două fabrici de

oxigen și a celor 3 oțelării. Cele mai mari dureri de cap îi erau date de refractare, de cărămizile cu forme diferite care intrau în structurile bateriilor de cocsificare și pe care cele 4 fabrici de refractare din țară, de la Comarnic, Pleașa, Brașov-Bartolomeu și Turda nu le livrau în ordinea cerută de noi, adică conform graficelor de asamblare. Nici una din aceste patru fabrici nu reușea să respecte fabricarea sortimentală astfel încât noi, la Galați, să putem trece de la rândul 1 al camerelor de cocsificare la rândul 2 și apoi în ordine, până la nivelul 70, care era ultimul rând din rezidirea unei baterii de cocsificare. Exasperat de aceste fragmentări ale programului de livrări, Victor a venit la mine să se descarce emoțional și să ceară sprijin.

-Trimite-l pe domnul H în delegație la fabricile de refractare să se bată pentru sortimentație, poate uită astfel de indicii de salarizare, am zis eu. Trebuie activat acest om, să vadă ansamblul de interese al colectivului pe care îl conduceți împreună. Trebuie să se implice mai mult și să obțină rezultate la vânzarea tablelor pe care le aveți în stoc. Avem mare nevoie de lichidități, iar el, distinsul nostru coleg nu-și aduce aportul la munca noastră, a tuturor. Este mare nevoie să-l facem să cunoască toate problemele cu care ne confruntăm noi, în economia de piață. Să-i dăm o mână de ajutor ca să poată pleca mai des în delegații. Transferă vreo 2 – 3 caupere (fiecare cu 4.000 de tone de refractare!) din curtea lui la Uzina de Reparații Siderurgice. Aceștia nu mai au încărcarea necesară și nu este bine. Și dacă va începe să vocifereze, după cum îi stă în obicei, să-i aduci aminte că atunci când ați fuzionat tu, ca director al Grupului Cocserii ai adus la noua structură oameni tot unul și unul. Pe David, maistrul cu cele mai bune echipe de zidari șamotori, cu șeful de lot inginer Cazacu Petrică, cu cei trei frați Pistică, maiștri de valoare toți trei. Să nu uiți de șantierul de instalatori condus de inginerul Popa.

Apoi m-am adresat celor doi adjuncți ai mei, directorii tehnici:

-Eu nu am pretenția ca toți cei care poartă titlul de „șef”, că o fi de lot, de șantier sau de grup, să stea, ca nebunul de mine, până la orele 22 și chiar 24, zi de zi. Dar nici să nu sfideze masa de muncitori trecând, la orele 17,00 pe lângă autobuzele pline, grăbindu-se spre casă în microbuzele lor sau în autoturisme de marcă. Este jenant și de prost exemplu! Neapărat trebuie să înțeleagă vulnerabilitățile în care ne aflăm toți cei ce se găsesc pe scara ierarhică. Talmeș balmeșul în care ne aruncă această inflație galopantă ne-a prins și pe noi și ne-a aruncat în cazanul fără fund al blocajului financiar național. Nu este cinstit ca numai unii să tragă tot greul, iar alții să sfideze! Să le cereți ca 2 sau 3 zile pe săptămână, când se pot desprinde de lângă echipele ce trag tare la lucrări, să rămână și ei peste program, măcar o oră sau două și să-și pună capetele la gândit soluții de ieșire din greutățile ce ne copleșesc. Că au dotare la cap, fiecare dintre acești șefi mai mici sau mai mari. Au dovedit-o de atâtea ori. Și mai și dispun de resurse materiale suficiente, adeseori calcă pe ele tolerând neglijența subordonaților în ce privește curățenia și gospodărirea materialelor aprovizionate cu destulă cheltuială. Să privească cu atenție la aceste resurse, unele risipite fără milă și fără muștrări de conștiință. Și să se uite cu atenție prin barăci, pe rafturile cele mai de sus și în colțuri de încăperi, să vadă alte resurse, dosite acolo pentru a fi folosite cine știe când, cine știe în ce scopuri și pentru al cui folos.

Cred că eram pe la mijlocul anului 1996 când am avut aceste răbufniri de griji amestecate cu reproșuri, strigate cu năduf în fața celor mai apropiați colaboratori.

-Oameni buni, să nu credeți că vorbesc în dodii. Doresc să mă fac bine înțeleș. Vremurile pe care le trăim se derulează după alte reguli decât cele cu care am fost obișnuiți până acum, în viața pe care am trăit-o relativ confortabil. Dezideratul principal este supraviețuirea! Dar ca să nu murim trebuie să avem curajul să supraviețuim. Ați văzut momentul deliberării în jurul cumpărării de apartamente de pe piața imobiliară. Ne-am lovit de o regulă veche și am decretat repede că nu există soluții, că nu este prevăzută în Metodologie o regulă după care puteam rezolva problema noastră spinoasă. Iată, despre asta este vorba. La fiecare loc de muncă există blocaje, unele mai grele, altele mai mărunte. Este vorba de blocaje de gândire. Trebuie să căutăm soluții de eliminare a acestor blocaje, să judecăm cu responsabilitate și mare grijă, dar cu curaj. Mai multe capete luminate pot găsi soluții, pot impune reguli noi pentru situații noi. Repet, acesta este îndemnul principal: să nu ne fie frică să supraviețuim.

Mă aflam la doi ani de la punerea în aplicare a acelui program salvator, cum consideram cu multă încăpățănare, că este planul de restituire a datoriilor vechi la bugetul statului. Până acum am scos-o la capăt. Dar cu ce efort! Acum mă întrebam, din ce în ce mai des, dacă am făcut bine că m-am angajat de unul singur să manageriez o întreprindere mare, cu 9.500 de salariați și răspunderi contractuale uriașe față de un partener de prim rang pentru economia națională. Nu știam cum se descurcă beneficiarul nostru, dar eram sigur că lor le este mult mai ușor decât mie. Eu eram singur, ei erau 7! Eu nu aveam cu cine să mă sfătuiesc deoarece îmi era frică să-mi dezvălui în fața oamenilor grijile, frământările, nesiguranțele mele. Îmi era frică să mă încred în cineva! Am căutat soluții, am propus scheme de compromis, care să ducă la finaluri favorabile, atât nouă, IACMRSG-ului cât și Combinatului. Doar o singură persoană din cei 7 manageri ai Combinatului a stat serios la o analiză responsabilă a problemelor noastre comune. Mi s-a confirmat că doar această persoană își asumă responsabilități – cel puțin în relațiile cu mine și cu societatea pe care o conduceam – și este de încredere, întotdeauna. Politicienii care se învârtteau în jurul Combinatului nu au oferit soluții de ieșire din blocajul fiscal care ne sugruma, încet spre definitiv. Ei nu veneau cu proiecte de legi. Hârțiile pe care le țineau în mână, bătând la ușile birourilor de la etajul 1 al anexei turn, erau liste cu facilități siderurgice, atât de necesare lor ca să-și consolideze puterea dobândită în alegeri.

Doar sfătuitoarii mei externi puteau să-mi consolideze încrederea în propriile puteri. „Vocile” la care am făcut de atâtea ori referire îmi insuflau tăria de a merge mai departe. Doar de Sus primeam sfatul de a nu renunța, doar de acolo venea îndemnul să stau liniștit, că am făcut alegerea cea mai potrivită înscriindu-mă, singur, la acel concurs managerial. Credeți că puteam sta liniștit, după ce parcurgeam ore multe, în singurătatea biroului meu, cu maldărul de dosare cu probleme în față? Nu, sigur că nu! Dușmanul nu era singur, nu era cel care putea fi definit matematic sau economic, chiar evaluat financiar. În acel an 1996, când Economia de Piață mușca nemilos din Economia Națională, o parte a masmediei, mai mult presa locală, revenea cu grijă, la trei-patru zile cu atacuri – de cele mai multe ori construite pe nisipuri instabile – făcând aluzii la unele afaceri ce se desfășoară în

cercurile înalte de la IACMRSG. Tonul îl dădea ziarul local IMPARȚIAL, dar astfel de articole nu lipseau nici din Viața Liberă. Aceste articole deveneau din ce în ce mai virulente, pe măsură ce se intensifica campania electorală. Nu înțelegeam de ce se procedează astfel. Nu eram implicat politic, societatea noastră comercială nu s-a implicat în sponsorizări sau altfel de sprijin financiar sau material în campania electorală. Ori poate că de asta?! Oricum, încrederea salariaților noștri slăbea din ce în ce mai mult, sub influența atacurilor masmedia cinice, nedrepte. Această campanie se intensifica – am ajuns eu la concluzia personală! – deoarece erau iritați că n-am răspuns atacurilor, n-am cerut nici măcar un „drept la replică”. În timp ce îmi făceam vizitele mele de lucru pe la obiectivele principale observam cum oamenii, salariații noștri își schimbau atitudinea față de mine. Privirile lor nu mai erau deschise, directe. Unele priviri erau furișate, alunecând într-o parte, altele se doreau obraznice, sfidătoare atunci când ne priveam direct, ochi în ochi. Nu era bine! Mi-am dat seama că directorii de grupuri, liderii de sindicat nu explicaseră îndeajuns oamenilor care era situația noastră, cu ce greutate ne confruntăm și care era rostul unor măsuri luate la nivelul conducerii. Ce era de făcut?

Am decis că singura cale de a combate aceste atacuri destabilizatoare – pentru că ele aveau menirea de a slăbi încrederea salariaților în șefii lor – era doar confruntarea directă. Nu aveam cum să convoc toți salariații la o adunare generală, nici nu aveam un teren favorabil și încăpător. Aveam 7 Grupuri de șantiere, fiecare cu o mie, plus sau minus câteva zeci de salariați. Puteam să organizez adunări generale cu aceste efective. Așa am făcut. Cum Uzina de Reparații Siderurgice, URS; avea circa 2500 de salariați, acolo am organizat două grupuri distincte și m-am întâlnit cu fiecare grup de 1200 de oameni. Mă urcam pe o ladă sau pe un tambur de cabluri electrice și le vorbeam oamenilor, de la înălțime, ca să-i văd și ca să mă audă. Am început prin a le spune că acele atacuri erau necinstite, nu eram cu nimic vinovat de aluziile pe care le împrăștiau cei ce ne voiau răul.

-Iată, nu am nimic de ascuns. Mă prezint în fața dumneavoastră ca să vă spun eu, să auziți de la mine, din gura mea, despre starea societății noastre comerciale. Să-mi puneți întrebări dacă aveți lucruri nelămurite. Trebuie, oameni buni, să spunem deschis tot ceea ce ne doare, să nu umblăm cu ascunzișuri și ocolișuri.

Priveam în ochii celor care se aflau mai aproape de tribuna mea improvizată. În afară de o oarecare neliniște pentru soarta lor, oamenii erau liniștiți, în general. Sigur, am invocat starea generală a țării, inflația care nu se mai termina, incompetența guvernanților de a rezolva problemele țării și m-am ancorat puternic de relația de interdependență dintre noi, IACMRSG-ul și Combinatul SIDEX. Soarta unuia determină soarta celuilalt. Avem datoria morală și legală, consfințită în contracte comerciale și de asistență tehnică pe termene nedeterminate, de a sprijini toate uzinele și secțiile Combinatului să funcționeze cât mai bine, pentru a produce oțel. Le-am explicat, cât de simplu am putut, că în actualele situații în care se află țara întreagă, lipsa de numerar de pe piață ne obligă să acceptăm plăți în natură de către Combinat. Fiecare antrepriză are obligația de a căuta cumpărători de tablă, să vindem din stoc și să adunăm banii cu grijă, pentru plata salariilor și a

datoriilor către bugetele statului. Suntem în faza de a accepta o politică de austeritate la nivelul întregului IACMRSG, până când ne vom achita integral, datoria față de stat. O singură lună dacă ne poticnim cădem înapoi în starea de datornici și riscăm să acumulăm penalități peste penalități, astfel încât în câteva luni vom ajunge în pragul falimentului. Cine va fi vinovat dacă, Doamne ferește, am ajunge la acest final urât? Sigur că eu, numai eu, unicul manager al societății comerciale. Povara răspunderii este uriașă. Vă dați seama, oameni buni, că nu am voie să greșesc cu nimic, nu am voie să mă gândesc la avere, la îmbogățire pe spinarea voastră, a celor față de care am cea mai mare răspundere.

Am dezmințit orice zvon, orice aluzie că aș aparține de un partid politic sau de altul. Da, sunt consilier local, în Consiliul Primăriei Galați. Dar am ajuns acolo printr-o împrejurare care nu a depins de mine. Și le-am explicat care a fost rolul senatorului Plătică Vidovici în organizarea autorității locale, imediat după revoluție. Această dezvăluire m-a costat, imediat, deoarece a doua zi după această a șaptea întâlnire cu salariații noștri în adunare generală am primit un telefon de la fratele meu mai mare, care locuia în Sibiu. Redau mai jos conversația cu el:

-Măi frate, zice el, ce prostii faci tu pe acolo, pe la Galați, de scriu ăștia în ziarul România Liberă să afle toată țara despre escrocheriile tale?!

-Iartă-mă, frate, dar eu nu citesc nici măcar ziarele locale, darmit pe cele centrale!

-Păi, răspunde el, ia și citește România Liberă de azi, că acum te știe toată Mărginimea Sibiului ce Reprezentant Bicisnic are în Țara de Jos.

Am trimis pe cineva să cumpere ziarul cu pricina și am citit articolul, scris de un individ care, după cum mi s-a spus de către alți vizați, scrie articole „la comandă”. Voiam să-l cunosc pe acest individ, să-l privesc în ochi. Dar am fost sfătuit să nu-l caut, că „mă pot infecta doar de la o simplă privire asupra hoitului lui”. Articolul din România Liberă reproducea un articol din presa locală. Scia acolo că *„un individ, consilier local la Primăria Galați, și-a permis să strângă salariații IACMRSG-ului să le vorbească vrute și nevrute, lucruri ce nu i-ar fi interesat pe oameni, uitând să le comunice ce afaceri și ce sfori se trag la nivelul conducerilor de grupuri de șantiere și a conducerii societății”* bineînțeles înscrind numele managerului cu majuscule, așa ca să se vadă până în Maramureș.” Un ziarist (oare, chiar să fi fost ziarist acest personaj toxic?) care nu scrie un cuvânt până nu i se pun alături de coala albă câțiva „verzișori”.

Deși știam că este degeaba, nu m-am putut abține să nu trimit câteva cuvinte către redactorul șef al României Libere, ceva cu următorul conținut: „Cât privește afacerile de care pomenește corospondentul dumneavoastră din Galați, este bine să vă fie confirmate sau infirmate de organele abilitate pe linia respectivă. Însă cât privește jignirea ce v-ați permis să o publicați precum că un individ de la Primăria Galați și-a permis să stea de vorbă cu cei 9.500 de salariați ai IACMRSG, vă informez că acel om nu era un neavenit, ci era însuși managerul societății. Nu vă solicit dreptul la replică. Pentru ce aș face-o? Dar dumneavoastră, ca redactor șef al unui ziar prestigios, aveți obligația din respect față de cititorii dumneavoastră ca în ediția din ziua următoare

să menționați, tot cu majuscule, că acel personaj care și-a permis să-i adune și să stea de vorbă cu cei 9.500 de salariați ai IACMRSG, era însuși managerul societății, în persoană.

Bineînțeles că ziarul România Liberă nici nu a făcut cuvenita rectificare și nici nu a prezentat un răspuns, ori un comunicat. Tehnica era aceea a ponegririi și a învrăjbirii. Vremurile erau cele ale necinstei, minciunii, manipulării josnice. Am învățat, până la urmă, că atunci când asupra ta se exercită presiuni de orice fel, sub orice formă, înseamnă că prin ceea ce faci, faci ce trebuie, adică ești pe drumul cel bun. Așa am făcut și în acel an 1996. Mi-am văzut de răspunderile și riscurile ce mi-am asumat, mi-am văzut de treabă împreună cu colaboratorii mei de bună credință, din interiorul societății.

Întregul arsenal de provocări la adresa societății noastre, la adresa mea și a altor persoane cu funcții de răspundere din IACMRSG, în perioada 1994 – 1996, arsenal pe care nu l-am evidențiat decât în mică parte, țintea – evident! – ca prin munca noastră să producem breșe în asigurarea continuității producției de oțel la Combinat. Nu au reușit! Iar nouă, IACMRSG-ului, trebuia să ne slăbească atenția asupra măsurilor necesare de luat, în permanență, privind continuarea plății datoriilor reeșalonate, să ne întârzie cât mai mult valorificarea creanțelor ce le aveam la Combinatul SIDEX, să poată cumpăra acele produse siderurgice cerute pe piață la prețuri de nimic. Nici asta nu le-a reușit!

Până la sfârșitul lunii septembrie 1996 reușiserăm să fim în termen cu plățile, achitând 105 miliarde lei din datoria istorică de 325 miliarde lei. La 1 octombrie 1996 mai aveam un rest de plată de

$$325 - 105 = 220 \text{ miliarde lei}$$

*din care **datorii propriu zise** erau în volum de **72,6 miliarde lei**, iar **diferența de 147,4 miliarde** erau **penalități** la datoria istorică, înregistrate până la 1 noiembrie 1994, dată la care a luat start programul de achitare a datoriilor reeșalonate.*

Capitolul 9

Sub zodia sportului românesc

Am fost lipsit de modestie, cel puțin în ultimele pagini din capitolul anterior, ceea ce mă îndeamnă să-mi fac mea culpa. Asta pentru că în cele ce urmează sunt obligat să recunosc că lucrurile nu stăteau pe roze, cum se spune, la IACMRSG, deși de doi ani reușeam să scădem datoria față de bugetele statului și să asigurăm plata salariilor la timp. Plafonate, este drept, dar fără un regim de austeritate nu se putea rezista. În sensul revenirii la modestie vreau să vă prezint

societatea comercială pe care o conduceam făcând o secțiune prin întregul ei, ca o lamelă ce se pune la microscopul electronic și care poate fi citită în amănunt. Mai fac apel la memoria dumneavoastră aducând vorba despre munca pe care am dus-o, aproape în clandestinitate, din 1981 până la pensionarea dragului nostru director general Ștefan Rădvan, având alături de mine doar pe doamna Angela Pântecan, apoi și pe draga mea soție, care ni s-a alăturat fiindu-ne de mare ajutor. Atunci descoperisem în adâncurile întreprinderii noastre greșelile ce fuseseră făcute de conducătorul de la vârf, prin relele sale trăsături, iar rezultatul a fost acel tratament groaznic, aplicat unui număr important de salariați, peste 1200, care am luat salariile în proporție de numai 30 – 50 la sută. Astăzi, în 1996, o analiză la microscopul electronic a unei lamele extrasă printr-o secțiune efectuată prin întregul societății scoate la iveală mai multe „centre de pericol”. Cele mai multe începuturi de infecții (sau cangrenă, cum vreți!) sunt cauzate de funcționarea economiei de piață, ale cărei taine nu le cunoaștem și nu le stăpânim. Ne trezim cu cereri de consultanță din partea unor compartimente de sinteză sau de la grupurile de șantiere, care ne prezintă situații complexe pe care nimeni dintre noi, cei cu funcții de răspundere, nu le-am întâlnit vreodată. Și nu avem la îndemână cele mai bune răspunsuri, cu cele mai bune soluții.

Să mă explic, folosind unul din aceste „centre de infecție”. Datorită sprijinului extraordinar primit din partea companiei Metal Trade, reușim să valorificăm în mod constant, circa 30 la sută din creanțele permanente pe care le avem din partea Combinatului. Numerarul pe care-l obținem ne asigură, la limită, acoperirea plăților lunare obligatorii, adică vărsămintele la bugetele statului, inclusiv rata din datoria reeșalonată. Suntem vulnerabili la fondul de salarii și la cheltuielile pentru producție. Cele mai multe strigăte de ajutor vin din zonele acestea, adică permanent subunitățile cer bani pentru nevoi totdeauna urgente. Iar noi nu ne pricepem să vindem mărfurile pe care Combinatul ni le oferă în contul creanțelor. Noi știm să fim constructori, montori, reparatori, dar nu știm să fim comercianți. Ne-am trezit, în cursul acestui an 1996, că și noi, IACMRSG-ul suntem catalogați ca „țepari” sau „căpușe” de lumea oamenilor de afaceri care stau la porțile Combinatului, așteptând să primească sortimentele de table din oțel de care au nevoie, în calitate de consumatori finali. De unde acest titlu de batjocură? De la unii sau alții dintre salariații Combinatului, din cadrul sistemului de vânzări, care îi îndrumă pe cei ce nu reușesc să beneficieze de un contract comercial clar, să caute marfa dorită la IACMRSG! Iar aici nu găsesc ceea ce caută deoarece ni se repartizează sortimente de metal pe care nici ei, specialiștii Combinatului, nu reușesc să le vândă! Acest aspect este, de voie de nevoie, tolerabil, deoarece oricine cu cap sănătos înțelege repede din ce cauză sau prin ce conjunctură am devenit și noi vânzători de table din oțel. Deranjant și periculos este fața cealaltă a nepriceperii: că în dorința de a obține numerar cădem ușor – și relativ des – victime unor țepari veritabili, care se pricep să câștige încrederea unora de la nivelul grupurilor de șantiere sau de la serviciile de sinteză și primesc marfa, angajându-se să plătească cu numerar, însă după 30 de zile, sau 50 de zile sau chiar mai mult. Iar la scadență acești clienți, cu multă miere la gură când a fost vorba de asigurări de seriozitate, dispar definitiv! Iar noi ne înregistrăm cu pierderi! Am mai luat o țepă!

Cum rezolv acest impas? Evident, trebuie să găsesc un om care să fie priceput la comerț și să-i încredințez aceștia funcția de director comercial. În anii aceștia, de economie de piață, societatea noastră a pierdut doi oameni valoroși la acest compartiment. Primul, directorul Bartolomeu a ieșit la pensie, a trebuit să acceptăm această despărțire. L-am numit în locul devenit vacant pe inginerul Lămătic, dar rezultatele nu s-au îmbunătățit. Atunci l-am promovat de la Grupul Electrotehnic pe șeful de șantier Brașcoviță Ion, cu toată opoziția domnului Iuliu Chebac. Îl cunoșteam pe Puiu Brașcoviță, era un tipicar, un om ordonat, organizat, inistent, inteligent și de încredere. Am stat îndelung de vorbă cu noul director comercial. Împreună am ajuns la concluzia că trebuie să creăm un sistem de verificare rapidă și sigură a bonității clienților care ne cer mărfurile. Așa că l-am „înzestrat” cu două ajutoare, doi economiști care să se ocupe de bonitatea partenerilor comerciali. Mai ales că apăruse și o legislație nouă, care definea clar tot ceea ce era legat de bonitate.

Multe după-amieze am petrecut disecând problematica eficientizării acestui compartiment, devenit vital pentru noi. Direcția comercială avea la dispoziție circa 70 la sută din creanța pe care o dețineam la Combinat, trebuia să o valorifice aducând bani cash, mai pe românește spus „numerar”. Prima urgență pentru Brașcoviță a devenit clarificarea contractelor de vânzări aflate în derulare. El, împreună cu ajutoarele lui, trebuiau să poarte discuții cât se poate de cinstite cu partenerii. Să le prezinte limitele noastre de toleranță, sprijinul pe care îl putem acorda pentru cazuri și necazuri, în scopul de a stabili relații corecte pe termen lung. Mulți dintre salariații noștri, mai ales de la serviciul contabilitate au rămas uimiți văzând ce scăderi mari de prețuri am acordat eu, managerul societății, unor clienți care puteau transfera numerar în regim de urgență, adică 2 – 3 zile de la preluarea mărfii. Nu eram obligat să dau explicații nimănui, atâta timp cât întregul risc mi-l asumam singur. Iar acestor sprâncene ridicate a mirare puteam să le explic, oricând, că acei bani puțini pe care îi încasam în doar câteva zile reprezentau exact diferența de care aveam nevoie pentru a achita toate obligațiile de plată scadente, la sfârșit de lună, astfel încât programul de plată a datoriilor reeșalonate să curgă firesc, fără rateuri.

Am reușit, cred că într-un răstimp de doi ani, poate chiar ceva mai mult, să câștigăm de partea noastră destul de mulți clienți cu care am făcut afaceri cu numerar, în cea mai mare parte. Iar acolo unde nu s-a putut altfel, am vândut în compensare cu materiale necesare producției fizice curente. Valorificarea creanțelor a mers spre bine, din ce în ce mai mult deoarece am creat un sistem de comunicare cu partenerii noștri cu totul diferit de ceea ce se practica la serviciul desfacere al Combinatului. Puiu Brașcoviță și cele două ajutoare ale lui au convins că bunele noastre intenții sunt sincere, că noi suntem dispuși să negociem fiecare tranzacție astfel încât partenerul să obțină profitul necesar pentru a se putea menține în afaceri. Ne-am câștigat parteneri buni deoarece la noi nu au avut parte de umilințe, de stat la cozi, nu doar ceasuri ci chiar și zile destule, așa cum se întâmpla la Combinat. Noi am încurajat dialogul, i-am ascultat detaliind greutățile pe care le aveau și i-am ajutat să le învingă, astfel încât să obțină profit și să se mențină pe piața concurențială. De cele mai multe ori negocierile asupra prețului final de vânzare ajungeau la mine. Partenerii au venit cu

argumentele lor, vorbind cu sinceritate despre greutățile lor. De multe ori au plecat uimiți, peste măsură, de faptul că le-am acordat rabaturi nesperate. Care erau, în viziunea unor salariați ai noștri, nefavorabile nouă. Dar numai aparent! Deoarece l-am convins pe directorul nostru comercial că evoluția inflației schimba prețurile de revânzare foarte repede. Ca să fiu mai explicit, lucrurile arătau cam așa. Tabla de oțel livrată de Combinat în contul creanțelor avea prețul zilei curente, nu cel corespunzător datei la care prestația noastră avusese loc, fusese acceptată de Combinat și programată la achitare peste 30 – 40 de zile, ba chiar și mai mult. Dar atunci prețul din facturi era mai mare, din cauza inflației. În consecință, cantitatea de metal pe care o primeam era în scădere față de ceea ce ni se cuvenea de drept. Astfel, creanța noastră era calculată la un preț de 10 lei kilogramul de oțel, spre exemplu. Dar marfa aceea o preluam după 40 de zile, când prețul era, de exemplu, 12 lei kilogramul. Iar când negociam cu clientul nostru luam de referință prețul curent de vânzare al serviciului desfacere de la Combinat, care putea fi, tot ca de exemplu, 15 lei kilogramul. Pentru noi, IACMRSG-ul, vânzarea cu prețul de 12 lei sau 13 lei kilogramul putea să pară vânzare fără profit. În realitate noi aveam profitul clar asigurat, iar rabatul acordat clientului nostru îl făcea pe acela fericit, deoarece cumpăra de la noi sub prețul zilei de la Combinat. Și în contul acestui rabat el, partenerul făcea tot posibilul să achite marfa cu numerar!

Astfel de socoteli deveniseră clare pentru directorul comercial Puiu Brașcoviță. La sfatul meu, el nu dădea explicații celor din jur în privința rabaturilor de preț pe care le practicam noi. Ci dădea vina pe Manager. Așa a negociat Managerul! Asta era singura explicație. Iar eu, Managerul eram bănuț de înțelegeri oculte, încheiate cu partenerii. Nu-mi păsa, aveam justificări logice pentru fiecare tranzacție încheiată. Eram bucuros nu numai pentru încasările de cash, în creștere, dar și pentru eliminarea cazurilor de țepe. Datorită cercetărilor noastre de bonitate am evitat să cădem în plasa unora de rea credință.

Nu doar reușita activității directorului comercial a contribuit la supraviețuirea societății noastre comerciale. O altă sursă de pierderi pe care am reușit să o eliminăm a fost plecarea de la noi a cadrelor cu studii superioare. Migrația profesioniștilor era un rău imens, greu de stopat, atâta timp cât soluția era ... acordarea de locuințe celor care veneau să se angajeze, dar puneau casa drept condiție. Iar aici, serviciul de achiziții de apartamente de pe piața imobiliară a fost pus în funcțiune, cu succes, de către inginerul Gologan. Fără oferta de locuințe de serviciu nu am fi reușit să acoperim, aproape instantaneu, golurile create prin ieșirea la pensie, în doi sau trei ani, a 60 – 80 de cadre valoroase. Tinerii absolvenți de facultăți tehnice veneau la angajare și îi primeam, acordându-le locuința cerută, în schimbul angajamentului de fidelitate. Îmi este greu să detaliez, cu cuvinte potrivite, tot ce însemna pentru societate plecarea la pensie a unui coleg, cu pregătire superioară, care acumulase o experiență uriașă de-a lungul muncii sale pe șantier. Câte dificultăți ni se puneau în cale prin lipsa celui care, cu doar câteva zile în urmă, avea și dădea soluția pentru oricare din cazurile nou apărute. Am reușit, prin politica de angajări, să asigurăm transferul de know-how de la cel „bătrân”, care pleca spre cel tânăr, care rămânea. Dacă nu în întregime, măcar în bună parte!

-Deci, ce avem până aici, dragă Ștefi? Două dintre cele mai importante subtilități ale economiei de piață: portofoliul de relații parteneriale bazate pe bonitate certificat și stabilizarea personalului cu pregătire superioară, inclusiv transferul de know – how, de la o generație la următoarea. Ar mai fi și altceva? Ai mai descoperit și alte ascunzișuri ale economiei de piață, de unde pândesc pericole?

-Da, am descoperit. Nevoia te obligă să stai cu ochii mari, tot timpul și să iei aminte la tot pasul. Iată, am să relatez un demers constructiv, determinat de această economie de piață, pe care l-am pornit cu domnul Găvăneanu, patronul Metal Trade. Dânsul avea bune relații, de familie, cu Angela Pântecan și soțul acesteia, iar colaborarea excelentă dintre firmele noastre are la bază atât această prietenie veche, dar și sprijinul acordat nouă de către domnul Nicolae Dumitru. După cum mi-a relatat însuși domnul Găvăneanu, cică domnul Nicolae Dumitru nu uita să-i reamintească, la 3 – 4 luni, cât de importantă este relația dintre Metal Trade și IACMRSG. Că orice fisură în această relație comercială poate fi fatală nu numai firmei constructoare, ci însuși Combinatului. Deci, bazat pe această realitate, o rog pe doamna Pântecan să-mi înlesnească o întrevvedere cu domnul Găvăneanu, stabilind domnia sa data și locul, după cum era disponibil. Trec câteva zile și mă trezesc cu domnul Găvăneanu intrând în biroul meu, la o oră de mijloc de zi, însoțit fiind de Angela Pântecan. Am fost luat puțin prin surprindere și am avut o reacție destul de fâstăcită, scăpându-mi niște bâlbâieli care ar fi vrut să însemne că aș fi dorit să ne întâlnim pe un teren neutru, undeva, între patru ochi. Angela, sensibilă și umblată în lume cum era, s-a retras imediat, lăsându-ne singuri.

Evident, prima grijă a mea a fost să-i mulțumesc pentru relația excelentă pe care o aveam, fără de care noi nu am fi supraviețuit până acum. Aici, la acest moment domnul Găvăneanu a făcut mențiunea privitoare la importanța deosebită pe care directorul general adjunct al Combinatului o acorda acestui contract de export, dintre firma domniei sale și IACMRSG. Am rămas surprins, dar am mulțumit, în gând, domnului Nicolae pentru toată grija cu care tratează colaborarea dintre noi trei, până la urmă. Apoi am trecut la subiectul cererii mele.

-V-am invitat la această întâlnire, stimate domn, pentru a vă adresa câteva rugăminți, poate ciudate după cum singur le cataloghez. Vă rog să mă iertați dacă ele vor fi, oarecum obraznice. Iată, în primul rând aș vrea să vă precizez că pentru noi, adică pentru societatea noastră închiderea de lună este, totdeauna, un adevărat coșmar. Și cred că puține sunt societățile de azi care nu cunosc alt fel de sentimente în acele zile, poate chiar lună de lună. Dacă nu am fi primit de la dumneavoastră cash-ul totdeauna la timp, pentru noi ar fi însemnat începutul dezastrului.

-Aveți perfectă dreptate, domnule director general, zice interlocutorul, așa simt și eu zilele acestea de bilanț, lunar. Iar relația comercială dintre noi m-am străduit să funcționeze corect, chiar dacă au existat unele persoane care au încercat să ne abată de la parametri stabiliți împreună.

-Poate vi se va părea ciudat ce doresc să cer, dar aș vrea ca deconturile lunare pe care le faceți către noi să le întârziați cu una sau două zile față de data stabilită de noi, până acum. Mă obligă situația din interiorul societății pe care o conduc. În sensul că aș vrea să mențin trează atenția și concentrarea tuturor salariaților noștri asupra obligației vitale de a întregi cash-ul necesar lună de

lună. Să nu se relaxeze nimeni că iată, de la Metal Trade ne vine totul la timp, iar noi putem sta liniștiți. Nu îi pot lăsa să le slăbească grija de a lupta, fiecare director de grup și fiecare șef de serviciu pentru numerarul de care trebuie să se îngrijească, lună de lună.

-Nu trebuie să spuneți mai mult de atât, v-am înțeles bine. Eu am trăit în economia de piață cu câțiva ani buni înainte de 1989, așa că știu cât de tensionată este obligația plăților la termene scadente.

-A doua cerere la fel de insolită ar fi aceea de a fi de acord ca valoarea cash-ului pe care ni-l virăți lunar să crească ușor, liniar dacă se poate, cu 0,5 până la 0,8 la sută din totalul lunii precedente. O asemenea dinamică ar însemna firișorul de oxigen salvator care m-ar ușura pe mine, personal, de stresurile care îmi subminează sănătatea.

-Înțeleg și acest aspect al relației noastre, sunt de acord, dar vă propun ca de această problemă să se ocupe strict domnul Mangalea din partea noastră și doamna Pântecan din partea IACMRSG.

-Vă mulțumesc, acesta este cuvântul, dar este prea puțin ca să exprime adâncă recunoștință!

Am obținut aceste două favoruri care au însemnat pentru mine, prin efectele lor, niște subtilități pe care nu le puteam dezvălui nici celui mai apropiat colaborator din interior. De ce oare? Pur și simplu pentru că evoluția inflației mă îmbolnăvise de paranoia, și poate că și pe mulți alții, din țară. Inflația avea variații nu numai de la o lună la alta, dar aveam șocuri de la o zi la alta. Iar aceste schimbări valorice noi trebuia să le operăm zilnic, poate că chiar de la un ceas la altul. Iar efectul se vedea în mărimea creanței de la fratele mai mare, Combinatul. Șefii noștri din domeniul finanțelor și contabilității erau niște sclavi ai „procedurilor”, ei nu știau să facă altfel decât era prevăzut în instrucțiuni. De aceea apăreau stări anapoda de lucruri. Și atunci veneau la mine, unii chiar cu disperare cerând ajutor să-i scot din colțurile unde se blocaseră. Iată, un exemplu.

-Domnule Manager, pentru comanda de table a domnului Mangalea, pe linia cash-ului de care avem nevoie, ne-am consumat creanțele pe două luni, din ceea ce acumulasem în lunile din urmă! (Era vorba de calcule cu amănuntul, adică de prețurile pe care le foloseau cei din Combinat pentru a evalua marfa în bani și a scădea, apoi, din datoria valorică, mare.

-Și nu le-ați demonstrat, domnule director economic, că greșesc, că ei ne jefuiesc efectiv?!

-Păi, ei nu au ținut cont de nimic din ce le argumentam noi! răspunde directorul economic.

-Și cum le-ați argumentat?

-Păi le-am arătat calculele, că tabla pe care o ceream pentru exportul domnului Mangalea trebuia calculată, cantitativ, la prețul din lunile anterioare, când s-a generat creanța, nu la prețurile de azi, corectate de inflație. Nu-i așa? N-am calculat corect?

-Ba da, zic eu. Și de ce nu ați putut fi convingători?

-Pentru că, pur și simplu, pâinea și cuțitul sunt la ei în mână! zice Constantinescu, fără să mai aibă alte argumente.

Și nici nu avea cum să găsească alte argumente atâta timp cât pentru fenomenul în sine nu existau metodologii. Acei bani din totalul creanței – identificați cu documentele de origine și data

obținerii lor– ar fi trebuit să fie actualizați, aduși la zi după 3 sau 4 luni fizice parcurse. Dar pentru asta nu exista metodologie! Iar soluția unică pentru această problemă, în lipsa metodologiei atât de necesară, era alergarea, strădania zilnică de a cheltui creanța cât mai aproape, ca dată, de momentul generării ei. Așa ceva nu se poate face fără alergătură, fără muncă peste program, fără pretenții de remunerare pentru orele muncite suplimentar, în mod voluntar. Lipsa acestor strădanii excepționale era dominată de „rutină!”. O practică comodă, călduță!

Am folosit cuvinte simple ca domnul director economic să înțeleagă – fără a se simți jignit – că rutina aceasta poate fi transformată, la rândul ei, în ceva folositor, cu un mic efort de gândire.

-În cadrul producției fizice pe care o prestăm și o decontăm lunar noi introducem cheltuieli materiale și manoperă. La ce prețuri? întreb eu.

-Păi la prețurile care sunt înscrise în bonurile de magazie, evident. Că așa este scris în „Metodologie!”, răspunde domnul Constantinescu.

-Simplu și direct, nu? Iau prețul de pe bon și îl trec în deviz. Gata, am rezolvat problema, între timp a sunat clopoțelul este pauză băieți, putem pleca acasă, s-a terminat programul zilei. Dar, domnule director economic, legea existentă acum, nu vă obligă să faceți corecții cu indicele de inflație existent – în metodologie! – la data când am pus în operă acele materiale? Astfel nu cumva aducem toate cifrele la realitatea zile? Nu este acesta „cuțitul și pâinea” noastră? Nu le avem și noi? Și nu ar trebui să le folosească atașamentistii noștri?

-Este greu pentru atașamentisti să facă aceste calcule, ba chiar să aplice alte corecții, de la luna când s-a generat creanța până la luna când s-a valorificat ea, în acel produs care pleacă la export. Așa ceva este deturnare de fonduri, domnule manager, eu n-am să semnez astfel de hârtii!

-Dar în ce lume trăiești dumneata, domnule director economic? întreb eu. De ce îți este frică să folosești porțița legală și să cauți soluția de supraviețuire? întreb eu, fără să-l slăbesc.

-Păi cum o să ne apărăm când vor veni ei, aceia, în control?

-Care „ei”, care „acea” ? În toată această harababură creată de inflație, mai știe cineva să facă ordine? Noi nu trebuie să căutăm oxigenul necesar pentru supraviețuire? Nu avem dreptul și chiar obligația să ne apărăm interesul? Nu vezi, domnule director, că oricum ai da-o, noi tot în pierdere ieșim? Deci, hai să ne străduim să facem pierderea cât mai mică.

-Deci, să îmi fie clar, zice directorul economic, sugerați să anticipăm un indice de corecție cu inflația la documentația noastră care intră la calculul stingerii creanțelor Combinatului? Cum să putem anticipa un asemenea coeficient? Pot să cer să facă asta cei de la loturi, de la șantiere?

-Nicidecum, nu poți să le ceri lor așa ceva! Ei au alte treburi mai bune de făcut. Dar noi, cei de aici de la sediul central putem să facem o asemenea estimare. Țineți cont că suntem, deja, de patru ani într-o criză inflaționistă care nu se sfârșește. Faceți evoluția statistică a fenomenului în perioada care a trecut și veți vedea că o extrapolare este foarte ușor de făcut, mai ales în cazul unor termene scurte. Faceți mai întâi un exercițiu teoretic și verificați-vă. Cât despre cei care zici dumneata că ar veni să ne controleze, chiar crezi că aceștia știu pe ce lume trăiesc? Dumneata

singur te plângi că îți este foarte greu să ții pasul cu atâtea modificări ce apar în legislație, de la o lună la alta. Crezi că acești inspecitori sunt superspecialiști? Nici vorbă!

A fost greu să-l scot din corsetul „procedurilor”, al „metodologiilor” oferite de lege și să-l determin să gândească singur. Dar și-a dat seama cât de uriașă este pierderea noastră, după metodologia păguboasă după care lucrăm. Și atunci mi-a venit ideea! Trebuie să mă descarc de această povară pe care o duc singur în spinare. Și îi zic lui Petrică:

-Când întocmim documentația pentru decontarea lucrărilor, la Direcția de Investiții respectiv la Direcția Mecano-Energetică, noi pornim de la proiectele și devizele întocmite la data lansării acelei lucrări, da? Și de atunci au trecut 2 – 3 ani, da? Este cea mai mare pierdere pe care ne-o asumăm, cu bună știință, da?

Directorul economic deschide ochii mari, dar îmi dă dreptate.

-Însă atunci când mergem la aprobat, lunar, la compartimentele Combinatului, folosim prețurile curente, că toți șefii de loturi presează peste mine să le pun la dispoziție prețurile la zi, corectate cu indicele de inflație. Iar eu nu am prea multe astfel de liste la dispoziție!

-Corect, șefii de loturi au simțul realității, mai mult decât îl au funcționarii noștri de la sediul central, recunoști?

-Da, zice el, așa-i!

-Bun, atunci trebuie să renegociem cadrul decontărilor lunare cu Combinatul. Datele, adică prețurile din devizele originale, vechi de 2 – 3 ani ar trebui să le corectăm cu indicele de inflație, la zi. Asta trebuie să negociem cu ei, cu directorul Dobre și cu directorul Stavăr. Iar treaba asta o încredințăm domnilor adjuncți, adică lui Victor Olaru și respectiv Dorin Petrescu.

A doua zi seara au venit la mine toți trei, adică cei doi adjuncți și Constantinescu.

-Nu credem că vom reuși să obținem ceva de la Combinat, zic ei în cor.

-De ce nu? Trebuie să vă reamintesc că problema noastră este deja însușită de cei doi directori ai Combinatului, apreciez eu că cel puțin pe jumătate. Treaba noastră este să-i convingem cu cealaltă jumătate.

-Adică, cum? Întreabă Olaru.

-Devizele la proiectele inițiale sunt întocmite cu prețurile de pe vremea aceea, adică vechi de 2 – 3 ani. Le spuneți lor, directorilor, și îi faceți să accepte acest lucru. Iar decontările lunare le facem la prețuri curente, în măsura în care avem aceste prețuri la zi. Deci lucrăm cu un hibrid, recunoașteți? Ar fi normal ca acele prețuri din devizele inițiale să le corectăm cu indicele de inflație mediu, al perioadei întregi. Apoi la decontările curente ne-ar fi mai ușor să venim mult mai aproape de realitate. Iar impactul acesta asupra bugetului Combinatului este foarte mic, în comparație cu costurile lor, totale.

-Bine, asta este teoretic, zice Victor Olaru. Și ce să le propunem, să calculeze ei un indice de corecție?

-Nu, ar rămâne problema nerezolvată. O facem noi, demonstrativ, cu datele reale, din anii precedenți. Alegeți intervale de 4 – 5 luni, ca medie a unui ciclu de operații ce se scurg de la

semnarea situațiilor de plată până la momentul când situația de plată este onorată la IACMRSG, adică cu cash-ul pe care îl obținem, cu această întârziere de 4 – 5 luni. Luați mai multe astfel de cicluri și veți avea, concret, niște indici de pierderi (adică medii ale inflației). Faceți o medie pe mai multe cicluri și conveniți, de comun acord cu directorii Combinatului la coeficienți de corecție ai valorilor din care se deduc cantitățile fizice de produse pe care le primim, la prețul curent de vânzare al tablelor.

După ce am întors calculele pe toate părțile, oamenii mei s-au lămurit deplin, dar au plecat acasă tot neîncrezători că vor putea duce muncă de lămurire cu succes. Eu am mai rămas pe loc, mai aveam de cercetat niște fenomene, evident extrase din economia de piață, care îmi trezeau oarece neliniști. Era vorba despre faptul că de trei ani de când derulam programul de reeșalonare a datoriei noi nu am acordat oamenilor decât salariul nominal. Iar diferențele neplătite se adunau, se adunau ... Trebuia, venise vremea să acordăm un ban din această datorie de onoare, măcar de 2 – 3 beri, acolo, cum zic băieții când prind ocazia să facă un popas la Ultimul Leu. Dar o premieră, în mijlocul acestui program de austeritate, nu constituia un fapt insolit? Vecinii noștri, adică fratele mai mare (Combinatul) nu ne va trata mai dur, de acum încolo? Nu va fi justificată întrebarea lor – bine, măi fraților, noi facem eforturi de toate felurile ca să nu vă lăsăm să pieriți, iar voi vă acordați prime? Înseamnă că vă dăm prea mult? Am decis că nu pot răspunde singur la această avalanșă de întrebări. Deci, cui să încredințez sarcina de a gândi un mod de acordare, echitabil, a acestei premieri? Sigur că da, desigur, celei care are în responsabilitate tocmai fondul de salarii! Doamna Pântecan! Iar pe lângă dânsa trebuie să-i fie de ajutor o altă doamnă, o economișă de top, cum se spune: doamna Marinescu. Deci le chem la mine pe cele două doamne, definesc sarcina și le provoc la discuții. Și dezbatem, tot dezbatem preț de câteva ore, apoi le dau tema să o rezolve în liniște, acasă, ca la școlari.

Până să vină cele două doamne cu soluția pentru „distribuirea de beri” mă apuc de un alt subiect. Sper să nu se supere cititorul că le ameteșc, așa, parcă fără nici o ordine. Trebuie să-l corectez, avem o ordine strictă, cea dictată de Economia de Piață, care este mult mai subtilă decât cea centralizată, atât de cunoscută de noi, veteranii. Economia Centralizată poate fi reprezentată printr-un cerc cu raza mare, din centrul căruia pornesc foarte multe raze (spițe) spre periferii. La intersecția acestora cu circumferința cercului se află diversele funcții și servicii ale acestui tip de economie. Spițele despre care am pomenit sunt canalele prin care se transmit de la centru spre servicii toate comenzile, dispozițiile, ordinele, legile, metodologiile etc. Iar informațiile, toate, se transmit de la periferii spre centru. În Economia de Piață nu există servicii, funcții aranjate, adică dispuse de la centru la o periferie ordonată. Nu, aici avem amplasamente la întâmplare, avem interconexiuni între aceste servicii, uneori apar scurtcircuite, se lasă cu surpări etc. Foarte complicat!

Una din exprimările acestei Economii de Piață, cu care am avut de a face tocmai când voiam să-i premiem pe oamenii muncii cu o bere sau două, răsplată pentru „îndelunga lor răbdare”, a fost o lege apărută peste noapte, care stipula că întreprinderile (adică societățile comerciale, pardon!) cu capital de stat se pot privatiza chiar cu salariații lor. Adică fiind în mare criză de bani statul renunță la

18 procente din drepturile sale asupra societăților comerciale și le oferă spre vânzare. Cine are bani poate să-i investească astfel! Salariații societăților comerciale dețin 33 la sută din capital prin intermediul Fondului Proprietății Private (FPP). Cumpărând cota de 18 procente oferită de stat, din cele 66 la sută înmagazinate la Fondul Proprietății de Stat, salariații vor deține pachetul majoritar (18 plus 33 fac 51!), deci vor avea controlul proprietății. Hait! Că ne procopsim, fraților! Acum îi momentul să-i luăm scaunul lui Prică și a acoliților lui! Mergem la FPS și cerem să ne dea cele 18 procente.

Și astfel, odată cu această lege isteasă venită pe tavă gata ornată și mirosind ademenitor, am văzut cum vine pericolul peste mine, peste întregul IACMRSG. Măcar de am fi mai aproape de mal, cu programul de reșalonare. Că dacă eșuăm acum, ne vom trezi cu datoria la stat crescând vertiginos și firma nu va mai deveni atractivă. Iar raporturile noastre atât de greu armonizate, până acum, cu conducerea Combinatului se vor deteriora iremediabil.

-Haideți, domnule Manager, cum puteți fi atât de pesimist? mă luați la trei păzește colaboratorii apropiați, din staful nostru.

-Voi n-ați văzut cum circulă directorii generali de la firmuțele cu trei salariați, legănând gențile diplomat, elegante, conținând „argumente” în plic pentru rezolvarea afacerilor? Credeți că vor rezista toți cei 7 factori decidenți din conducerea Combinatului la aceste ademeniri? Nu vor externaliza treptat, puțin câte puțin, din serviciile pe care le efectuăm noi, exclusiv? Nu vedeți că asta vine ca o avalanșă?

-Dar cine va fi în măsură să efectueze aceste lucrări pe care numai noi le știm face? veni întrebarea firească de la cei din jurul meu.

-Nu știți? Tot oamenii noștri! Vor fi ademeniți cu salarii mari și vor pleca rapid, la firmele particulare deținute tot de foști salariați de-ai noștri. Și de aici numărul bulgărilor care se rostogolesc din muntele numit IACMRSG va crește, până când muntele se va măcina de tot! (Doamne, ce gură pocită am avut!).

Văzând că entuziasmul crește în marea masă a celor peste 9.000 de salariați, l-am împuternicit pe domnul Gologan să organizeze o comisie de privatizare, care să stabilească legătura cu organele statului abilitate și să întocmească procedura (metodologia!). Mai întâi de toate capitalul social al IACMRSG SA trebuie transpus în acțiuni. Toate cele 18 miliarde de lei, capital social, trebuiau exprimate în număr de acțiuni, cu valoare nominală unică. Din 18 miliarde, 33 la sută erau proprietatea salariaților (6 miliarde lei, prin FPP – Fondul Proprietății Private). Diferența de 66 la sută, adică 12 miliarde de lei, erau în posesia statului, prin FPS – Fondul Proprietății Statului. Cele 18 procente din total capital social, care se ofereau spre cumpărare salariaților, însemnau 3,08 miliarde lei. Salariații noștri trebuiau să depună acești bani într-un cont special, într-un termen determinat prin lege.

Pălăria fiind mare, l-am desemnat pe adjunctul Victor Olaru să conducă procedeul de privatizare, din comisie urmând să facă parte și liderii de sindicat. Eu, managerul, m-am dat la o parte. Până la urmă Comisia a limitat la maxim 400 de acțiuni pe care le putea licita fiecare salariat,

din cei 9.500 existenți. Se organizează licitația și rezultatul este uimitor: doar 150 de salariați au licitat pachetul maxim admisibil, de 400 de acțiuni, restul s-au înscris pentru mai puțin, între 400 și o singură acțiune. După această primă tragere nu se putea constitui suma necesară, de 3,08 miliarde lei. Se organizează o a doua licitație, apoi a treia. Rezultatul final: nu se poate vinde tot ce a mai rămas ținând cont de baremul de 400 de acțiuni maximum de persoană salariată. Se dă liber la plafon și, în sfârșit, se vând toate acțiunile! Asta pe tabele, cu înscrisul. Dar cu depunerea banilor în contul special a mers mai greu! Oamenii nu se despărteau prea ușor de economiile lor. Și acum apare momentul hilar al mării privatizări: pe locul întâi, cu cele mai multe acțiuni (achitate!) se plasează ... femeia de serviciu de la Șantierul 42, tanti Victorița! Pe locul doi, însuși managerul! Ca fapt divers, tanti Victorița s-a dovedit a fi ... lipsită de studiile primare, la data angajării sale la ICMSG (cred că era prin 1988!). Soția mea a ajutat-o să deslușească buchea cărții, a ajutat-o să absolve cursul de alfabetizare, apoi a ajutat-o să învețe partea teoretică de la examenul de conducere auto și, culmea, a luat examenul din prima! Era, totuși, o persoană deosebită!

Trece un an după finalizarea subscrierii listei de privatizare, dar banii nu se adunau în cont. Muncitorii erau cei care dădeau dovadă de multă reținere când era vorba de scos banii din buzunar. Eu așteptam să apară ceva, ce să ducă la rateul final al acțiunii de privatizare care, dacă ar fi reușit, ar fi dus la prăbușirea societății noastre (așa gândeam eu, defetist!). Aici revin pe scenă cele două doamne cărora le dădusem sarcina să elaboreze un Regulament logic și legic, de constituire a unui Fond de Premiere pentru cei care depuseseră eforturi susținute pentru contracararea inflației galopante. Am stabilit ca, după merit, premiul cel mai mic – pentru un muncitor necalificat – să fie în echivalent de maxim 10 beri, iar premiul cel mai mare de 20 de beri! Vesel, nu? Credeți că am scăpat neurecheat de domnul Nicolae Dumitru?

-Domnule Nicolae, știți cât este premiul mediu? Între 5 – 8 beri!

-Dacă este o sumă așa de mică, de ce te-ai pretat, omule, la o asemenea scamatorie? continuă dânsul să nu mă slăbească.

-Nu am avut de ales, atmosfera este din ce în ce mai încinsă și am simțit nevoia să fac ceva, dar care să fie numai și numai pe riscul meu!

Știți care a fost reacția domnului Nicolae? După ce a înțeles ce motive am avut să dau acele premii, a zâmbit din colțul gurii și mi-a spus doar atât: „Makedonule!” Știa el ce știa! Spre exemplu, că de la hotărârea luată până la constituirea fondului de premiere a crescut prețul cutiei de bere de la 3 lei la 15 lei!

După urecheală, i-am invitat la mine pe domnul Olaru, pe domnul Gologan și pe liderul de sindicat. Le-am spus:

-N-are importanță săpuneala pe care am luat-o de la domnul director Nicolae, pentru ca toată treaba să nu se irosească, vă rog pe voi și toată trupa voastră să insistați pe lângă oameni ca măcar o parte din primă să o folosească la cumpărarea de acțiuni. Eu mi-am asumat acest risc pentru ca să ajut să finalizați treaba asta la care vă trudiți de un an.

S-au bucurat! Dar degeaba, pentru că acești oameni de jos erau mai înclinați spre băutură decât să achite acțiunile licitate. Am repetat premiarea încă de două ori. De data aceasta banii au fost ceva mai substanțiali. Însă tot nu s-a strâns toată suma de 3,08 miliarde de lei. Și eu am fost dezamăgit, la rândul meu deoarece suma totală a celor trei runde de premiere depășeau cu mult suma de 3,08 miliarde lei. S-a văzut că muncitorii noștri doreau altceva decât privatizarea IACMRSG. Treaba lor! Din atitudinea lor s-a desprins un punct de vedere de masă: că privatizarea IACMRSG n-ar fi avut nici un viitor.

Deci acțiunea nu s-a finalizat. Unii încercau să mă lămurească să încercăm să obținem un împrumut de la o bancă, pentru completarea sumei. N-am fost de acord. Nici o bancă nu ne-ar fi acordat acest împrumut. Instinctul îmi spunea să caut să tergiversez. Sau îngerul meu păzitor? Nu știu, dar lucrurile au luat o altă întorsătură. După câteva săptămâni de la eșecul nostru cu banii de premiere, FPS-ul a dat o directivă de a se întrerupe operațiunea de privatizare prin salariați până la o dată ce se va comunica ulterior. Dar această dată nu a mai venit. Iar banii adunați, în total 2,5 miliarde de lei, au rămas într-un cont la Banca de Investiții, în 1997. La închiderea aceluia an, din cauza inflației suma depusă ajunsese la 11 miliarde de lei, deoarece a crescut inclusiv dobânda la depozit. După un timp, m-am trezit că vine la mine în birou șeful serviciului nostru financiar, economistul Nicolau, care s-a angajat la noi de la Oficiul Județean de Turism. Îmi spune, destul de abrupt:

-Știți domnule manager că doar două persoane au dreptul să dirijeze fondul adunat pentru privatizare? Cele 11 miliarde de lei?!

-Și cine anume sunt acele două persoane? Întreb eu, deși știam foarte bine răspunsul.

-Dumneavoastră, managerul și subsemnatul!

-Nu înțeleg ce vrei să insinuezi?! zic eu, mirându-mă tare

-Nu am vrut să insinuez nimic, răspunde el dezumflat, doar am vrut să vă prezint o realitate a zilelor de azi!

-Cred că ai vrut să faci o glumă cu mine, îi zic.

-Bineînțeles, zice el dezumflat Și pleacă. Mai este loc de comentarii?

Am menționat mai înainte că faimoasa Economie de Piață ne expunea unor situații dintre cele mai neașteptate aproape zilnic. Constatam fiecare dintre noi, membrii stafului de conducere că pe această piață liberă, concurențială, apar tot mai multe personaje al căror comportament devine o amenințare crescândă pentru noi, IACMRSG-ul, mai precis pentru relația dintre noi și Combinat. Costume din materiale scumpe, cu jachete cambrate pe torsul cu tendințe evidente de îngroșare, bărbuțe ostentativ neîngrijite (că așa-i moda!), pantofi scumpi cu ciocul avântat spre înainte, ochelari de soare sau din cei heliotropi și, cel mai important accesoriu, gentuțe diplomat metalice, argintii, care aveau un conținut ușor de bănuț. Amenințarea care îi însoțea pe acești indivizi consta în neliniștea noastră crescândă că într-una din lunile următoare partenerul nostru tradițional ne va spune, cu sau fără scuzele de rigoare, că la următoarea reparație anuală vor participa, alături de noi, alte câteva SRL-uri a căror ofertă nu a putut fi respinsă.

-Oare, cât timp mai putem conta pe bune relații cu secțiile din Combinat, întrebau directorii noștri de grupuri? Ce vom face dacă ...

Nu exista decât un singur răspuns: căutați, fraților, lucrări și în afara Combinatului. În construcțiile de blocuri de locuit, în întreprinderile siderurgice care au mai rămas în picioare, în lucrări speciale de diguri și platforme portuare. Orice care poate fi acceptat din punct de vedere tehnic și care are finanțare. Și s-au pus pe drumuri oamenii noștri. Au câștigat licitații la puținele blocuri de locuințe sociale care se construiau, în 12 județe. Au câștigat lucrări la diguri și dane portuare la Constanța, reparații capitale la întreprinderile siderurgice din Buzău, Focșani, Brăila ... Din pachetul total de activități acestea au reprezentat o pondere de circa 10 procente. Mult, puțin, asta era situația. Piața aceasta liberă nu prea abunda cu cereri de muncă!

Și, într-o bună zi mi-a ieșit în cale un caz social care, pe mine om intrat de câțiva ani în anturajul episcopului nostru, m-a bulversat puternic. Cum este posibil? ... S-a întâmplat în 1992. Leșisem din birou aproape în fugă, cred că întârziam la o acțiune pe undeva, pe platformă sau în municipiu, nu mai știu exact. Dar acest amănunt nu contează, doar știu că eram grăbit. Pe holul de la parter, spre ușa de ieșire staționau 2 sau 3 salariați. Pe lângă ei, un tinerel pirpiriu, slăbuț și prost îmbrăcat. Când ajung în dreptul grupului, unul dintre salariați i se adresează tânărului în cauză:

-„Uite, tinere, dumnealui este Managerul societății noastre!” M-am oprit, așteptând ca cineva să mi se adreseze direct. Cel care vorbise îmi spune:

-„Băiatul acesta zice că încearcă de trei zile să intre la dumneavoastră, dar nu este primit!” Mă uit la tânărul respectiv care amuțise.

-„Hai, spune, nu-ți fie teamă, nu sunt mâncător de oameni! Ai vreun necaz ? Ești angajat la IACMRSG?” Răspunde cu o voce de om speriat:

-„Da, și voiam să ajung la dumneavoastră să vă rog să mă ajutați să primesc și eu un pat unde să pot dormi noaptea!” A spus totul dintr-o răsuflare. Acesta era oful lui, nevoia unui pat unde să doarmă noaptea.

-„Dar până acum unde ai dormit?” întreb eu.

-„Până în urmă cu trei zile când m-a ajutat un OM să mă angajez la IACMRSG am dormit la căminul școlii, dar nu m-au mai primit la căminul școlii dacă au auzit că am reușit să mă angajez!”

-„Dar nu mi-ai răspuns la întrebare: unde ai dormit în ultimele 3 zile?” continui eu.

-„În gara mare!” spune el, și se simțea că era rușinat, ca și cum ar fi făcut ceva rău, nedemn de un angajat al IACMRSG.

-„Și în aceste 3 zile nu ai vorbit cu nimeni de la șantierul unde ai fost angajat sau din această clădire?”

-„Ba da, cu cineva din capătul clădirii, dar mi-a spus că nu mai sunt locuri de cazare!”

-„Dar nu ai rude în Galați, nu ai la cine să stai?” am întrebat eu, naivul și grăbitul, crezând că locuise la internat, că era un copil de la țară.

-„Nu am rude. Nu am pe nimeni. Școala la care am crescut este școala pentru orfani, de pe Radu Negru!”

Nu pot să spun în cuvinte ce am simțit la auzul acelor cuvinte. Doar atât am îngăimat:

-„Rămâi aici, nu pleca nicăieri! Am o întâlnire urgentă.”

Am revenit după trei sferturi de oră. L-am chemat la mine pe șeful de cabinet și pe Hurmuzis, directorul administrativ. L-au găsit după o jumătate de oră, era plecat din sediu. Au intrat împreună în biroul meu. Șeful de cabinet dădu să se retragă, dar i-am făcut semn să stea pe loc.

-Rămâneți amândoi. Vă rog să-mi spuneți, întâi dumneata, domnule șef de cabinet de ce tinerelul acela pirpiriu de pe hol, mă caută de trei zile? Sigur am trecut de multe ori pe lângă el, dar cum nu m-a cunoscut nu a avut cum să vorbească cu mine.

-Păi, domnule Manager, dacă i-aș lăsa să intre la dumneavoastră pe toți care vin și cer asta, n-ați mai putea lucra o secundă pentru întreținere! Tonul lui era destul de arogant, prinsese un anumit curaj, nu prea potrivit, după Revoluție.

-Din păcate ai dreptate, răspund eu încercând să-mi păstrez calmul. Dar măcar puteai să-l întrebi de ce mă caută!

-Îmi pare rău că nu l-am întrebat, dar nici el nu mi-a spus! veni răspunsul prompt. Sigur, el dăta șeful de cabinet la un mare Manager, nu putea să fie vinovat pus în balanță cu tinerelul acela jerpelit. Eram pe cale să explodez, dar mă rețin și îl întreb pe Hurmuzis:

-Cum pot oamenii matale, că har Domnului, ai o companie pentru deservire, să nu găsească un loc pentru amărâțul acela de copil care mă așteaptă acum pe hol?! Chemați-l înăuntru! După ce a intrat, speriat că era cât pe ce să izbucnească în plâns, îl întreb:

-Ai vorbit cu acești doi domni?

-Cu dânsul nu (arată spre Hurmuzis), doar cu domnul acesta (arată spre șeful de cabinet)

-Și de ce nu i-ai spus dumnealui despre ce vrei să vorbești cu mine?

-Nu știu, zice fâstâcindu-se, dar m-au sfătuit colegii de la cămin să nu spun la oameni ce vreau să vorbesc cu domnul Manager, că atunci nu mă vor lăsa să intru!

-Bine! Domnule Hurmuzis, vreau ca acest angajat să vină mâine aici, la mine, după ce își termină ziua de muncă și să-mi spună cu gura lui că în noaptea aceasta a dormit în căminul unde l-ai plasat dumneata.

-Nici o problemă, domnule Manager, răspunde Hurmuzis.

Nu știu ce s-o fi întâmplat în inima șefului meu de cabinet, dar mai târziu, la câteva luni, l-am văzut stând de vorbă cu acel băiat adeseori când reveneam la birou spre sfârșitul programului.

-Cu el știu ce s-a întâmplat! Dar cu mine? Îi cer șefului de cabinet să caute să-l prindă pe directorul acelei școli de orfani de pe Radu Negru și să mi-l dea la telefon. Obține legătura destul de repede. Nu-l cunoșteam pe profesorul respectiv, deci nu m-am mirat că avea un ton de om surprins.

-Domnule director, spuneți-mi dacă am putea sta de vorbă 10 minute azi, după ora 15,30 când se termină programul la noi, la IACMRSG?

-Desigur, chiar mai mult de 10 minute, domnule director general.

Ne întâlnim în aceeași zi, el se scuză că nu ar fi trebuit să accepte să fie vizitat, putea să vină el la mine, în Combinat.

-Să trecem peste formalități, domnule director. Vreau să vă rog să-mi permiteți să vă pun eu câteva întrebări, sper să nu fie deranjante, pentru ca să ajung să vă spun de ce am ținut să vin eu aici și nu invers.

-Poftiți, vă stau la dispoziție, spune omul puțin intrigat.

-Întâmplător, zic eu, am aflat că vă confrunțați la școală cu situații complexe, deci din ce am aflat nu mi-aș dori să fiu în pielea dumneavoastră! Dar să știți că nu sunt nici atât de rău să vă doresc să fiți dumneavoastră în pielea mea, chiar dacă sunt director general al IACMRSG!

-Am înțeles că aveți în școală copii orfani care, odată ce și-au terminat școlarizarea, care coincide și cu vârsta de 18 sau 19 ani, nu-i mai puteți susține cu cazarea.

-Din păcate, așa este după actualele reglementări în vigoare, confirmă dânsul.

-Reglementările despre care vorbiți prevăd ca tinerii după absolvirea școlii trebuie să intre în câmpul muncii și din resurse proprii să-și rezolve problema locuitului, sau cu ajutorul unității economice la care se angajează.

-Dar nu se întâmplă așa! Acum, zice directorul școlii. Se întâmpla așa înainte de 1989. Atunci, prin grija organelor sociale de la municipiu li se asigura un loc de muncă și ca urmare, implicit, li se rezolva și problema cazării.

-Și acum, ce avem? întreb eu.

-Acum încă nu avem la municipiu un departament care să se ocupe de găsirea de locuri de muncă pentru absolvenții noștri. Doar câte unul, mai norocos, își găsește un loc de muncă. Însă marea majoritate a societăților comerciale nu vor să se complice cu copii orfani.

-Dumnezeule! îmi scapă mie, cu cutremur. Dar la noi, la IACMRSG nu ați venit!

-Cred că am încercat mai mult la Combinat, dar acolo, din start domniile de la serviciul personal mi-au atras atenția că în Combinat toate locurile de muncă sunt periculoase și cu riscuri. Iar ei nu-și permit să aibă, în viitor, mai multe necazuri decât au acum.

-Bine, am aflat ceea ce am dorit. Acum să trecem la lucruri mai pragmatice. Și la noi, la IACMRSG aproape toate locurile de muncă sunt la fel de periculoase ca în Combinat. Cu tot pericolul, atât la Combinat cât și la noi lucrează zeci de mii de oameni. Știu că printre absolvenții dumneavoastră sunt unii copii care au probleme de sănătate. Nu este vina lor, poate nici a dumneavoastră. Dar sunt și copii care au reușit să rămână apți de muncă. Vă propun să-i trecem printr-un filtru medical responsabil pe cei care sunt apți de muncă, absolvenți cu vârsta peste 18 ani, iar pentru cei care îndeplinesc cel puțin condițiile minimale de sănătate, îmi iau eu răspunderea să le găsesc un loc de muncă la IACMRSG. Ce ziceți?

-Dar sunt mulți, 20 de băieți și 10 fete, spune dânsul. Nu văd cum ați putea primi atâtea, când alții nu vor să primească nici măcar unul!

-Domnule director! Oamenii dumneavoastră și ai mei să se ocupe de controlul medical. De restul mă voi ocupa eu!

S-a uitat la mine cu niște ochi mari, privirea aceea nu o pot uita nici acum.

A doua zi am invitat la mine în birou pe Hurmuzis, directorul administrativ, pe șeful serviciului personal și pe șeful de cabinet. Le spun:

-În următoarele zile vom angaja, cred că în jur de 25 de tineri, băieți și fete. Vă ocupați să nu facă cozi pe aici și să aibă locuri de cazare la căminele de nefamiliști.

-Și la ce locuri de muncă îi repartizăm? întrebă șeful serviciului personal

-După ce le terminați formele de angajare veniți la mine și vom stabili.

-Nu cred că le putem asigura atâtea locuri de cazare, zice Hurmuzis.

-Atunci va trebui ca IACMRSG-ul să-și găsească rapid alt director administrativ. Mă adresez șefului serviciului personal:

-Aveți ceva dosare la rezerva de cadre? Mi-a părut rău de tonul dur cu care am rostit aceste cuvinte. Sarcina era grea, căminul de nefamiliști era una din problemele dificile ale lui Hurmuzis. Nu putea să găsească, așa peste noapte, 30 de paturi disponibile. Mai ales că nu era vorba de niște oameni obișnuiți, ci de copii traumatizați. Am continuat cu alt ton:

-Sunt convins că vei găsi o rezolvare, domnule director administrativ!

Cei trei invitați au părăsit biroul meu. Aveau de rezolvat o problemă dificilă care putea să se lase cu supărare, văzând cât de puternic eram afectat de necazul acestor tineri. Rămas singur am stat liniștit ceva timp până când furtuna din inima și din mintea mea s-a mai domolit. Ca de obicei, cu calm mi-am pus clasică întrebare: „la spune, dragă Ștefi, ce avem aici?” De fapt, chiar, de ce m-am aruncat cu capul înainte fără să fi stat să cumpănesc un pic, doar împins de presiunea, ca de arc comprimat, a unui sentiment stârnit instantaneu?! Ca întotdeauna în astfel de situații, acum fiind calm, trebuia să pun în balanța rațiunii sentimentele, pe de o parte, și efectele acțiunilor mele impulsive, pe de altă parte. Ce vor zice oamenii? Mai întâi cei trei cărora le dădusem așa niste sarcini grele. Apoi alții, care vor fi prinși în angrenajul problemei și alții, care vor fi doar spectatori. Prima lor reacție va fi una nu foarte pozitivă. Ce l-a apucat pe directorul nostru? Pe cine vrea să impresioneze? Chiar avem noi posibilitatea, ca societate comercială, să fim atât de milostivi? N-avem noi destule necazuri?

Știam că nu-mi va fi ușor, dar faptul era deja consumat. Cum îți vei așterne, așa vei dormi, dragă Ștefi. Acesta este răspunsul firesc la întrebarea ta anterioară. Cum să numim povestea aceasta în care te-ai băgat, milostenie sau empatie? Și de unde, mă rog, îți sare ție empatia asta, ca un arc deblocat?

Să mă ierte cine poate, dar ca să fiu înțeleș – nu cer iertare pentru mine – ar trebui să înșirui multe lucruri trăite de-a lungul vieții mele: din anii copilăriei, din cei de școală și de liceu, de facultate, anii începutului vieții de șantier și apoi cei de aici, din Galați. Până la 24 – 25 de ani mi-a fost dat să cunosc necazurile vieții unor oameni care, parcă erau predestinați spre suferință. Toate cazurile pe care le-am cunoscut erau cam pe același calapod: oameni modești, umili sau fricoși, având cel puțin o deficiență fizică evidentă pe care cei din jur nu o tolerau. Din contră, suferința cu care se născuseră sau o dobândiseră nu era din vina lor, de cele mai multe ori. Iar intoleranța celor din jur, respingerea i-a obligat să se izoleze, să se retragă în singurătate. Și lipsa de empatie a

semenilor lor putea să ducă la deznodământ nefericit, mai devreme sau mai târziu. Or, acest final nu era tolerabil în cazul meu, nici dintr-un sentiment pur uman și nici din obligația, din răspunderea ce-mi revenea să asigur protecția și securitatea muncii. Ceva cu care mă născusem și care s-a amplificat cu trecerea anilor mă determina să caut să stau de vorbă cu acești oameni, să le dau atâta încredere încât să fie de acord să dialogăm, să-și deschidă sufletul, să ajungem la cauzele nefericirii lor.

Am spus destul ca să mă justific, iar cine are dotarea corespunzătoare va înțelege că nu puteam proceda altfel. Firea mea, bagajul de conjuncturi similare adunate de-a lungul vieții de șantier și nenorocita aceasta de Economie de Piață care genera tot timpul probleme, toate la un loc stau la temelia acestei povești. De viață. De umanism.

Când gândurile mi s-au limpezit mi-au venit în memorie niște evenimente similare prin care mai trecusem în viață. Nu erau, nu puteau să fie toate doar pure coincidențe. Adică să am eu parte, în mod special, norocul acestor conjuncturi. Anul 1987, când ne-am pomenit cu 3700 de oameni transferați – cu camionul – de la Combinat la noi. Și ce oameni! Cei mai mulți erau alungați de către colectivitățile în care trăiseră. Cum ne-am descurcat atunci? Frumos, omenește, apelând la colegi de-ai noștri în care s-au trezit instinctele valoroase, de tați, de frați, de copii. Al doilea caz, tot de masă, s-a derulat în 1990 la revoluție, când alt detașament de câteva mii de oameni necăjiți ne-au fost repartizați, fără drept de a-i respinge. Ne-a ajutat Dumnezeu și am rezolvat și acest caz. Nu vom putea trece, cu bucuria faptului împlinit și cu mulțumirea că am schimbat, cum am putut, destinul unor copii a căror soartă le-a fost pusă în față, nu și-au făcut-o ei, cu mâna lor.

Am lăsat să treacă o zi, în care s-au făcut examinările medicale, apoi i-am convocat la mine pe cei 7 directori de grupuri, pe directorul administrativ, pe șeful serviciului personal. S-a invitat singur și liderul de sindicat. Trebuia să le vorbesc, să le explic ce am făcut și să-i sensibilizez, așa cum am reușit și altă dată. Am început prin a le aduce aminte de cazul celor 3700 de dosare pe care Combinatul le-a descărcat la noi, dintr-un camion. Cum i-am adunat atunci pe cei 600 de șefi de chipă din toate subunitățile și am reușit să dezamorsăm un caz extrem de tensionat, apelând la umanism, la sensibilitatea de creștin milostiv, până la urmă. Acum ne aflăm în fața unui caz asemănător. Dar mult mai grav, mai apăsător. Soarta, că altfel nu pot să zic, mi-a adus în cale pe unul din acești copii necăjiți. Apoi au venit și ceilalți. Sunt 20 de băieți, de 18 – 19 ani și 10 fete. Orfani. Statul i-a crescut într-un orfelinat-școală, din Galați. Dar când au terminat școala și au trecut de pragul maturității, statul acesta, al democrației și libertății și-a luat mâna de deasupra lor. I-a trimis în stradă, să se descurce singuri, cum pot. Acest stat care ar trebui să fie și al fraternității, așa cum este scris cu sângele revoluțiilor din Franța și din războiul de independență al coloniilor americane. Acești tineri deja sunt pe stradă, nu mai au un loc unde să doarmă. Sunt mulți orfanii zilelor noastre, sunt mulți cei care încă nu au împlinit 18 ani și deci, au tot dreptul la un pat și o pernă. Am expus cazul lor în fața dumneavoastră. Sunt la o răscruce, au în față două drumuri. Unul se numește „strada”, boscheții, celălalt căminul de nefamiliști și un loc de muncă la noi, la Constructori. Dacă au șansa să fie primiți de o echipă de oameni de ispravă, pot intra în viață

însușindu-și o meserie și astfel, poate că vor avea posibilitatea să-și întemeieze o familie, alt fel de familie decât cea pe care au pierdut-o la naștere. Dumneavoastră hotărâți, vă ascult!

-Nu este nimic de comentat! Vedem zilnic atâtea cazuri, pe stradă sau la televizor, zise primul Cornel Bradu, directorul Uzinei de Reparații Siderurgice. Eu preiau 5 băieți și 2 fete!

-Eu preiau 3 băieți și o fată, la Grupul Electrotehnic, zise Iuliu Chebac.

Ceilalți directori, sensibilizați de exemplul colegilor care au sărit primii, au luat și ei câte doi băieți. Nu au optat pentru fete!

-Văd că lăsați fetele în seama mea, am zis eu la urmă. Mă bucur! De ele mă voi ocupa eu, sunt specializat în fete. Toată viața mea am avut parte, în familie, numai de fete! Au zâmbit, atmosfera s-a dezghețat.

-Am luat măsuri, domnule Manager, vom avea loc pentru toți în cele cinci cămine ale noastre, zice Hurmuzis.

-Bravo, felicitări și mulțumiri, domnule Hurmuzis. Apoi m-am adresat șefului serviciului personal:

-Cele 7 fete pentru care nu s-au exprimat solicitări le repartizați astfel: 2 la cantină și celelalte 5 la serviciul depozite.

Nu m-am limitat doar la acest deznodământ. Atât cât mi-a permis timpul, am trecut pe la fiecare șef de echipă la care au fost repartizați tinerii și i-am rugat, personal, să îi ajute să devină oameni adevărați, care să se descurce în viață. Trebuie să le dați ceea ce le-a fost furat de viață. Adică să le fiți și părinți, dar și frați! Am rămas surprins și copleșit de emoție, deoarece aproape toți acești veterani ai șantierelor mi-au spus că au simțit un fel de bucurie că au fost aleși să ajute pe cineva!

Episodul de mai sus a fost viu comentat în toate formațiile de lucru din întreprindere. Apoi liniștea s-a așternut din nou. Pentru scurt timp, însă. Zilele se scurgeau într-o continuă goană, urmându-se una pe alta, cu bune și rele, cu ... Doar „Tabelul lui Mendeleev” (caroiajul cu cele 60 de pătrate reprezentând lunile anilor, cinci la număr, de-a lungul cărora trebuia să achităm datoria la bugetele statului, reeșalonată) se completa anevoie, stârnindu-mi frisoanele grijilor născute din evoluția Economiei de Piață, imprevizibilă, rece și de cele mai multe ori necruțătoare. Iată, a trecut data de 30 noiembrie 1996 și eu completez cea mai recentă căsuță din acest faimos Tabel: după doi ani, am reușit să achităm toate ratele scadente, suma totală este 120,25 miliarde lei! Mai sunt încă trei ani și povara datoriei continuă să fie tot mare: au mai rămas de plătit 204,75 miliarde lei! Nu mă încălzește mărimea penalităților pe care am reușit să le evităm. Văd și simt doar greul ce continuă să apese, deși ne străduim să creștem, lună după lună, nivelul de cash pe care îl încasăm. Simțeam că m-am împotmolit, ceva mă ține în loc. Neapărat trebuie să schimb ceva în tactica de management, trebuie să sensibilizez acele grupuri de șantiere unde încasările rămân mici, mult sub posibilitățile lor reale. Nu-mi pica fisa, oricât mă frământam, zi și noapte! Identificasem, într-un fel, defectiunea: acolo unde nemulțumirea mea era mare, acolo de acest capitol comercial, al vânzărilor pe numerar se ocupau niște funcționari oarecare, din categoria acelor blazați, care rup ușa biroului

la primul zvon al clopoțelului de sfârșit de program. Nu găseam metoda prin care aș fi putut să-i stimulez, pe toți la nivelul acelui Grup de șantiere care făcea bani buni din aceste vânzări. Trebuia umblat la calitatea acestor funcționari, trebuia să găsesc un mijloc de stimulare a interesului lor, pentru ca să se implice mai mult și cu folos.

Până la urmă, am găsit! M-am împiedicat, în curtea unuia din grupuri, de niște fieroaice care se desprinseseră din legături, împrăștiindu-se. Câteva corniere, profile pătrate și dreptunghiulare, țevi. Atinse de rugină. Făceau parte din acele materiale pe care le inventariaseram cu câțiva ani în urmă. Am stat pe loc și m-am întrebat oare de ce nu-mi dusesem ideea aceea până la capăt? Că atunci când am făcut atâta gălăgie ca să intrăm în legalitate cu aceste produse economisite de-a lungul anilor, la acel moment voisem să le valorific, să nu se piardă prin degradare naturală. Dar nici eu nu le-am dat „procedura” și nici ei nu mi-au cerut îndrumări.

Avusesem un schimb de cuvinte cu Iuliu Chebac în urmă cu câteva zile. El îmi relata despre necazul unui client bun, serios, îngrijorat de o constatare negativă, ce se amplifică pe zi ce trece: „Domnule, zicea acela, cu cât întârzi mai mult să încasez banii numerar pentru produsele vândute, cu atât capacitatea mea de plată scade. Iată, azi am vândut 10 tone de tablă, în echivalent cu 100 de lei, să zicem ca un exemplu. Cumpărătorul mi-a cerut termen de plată 90 de zile. M-am uitat la situații similare, din urmă. Peste 90 de zile, când îmi vor intra în cont cei 100 de lei, cu acești bani nu voi putea cumpăra altele 10 tone de tablă, de la dumneavoastră. Doar 8 sau chiar 7. Pentru că inflația lucrează, leul nostru se deteriorează. Simt cum puterea mea financiară scade, cred că în momentul când nu voi mai obține câștig dintr-o rotație a capitalului, în acel moment voi fi nevoit să trag pe dreapta!”

Nu mi-am dat seama, atunci, că această tărășenie este cheia salvării noastre. Povestea lui Iuliu nu-mi dădea pace, gustul amar trezit de acest fapt concret era mult prea amar, ca să dispară prea curând. Și în ziua următoare, când m-am împiedicat de acele fiare vechi, mi-am dat seama cum trebuie să procedăm ca să ne fie bine la toți. L-am chemat la fața locului pe contabilul șef al acelui Grup.

-Spune-mi, domnule, la ce preț sunt înregistrate la dumneavoastră, în gestiune, aceste fiare care stau de atâta timp degeaba, nefolosite!

-Păi, nu știți? La prețul de acum 3 sau 4 ani, când le-am inventariat. Că mereu am cerut domnului director economic să ne lase să le actualizăm, totdeauna când primeam ordin de corecție cu indicii de inflație, la produse cumpărate recent. Dar nu ne-a lăsat! Cică ar fi dispoziție de la dumneavoastră, să le lăsăm așa! Acum, aceste corniere sunt de 5 ori sau de 10 ori mai ieftine decât cele proaspete!

M-am adresat atunci directorului de Grup, contabilului său și directorului cu aprovizionarea de la Grup.

-Aveți clienți care vă plătesc cu cash tabla de oțel pe care le-o vindeți?

-Sigur, că numai așa avem voie să vindem! zice directorul.

-Și nu vi se plânge că îi scade capacitatea de plată, de la o lună la alta, din cauza inflației?

-Ba da, toți se plâng de faptul că nu înregistrează profit acoperitor față de cheltuielile curente.

-Uite ce vă propun eu.

Dar nu mi-am dezvoltat teoria în fața lor, la acel moment. Mi-am convocat colaboratorii după două zile și le-am dat sarcină. Acum aveam schema clară, pusă pe hârtie. Dar nu puteam să le dau în scris ce anume să facă. Trebuia să le explic, să priceapă din discuții directe. Acești clienți fideli, aducători de cash, trebuiau stimulați. „Oameni buni, acești srl-iști pierd, cu inflația, lună de lună din profitul lor curent. Pierderea lor vine asupra noastră și știți bine, cu toții, cum anume. Simplu, prin scăderea volumului de cumpărări. Avem la îndemână o cale prin care, ajutându-i pe ei să-și păstreze nivelul de profit, să ne ajutăm și pe noi, ca un efect final. Iar câștigul nostru va fi dublu!” În fond, acele produse vechi erau un balast pentru fiecare deținător al lor. Majoritatea erau produse cu mișcare lentă. *„Oferiți-le clienților, la prețul acesta mic cu care sunt înregistrate la voi, ca un „bonus” pentru compensarea efectului inflației. Sigur că aceia vor găsi posibilitatea să le valorifice. Câștigul să fie al lor! Veți vedea că vor veni să cumpere mai multă tablă bună, din ceea ce ne dă în mod curent Combinatul. Al doilea câștig va fi acela că scăpați de niște imobilizări care vă încurcă! Recomand ca oferta acestui bonus să o facă șeful de șantier. El trebuie să stabilească prețul de vânzare al produsului acesta, din stoc fără mișcare. Vânzarea să se facă cu contract clasic, din cele obișnuite prin care facem orice act comercial de acest gen, dar documentul trebuie să poarte avizul unui șef ierarhic. Al meu, Managerul societății, dacă altcineva se ferește, din diverse motive, să-și pună semnătura. Dar repet, clientul nostru trebuie să primească oferta noastră ca pe un bonus, a cărui mărime și preț îl poate ajuta să-și păstreze profitul și să evite pierderea treptată a controlului propriei firme.”*

A durat cam două săptămâni până când am reușit să port acest dialog cu fiecare director de Grup. Am insistat să explic sensul adânc, scopul final, acela de a-i convinge pe clienții noștri că suntem alături de ei și vrem să ne ajutăm reciproc ca să ieșim cu avantaj, de ambele părți, din aceste lecții de abilitate comercială pe care ni le pune în față Economia de Piață. Au fost vreo doi directori care s-au arătat sceptici, dar am avut și extrema opusă. Iuliu Chebac de la Grupul Electrotehnic, a fost cel care a sărit, cu entuziasm, să-mi arate cum s-a pregătit pentru acest procedeu comercial: adunase aparatură electrotehnică în două magazii, sortarea fiind făcută după criterii de complexitate. Mai avea și produse de superofertă: cabluri electrice, de diverse dimensiuni, de forță dar și pentru circuite de comandă. Erau frumos înfășurate pe tamburi, unele mai mari, altele mai mici după cum ne-au rămas din diverse lucrări. Dar aceste cabluri aveau căutare!

Am relatat unul din episoadele fierbinți ale perioadei. Doar unul, poate nu cel mai semnificativ! Deoarece în acei ani s-au abătut asupra noastră, a IACMRSG-ului, ploaie de evenimente, solicitări, propuneri de proiecte, idei expuse spre analiză, vise de îmbogățire și multe, multe fantezii ... Precum ploaia de stele în noaptea de 12 august, vestitele Perseide, staruri cu idei generoase vin spre noi oferind, dezinteresat, soluții de îmbogățire cu efort minim și timp scurt. Vin, cer audiență, așteaptă cumiți să le vină rândul, caută sprijin în dreapta și stânga, apoi când vin în

fața Managerului se aprind strălucind scurt, precum acea frântură de corp ceresc, luminând noaptea doar câteva secunde și nelăsând în urmă, nimic ...

Nu vreau să las în urmă, precum aceste Perseide românești, doar un flash și apoi nimic, decât gustul neplăcut al laudei de sine. Departate de mine gândul! Și ca să înțelegeți epoca și faptele, voi da doar câteva exemple. De ce ni se întâmplă nouă, unei societăți comerciale de stat, să fim ținta unor încercări de atragere spre zonele riscante ale afacerilor? Sau, doar nouă ni se întâmplă aceasta? Convingerea mea se bazează pe realitățile perioadei: inflație, blocaj financiar, falimente, șomaj, exod de populație lăsând în urmă paragină, pustiu. Puține șanse de a obține ascultare, înțelegere, promisiuni, speranțe. Vestea că iată, această firmă de construcții trăiește, merge înainte înfruntând cu succes piedici și greutăți nenumărate, că nu trimite oameni în șomaj ci, din contră, le dă salarii frumoase, totdeauna la timp, această realitate se întinde și atrage priviri, aprinde speranțe.

Mirajul șantierelor în afara țării, cu salarii incomparabil mai mari decât se pot obține pe piața internă nu dispare, deși refuzurile noastre, argumentate, le sunt aduse la cunoștință celor care vin să își încerce norocul. Unii reușesc să atragă de partea lor cadre din ierarhia internă. De regulă sunt oamenii tineri care s-au lăsat atrași de partea luminoasă a marketingului specific economiei de piață. Dar nu au vechimea în muncă și nici experiența necesară pentru a departaja avantajele reale de falsele amăgiri, construcțiile de pe nisipuri mișcătoare. Iată, unul din cei care, cu tenacitate folosind un bogat arsenal de argumente a reușit să ne determine să-i dăm un credit nesperat pentru o afacere posibilă, în Germania, a fost domnul Dima. A venit cu un proiect de contract pentru afaceri în Germania, în zona imobiliară, cu perspective reale de bun câștig. L-a atras de partea lui pe directorul nostru Stoenescu, de la Construcții Civile. I-am primit în audiență și i-am ascultat, cu răbdare, până la capăt. Domnul Dima revenea, de câte ori putea, reamintindu-ne că are un bun renume câștigat în fața unor oameni de afaceri germani, care sunt dispuși să deschidă ușa pentru români. Eu, naivul, credeam că pentru domnul Stoenescu fusese destul de clar cazul similar pe care l-am tratat cu refuz, cu un an în urmă. Dar poți să pui stavilă viselor? Poți ști ce este în mintea unor oameni? Dacă am văzut că discuțiile decurg astfel încât voi fi obligat să spun, clar, un DA sau un NU tranșant, m-am hotărât să acord o șansă insistențelor, expunându-le niște condiții obligatorii de îndeplinit de către partea germană, fără de care nu poate fi vorba de un contract cert.

-Care sunt aceste condiții? întrebă domnul Dima. Dacă eu pot să răspund, adică dacă intră în competența mea, vă voi răspunde pe loc. Dacă sunt peste puterile mele, vă rog să-mi acordați timpul necesar să-l informez pe partenerul german și să obțin punctul lui de vedere.

Corect, în principiu, mă gândeam eu. Dar hai să-l vedem cum face față unei probleme reale, de dimensiune concretă:

-Iată, domnilor, sunt primul care subscriu pozitiv la demersul domniilor voastre. Dar am două condiții care trebuie să fie clarificate și astfel să fie înscrise într-un contract pe care să-l parafăm împreună. În primul rând, punem condiția ca partenerul german să preia în responsabilitatea și pe cheltuiala sa asigurările medicale pentru întregul personal român, pe durata întregului contract.

Cu un an în urmă, când tinerii noștri ingineri constructori luaseră cu asalt conducerea societății și încercau să ne determine să intrăm cu curaj pe piața construcțiilor din Germania, reușisem să obțin, cu ajutorul prietenului Olteanu, informații valoroase despre modelele de contracte de lucrări pe care ARCOM, firma noastră de stat de pe vremea lui Ceaușescu, le avea încheiate pentru diverse lucrări peste granițele țării. Acele contracte aveau la bază acorduri încheiate la cele mai înalte nivele, semnate de șefii de state implicate și în care era clar stipulat modul cum se rezolva răspunderea pentru sănătatea cetățenilor noștri. Era o clauză clară, de netrecut cu superficialitate peste ea.

-Și care ar fi a doua condiție, întrebă domnul Dima, calm.

-A doua condiție este ca partea germană să preia în responsabilitatea sa asigurarea unor condiții minime, decente, de spații de locuit pentru personalul român. Oamenii noștri vor avea destulă treabă de făcut pe șantiere, nu trebuie să umble după cazare cu condiții de igienă și confort minimal.

Le-am propus celor doi interlocutori ca, în numele meu, să-l invite pe patronul german sau pe un împuternicit al acestuia să vină aici, în România, să discutăm toate aceste detalii importante din contract, înainte de a le pune pe hârtie în deplin acord între juriștii noștri. Au făcut ochii mari amândoi și au promis că vor transmite punctul nostru de vedere, apoi vor reveni pentru finalizarea discuțiilor. Așa au făcut, adică au revenit după două zile, solicitând o nouă rundă de convorbiri cu domnul Manager. I-am primit imediat și l-am chemat să participe la discuții și pe domnul director tehnic Victor Olaru.

Domnul Dima a venit, de la început, cu precizarea că partenerul său german – cu care are deja o relație contractuală! – își desfășoară activitatea în domeniul imobiliar, având de executat recondiționări la un număr important de clădiri în zona orașului Augsburg din landul Bavaria, respectiv Ulm, din landul Baden-Württemberg.

-Se pare că veți avea o discuție de specialitate, zic eu adresându-mă domnului Olaru, fiind vorba de construcții, iar voi doi – adică domnii Olaru și Stoenescu – sunteți ca la voi acasă pe acest subiect. Vă propun să începeți să discutați în biroul tău, Victore, să căutați căi de aliniere a cerințelor ambelor părți, în reciprocitate. Dar să nu vă scape sub nici o formă cele două cerințe ale părții române, pe care le-am expus în urmă cu două zile. Veniți la mine cu rezultatul final.

Știam din comandamentele cu Dina Carol cât de lungi și complicate sunt tratativele cu străinii, în fazele de precontractare. Așa că nu mă așteptam ca discuțiile dintre cei trei să se finalizeze prea repede. Pe de altă parte, mă simțeam epuizat după atâția ani de stat de veghe la pupitrul de comandă îngrijindu-mă de bunul mers al programului de achitare a datoriei reeșalonate. La propunerea, insistentă, a familiei m-am decis să fac o pauză de muncă de trei săptămâni. Voiam să-i las pe adjuncții mei să discute cu toată seriozitatea proiectul de colaborare cu firma germană a lui Dima, să nu se lase păcăliți. De aceea le-am impus ca, în final, decizia să-mi fie rezervată în exclusivitate. Aveam, deci, certitudinea că în cele 20 de zile de concediu nu se va întâmpla nimic rău cu acest contract. Am dat undă verde fetelor mele, să-mi organizeze concediul cum vor ele. M-au

expediat în Canada, la Ada, cea mai mare dintre ele, care emigrase cu familia ei în 1993. Ele au observat, neliniștindu-se, că ajunsesem la un stadiu avansat de epuizare fizică. Trebuia să fac, neapărat, o pauză de recuperare. Așa că mi-am luat un mic concediu, acesta, de trei săptămâni și am plecat cu bilet de avion dus întors la Montreal. Știindu-mă ca o fire fără starea locului, Ada mi-a făcut un program dinamic, imediat ce s-a stins efectul diferenței de fus orar. O zi la cascada Niagara și în orașul Quebec, apoi două zile la Pitsburg și prin Pensilvania, apoi trei zile la Washington, New York și Philadelphia. Ne-am întors la Montreal pentru ultimele 3 zile din concediu. Mi-am adus aminte, în acele zile, că colegul Gelu Carp de la Grupul Electro îmi dăduse numărul de telefon al inginerului Titi Grigoriu, vechiul nostru colaborator de la LBC, care plecase în 1990 în Canada, cu cei doi băieți ai lui să-și întregească familia, la Montreal. Acolo se afla soția lui, rămasă fără un regim special – adică fără statut de azilant politic – după ce începuse un tratament oncologic pe care nu-l putea finaliza din cauza expirării vizei pe pașaport. L-am sunat, la o oră nepotrivită, în seara zilei când am revenit la casa fiicei mele. Nu cred că am șovăit că aș putea primi o replică dură, doar sunam după ora 23,00! Dar mi-a răspuns doamna Grigoriu. Îi spune soțului că este căutat la telefon de cineva din România, inginerul Prică. Am simțit, parcă cu toată ființa mea, că domnul Grigoriu a înșfăcat cu mare grabă telefonul din mâna soției și, cu o voce tremurândă, m-a întrebat:

„-Unde sunteți?” Am răspuns:

„În Montreal, la 200 de metri de marea sală a sporturilor în care Nadia Comăneci a uimit lumea cu performanța ei!” Zice:

„-Vreau să ne întâlnim!”

„-Poimaine mă întorc în România!” zic eu.

„-Atunci, domnule Prică, dacă nu vă supărați și nu se supără nici copiii dumneavoastră, vin să vă iau, deoarece avem atâtea să ne povestim!”

După o oră eram instalați la el acasă. Silvia, soția lui, a scos din frigider tot ce avea mai bun și ne-a pus la dispoziție, apoi s-a retras la somn. Pe noi ne-a prins dimineața, fără să fi epuizat tot ce am fi avut de vorbit. M-a bombardat cu întrebări, dar din întregul lui comportament am dedus că ceva parcă nu era chiar în regulă. Nu, nu era nemulțumire, mai degrabă nostalgie. Mă întrebam de ce să fie nostalgic? Doar este acceptat în Canada, locuiește aici cu toată familia, toți au servicii bune, câștigă bine, ce-i lipsește? A început, la un moment dat, să reia în discuție un subiect, pe un ton din ce în ce mai zeflemisitor. Era faptul că în toate colectivitățile în care muncise aici, în Canada, îi fusese recunoscut nu doar competența profesională, ci și bagajul de cunoștințe tehnice cu care venise din România, ridicându-se – evident! – deasupra colegilor lui canadieni, dar nu i s-a acordat, nicăieri, un salariu corespunzător, adică deasupra retribuției autohtonilor. Argumentul lui era cel legat de definiții: suntem într-o țară cu o economie de piață avansată, omul este apreciat după oferta lui profesională, discriminări rasiale, etnice și religioase nu există! Și atunci, de ce această nedreptate?! Simțeam că nemulțumirea lui vine de undeva, din zona orgoliilor. Eram uimit să descopăr o asemenea trăsătură la un om pe care l-am cunoscut foarte bine, colaborând între 1970 și 1979 la LBC. Reproșa sistemului în care se afla acum, până și faptul că băieții lui, ingineri

amândoi, cu facultățile tehnice absolvite acolo, în Canada, aveau salarii mai mari ca al lui! Reproșă sistemului faptul că nu i se recunoaște meritul de a aduce statului canadian mai multă plusvaloare decât cei din jurul lui!

„-Asta este ceva de nesuportat!”

Și deoarece vorbea el mai mult, aproape pe nerăsuflăte, am avut timp să reflectez în gând, la întrebarea ce îmi venea: „Oare ce mecanism intern, sufletesc, a putut declanșa la Costică o atât de profundă transformare?!” Poate că venind dintr-o țară unde și-a dus traiul, toată viața, dominat de o sumedenie de opreliști pe care acolo nu le-a conștientizat în totalitate, aici s-au produs o serie de răbufniri, multe involuntare, iar el n-a avut capacitatea de detașare, implicându-se emoțional fără să-și impună vechile opreliști. S-a trezit cu provocări de alt soi decât ceea ce îi pusese viața în față, în lumea cealaltă. S-a simțit superior și n-a putut să-și ascundă acest sentiment în fața unor oameni care, de generații, s-au născut și au crescut cu instinctul primar de a nu accepta indivizi din lumea cealaltă. Și mai ales să nu te accepte ca pe unul superior lor. Dar Titi era extrem de cătrănit. Nu avea rost să încerc să-l contrazic sau să-i opresc debitul verbal ce curgea ca un torent. Spre dimineață a obosit și a dat semne de încetinire. Atunci am preluat eu conducerea discuției și am încercat să-i argumentez un alt punct de vedere asupra realităților din jur. Din cele ce-mi spusese Ada și soțul ei, Quebecul era o zonă extrem de conservatoare. Dar acest conservatorism era impregnat cu multe tipuri de respingeri. Francezii care s-au perpetuat aici erau urmașii acelor care fuseseră împinși de englezii coloniști, superiori în acest teritoriu care aparținea Coroanei britanice. Apoi, după războiul de independență, americanii liberi i-au tratat destul de brutal, considerându-i foști aliați ai britanicilor. Astfel, acei francezi, de atunci, s-au trezit prinși în corzi, iar secolele scurse nu au schimbat cu mai nimica starea lor și relațiile lor cu etniile din condominiu.

„-Costică, nu crezi că numai tu nu ai reușit să te adaptezi, din toată familia? Din cele ce-mi spui, ceilalți membri s-au adaptat foarte bine în această regiune care este, poate, cea mai extremistă, naționalistă parte din Canada. Trebuie să te detașezi atât față de reminiscențele extremiste din formația lor sufletească, dar și de propriile tare, moștenite din educația pe care ai primit-o acasă. Să știi că nicăieri, nici dincolo, în State și nici în Europa, în Franța, Germania, Marea Britanie, Olanda, Italia etc., emigranții nu sunt primiți cu dragoste și nu sunt asimilați „pe repede înainte” cum zicem noi aici. Trebuie să trăiești cu sentimentul că următoarea generație ce se va naște din voi, cei de acum, va fi integrată, acceptată de localnici poate cu un procent foarte ridicat. Sentimentul pe care l-ai expus atât de bine îl trăiesc și copiii mei, care mi-au destăinuit că în anul ce vine se vor muta, în mod sigur, în provincia Ontario, poate la Toronto, zonă care nu este atât de extremistă precum Quebecul.

Ținând cont de greutatea pe care trebuie să le ducă, zilnic, am făcut prezentarea situației noastre, a celor rămași acasă. Cum trebuie să facem față la fel de fel de obstacole pe care „Economia de Piață” ni le pune în față. Nici nouă nu ne este ușor. Care ar fi soluția cea mai bună de urmat? Mi-a împărtășit-o un prieten de acasă, fost director la Electroputere Craiova: fiul lui emigrant în Australia și un nepot de frate, emigrant aici, în Canada, la Toronto, au evitat să se angajeze la

stat ori la particulari. S-au chinuit să pornească propria afacere și, cu insistență și răbdare au reușit! Acum sunt propriii lor stăpâni.

Am tras concluzia că în anii trăiți în Canada, Titi Grigoriu a adunat resentimente destule încât nu a reușit să-și câștige un echilibru interior dominant. Nu i-aș fi dorit o asemenea experiență celui pe care l-am cunoscut și am colaborat, cu multă seninătate și deschidere în țară. Poate că de aceea am fost profund marcat la vestea, venită la Galați după circa 3 săptămâni, că Titi Grigoriu a decedat, răpus de un infarct. Păcat. Dumnezeu să-L odihnească!

Am revenit la Galați, aterizând în mijlocul tratativelor dintre directorul tehnic Olaru Victor și domnul Dima. Mă așteptau, se pare că se ajunsese la un impas de netrecut. Cele două articole specificate de mine ca obligatorii nu și-au găsit locul în contract. Partea germană, respectiv acel patron care câștigase licitația de construcții de locuințe nu voia să se lege cu asemenea sarcini grele și delicate, în același timp. Părțile așteptau verdictul meu, final. Sigur că în cele trei săptămâni de călătorii prin lume avusesem timp să mă gândesc, mai ales noaptea, la „problema Dima”. Îmi aduceam aminte de aspectul străzii în marile orașe europene pe care le-am vizitat într-o lungă perioadă, în anii 1975 – 1995. Am avut prilejul să trec prin Franța, Germania, Olanda și Austria. Prin anii 1970 plimbându-ne pe bulevardele Vienei ne întâlneam cu grupuri de muncitori străini, veniți din țările lugsoslaviei. Mai târziu, prin anii 1978 – 1982, plimbându-mă pe străzile din Berlin, Hamburg, Düsseldorf am remarcat alte prezențe majore, de data aceasta de cehi, polonezi, unguri! După 1990, până în 1995 nu am văzut grupuri de români, ei au devenit vizibili după ce economia noastră națională s-a deteriorat ireversibil, neoferind decât șanse minime de supraviețuire milioanele de șomeri loviți de sărăcie. De ce n-au migrat românii mai înainte, în anii în care am văzut în acele orașe mari reprezentanții celorlalte populații din țările socialiste? Nu știam răspunsul, dar mai apoi am aflat că toleranța Occidentului a fost mult mai mare față de aceia deoarece făcuseră parte din vechile imperii, cel austriac și cel german. Și mai beneficiau de niște simpatii istorice, recente. Ungurii cu revolta lor din 1957, cehii cu Primăvara de la Praga, din 1968, polonezii cu sindicatul Solidaritatea, dar și cu privilegiul de a fi dat Bisericii Catolice un Papă deosebit, pe Ioan Paul al II-lea. Ori noi? ... De ce acum, în anii de după 1995, sunt rari în Occident muncitorii sârbi, cehi, poloni, unguri? Pentru simplul fapt că în perioada cât au muncit în străinătate și-au realizat scopul, au adunat bani pentru o casuță cu tot confortul modern, au pornit o afacere profitabilă, încurajată de stat, etc. Bine, bine, mă întrebam și tot eu îmi dădeam răspunsul: cât au stat în acele capitale mari, la Paris, la Berlin, la Viena și în orașele industriale, unde au locuit, cine le-a garantat sănătatea, cine a avut responsabilitatea față de asigurarea drepturilor elementare? Cred că nu angajatorul! Cred că au mers pe principiul „descurcă-se care cum poate!” Deci, dragă Ștefi, ai ajuns singur într-o fundătură! Nimeni nu-ți va accepta, oficial, cererile tale asiguratorii pentru salariații tăi ce vor să câștige un ban în plus, în Germania. Și ce vei hotărî, în acest caz?

-Iată, domnilor, care este punctul meu de vedere final. Ziceți domniile voastre că angajatorul german a câștigat niște licitații în construcții imobiliare, în zona a două orașe mari, Augsburg și Ulm. Că acele lucrări le poate executa cu circa 200 de muncitori într-un an, un an și jumătate maxim. Da?

-Desigur, așa este, răspunde domnul Dima.

-Deoarece nu ați găsit o soluție legală pentru a cuprinde în contract cele două condiții obligatorii formulate de societatea comercială al cărui manager sunt, iată ce vă propun: constituiți o societate cu răspundere limitată, înmatriculată în România, care să-i angajeze pe cei 200 de salariați ai IACMRSG pentru o durată egală cu termenul de execuție a lucrărilor respective în Germania. Deci ei, acești 200 de muncitori plus cadrele tehnice care vor conduce formațiunile de lucru se vor transfera de la IACMRSG. Astfel, SRL-ul constituit va prelua întreaga responsabilitate privind problemele de sănătate, de asigurări sociale după caz și cele legate de condițiile de locuit în Germania pe durata contractului. La rândul ei, partea germană reprezentată de societatea comercială a celui care a câștigat licitația de lucrări, se va lega printr-un contract ferm cu SRL-ul român, asumându-și responsabilități în parte, după cum vor finaliza negocierile. Astfel, IACMRSG se derobează de orice răspundere, financiară și de asigurări de sănătate. Nici nu vom pune condiții sociale, de tipul celor pe care am încercat să le impunem ca obligatorii. Însă IACMRSG se obligă să asigure transferarea, la cerere, a forței de muncă de cea mai înaltă calificare profesională. Noi nu dorim să fim informați de părțile contractatante despre profitul ce se va obține și nici despre salariile ce vor fi acordate personalului transferat. Însă solicităm – și nu vom negocia! – ca IACMRSG-ului să i se plătească, lunar, suma de 300 de mărci germane pentru fiecare muncitor transferat, pe întreaga perioadă contractuală. Dacă SRL-ul român și societatea germană reprezentată prin domnul Dima vor întârzia cu mai mult de 15 zile efectuarea plăților lunare către IACMRSG, atunci contractul se reziliază automat iar muncitorii vor reveni la Galați. Din punctul meu de vedere alte lucruri nu mai pot fi discutate. Dacă sunteți de acord cu cele ce v-am propus, vă rog să treceți la întocmirea documentelor legale necesare.

Și s-a făcut așa cum am vrut eu. Iar din această afacere societatea noastră a câștigat ceva peste 400.000 de mărci germane.

Pomenisem mai sus de ploi de meteoriți. Nu doar colindătorii cu propuneri de afaceri în exteriorul granițelor țării au fost cei ce ne băteau pe la porți. În răstimpul cât bunul meu coleg Victor Olaru s-a ocupat cu cazul Dima, eu m-am întors spre licitațiile care se desfășurau anevoie în cadrul demersului nostru de privatizare prin preluarea pachetului majoritar de acțiuni de către salariați. Am arătat că, cu toată strâmtorarea când era vorba de banii numerar, am îndrăznit să acord întregului personal salariat două premii destul de substanțiale, menite să dea avânt cumpărării de acțiuni. Dar nu ne-au ieșit socotelile precum noi am voit. Noi, adică eu și colaboratoarea mea apropiată, doamna Angela Pântecan, am sperat că vor pricepe toți salariații că prin aceste premii dăruite vor putea alocă o parte din bani către binele obștesc. Dar, gura lumii slobodă! Probabil că au ieșit în lume vorbele rostite sub formă de glume, că aceste premii sunt mărunte, în sumă individuală în echivalent cu doar câteva sticle sau halbe de bere. Și doar atât le-a trebuit gurilor însetate după 10 sau 12 ore de muncă grea să audă. Și iute au dus banii primiți acolo unde li s-a zis să fie duși! Iar contul special deschis pentru colectarea banilor de privatizare a rămas aproape la fel.

Între timp apare și se expune cu multă insistență atenției noastre un alt personaj episodic, la fel de insistent cu explicații și argumente ca și domnul Dima, germanul. Nicula se numea noul nostru prieten, declarat ca susținător – dezinteresat! – al intereselor majore ale IACMRSG-ului. Ochise domnia sa câteva parcele de teren din domeniul public, localizate pe faleza superioară a Dunării, în marginea Țiglinei I, în cartierul cunoscut ca al Francezilor, terenuri favorabile construcțiilor de locuințe pentru nevoile miilor de gălățeni care depuneau cererile lor la Primărie și se înscriau pe lungă listă de așteptare pentru obținerea unei locuințe decente. Cu chirie mai întâi, apoi mai târziu chiar cumpărând locuința când Primăria le va vinde pentru a obține un supliment de bani la fondul de investiții. Chestia era că cererea pe piața imobiliară era mare, iar oferta mică, limitată de terenul disponibil pentru construcții în intravilanul Galațiului. Investiția în imobiliare era deosebit de atractivă, așa că mulți ochi lacomi pândeau orice prilej favorabil pentru a prinde un loc la masa împărțelilor.

Acestea erau condițiile de fond, în perimetrul municipiului nostru. Iar jucătorii specifici erau, în afara investitorilor cu pungi și conturi bine garnisite, firmele de construcții, unele mărunte, de apartament cum se spunea, până la cei mari și importanți de pe vremuri, serioși, societăți cu cărți de vizită impresionante dar care acum nu reușeau să iasă din criza de sistem în lipsă de contracte de anvergură ca pe timpuri. Acum se mulțumeau și cu profit mărunț, firimituri din sumele uriașe ce se puteau obține aici. Se considerau norocoși să prindă un contract de execuție de blocuri sau vile cochete, cu doar 3 sau 4 procente de câștig net, în final. Pentru ei important era să asigure de lucru muncitorilor buni, profesioniștilor, al căror număr era în scădere rapidă pentru lucrări în țară. Plecau grupuri semnificative ca număr și se angajau în străinătățile Europei Occidentale, tot pentru niște câștiguri amărâte, până la urmă. Iar în țară meseriașii de primă mână rămâneau tot mai puțini. În locul lor apar secunzii, cei care erau buni și foarte buni doar în umbra meșterilor mari și sub îndrumarea lor în cazul lucrărilor mai complicate. Acum ocupă locurile lăsate libere și își completează renumele subțirele cu tupeu, cu mult tupeu și chiar cu acte de necinste. Cum s-a întâmplat? Simplu: majoritatea SRL-urilor specializate în construcții nu-și permit să țină angajați permanenți, în număr mare. Doar un maestru priceput, cu bun renume, care poate să strângă repede o echipă de lucrători când apare o oportunitate. Însă o firmă de construcții de mărimea IACMRSG-ului și cu renumele pe care și l-a câștigat, face bine în palmaresul oricărui om de afaceri. Ori acest domn Nicula exact asta își dorea: să se poată lăuda oriunde în lume cu un acces cât mai mare, spre nelimitat, la conducerea celui mare constructor din România prezentului.

Deci, ziceam de domnul Nicula că devenise insistent pe lângă mine să ne atragă într-o afacere din care se puteau obține profituri importante. Avea funcție în Consiliul de Administrație al IACMRSG, fiind reprezentant al Fondului Proprietății Private. Domnul Nicula propunea ca noi, societatea cea mare, de construcții, să devenim membru într-o societate cu cinci acționari, profilată pe construcții de blocuri de locuințe în municipiul Galați cu finanțare de la bugetul Primăriei sau de la investitori privați. Clădirile se puteau construi pe locațiile pomenite mai sus, adică pe faleza superioară a Dunării, în zona Francezi din Țiglina I. Problema era să obțină concesionarea terenului existent aici, bun pentru construcții. Iar peisajul era superb, cu vedere spre Dunăre până la munții

Măcinului, în depărtare. Concesiunea despre care era vorba se putea obține ușor dacă solicitantul ar fi fost IACMRSG-ul, o firmă de încredere. Primar era, în acea perioadă, vestitul Durbacă Eugen, la al doilea mandat. Ceilalți participanți ca acționari în noua firmă pe care o propunea domnul Nicula ar fi fost – pe lângă însuși domnia sa – președintele Camerei de Comerț și Industrie Galați, o altă persoană despre care se spunea că îl reprezintă pe eroul revoluției locale de la 1989, militar devenit ulterior senator în Parlamentul României, iar al patrulea era vestitul patron al Companiei Moldova Holding, proprietar al benzinăriei de la poalele stadionului „Dunărea”. Și eu, Prică Ștefan, la sfârșit. Îl refuzasem pe domnul Nicula cu argumente solide – aș fi generat conflict de interese fiind simultan manager al unei firme de stat și membru al unui SRL, privat, cu același obiect de activitate. Dar domnul Nicula nu voia să cedeze, o ținea una și bună că fără subsemnatul nu se poate obține concesiunea mult râvnită. Deci lucrurile trenau. Până într-o zi, când domnul Nicula a venit furios, anunțându-mă că am scăpat ocazia, altcineva a obținut concesiunea. Cineva cunoscut, foarte activ și prezent zilnic pe culoarele Primăriei Galați, legănând o gentuță diplomat argintie, elegantă despre care se comenta că ar conține ... Dar nu m-a interesat personajul, după cum nici afacerea propusă de grupul Nicula. Am râsuflet ușurat.

Voiam să mă rezerv, în continuare, strict programului de reeșalonare a datoriei noastre, devenită de acum istorică. Era grija mea cea mare, deoarece reprezenta calea spre supraviețuire. Iar derularea acestui program, ilustrat grafic într-un tablou pe care îl botezasem „Tabloul lui Mendeleev” avea un parcurs pozitiv, care se accelera lună după lună fiind stimulat de inflație. Ea, adică Inflația, avea efect puternic asupra ratei de plătit, lunar, la bugetele statului. La un moment dat rata se „dezumflase” atât de mult încât ne permiteam să plătim în avans, pe două – trei luni.

După cum vă amintiți, am menționat, cred, în filele anterioare, că în Consiliul de Administrație al societății comerciale cu capital de stat al cărui Manager eram eu, cu contract pe patru ani, făceau parte reprezentanți numiți oficial din partea Fondului Proprietății de Stat (FPS) cât și din partea Fondului Proprietății Private (FPP). În ședințele acestui Consiliu de Administrație fuseserăm presați, câteva luni la rând, să procedăm la un program special de restructurare a societății noastre, program care ar fi dus la obținerea unor indicatori de performanță mult mai atractivi. Scopul urmărit era acela de a face firma mult mai atractivă când se va face privatizarea ei, constatându-se că acțiunea pornită cu salariații bătea pasul pe loc. Dar aplicarea acestui program ne-ar fi costat un milion de dolari, ceea ce nu era chiar de colo. Însă presiunea – de sus – era foarte puternică! Simțeam că mă apropii de momentul cedării, că nu mai rezistam acestei apăsări care, iată, era susținută și din interior, de colaboratori al căror număr creștea de la o zi la următoarea. Am cedat, până la urmă, dar am hotărât să facem un experiment, în prealabil. Adică, să trimitem la partenerul care ne va asista pe acest drum, de restructurare, un număr oarecare de tineri ingineri, pentru școlarizare acolo, la București. Și după ce va trece perioada de instruire să tragem niște concluzii și să decidem cum să procedăm. Bucureștenii au fost de acord, după ce s-au codit o vreme, motivând că noi, IACMRSG-ul, ar trebui să suportăm integral costul acestui experiment. Am negociat și am bătut palma.

Treaba cu acest program de restructurare a decurs, cap coadă, așa cum mă așteptam. Adică cu destule poticneli din partea bucureștenilor. Existau dificultăți legate de procurarea aparaturii performante pentru informatizarea unor activități care se derulau, acum, cu viteză mică și personal numeros. Apoi, nu prea se găseau firme bucureștene suficient de mari care să admită perioade de practică pentru inginerii noștri, participanți la școlarizare. Așa că în mijlocul perioadei a intervenit ceva, la care eu mă așteptam să se întâmple. Cei doi directori entuziaști la începutul școlarizării subalternilor lor, Iuliu Chebac (Grupul Electro) și Cornel Bratu (Uzina de Reparații Siderurgice) au venit la mine cerându-mi să opresc programul de școlarizare a tinerilor ingineri la firma ofertantă a acestui program. Ei susțineau că au informații de la băieți că acolo este pierdere de timp și de bani. Le-am replicat destul de dur „Nu, nu! Să mai stea acolo trei săptămâni și să adune toate informațiile, pro și contra, ca să putem decide pe baze solide!” Voiam ca directorii noștri, Iuliu Chebac și Cornel Bratu, să se convingă că orice propunere care stârnește un entuziasm spontan trebuie analizată cu mult simț de răspundere. În profunzime. Cred că am reușit, lungind chinul cu trei săptămâni.

După trecerea acestui interval de timp am retras echipa tânără și am convocat o ședință lărgită, la Săliță, cu toți directorii de antreprize, cu școlarizații noștri și cu reprezentanții firmei bucureștene. Codindu-se, până la urmă am aflat că nu prea ar fi eficientă uriașa cheltuială, de un milion de dolari, deoarece din cele ce au văzut aceia la câteva firme mai mici, din București, pe care le-au vizitat și care fuseseră restructurați cu acest program-minune, rezultatele nu erau entuziasmante, ba din contra. Așa că am decis să punem punct la acest program și să ne vedem de treabă, fiecare. Sigur că educația pe care am primit-o de mic copil m-a obligat să mulțumesc partenerilor bucureșteni pentru această nouă experiență pe care am dobândit-o, recunoscând că ne este de folos tot ce am învățat acum. Am cerut să se facă toate socotelile și să se achite toate obligațiile financiare pe care le avem. Să rămânem în bune relații, în continuare!

În sfârșit, nu pot încheia trecerea în revistă a Pleiadelor a căror țintă am fost, fără a aminti un episod, de data aceasta plăcut mie și întregului staf de conducere. Nu am vorbit, în filele mele de poveste, aproape de loc despre un om și un sector din cadrul societății noastre care merită toată aprecierea și recunoașterea publică a valorii sale, împreună cu corecta apreciere a colectivului pe care l-a condus timp îndelungat. Este vorba despre Baza de Producție Industrială, BPI, o unitate cu profil industrial integral și care își desfășoară activitatea, cu competență, rare fiind cazurile în care ar fi solicitat ajutor exterior. Poate că tocmai de aceea, pentru că executa toate comenzile la timp, dădea produse de calitate, nu crea probleme și dificultăți altora, poate că din această cauză BPI nu ieșea în evidență și nici nu reclama să fie pomenită la capitolul laude. Cu directorul ei în frunte, Capțan Radu. Baza de Producție Industrială produce și livrează betoane, prefabricate din beton, construcții metalice, are o secție de tâmplărie de lemn, are o balastieră foarte mare la Pufești – Vrancea și alta, mai modestă, la Ivești. Radu Capțan este omul care umblă după noutăți, aplică invenții, nu cere nimic, nu face probleme niciodată.

-Ba da, o singură dată mi-a creat o problemă! Când m-a sesizat tovarășul Prim secretar Carol Dina că BPI a amenajat 13 terenuri de tenis de câmp pe râpa de sub turnul de televiziune. A

făcut lucrările acelea – foarte grele și mai ales pretențioase! – fără să fi cerut Autorizație de Construcție! Cu asta era în culpă! Dar cu sprijinul autorității locale totul s-a rezolvat și noi am intrat în deplină legalitate. Trebuie să precizez că 4 din cele 13 terenuri de tenis sunt acoperite și funcționează chiar și iarna, pe frig. Acolo s-au organizat campionate de tenis, au sosit echipe de tineri și de copii să se antreneze iarna, în reprize de una sau două săptămâni. Acolo și-a continuat pregătirea, când avea doar 12 – 13 ani, viitoarea noastră Mândrie Națională, Simona Halep.

-Și mă trezesc cu un telefon de la Radu Capțan, într-o zi, cerând să fie primit în audiență, cu o problemă. Sigur, îl invit să vină oricând, ușa biroului meu este deschisă totdeauna pentru directorii de subunități, iar pentru el în mod special.

A venit, s-a așezat, dar nu avea curaj să înceapă. Până la urmă și-a dat drumul:

-Am primit în urmă cu o jumătate de oră un telefon de la campioana noastră olimpică, Fița Lovin, că o are la ea în vizită căutând susținere și sprijin pe președinta Federației Române de Atletism, doamna Iolanda Balaș. Care vă solicită o întrevvedere. Ar dori să vină în Combinat, în speță la IACMRSG, de la care vrea să obțină un anumit sprijin.

Mă uit la ceas, era aproape ora prânzului. Pe Fița Lovin o cunoșteam foarte bine, doar noi le-am construit sediul organizației județene de atletism, lângă clădirea Poliției Municipale și Hotelul Sport, din spatele Consiliului Popular Județean. Chiar mă mira faptul că nu m-a sunat personal, dar o știam modestă și, ca totdeauna, apela la mine doar prin Radu Capțan sau Cornel Tucă. Îi spun lui Radu:

-Te rog să o suni de aici, de la mine din birou și spune-le celor două doamne că pot veni oricând doresc și sunt așteptate cu mare plăcere!

Plecă Radu să le întâmpine pe cele două campioane, iar eu îi spun șefului de cabinet să mi-o dea la telefon pe doamna Paraschiv, șefa cantinei de la Liceul nr. 9, al nostru. Apeland rar la această doamnă și totdeauna îmi reproșa că sunt un client foarte scump la vedere.

-Doamna Paraschiv, vă rog să pregătiți Sălița, cred că în următoarea oră o să aveți niște musafiri.

-Câte persoane, domnule director general?întreabă doamna Paraschiv.

-Habar n-am, cu exactitate. Dar s-ar putea ca la început să fim 6 – 7 persoane, dar la final vom ajunge, cred, la 15 – 16. Trebuie să vă pregătiți corespunzător!

-Am înțeles, răspunse dânsa. Nu-mi mai făceam griji, doamna Paraschiv știa perfect ce anume trebuie să facă.

În jurul orei 12,30 intră în birou Radu Capțan, cu cele două atlete olimpice și cu secretarul Federației Naționale de Atletism. Doamna Iolanda ne domina pe toți, era înaltă, dar bine clădită, deși nu era prea tânără. Facem prezentările, invit lumea să ia loc, le ofer o cafea, sunt refuzat, mă conformez cu plăcere deoarece mai băusem două, dimineața, fiind în vizită la ICOR și la Trustul de Construcții. Sărutoarea noastră la înălțime începe, cam timid:

-Am venit cu intenția de a intra la Combinatul Siderurgic, dar domnul director executiv Nicolae am înțeles că este plecat într-o delegație, domnul director general Sandu este la Parlament,

asa că am optat pentru ICMSG, de fapt dumneavoastră sunteți ținta noastră. Aș vrea să cer o discuție cu conducerea societății dumneavoastră.

-Ar fi posibil, zic eu încercând să glumesc, dacă tocmai acum n-ar fi ora prânzului! Așa că vă propun să discutăm ceea ce avem de discutat, la cantina noastră! Sunteți de acord?

S-au uitat unii la alții, surprinși. Au acceptat. Mă adresez doamnei Iolanda:

-Nu cred că este bine ca întorcându-vă la București să nu puteți spune curioșilor din jurul dumneavoastră cum arată Combinatul Siderurgic. Așa că vă propun să facem un tur al Combinatului, dumneavoastră și domnul secretar al Federației, iar doamna Fița Lovin și Radu Capțan să ne aștepte la Cantina noastră. Sunteți de acord?

Am pornit la drum, ne-am oprit în dreptul Oțelăriei nr. 1, apoi în dreptul furnalului 6. Am întrebat-o dacă n-ar fi tentată să urcăm pe platformă, să vadă cum se elaborează fonta.

-M-ar tenta, dar cred că timpul ne presează!

-Dacă la Tokio vă puneam în fața furnalului 6, sunt convins că a-ți fi încercat să-l săriți! A râs, iar atmosfera a început să se dezghețe. Nu m-am lăsat și am convins-o să intrăm în laminorul de tablă groasă nr. 1, să vadă cum se produce tabla groasă la cald. A impresionat-o caja degrositoare, cu trecerile semifabricatului înainte și înapoi, cu jetul de apă de deșunderizare și tot norul de vaporii, ca o ploaie tropicală. Am plecat spre Săliță. Când pornisem de la mine, din birou, reușisem să-i șoptesc șefului meu de cabinet să se informeze la Cantină dacă am ajuns acolo și, la acel moment să-i sune pe toți directorii de subunități și să-i convoace la Săliță, la Cantină. De asemenea, să facă același lucru cu cei doi adjuncți ai mei, cu directorul economic și cu directorul cu aprovizionarea.

La cantină Radu și Fița Lovin învârteau între degete câte un pahar cu apă minerală. Am certat-o pe doamna Paraschiv că de ce tratează oaspeții doar cu apă? Sigur, eu sunt de vină zice dânsa diplomată, că nu am reușit să fiu destul de convingătoare!

Ne-am așezat la masă, am început cu rândul întâi de coniac, apoi am atacat ordeful tradițional, mare și bogat, cu care te săturai dacă te învredniceai să-l consumi tot. Apoi au început să vină directorii. Pe rând, care cum fusese găsit cu anunțul. Doamna Iolanda s-a uitat mirată spre mine, nu înțelegea ce rost avea o asemenea petrecere, ca la o nuntă.

-Mi-am permis să convoc o singură ședință, deoarece domnul Capțan mi-a strecurat care este scopul vizitei dumneavoastră. Așa că vom împărți sarcinile aici, într-o singură ședință! Și, în plus, credeți că acești colegi ai mei m-ar fi iertat să nu le-o prezint personal pe Doamna Sportului nostru?

-Domnule director general, mă faceți să mă rușinez!

-Dați dovadă de modestie! Dacă nu v-ați rușinat în fața milioanelor de spectatori făcându-le, la unii în ciudă, depășindu-le atleții, nu o să fie cazul să vă rușinați acum, în fața câtorva bieți constructori.

Un fel de mâncare, două, un șpriț, două, un toast, îmi vine în minte ceva ca să destind – mai mult! – atmosfera. Stăteam alături de dânsa, deci îi adresez întrebarea de aproape:

-Doamna Iolanda, știți dumneavoastră de când vă cunosc eu, personal? Întoarce spre mine o privire mirată.

-Suntem în 1996, deci mai sunt 4 ani până în 2000. Din 1953 până în 2000 sunt 47 de ani. Scurtăm perioada cu 4 ani și ajungem la răspuns: vă cunosc de 43 de ani!

-Dar în 1953 eu aveam doar 13 ani! spune dânsa.

-Exact, iar eu eram student în anul 3 și locuiam în Timișoara în căminul Tolbuhin. În acest cămin avea serviciu și mama dumneavoastră, iar ea era mai apropiată de 3 studenți de la Electrotehnică. Între aceștia trei eram și eu, iar mama dumneavoastră doar nouă ni se confesa spunând câte „doruri” are din cauza plecărilor fiicei ei, cu sportul, prin lume. Noi ne împrieteniserăm cu doamna, o ascultam și o încurajam, iar atunci când reușeați să vă vizitați mama, între două concursuri și se întâmpla să fim și noi de față, ne arăta cu degetul și spunea „Nu știu ce m-aș face fără dâșii, fără încurajările lor!”

-Sigur că îmi amintesc, iar dumneavoastră erați unul din cei trei, erați cel mai brunet din grup.

-Așa este, din cauza tenului meu mai închis la culoare băieții îmi spuneau „țiganul”, iar eu înebuneam de ciudă, știindu-mă din moși strămoși fiu de cioban!

Am muncit din greu, vreo 3 – 4 ore, în acel grup select și devenise necesar să spunem care era subiectul acestui demers al Doamnei sportului românesc. Deci o invit să se adreseze colegilor mei. Și astfel aflăm că Federația Națională de Atletism a primit autorizația de a se ocupa de renovarea Stadionului Tineretului, denumit „Stadionul Lia Manoliu” (olimpica noastră de la aruncarea discului).

-Dar domnilor, recunosc deși îmi este jenă, sarcina mă onorează, însă jena noastră financiară este cu mult mai mare. Ne trebuie multe materiale care costă bani mulți, ne trebuie utilaje și ne trebuie forță de muncă. Pentru aceasta am venit la Galați, special la domniile voastre, să ne ajutați cu aceste materiale necesare nouă, începând de la ciment, profile metalice, tablă, cherestea. Acestea ne-ar fi de mare folos, mai înainte de toate. Am lăsat-o să termine „expunerea de motive” cum s-ar spune, apoi i-am dat replica:

-Vă înțelegem amărăciunea, am trecut și noi prin destule necazuri și greutăți. V-am citit starea sufletească de când v-am văzut, așa că sunt în consens cu colegii mei directori, aci de față, să vă spunem că ați cam nimerit unde trebuie!

Am încredințat lui Radu Capțan și doamnei Fița Lovin sarcina de a coordona îndeplinirea promisiunii pe care am făcut-o acolo, cu toții, iar lucrurile s-au urnit din loc foarte repede. Aveam la îndemână o lege a sponsorizării, aveam pe la toate șantierele materiale cu mișcare lentă, la prețuri derizorii, neactualizate. Multe tatre au bătut drumul Bucureștiului, nu le-am ținut socoteala. De ce aș fi făcut-o? Scopul era atât de nobil pentru toată lumea!

Mă întreb, de fiecare dată când pun mâna pe pix și pe o pagină nouă, care trebuie să fie cuvântul de început? Îl văd ca pe o locomotivă în urma căruia se înșiruie vagoane, uneori mai multe altele mai puține. Dar de cele mai multe ori pe latura acestei locomotive – de tip vechi, cu abur – văd scris același cuvânt: *Supraviețuire*. De la un timp trenul Supraviețuirii aleargă din ce în ce mai repede, iar eu, care stau la barieră și aștept să treacă și ultimul vagon, amețesc și caut, din ce în ce mai neliniștit, un punct de sprijin de care să mă ancoriez până trece tot răul. Apoi, când mă trezesc după acest vis, îmi dau seama că prin fața ochilor încep să defileze sumedenia de probleme pe care trebuie să le rezolv în această zi, întocmai ca acele vagoane din garnitura Supraviețuirii care m-au făcut să amețesc, în vis.

Vis sau realitate, abia acum realizez după ce au trecut mai bine de 25 de ani, că Supraviețuirea care mă obseda, în vis și în trezie, era singurul termen economic foarte prezent în cercetările pe care le făceam, eu și împreună cu mine, toți cei responsabili pe feliuțele lor, croind-ne drum în Economia de Piață. Singurul lucru pe care îl știam cu certitudine, despre acest faimos mod de existență era că aici funcționează un mecanism complicat de autoreglare, proces care se petrece din mers, de cele mai multe ori cu rapiditate, astfel că iute ajungeai la ieșirea din gară, fie pe linia principală fie pe o linie secundară care se termina brusc. Iar dacă inerția era mare și spațiul de frânare prea mic, trenul Supraviețuirii dădea chix, cu dezastre obligatorii, iar linia secundară devenea, atunci, o linie moartă.

Le spuneam colegilor din grupul de lucru apropiat mie, că acest film mi-a devenit, prin repetare, un fel de identificare certă, din ce în ce mai clară, a Economiei de Piață. Că ceea ce ne trage înainte se numește, instinctiv, Supraviețuire, iar noi, responsabili trenulețului IACMRSG, trebuie să alegem, cu mare viteză de discernere, linia principală pentru a nu ajunge pe linie moartă.

-Foarte explicită filozofie, domnule Manager, zice Iuliu Chebac. Parcă am fi la primul curs despre Automatizare, din anul trei al facultății noastre. Pe atunci așteptam cu multă nerăbdare să descoperim cum funcționează această „automatizare” pe care o vedeam ca pe o minune a viitorului în care omul, înlocuit de robot, are doar rol de consumerist, lăfăindu-se în plăceri care vin mereu, gratuit, ca merite, premii, răsplăți pentru noile scheme de automatizare pe care le descoperim doar noi, absolvenții acestei facultăți speciale.

-Așa este, Iulică, dar văd că nu prea ne lăfăim în plăceri care să vină gratuit, multe și repede, zic eu, Managerul. Sau asta mi se întâmplă doar mie, pentru că eu sunt pe post de locomotivă la trenul numit IACMRSG?

-Nu pot zice că am aceste obsesii, de zi și de noapte, zice Iuliu preluând din mers sugestia mea. Nu văd Grupul 4 Electrotehnic ca un tren rulând cu viteză din ce în ce mai mare, cu o anumită nesiguranță, deoarece noi, cei din acest Grup suntem cei care dau mărimea reușitei, în final, când se termină pif-ul (adică după ce beneficiarul apasă butonul „Pornit” și lucrurile chiar încep să meargă). Decizia alegerii drumului trecând peste sumedenia de macaze, dacă mă transpun în filmul

tău, Ștefi, nu este a mea și a nimănui din Grupul meu. Tu ești cel ce trebuie să alegi traseul și să fixezi starea de funcționare a acestor macaze astfel încât să nu ne trezim pe linie moartă. Ai ales singur să fii Manager. Joacă-ți rolul, omule, dar ai grijă să ne scoți, mereu, pe linia principală.

Nu trebuia să-mi spună prietenul cel mai apropiat acest adevăr, pe care-l conștientizam cu toată ființa. Exprimarea lui, destul de dură pentru cineva exterior nouă, era consecința promovării mele ierarhice, adică ridicare dintre prieteni și impunere ca șef peste ei. Nu se făcea așa ceva cu una, cu două. Criteriile se numeau „rezultate”.

-Vă spun toate aceste lucruri nu ca să mă lamentez, știu foarte bine care este rolul și care sunt obligațiile mele în această călătorie. Scopul acestei consfătuiri, cu nimic mai deosebită decât atâtea alte consfătuiri între prieteni, în echipă, este acela că eu, locomotiva, încep să simt câteva deranjamente de-a lungul vagoanelor pe care le trag după mine. Deranjamente din interior, dar și din exterior. Pe cele din interior le-am identificat de la o vreme, se numesc sindicate. Nu demult a venit la mine leaderul organizației pe societate și mi-a atras atenția că ei, sindicatele, au rolul conducător aici, să nu-mi închipui că aș fi de capul meu.

-Are dreptate, iar viața de toate zilele o confirmă. Dumneata, domnule Manager, poți fi asimilat cu funcția de Prim Ministru, care conduce un executiv – care suntem noi – dar direcția de mers ne-o dă Președintele Partidului care a câștigat alegerile, zice foarte expresiv domnul Capitan.

-Am scăpat de un partid unic, acum trebuie să intrăm sub papucul altuia? Eu zic, și de asta v-am convocat, să facem o delimitare strictă a drepturilor pe care le au acești lideri, conform legii și a principiilor constituționale privind drepturile omului. De asemenea, să analizăm cu atenție ce este scris în statutul acestui sindicat, al nostru, dacă nu cumva de acolo se trage această aroganță a leaderului, care nu este ceva sănătos pentru ca să asigure funcționarea corectă a locomotivei Supraviețuirii. Aveți cumva știre că sindicaliștii noștri s-ar inspira după modelul de activități al sindicatelor de la marele nostru frate?

-Nu, domnule, sindicatele din Combinat nu-și permit derapaje, zice domnul H. Funcționarea la foc continuu nu le permite să facă acțiuni care să pună în pericol fluxul producției de oțel și de laminate.

-Bine! Cred că vă dați seama că până acum, adică în perioada 1992 – 1994 măsurile pe care le-am luat, deși nu au fost prea ușor acceptate de unii, chiar dintre domniile voastre, ne-au asigurat mersul înainte și sunteți de acord că altă cale nu ar fi existat. În Consiliul Oamenilor Muncii câțiva lideri de sindicat de la nivelul Grupurilor au încercat să determine reluarea indexării salariilor nominale. Spuneau că aceasta este voința celor pe care-i reprezentau, iar decizia de plafonare a salariilor la cota nominală a fost un veritabil atac al managementului la bonificațiile care însemnau mărimea trudei muncitorilor. La început au fost câteva glasuri de protestatari, apoi numărul lor a scăzut de la o lună la alta. Comparam aceste acțiuni cu imaginea platoului vulcanilor noroioși din munții Buzăului: rareori puteau fi văzute mai multe izbucuri răbufnind simultan! La început mi-a fost destul de greu să combat repede pe acești lideri vocali. Dar de prin 1992 încoace legile noi adoptate de Parlament mi-au venit în ajutor. Era vorba de legea salariilor negociate individual. Acum le

ceream celor ce se mai hazardau să atace vechiul subiect, să vină cu argumente strict legale care să susțină cererea lor. Dar așa ceva nu mai exista pe piață!

Între timp, la sfârșitul anului 1996 a venit la putere Alianța DA. Am primit câteva informații din care reiese că unii dintre liderii noștri de sindicat, de la nivelul Grupurilor și chiar mai mici, consideră că noua putere politică, de dreapta, este protectoarea lor. Că acum vor putea deschide calea spre îmbogățire, făcând primul pas, adică să determine conducerea, pe Manager, să dea drumul la indicii de salarizare mai mari de „1”. Era o situație periculoasă, nu doar pentru mine, ci pentru tot IACMRSG. Ce trebuia să fac? Cum să acționez? Din subconștient mi-a venit o idee, să organizez o întâlnire cu toți aceștia și să-i lămuresc că nu au intenții corecte. Toată viața mea am luptat cu neprietenii numai cu ideile, aducându-i la masa tratativelor, cum s-ar zice. Și totdeauna argumentele mele au fost mai tari. Nu putea să fie altfel, nici acum. Trebuia să câștig. Iar prețul era un răgaz, de doi ani, adică 24 de căsuțe rămase goale pe Tabelul lui Mendeleev. Am convocat, deci, o ședință extinsă de Consiliu al Oamenilor Muncii la care am invitat pe liderii de sindicat despre care aveam acele informații speciale. Am deschis ședința, așa cum aveam dreptul în calitate de Manager.

-Domnilor, am convocat această ședință deoarece consider că trebuie să luăm, împreună, o decizie – sau mai multe! – la un moment de cotitură istorică. Așa simt eu, fără a avea prea multe informații, adică cu nimic mai multe decât cele ce se găsesc în masmedia. Dar schimbarea puterii, după șase ani de guvernare de stânga, poate avea consecințe nu neapărat speciale pentru societatea noastră ci, doar la fel ca pentru toată lumea. Dar pentru noi aceste consecințe ne pot trimite înainte, pe calea succesului, ori ne pot da înapoi, ceea ce înseamnă că ia sfârșit perioada „Supraviețuirii”.

Am făcut o scurtă pauză, privind spre toți ochii ce erau îndreptați spre mine și care nu s-au întors într-o parte, ascunzându-se. În afara acestora, care se ascundeau având motive proprii, puternice, am întâlnit câțiva ochi care zâmbeau, sfidător. „Fost-ai lele cât ai fost!” Popular vorbind, așa se traduce bucuria celui care vede necazul venind peste adversarul său. Situația era în echilibru, așa am constatat cu rapiditate. Acum trebuia să-mi desfășor argumentele.

-Ne-am adunat aici ca să ne sfătuim. Eu propunem să o facem cu cărțile pe masă, cum se zice în popor. Cel puțin eu nu vă voi ascunde nimic, nu am nici un as în mânecă. Decizia pe care o vom lua trebuie să se bazeze pe cunoașterea realității zilei, de către toți cei ce suntem aici, de față. Iată, știind unde suntem, vom putea aprecia mai clar care trebuie să fie ținta noastră, la acest moment, pentru ca apoi să putem decide care trebuie să fie programul nostru pentru zilele ce vor urma. Mă întorc puțin în timp și, ca la matematică, îmi aleg punctul zero momentul în care am avut clare cele două date economice principale pe care Economia de Piață ni le-a pus în față: succesul sau norocul de a obține acordul ministerial de reeșalonare a datoriei istorice, de 325 de miliarde de lei față de Stat, pe de o parte și consensul majorității conducătorilor de Grupuri că trebuie să blocăm plata salariilor lunare la nivelul salariilor de încadrare, deci la un indice egal cu „1” până scăpăm de plătit datoriile acumulate. Cred că 85 la sută din membri COM-ului de la acea dată au înțeles că suntem în pericol de a fi cercetați penal dacă vom folosi, în continuare, acei indici de ajustare a unor

articole de deviz care au fost forțați, artificial, să acopere niște nereguli majore în activitatea noastră. Noi, conducerea societății, am venit cu dovezi clare că s-a mers pe un drum periculos și că această practică trebuie abandonată, definitiv. Au rămas doar câțiva, dintre cei prezenți în sală, acum, cărora încă le sticlesc ochii cu gândul la acele diferențe de salarii pe care le-am pus deoparte, lună de lună. Tare mi-este teamă că acei arginți le tulbură puternic discernământul și, cred eu, că îi pot îndemna la fapte necugetate. De aceea vreau să vă prezint, așa cum am spus mai înainte, cărțile deschise, cu situația noastră economică la zi.

-Foarte curajos din partea ta, Eroule! zice de undeva de departe, pe calea undelor sistemului nostru online de consultare, nenea George Înțeleptul. Deci voiai să le arăți mormanul de bani pe care credeau, unii, că îi ții ascunși, blocați, cu gânduri necinstite. Acu-i acu! Dacă scapă unul, doar unul singur și ajunge să sară pe morman? Știi ce vor face ceilalți? Crezi că îi vei putea opri?

-Știam că este o situație la limită, dar nu aveam încotro. Gândul meu era să le prezint balanța contabilă, starea societății, fără să le amintesc vreun cuvânt despre existența sau nonexistența vreunei movile de bani. Așa că mi-am urmat strategia. Le zic:

„Măsurile pe care le-am adoptat în urmă cu trei ani și o lună, măsuri de austeritate, nu au fost luate de noi, de nici unul singur și nici de toți, laolaltă. Nu, acele măsuri au fost dictate, pur și simplu, de Economia de Piață. Aveam o datorie de 325 miliarde de lei. Dacă nu reușeam să blocăm această datorie, în luna următoare ea ar fi crescut la 410 miliarde de lei! Economia de Piață, cu regulile ei de autoreglare, ne spunea că în câteva luni am fi ajuns la un blocaj total, adică la FALIMENT! Aceasta era o alternativă, spre care tindeau grupul celor lacomi, care voiau indici de salarizare peste unitate. A doua cale, pusă în fața noastră de aceleași reguli de autoreglare ale Economiei de Piață, era cea pe care am adoptat-o atunci și care ne dă starea societății noastre comerciale, la această oră. Oameni buni, au trecut trei ani și o lună din Programul de Reșalonare. Mai rămâne de urmat un an și 11 luni, adică în total 23 de luni. La zi, am achitat din datorie 127 de miliarde de lei, făcând eforturi uriașe lună de lună pentru a face rost de „cash”, de cât mai mult cash ca să putem onora toate obligațiile de plăți. Pe care le avem în față și pentru luna care s-a încheiat și pentru care trebuie să facem următoarele vărsăminte: plata salariilor pentru cei 9.500 de angajați; plata impozitului aferent acestor salarii, conform legii; plata TVA-ului aferent acestei sume, reprezentând totalul salariilor; plata CAS și a CASS aferente fondului de salarii, dar nominalizate pe fiecare salariat, în parte; și, ca supliment, rata lunară din datoria noastră istorică.”

-Acestea sunt cifrele, inclusiv ceea ce avem de plătit acum, la Trezorerie. Toți colegii directori pot să spună sau să depună mărturie dacă vreți așa, câte eforturi am depus de-a lungul celor 37 de luni trecute pentru a aduna cash-ul necesar știind că nu avem voie să întârziem la plată nici măcar cu o zi. Am luat măsuri nepopulare, dar în nici una din situații nu v-am implicat pe dumneavoastră, ci mi-am asumat răspunderea integral.

-De asemenea, fiecare dintre dumneavoastră poate să facă un calcul aritmetic simplu: din datoria istorică am achitat doar 127 de miliarde de lei, ceea ce reprezintă 39 la sută din total. Deci, 39 procente în 37 de luni. Mai rămâne de plată suma de 198 miliarde de lei, adică 61 la sută, în 23

de luni. Veți spune că efortul este enorm, că am făcut o greșeală lăsând la urmă ceea ce este cel mai greu de făcut. Fals, nu este o interpretare bună! Vă dezvălui și trebuie să înregistrați fiecare dintre dumneavoastră, cei prezenți, că de partea noastră am avut un agent al Economiei de Piață, care a apărut ca un ticălos neiertător pentru unii, dar care pe noi ne-a favorizat. Acest agent se numește INFLAȚIE. Aplicând indicii de inflație la suma de 198 de miliarde de lei, aceștia ne apar azi ca fiind doar 2,75 miliarde de lei în valoare echivalentă pentru ceea ce era la data de 1 ianuarie 1994. Vă dați seama ce farsă? Economia de Piață – și îi dau personalitate, scriind-o cu litere mari! – s-a lăsat păcălită prin această devalorizare. În anii care au trecut, 1994 – 1997, inflația a crescut de 3 ori, deci la interval ar fi $3 \times 3 \times 3 \times 3 = 81$ ori. Devalorizarea ar fi de 81 de ori la sfârșit de an 1997. Dar fiind doar la început de an, devalorizarea este mai mică, doar de 72 de ori. Deci trebuie să înțelegeți că această sumă rămasă, de 198 de miliarde de lei este, pe acest interval de plată, de 23 de luni, efectiv un fleac.

Am văzut pe fețele lor o mare ușurare. Dar nu-i puteam lăsa să se bucure.

-Nu vă bucurați prea repede. Eu nu mă pripesc. Voi fi bucuros doar când voi vedea achitată ultima rată din această datorie. De ce sunt atât de precaut? Deoarece avem de a face cu Economia de Piață! Știm noi ce surpriză ne mai poate pregăti? Capcană sau înlesnire? Instinctul îmi spune că nu ar fi bine să urmez ceea ce unii ar vrea să propună, imediat. Adică să facem un efort și să adunăm cash-ul necesar să achităm integral datoria rămasă. Instinctul îmi spune că ar fi o mare greșeală! Pe ce mă bazez? Poate pe o similitudine, de exemplu cu soarta României noastre. Ce a făcut Ceaușescu în perioada 1980 – 1989? A plătit integral datoria externă a României. În acest caz România era un jucător în cadrul Economiei de Piață. Iar scena era cea mondială. Ce s-a întâmplat când lumea a aflat că există o țară socialistă cu o economie bunicică, lipsită de orice datorii externe? Sigur că s-a bucurat. Toți lupii flămânzi din jur s-au grăbit să atace, să pună mâna pe o asemenea bucătică de pradă. Și vedem unde am ajuns! Acum fiți atenți:

„Cu noi, IACMRSG-ul cel nedatornic, care avem un beneficiar care ne dă de lucru și ne plătește – așa cum o face! – iar noi știm cum să transformăm această plată în cash, cum vom fi priviți de rechinii din jur? Ha?”

-Evident, ca o pradă bună! răspunde Cornel Bradu, secondat de murmurele sălii.

-Există pericolul să ne lăsăm pe tânjală, adică având datoria achitată, să începem să șchiopătăm, să nu mai facem vărsăminte integrale la impozite, la TVA! Iar diferența să meargă spre salarii umflate, să ne lăcomim să recuperăm din austeritatea în care am trăit. Și atunci, Statul, ne va lăsa să facem așa ceva? NU, în mod cert va folosi alte pârgii ale Economiei de Piață. Ca de exemplu un șir de controale, anchete fiscale pe care le vor efectua toate instituțiile coerciției. Vor veni unii după alții. Vor găsi câteva fleacuri, le vor sancționa fiecare, cu pedepse din ce în ce mai mari. Și iar vom intra la apă! Dar, cât timp noi arătăm lumii o față trudită, cea pe care o avem acum, mascată de gâfâielile chinului de a aduna bani pentru plata ratelor și a obligațiilor curente, nu ne vor face nimic.

-Ca o concluzie finală, recomandarea mea este ca în cele 23 de luni pe care le avem înaintea noastră să ne ocupăm, fiecare în perimetrul propriu, să eliminăm toate vulnerabilitățile pe care ni le știm. Să nu lăsăm puncte slabe unde am putea fi loviți! Acum aștept de la domniile voastre să vă spuneți părerea!

-Nu mai este nimic de spus! a sărit ca fript domnul director Iuliu Chebac. Este clar totul. Avem un răgaz bun, să ne facem ordine în hârtii și, mai ales, în devize!

Cum eu trăsesem de timp cu explicațiile – cu care le-am ținut atenția trează pe parcursul ședinței – și ora devenise înaintată, toată lumea s-a ridicat să plece acasă. Bine că încă ne este bine, spuneau unii către alții, ușurați.

Asta a fost, cred, cea mai bună argumentație pentru a închide orice tentativă sindicalistă de a forța revenirea la erorile anterioare și de a acorda salarii cu indici măriți. Eu, personal, nu m-am simțit reconfortat începând cu ziua următoare, deși presiunea asupra funcției de Manager scăzuse simțitor. În economie persista blocajul financiar, ba chiar se adâncea. Iar noi nu reușeam să adunăm mai mult cash decât ne era necesar să acoperim datoriile curente și ratele istorice. Însă elementul de noutate, pentru perioada politică a guvernării alianței DA, l-a constituit programul de activități ordonat de noul Prefect al județului, împreună cu conducerea Administrației Financiare.

Paul Victor Dobre a fost numit prefect după câștigarea alegerilor din 1996. S-a înscăunat în ultimele săptămâni ale anului 1996 și a ținut funcția până în 2000. Nu-l cunoșteam, nici nu-l văzusem vreodată în perioada precedentă, nici până în 1989 și nici după aceea. Am aflat că era navalist, secretar al Camerei de Comerț și Industrie, președinte al organizației județene al PNL. Tatăl lui fusese până la revoluție director la ROMTRANS, o întreprindere de transporturi cu care nu am avut nici un fel de contact până în prezent.

Ei bine, PNL-ul se angajase în platforma sa electorală, printre altele, că va rezolva blocajul financiar din economie. Drept urmare, noul Prefect instituie o analiză lunară cu toate societățile comerciale în care Statul deținea poziții majoritare, pentru a dinamiza colectarea de bani la buget. Societățile erau analizate privind achitarea impozitelor, colectarea TVA, plata CAS și CASS, precum și reducerea datoriilor istorice. Analiza se ținea în sala de ședințe de la etajul 2 din sediul Prefecturii, șeful județului fiind asistat de cei doi directori ai Administrației Financiare (Popa și Oniga) și de consilierii oficiali din aparatul instituției Prefectului. Analiza a început cu cei mai mari datornici, potrivit unui material furnizat de Statistica Județeană. Directorul împlicinat trebuia să dea explicații despre mărimea datoriilor create prin neplata impozitului pentru ultima lună – în cazul primei analize era vorba de luna decembrie a anului 1996 – la fel a TVA-ului și a obligațiilor sociale. Începând cu primul „Împlicinat” și apoi de toți cei ce l-au urmat, scuza principală era „blocajul economic”. Fiecare director arăta cu degetul spre partenerul de afaceri care nu-și plătise datoriile, făcându-le astfel traiul amar. Întrebările curgeau de la directorii Administrației Financiare și Prefectul Victor Paul Dobre spre cel păcătos, uneori i se făceau niște recomandări, dar de cele mai multe ori i se adresau doar atenționări și amenințări. Nu auzeam foarte deslușit dialogurile deoarece găsisem loc în zona de

capăt a sălii, spre ușa de acces la secretariatul tehnic al Prefectului. Totuși, când mi-a venit rândul, am fost plăcut surprins auzindu-l pe domnul Oniga spunând următoarele:

„-La IACMRSG avem o situație mai aparte. La data de 01.04.1994 societatea avea o datorie istorică de 325 miliarde de lei (o cifră mare, toți ochii privitorilor s-au îndreptat spre mine!) însă la acest moment din datorie s-a achitat suma de 127 miliarde lei, adică 39 procente. Mai sunt de achitat 198 miliarde lei, adică 61 procente din total. Trebuie să precizez, domnule Prefect, că societatea pe tot parcursul 01.04.1994 – 31.01.1997 nu a mai înregistrat restanțe. De asemenea, societatea se găsește într-un program de reeșalonare a datoriei istorice, agreeat de Ministerul de Finanțe și de Ministerul Muncii”

Prefectul către domnul director adjunct Oniga și spre reprezentantul în teritoriu al Ministerului Muncii, domnul Câmpeanu:

„-Avem ceva să-i recomandăm domnului Prică?”

„-Doar să respecte, în continuare, graficul din Programul de Reeșalonare!”

„-Mulțumesc!” am zis eu. Apoi Prefectul propune ajutoarelor sale instituționale să fie de acord ca să mi se permită plecarea din ședință! Iar am zis „Mulțumesc!” și dus am fost! Trei sau patru luni după această analiză eu nu am mai fost invitat la alta. Ceea ce mi-a făcut bine! Dar credeți că am fost scutiți de greutăți? Nici vorbă! Nu reușeam să valorificăm din creanțe mai mult decât suma care acoperea datoria noastră lunară. Mulți erau colegii din societate care îmi reproșau că nu am putere de convingere asupra domnului director general executiv Nicolae Dumitru ca să ne aloce mai mult de 50 de tone de tablă zincată (deși se produceau 7.000 de tone lunar). Această tablă zincată era aur curat, se vindea foaie cu foaie la un preț foarte bun, numai cash! Acestor reproșuri le răspundeam cu suma favorurilor sau mai bine zis a sprijinului total pe care ni-l acordă domnul Nicolae, sprijin fără de care nu am fi ajuns la un asemenea deznodământ. Trece o zi, mai trece una și descopăr în mapa de corespondență un alt miracol: domnul Nicolae ne-a mărit cota de tablă zincată de la 50 la 200 de tone! Precis există o cauză, sau un motiv pe care mi-l va comunica cât se poate de repede domnul Nicolae. Deci dau dispoziție să nu se atingă nimeni de acea cotă de tablă zincată, doar eu o voi repartiza după nevoile cele mai urgente. Și „motivul” s-a arătat în ziua următoare, când pe ușa biroului meu intră nici mai mult, nici mai puțin decât „Meseriașul !” Dânsul mai trecuse prin biroul meu, fără un subiect comercial propriu-zis, am intuit că aștepta să se elibereze domnul Nicolae cu care avea, precis, ceva special de discutat. De data aceasta subiectul era clar, de la distanță.

-Pot să vă zic că bănuiesc care este scopul vizitei dumneavoastră?

-Sigur că puteți, dar și eu pot pune pariu că știu ce îmi veți spune în clipa următoare! răspunde dânsul. Acum relațiile dintre noi se detensionaseră, vorbeam mai degajat, inclusiv generalități despre evenimente la zi.

-Bănuiesc că cele 150 de tone de tablă zincată sunt destinate în mod sigur unor persoane apropiate dumneavoastră, zic eu. Pe tranzacțiile ce le vom face apare cumva numele dumneavoastră?

-Nu, din contră, nu trebuie să se facă nici o legătură cu mine. Iar valoarea tranzacției se va achita către dumneavoastră, cash, scăzându-se din balanța creanțelor cu Combinatul.

Era un dar valoros, foarte util pentru situația noastră financiară. Am convenit ca destinatarii livrărilor să încheie documentele la București, cu reprezentanța noastră de acolo. Domnul Olteanu fiind o persoană corectă și discretă. Am fost curios să aflu dacă această livrare va mai fi urmată de altele, la rând. Mi-a spus că posibil vor fi trei luni, consecutive, la fel.

După asta a venit o nouă majorare de cotă, la 300 de tone pe lună. Am procedat la fel ca în cazul anterior, iar livrările au fost identice trei luni la rând.

În timp ce s-au derulat evenimentele despre care m-am referit în rândurile de mai sus, au continuat deplasările în județ cu Înaltpreasfințitul la mănăstirile de la Cudalbi și Buciumeni. Însotitori am fost tot cei cunoscuți, adică Sandu Dobre, directorul de investiții al Combinatului, directorul adjunct Coșovliu de la IPJ, subsemnatul și domnul arhitect Cornel Tucă. Lunar ne întâlneam în comandament, la Arhiepiscopie, în această formulă plus înalții specialiști de la București. Subiectele erau pictura interioară și consolidarea peretelui exterior, plus cele patru arce din interior, din partea superioară a naosului, care susțineau cupola.

Acum eu, Cronicarul, răsfoind și apoi citind cu atenție paginile celor din urmă „File de Poveste,” intervin în narațiunea domnului Prică pentru a scurta povestea, având de rezervat încă multe pagini, până la final, pentru un episod de mare importanță din viața domniei sale. În aceste file de poveste, pe care le-a terminat de scris la data de 6 aprilie 2021, Povestitorul nostru amintește multe și mărunte evenimente din viața sa, dar care nu-și mai au rostul în locul acesta. Le-aș aminti pe cele legate de sprijinul acordat consilierilor Înaltpreasfinției Sale doctor Casian Crăciun pentru găsirea de soluții complete pentru consolidarea unor vechi așezăminte religioase din municipiul Galați și din unele comune, așezăminte care aveau importanță spirituală pentru comunități de creștini, dar care nu dispuneau de suficient sprijin material din partea enoriașilor. Totul s-a derulat cu respectarea prevederilor legii, folosind căile deja bătătorite în alte cazuri, descrise mai în urmă. Că altfel, de ce s-ar fi promulgat, spre exemplu, Legea Sponsorizării? Ori legea prin care orice persoană fizică poate dirija spre terți 2 procente din impozitul pe care l-a plătit, corect, din salariul sau venitul său, anual?

A mai amintit domnul Povestitor un episod destul de reprezentativ pentru a dezvălui lumii, caracterele unor oameni cu care a avut de parcurs, împreună, anumite activități în municipiu, în Combinat și în județ. A aflat, cu acest prilej Povestitorul nostru, amănunte despre sine și familia sa pe care nu le-a cunoscut, spre deosebire de unii „prietenii apropiați” care pe toate le știau! Hazliu, nu? Credeți că degeaba a scornit poporul o vorbă înțeleaptă, de genul „Păzește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă păzesc singur!” Ori „Gura lumii slobodă!”.

În povestea a cărei morală tocmai v-am expus-o era vorba de un picnic organizat de o persoană importantă din județ la care i-a invitat pe cei mai apropiați colaboratori ai săi. Picnicul a fost pregătit într-un luminiș curat, necălcăt de turiștii ocazionali, la câțiva kilometri dincolo de marginea comunei Lepșa. Pe drumul până la locația aleasă unul din invitați, coleg de muncă ani

mulți cu eroul nostru, și-a demonstrat multiplele cunoștințe despre „demografia” comunei. Dezvăluia identitatea fiecărei vile sau cabane mai răsărite, vorbea cu o anumită răutate despre proprietari, care treceau drept oameni modești și serioși în Galați, cu funcții importante. Arăta cu degetul și spunea „vila de colo este a familiei cutare, din Galați, alături se vede doar fațada altei vile care este a familiei cutare; din drum se vede doar fațada, însă vila are 12 (sau 14 sau altă cifră fabuloasă) camere, toate amenajate lux. Piscina din curte are acoperiș rabatabil, șezlonguri, masă de pinpong, masă de biliard, leagăn gondolă, cu saltea și perne” Toate clădirile aveau stăpâni și istorii interesante, locatarii erau, toți, oameni importanți din Galați, care acolo, în municipiu, arătau fețe cinstite, trăiau din salarii modeste, etc. cu tot tacâmul. La un moment dat zice:

„Iar acolo este vila domnului Prică!” Evident că persoana identificată a rămas surprinsă la auzul acelei propoziții.

„Bună glumă! zice domnul Prică. Puteți opri, să văd și eu ce proprietate am? Că eu n-am călcat prin Lepșa din anul 1975, când am traversat muntele de la Soveja, mergând pe niște drumuri forestiere spre Târgu Secuiesc.” Persoana atotcunoscătoare zise, savurând roșeața așternută pe obrajii domnului Prică:

„Degeaba neagă, vila îi este în proprietate. Veți afla, dacă ne apropiem de acei oameni!” Da, la poarta acelei vile se vedea o femeie, după port părea a fi localnică. A răspuns la întrebările celui demnitar, cu respect și bunăvoință nedisimulate.

„Sigur, este vila familiei Purdea, din Galați. Etajul și mansarda este a lor, iar parterul este al familiei Prică, cumnatul, director general în Combinat. Doamna Purdea este soră mai mică cu doamna Prică. Dar aceștia nu au venit niciodată aici. Doamna Prică s-a și certat cu sora ei, că de ce o jignește cu un asemenea dar. Ea nu vrea vilă, dacă ar fi să petreacă un sfârșit de săptămână aici, la munte, ar vrea o căsuță din cele care se făceau în campingurile cooperativei, înainte de revoluție. Doi metri pe trei, cu două paturi suprapuse, o toaletă cu apă curentă și o mică verandă cu o măsuță și două scaune. Doar cât să respire aer curat, de la munte. Uite, vedeți căsuța aceea, acolo în spate? Aceea este marea vilă a doamnei Prică. N-a venit aici niciodată, că a murit nu de mult, mi-a zis doamna Geta, soția domnului Purdea.” Iar domnul Prică a ascultat cuminte, toată povestea, fără să zică ceva. Doar la urmă a întrebat-o pe localnică:

„L-ați cunoscut pe domnul Prică?”

„Nu, domnule, n-a venit aici niciodată, nu am avut de unde să-l cunosc!”

„Bine, aflați că eu sunt domnul Prică. Îmi pare bine că ați spus povestea adevărată despre cumnatul meu și soția mea. A aflat adevărul, din gura dumneavoastră și acest domn, care este o persoană importantă în Galați. Și a aflat adevărul și acest domn care tocmai încercase să mă vorbească de bine!”

În acel dosar cu file domnul Prică nu comentează întâmplarea. Doar o tristețe mărunță, repede trecătoare, s-a desprins din vocea lui: „Boală o fi? Dacă este așa ceva, mă rog Domnului să-i dea sănătate acestui așa zis prieten, să-și vadă mai înainte de ale lui!”

Totuși, nu mă lasă inima să sar așa, fără un minim discernământ direct spre încheiere, peste toate micile povestiri incluse în penultimul dosar cu „File de Poveste”. Mai ales că ele spun ceva, concludent, despre caracterul Povestitorului în comparație cu cel al persoanelor care au demonstrat că sunt „prieteni apropiați” și „știu mai multe decât știe el însuși despre sine”.

Astfel, descrie domnul Prică o altă amintire despre o surpriză, de astă dată plăcută, trăită într-o seară. Este o poveste simplă, fără răutăți sau minciuni. Era, ca în atâtea alte seri, singur în tot sediul Direcției Generale, doar cu dispecerul de serviciu și șoferul microbuzului, tot de serviciu. Și, la un moment dat, sună telefonul de oraș. Domnul ridică receptorul și zice „Alo!”. După câteva clipe de ezitare o voce timorată, încărcată de emoție spune:

„-Sunteți domnul director general Prică Ștefan?”

„-Da, dar dumneavoastră cine sunteți” întreabă posesorul numelui și funcției în cauză.

„-Eu, zice vocea și simt cum scade tonul, din cauza timidității, sunt un fel de rudă mai îndepărtată de-a dumneavoastră!”

„-Domnișoară, nu vă supărați că vă spun așa, dar până să vă cunosc eu tuturor persoanelor feminine le spun „domnișoară”, vă întreb, sunteți în Galați?”

„-A, nu, mă aflu într-o locație undeva lângă comuna Pian din județul Alba.”

„-Și spuneți că sunteți o rudă mai îndepărtată ?”

„-Da, soția fratelui dumneavoastră Ionel, din Sibiu, îmi este mătușă de văr după mama.”

„-Păi, zic eu, asta înseamnă că mama ta, domnișoară, ori este originară din familia Stancă, cea binecuvântată de Dumnezeu cu 9 copii, ori este din familia Hașu!”

„-Așa este, mama este ultima din cei 9 copii ai familiei Stancă”.

„-Înțeleg, vreau să știi, domnișoară, că îmi este amic unchiul tău mai în vârstă, Ionică Stancă, fiind căsătorit cu o verișoară primară de-a noastră, Puica Prică și locuiesc pe undeva, pe hudiță, gard în gard cu bunicii mei după mamă. Acu, să vezi domnișoară și să crezi, că eu mi-o aduc aminte și pe mama ta, care pe vremea când eu terminam facultatea, ea avea vreo 6 sau 7 anișori și avea un nume mai deosebit, cred că i se zicea Turica, de la Victoria.”

„-Da, zice vocea, dânsa este mama mea!”

„-Acu, domnișoară, dacă ne-am cunoscut, spune-mi de ce ai simțit nevoia să mă suni cu telefonul?”

„-Mi-este greu, tare greu să încep să zic!”

„-Păi, începe cu începutul și spune, zic eu.”

„-Știți, unchiule – că așa am aflat că trebuie să vă spun! – părinții mei tare s-au supărat la început, dar acum se pare că sunt împăcați, eu am terminat acum câțiva ani facultatea de medicină și în loc să mă prezint pe post la locul unde am fost repartizată, am simțit chemarea de a deveni călugăriță!”

„-Asta înseamnă, zic eu, că aveți un caracter puternic, dar mai ales sunteți un om, o ființă care a fost aleasă!”

„-Preasfințitul episcop de Alba a considerat că eu sunt cea mai potrivită să fiu stareța mănăstirii aflată în construcție și aproape finalizată cu ajutorul enoriașilor din zona comunei Pianu, aproape de poalele munților Sebeș. Avem un sponsor pe zona de instalații a mănăstirii care ne-a promis că oricât de mici sunt posibilitățile firmei sale din Orăștie, tot ne ajută cu instalația de apă curentă pentru utilitățile mănăstirii, care înseamnă 20 de chilii pentru măicuțe și oaspeți, bucătăria și sala de mese; și ne-a promis că ne ajută și cu aducerea apei de la un izvor binecuvântat, ce se află la poalele muntelui, la o depărtare de circa 250 de metri! A făcut, domnul sponsor, până acum tot ce a putut, a montat chiuvete și vase de WC în fiecare chilie și la bucătărie, fiind sprijinit financiar de mulți enoriași din zona mănăstirii. Dar s-a blocat complet, negăsind în zona lui de aprovizionare țevile zincate necesare pentru instalațiile interioare precum și țeava principală pentru aducerea apei de la izvor. Și povestind eu, acest lucru, unchiului Ionel de la Sibiu (adică fratelui dumneavoastră mai mare), el mi-a sugerat să iau legătura cu dumneavoastră, drept pentru care mi-a dat numărul dumneavoastră de telefon. Spunea, unchiul Ionel, că întreprinderea pe care o conduceți poate are posibilitatea să găsească furnizorii pe care-i căutăm noi, de la care să cumpărăm țevile respective.”

„-Uite ce este, pot să-ți spun nepoată?”

„-A, bineînțeles!”

„-Bine, spune-i sponsorului tău să întocmească o listă cu tot ceea ce îi este necesar, ca materiale și componente de instalații pentru finalizarea lucrărilor la mănăstire. Și să sune, mâine, la numărul de telefon pe care ți-l dau eu, acum. Acolo va răspunde un domn inginer, pe nume Mezeșan. Cu acela va rezolva toate problemele! Iar acest sponsor să mă sune pe mine, la acest telefon pe care vorbim acum, mâine după orele 17,00 ca să vorbim între noi despre documentele legale pe care va trebui să le întocmim. Că nici o mașină nu va pleca de aici fără documente legale. Bine?”

„-Îți mulțumesc din inimă, unchiule!”

Mai este nevoie să continui? Căutăm un final al povestirii domnului Prică? Nu cred că este cazul, poate că, totuși, ar trebui să transcriu cuvintele sale cu care a reușit să exprime, în scris, singur, adică fără ajutorul unui literat, căldura din inima sa că a putut fi de ajutor unei ființe deosebite, din trunchiul familiei, precum și unui lăcaș special, închinat Maicii Domnului.

Dar să trecem, așadar, mai departe. Domnul Prică nu își mai aduce aminte de anul și luna în care s-au derulat multe din întâmplările pe care le-a înșirat în Filele sale de Poveste. Sărim peste timp și ne apropiem de încheierea trimestrului al treilea din anul 1997. Urmează o perioadă de maximă încordare din viața Povestitorului nostru, atât de asemănătoare cu soarta altor personaje din istoria lumii, care în viață au fost răsplătiți, adeseori, cu sancțiuni pentru tot binele pe care l-au făcut.

Capitolul 11

Bătălia finală

În multe din *Filele de Poveste* eroul nostru Povestitor începe cu niște considerații generale, uneori filozofice, reluând geneza unor lucruri, fenomene, sau tipuri de oameni, pentru a ajunge la zilele de azi. Creează astfel cadrul special al faptelor pe care le va prezenta în acel capitol.

Astfel, în ultimul său dosar cu File de Poveste face referire la momentul departajării elitelor de marea masă a celor conduși. Numai că Povestitorul nostru își arată unul din talentele sale istorice, adică o particularitate a genelor sale de urmaș al transhumanților neamului său. Concret – că altfel chiar și eu, Cronicarul, cad în greșeala rostirii vorbelor fără rost – el spune că grupulețele de ființe bipede ce s-au format în negura timpului, evoluând până în zilele noastre, au simțit nevoia, chiar de la început, să-și aleagă un conducător căruia să i se supună, numindu-l pe acesta Mintos (de la minte multă!). Acest prim Mintos avea niște talente care-l deosebeau de cei mulți. În primul rând, avea minte multă. Apoi curaj, ori putere fizică, ori talente de strateg etc. Mintosul a lăsat urmașului său – primului său urmaș – acest specific aparte, inoculându-l dacă acel urmaș nu avea în genă deja prezent cromozomul special. Urmășul a continuat să procedeze după modelul bunilor și străbunilor săi, făcând acest lucru generație după generație, astfel că astăzi avem de a face cu Mintoși tradiționali. Iar după o sincopă a Istoriei cum a fost epoca socialistă, urmașii pe linie dreaptă ai ultimului Mintos, cel detronat, se ridică și vin cu pretenții. Ei invocă un lanț de momente din Istorie în care s-au remarcat Mintoșii străbuni. Se bazează pe aceste invocări și le folosesc ca armă de luptă pentru a parveni pe locurile - pretinse! – cuvenite. Astfel, ne-am trezit cu acești indivizi pe care-i vedem instalați în diferite piramide ierarhice, strălucind printr-o trăsătură comună: lipsa de scrupule. Cu care merg mai departe, înlăturând din cale orice obstacole. Că doar ei sunt Mintoși, au moștenit dreptul de a sta în fruntea bipezilor mărunți.

Același manual de Istorie ne arată – zice Povestitorul Ștefi – că uneori masele de anonimi au intrat în dezacord cu individul Mintos al momentului. Istoria consemnează aceste bolboroseli ale maselor ca fapte numite „revoluții” sau „răscoale”. Dar Mintoșii au trecut peste aceste momente, trăgând niște învățăminte cu ajutorul cărora și-au rafinat genele de ... mintoși! Iar masele de bolborositori sau șopocăitori, care n-au obținut nimic din răscoalele sau revoluțiile lor, și-au pus nădejdea că se va naște, cândva, un Mintos de talie istorică, ce va duce la împlinire nădejdlile lor de progres, dreptate și chiverniseală. Deci nădejdlile democratice, cum se zice în zilele noastre.

Cumplită eroare, constată Povestitorul. Cum așa? Simplu, ei, Mintoșii sunt tot cei vechi, dar și-au îmbrăcat haine noi, iar masele sunt la fel de sentimentale, sperând în Mintosul salvator. Avem azi, așadar, Mintoși vechi în noile amplasamente. Și atât! Deci nimic nu s-a schimbat, oricare ar fi nuanțele sau evenimentele istorice invocate. În ultima sută de ani, de exemplu.

Paradoxul constă în aceea că actualele grupuri și grupulețe de bipezi, având Mintoșii-urmași reamplasați în frunte, au fost numite de mai marii zilei ca fiind „nou-născuți”. Și au fost tratați ca atare, adică lăsați să meargă, precum pruncii neverticali, de-a bușilea, să se zgârie, să le curgă sânge, dar să învețe din mers tot ce trebuie ca să se maturizeze. Însă acești „bebeluși ” (nu uitați, vorbim de grupuri și grupulețe de bipezi, tratați ca bebluși sau, potrivit noului limbaj modern „bazic people”) nu au beneficiat de iubirea maternă, ocrotitoare, ca în viața oamenilor. Când vorbim despre acești bebeluși ne referim la așa-numitele societăți comerciale nou create sau rebotezate. Compuse dintr-o masă de ADN-iști (adică de purtători de ADN-uri, dotați cu cromozomii supunerii și ai speranței), bebelușii s-au orientat după ceea ce au întâlnit în drum. Adică, în final, amăgeli. Ei au

spus că au întâlnit în cale multe obstacole. Pe unele le-au trecut, pe altele le-au ocolit. Cei mai deștepți dintre ei au găsit cu cale să proclame subiecte de doctorat multe din aventurile lor cu aceste obstacole. Și toate aceste lucrări – științifice, până la urmă – le-au strâns într-o carte cu coperti tari, cu titlul „Economie de Piață”

Dar Viața a scos la iveală o nouă lecție. Dintre toți Mintoșii mărunți s-a găsit unul mai special, care s-a pus în frunte, trâmbițând că el singur își asumă toate riscurile și va ajunge la un final fericit. Acela și-a luat titlul de Manager și toată știința lui se găsea între acele coperti pe care scria Economie de Piață.

Altă eroare! Trecerea anilor a demonstrat că lipsa de pricepere, lipsa de educație a acestor grupuri și grupulețe de adn-iști a avut ca principală consecință Sărăcia. Lipsa de bani, de resurse, a determinat recurgerea la împrumuturi. Dar Mintoșilor din fruntea statului li s-au cerut garanții pentru a li se acorda acele împrumuturi. Și atunci s-a văzut că entitățile oferite ca garanții nu erau prea bune. Este vorba de fabrici și uzine, sau de mine, extracții de țiței sau de uraniu etc. Adică era nevoie ca acestea să fie cosmetizate, să li se aplice tratamente de estetizare. Și așa ne-am trezit cu o nouă lege, foarte deșteaptă, care impunea o reformă generală a întregii societăți naționale. Au fost alese grupurile mai mari, mai importante, mai valoroase, să fie tratate corespunzător pentru a fi acceptate ca garanții pentru împrumuturile luate. Ministerul Reformei a primit sarcina acestei operațiuni naționale, în trimestrul doi al anului 1997. Apt pentru a conduce acțiunea a fost considerat – și numit mare șef, adică ministru – domnul Ulm Spineanu, o personalitate mult școlită în exterior, adică acolo unde se practica, cu succes, de secole, Economia de Piață.

Deci în trimestrul doi 1997 se constituie o listă de 200 de societăți comerciale care puteau fi benefice statului dacă nu s-ar fi constatat că ele ... nu sunt benefice! Din contră, ele sunt niște veritabile găuri negre, care absorb banii cuveniți Statului, nu-i varsă deloc sau aproape deloc în tezaurele naționale. Asupra lor s-a întors domnul ministru Ulm Spineanu. Pe această listă, la poziția 7, se afla IACMRSG! Imperativ, societatea noastră trebuia reformată, pentru a nu mai fi o gaură neagră. Adică să nu absoarbă banii cuveniți tezaurului național, risipindu-i, ci să îi transfere ca venituri, Statului.

-Deci, ce avem aici, dragă Ștefi? Că eu, Cronicarul, nu înțeleg. În al doilea trimestru al anului 1997 nu mergea bine IACMRSG-ul? Nu plăteți salariile la timp, integrale? Nu vărsați la timp, TVA-ul cuvenit? Nu plăteți sumele datorate la CAS, la CASS?

-Ba da!

-Și atunci care era hiba? Adică exista o hibă? Întreb eu, Cronicarul. Și tot eu îmi răspund:

Sigur că exista, o vedeau cei din înălțime, nu voi, cei ce munceați acolo. E clar că nu puteați să vă vedeți propriile neajunsuri!. Cu aceste aspecte care scădeau valoarea firmei se vor ocupa specialiștii Ministerului Reformei. Ei vă vor pune la dispoziție un ghid, un îndrumar, un model de proiect de restructurare, după care fiecare societate de pe acea listă specială își va întocmi propriul Proiect de Restructurare. Baza de referință o va constitui lista indicatorilor structurali de la data de

30 iunie 1997. Managementul societății își va prezenta strategiile, liniile de urmat pentru ca să se ajungă la profitabilitate, într-un timp bine determinat.

Ghidul, modelul de proiect va avea 9 capitole. Fiecare capitol va conține pe lângă altele, o filă, una singură, rezumativă, dar și îndrumătoare. De exemplu, la capitolul 5 găsim expresia „*Va fi redactată de echipa managerială*”. E clar? Nu sunt acceptați înlocuitori pentru membrii echipei manageriale. Se vorbea, în acea etapă, cu niște termeni pescuiți dintr-un limbaj pompos folosit de asistenții și consilierii Ministrului Reformei, lumea făcând, astfel, haz de necaz. Spre exemplu, în cele trei luni care au urmat, adică iulie – august – septembrie 1997, toată „crema neuronică” a societății noastre „a lucrat în draci” la întocmirea celor 9 capitole ale Proiectului de Restructurare – Reformare, trudă ce s-a desfășurat sub privirile exigente ale unui consilier ministerial, aruncate din timp în timp peste schițele de structură ale fiecărui capitol. Acela nu avea timp de discuții deoarece avea în supraveghere simultană 10 – 15 societăți din lista cea mare. Venea, se uita, întorcea hârtiile noastre pe o parte și alta, apoi dădea verdictul: Admis/Respins (total sau parțial). Și pleca mai departe. Era foarte auster, tipul. Incoruptibil. Nu admitea nimic din cele ce i se pregăteau în camera de hotel, în minibar, pe etajera telefonului sau chiar sub pernă. Acele finețuri, băuturi de colecție, albume de artă cu dedicație sau plicuri subțiri, cu verzișori valoroși, acolo rămâneau, nebagate în seamă. Dar privirile crunte aruncate managerului demonstau cât de gravă este situația și cât de serioasă este acțiunea.

-O singură dată mi s-a întâmplat să mi se arate o mostră de duritate și, nefiind implicat în această tentativă de corupție, am insistat să mi se spună ce anume a cauzat această atitudine extremă în comportamentul domnului consilier ministerial. Când am aflat că unii dintre adjuncții mei au pus la cale această capcană ieftină, mi-am ieșit din fire pe măsură. Dar nu mi-am eliminat colegul vinovat. Doar l-am ascuns, l-am scos din calea domnului consilier.

Am reușit să ne încadrăm în termen și am predat Proiectul cu 2 sau 3 zile înainte de sfârșitul lunii septembrie 1997. La zintă octombrie s-au deschis analizele fiecărei victime, din lista de 200. Analizele erau conduse și finalizate de însuși domnul Ministru Ulm Spineanu, căruia i se crease o aură de analist desăvârșit, școlit la cele mai renumite universități din occidentul european și de pe malul celălalt al Atlanticului, fie cu certificate de absolvire ori cu titluri de doctorate și măcar câteva masterate. Soluțiile puse de domnul Ministru erau variate, de la mici ajustări în cele mai bune cazuri până la verdicte de demolare totală. Iar aceste soluții nu puteau fi contestate. Erau definitive. Însă peste tot se luau măsuri de scădere a numărului de salariați. Era vorba de aceeași veche problemă, a indicatorului de performanță numit „productivitatea muncii”. Dacă stăteai prost la acest indicator, musai trebuia să te reformezi. Și domnul ministru îți spunea câți salariați trebuie să dai afară!

-Iar noi – unde ne aflam? „la spune, dragă Ștefi, ce avem noi, aici?!”

-În primul rând trebuie să explic de ce suntem noi, IACMRS SA Galați pe lista celor 200 de societăți comerciale, cu capital majoritar de stat, care trebuie restructurate, răspunde Ștefi. Păi, pentru că producem, încă, Statului, daune. Zi de zi, ceas de ceas. Dar unii din structurile guvernamentale, studiind cazul nostru, au decis că putem fi rentabilizați, adică să aducem profit. Iar

dacă acest profit nu va fi suficient de mare, putem fi oferiți la privatizare, pe un preț bun. Am în mână dosarul cu titlul pompos „Proiect de restructurare – reformare” Capitolul 5 conține miezul prezentării societății. A fost scris de mine, Managerul Ștefan Prică, literă cu literă, rând după rând, filă cu filă. Am trudit până la epuizare la aceste cinci pagini. Nu l-am arătat nimănui dintre colaboratori. Nu am acceptat nici un ajutor la redactare, din partea nimănui, nici din interiorul societății, nici din exterior. Singurul care l-a văzut și citit, înainte de a-l depune la Ministerul Reformei, la data de ... septembrie 1997, a fost prietenul și colaboratorul meu, șeful reprezentanței noastre din București, Ion Olteanu. Tehnoredactarea întregii lucrări, pe calculator, a făcut-o un băiat cu talente deosebite, care a folosit culori pentru a marca ideile importante. La o privire de ansamblu, pe filele capitolului 5, puteai vedea o construcție colorată frumos, care te împingea să citești acel text. Acesta a fost și scopul meu, ca cel care mă va judeca să citească ceea ce a fost rodul nopților de frământări, de foi rupte și mototolite înainte de a fi aruncate la coș. Ion Olteanu, după ce a citit tot dosarul, dar mai ales cele 5 pagini din capitolul 5, zâmbind, m-a întrebat: „Câte nopți v-a luat?”. „Toate nopțile din trimestrul al treilea, 1997” am răspuns eu.

Dar să o luăm sistematic. Analizele asupra celor 200 de cazuri aflate în atenția Ministerului Reformei încep la 1 octombrie. Fiecărui dosar i se alocă două zile pentru dezbateri. Maximum. Noi, IACMRSG fiind pe locul 7, avem șansa de a intra la sală în jurul zilei de 14 octombrie. Care va fi cartea noastră de vizită la momentul începerii dezbaterii? Iată, datele statistic recunoscute vor fi cele raportate la 31 august 1997. Luna septembrie și cumulat 9 luni apar în rapoarte mai aproape de sfârșitul lunii octombrie. Dar, chiar și așa, putem merge fără a face abateri grosolane, pe extrapolare. În primul rând vom informa Comisia că am reușit să respectăm condițiile stipulate în Programul de Plată a datoriilor reeșalonate, de-a lungul celor 45 de rate sau 45 de luni care au trecut de la momentul zero, adică prima zi din anul 1994. Precizez, indicatorii de performanță pe baza cărora se calcula fondul lunar de salarii și deci, implicit, se determinau obligațiile de plată la bugete erau planul de producție, prețul de cost și productivitatea muncii. Deci, din datoria care a fost reeșalonată, de 325 miliarde lei, plățiserăm 181,18 miliarde lei, adică 55,75 la sută din total. Mai rămânea de achitat în următoarele 15 luni, adică până la 31 decembrie 1998 suma de 143,82 miliarde lei. Bănuiesc că onor Comisia va avea în vedere meritele noastre în raport cu fiscalul și va stabili, probabil, măsuri care să ducă la obținere de profit după ce vom intra în normalitate, adică fără datorii la bugete. Așa gândeam eu, Managerul, tot așa gândeau și cei 9500 de salariați. Dar contează ce credeam noi? Legile firii ne contrazic, totdeauna în astfel de situații contează ce gândește capul Comisiei. Dar trebuia să avem răbdare și să așteptăm derularea zilelor alocate analizei celor 6 societăți de pe listă, aflate înaintea noastră. Urmăream evenimentele, căutam vești despre ... Sigur, îl aveam acolo pe domnul Olteanu, care putea să afle detalii corecte și să comenteze deciziile Comisiei. După primele 3 intrate, zona putea fi asimilată unui teritoriu bântuit de cutremure, cu replici frecvente. Fiecare din cele 3 societăți analizate primise verdictul de reducere a efectivelor de muncă cu 20 – 30 de procente, altfel nu se putea ajunge la profit. Toți managerii care stăteau la coadă, de-a lungul culoarului Ministerului Reformei, intraseră în panică. Eu îmi păstram

calmul, speram să ni se recunoască niște merite! În acest moment mă sună la telefon Emerik Kuglai, fostul director general al Direcției de Investiții din Ministerul Industriei Metalurgice.

-Cum te simți? mă întreabă el.

-Ca un miel la tăiere, zic eu, neexagerând cu nimic.

-Vorbind între noi, se pare că situația este cam groasă! continuă Imre. Nu mi-aș fi închipuit că așa se face o restructurare.

-Nici eu, răspund cu resemnare. Dar se pare că alții știu mai bine cum trebuie lucrat în noua Economie de Piață!

-Cum te-ai descurcat cu Capitolul 5? zice el în continuare.

-E greu să răspund neutru, zic eu. Orice aș zice ar suna doar în nume propriu, însă Judecătorul este altul, nu eu. El este Alesul, el va da verdictul.

-Da, după primele 4 cazuri, acest Ales cum îl denumesc, se pare că are toate calitățile unui satrap, dacă mai ții minte din istorie cine erau aceste personaje.

-Sigur, de la București lucrurile se văd altfel decât din provincie.

În preziua analizei eram deja la București, instalat la reprezentanța noastră, împreună cu directorul economic și liderul de sindicat. Așa prevedea protocolul. Urma să ni se alăture directorul Petre Ianc din partea Ministerului Economiei și un reprezentant al FPS-ului. Ca în proverbul care se potrivește momentului, socoteala noastră nu s-a potrivit cu cea din târg. Societatea de pe locul 6 nu a fost una ușoară. Analiza lor s-a lungit cu o zi, adică s-a terminat chiar după ora 24,00. Era vorba de Uzina Mecanică Aiud, fostă componentă a Ministerului Metalurgiei din perioada anterioară anului 1989. A doua zi dimineață mă sună Kuglai – noi intram la analiză după masă.

-Fii atent, zice el, Aiudul a intrat la analiză cu 3.600 de salarii și a ieșit cu 600! De supraviețuitori. „Măcel” este prea puțin spus. Iar cu un ceas în urmă obrajii lui Petre Ianc, directorul departamentului metalurgie din Ministerul Economiei, arătau tot verde. Cum ai să te descurci? întreabă prietenul în final.

Aici trebuie să fac o mică paranteză, zic eu, Cronicarul. Apreciez că relația domnului Prică cu Emerik Kuglai în perioada anterioară anului 1989 nu a fost una prea cordială. Mai degrabă cred că era neutră, curgând de pe poziția superioară în jos. Ea s-a mai încălzit cu ocazia aceluia concurs de manager, din anul 1993, când Ștefi al nostru a luat nota 9,60 la examen, plasându-se pe locul întâi în clasamentul general. Cred că în acest moment Emerik (sau Imre cum era alintat ungurește!) și-a schimbat părerea despre capacitățile intelectuale ale omului Ștefi Prică. Aprecierile pozitive s-au întărit ulterior, de la o ședință de Consiliu de Administrație la alta, în anii când Ștefi avea primul rol în managementul societății, fiind expus tuturor riscurilor dar și, concomitent, tuturor presiunilor. Iar modul cum a rezolvat toate situațiile, cum a scăpat din presiuni, nu a trecut fără să-i crească punctajul apreciativ. Că Imre era și el membru în Consiliul de Administrație.

La întrebarea prietenului, Ștefi răspunde:

-Cum o vrea Bunul Dumnezeu. Ar trebui să folosesc aceleași arme pe care le folosește și Alesul. Dar nu le cunosc și ca atare, va trebui să folosesc armele mele speciale, pe care le-am luat cu mine în toate împrejurările grele din viață!

Acum, la distanță aflându-mă de acele zile, îmi dau seama că am judecat corect să nu apelez la nimeni în ce privește formularea răspunsului la Capitolul 5, continuă să povestească Ștefi. Judecând singur, neinfluențat, am descoperit două lucruri esențiale în cele ce se puteau citi, printre rânduri, în Instrucțiunile de completare a Capitolului 5. În primul rând, acest capitol era preferatul Alesului. Iar în al doilea rând, capitolul conținea niște capcane subtile! Nu aveam nici un fel de informații despre domnul Ministru Ulm Spineanu. Era cotate ca un individ de înaltă clasă, mai ales pe baza școlilor pe care le-a frecventat în străinătăți. Dar ce alte trăsături avea? Ca om. Frământările mele de zi și de noapte, dar mai ales cele din timpul mersului pe jos m-au condus spre formularea unor întrebări la care trebuie să găsesc răspunsuri acceptabile. Ca să creionez un profil moral al acestui personaj, ajuns pe o treaptă ierarhică înaltă, de primă importanță în cadrul politicii guvernamentale.

Dacă a ajuns ministru, înseamnă că și-a dorit-o. Deci este un tip ambițios. A manifestat pe față această ambiție? Nu cred, a disimulat dorința, mascând-o cu etalarea cunoștințelor de specialitate. Cred că a formulat opinii logice, greu de combătut de cei din jurul lui, sau dintr-un anturaj țintă. Astfel și-a creat un renume de specialist eligibil. Deci avem de a face cu **ambiiie**, arta disimulării, inteligență. Cred că și-a format un vocabular de specialitate bogat, pe care îl poate folosi ca armă de combatere a adversarului sau a victimei, de la caz la caz.

Mergem mai departe. Dacă are dorință de parvenire, în mod cert individul este slab dotat la capitolul „scrupule”. Este o concluzie solidă, certă, mi-am zis singur și am bifat pe listă cea de a doua trăsătură, **scrupule puține sau deloc**, după ambiiie. Dacă un individ este dotat cu aceste două trăsături de caracter, nu cred că dezvoltă prea multă empatie față de semenii săi, în general și cred că deloc față de semenii de care trebuie să se ocupe în mod special. Cum formulase Emerik spontan? Satrap! Acest cuvânt te duce cu gândul la **cruzime**! Doamne, apără! Un asemenea om trebuie să se considere printre cei mai buni. Deci este necruțător când întâlnește pe cineva care-l poate pune în umbră. Este un amănunt foarte important!

M-am oprit la aceste trăsături pe care i le-am atribuit Alesului. Acum trebuie să analizez ce fel de document ar putea să-i trezească interesul, în primul rând ca formă de prezentare și imediat după asta un conținut de idei care să-l incite, expus în propoziții scurte, concise. Sigur că trebuie să folosesc culori, pagina să arate ca o floare exotică aleasă, nu șocantă. Nu trebuie să fie nimic țiător și de prost gust! Sau poate că ar trebui să fie, în mod excepțional, o pată de culoare pusă acolo în mod special pentru a atrage atenția? Este o soluție care merită să fie studiată! Am apelat la domnul Toderaș, șeful oficiului de calcul, să-mi dea un om specializat în tehnoredactări estetice. Și am avut noroc să găsesc omul potrivit, chiar în apropiere!

Acum trebuie să judec ce fel de ton să folosesc? Umil? În nici un caz! Alesul m-ar strivi imediat și m-ar arunca la coș, poate chiar m-ar desființa. Nu, dar nici n-ar trebui să fiu fanfaron, să

mă laud cu evoluția societății pe care am manageriat-o. Cu rezultate excelente mai ales în ultimii 5 ani. Dar nici nu puteam să nu scot în evidență această perioadă specială din viața IACMRSG-ului, cu rezultatele obținute. Trebuia să-i sugerez că noi suntem, de cinci ani, într-un proces efectiv de restructurare. Că am rezolvat o serie de neajunsuri care au ieșit în evidență în structurile organizatorice moștenite. Este obligatoriu să trec în revistă aceste fapte. Exprimarea trebuie să fie plată, cât mai academică, adică să fie explicită ca într-un curs de specialitate. Asta-i, un curs de specialitate!

Stop! Adică să riști să creadă Alesul că îi dai lecții? Poate reacționa neașteptat, desigur. Un termen greșit, o exprimare improprie îi dă apă la moară, instant. Și va face explozie imediat, iar concluzia poate fi exagerată, desigur negativă!

Dar stai, Ștefi, nu te limita doar la cuvintele scrise. Alesul le va citi de pe hârtie însă va răspunde vocal. Te va obliga să dialoghezi. Deci, pregătește-ți replicile! Doamne, dar asta este foarte greu. Este un exercițiu anevoios, mai ales în faza aceasta când nu l-ai auzit pe omul respectiv vorbind sau dialogând pe tema dată. Am dat la o parte acest sector de creație. Nu, nu merge așa. M-am răsucit spre propria experiență. Ia stai și te gândește, dragă Ștefi, cum ai ieșit basma curată în atâtea situații când te-ai confruntat cu oameni „luminați”. De exemplu, când ai fost prins la mijloc printre oameni cu adevărat luminați, cei din comandamentele de la consolidarea Catedralei Episcopale. Aha, am folosit metoda descoperirii sugestiei ascunse, conținute în expunerea persoanei cu titlu academic. M-am exprimat cam așa: „Îmi permiteți să exprim, cu cuvintele mele, ceea ce am înțeles din cele spuse/scrise de domnia voastră?” Da, a fost o strategie care a mers. Am scos la iveală ce voiam eu să aud, dar lăsând ca ideea să fie atributul, emanația celui iluminat, însă spusă de un om mai puțin specializat.

Acum, concret, am început să mă gândesc la un mod de prezentare a meritelor ce revin societății comerciale, în ansamblul ei și celor care revin managerului. Am înclinat să-l încununez pe manager cu „noroc”, iar societatea cu flexibilitate și adaptare rapidă la toate provocările. Programul de reeșalonare a datoriei uriașe a fost un noroc. Dar aplicarea acestuia, a prevederilor sale a fost rodul efortului colectiv. Oamenii, conducerile subunităților au acceptat sacrificii atunci când au conștientizat iminența declinului, a dezastrului final imposibil de ocolit fără măsuri tari. De exemplu, cred că m-am oprit puțin cam mult pe obligația de a achita datoriile nou create lună de lună. Această problemă avea o dinamică specifică lună de lună, trebuiau luate măsuri, aplicate sacrificii chiar peste sacrificările făcute anterior. Nu m-am hazardat să descriu aceste sacrificii, aș fi căzut în capcana care era abil pusă în Ghidul, mai bine zis Îndrumarul de întocmire a Capitolului 5. Am explicat în propoziții scurte că sacrificiile la care am fost obligați nu proveneau din deficiențe în activitatea noastră, ci din imposibilitatea de a putea mări, de la o lună la următoarea, volumul de cash pentru a asigura o evoluție cât de cât normală. Presiunea achitării ratei lunare din programul datoriei reeșalonate era uriaș. Astfel, pentru a face rost de cash-ul necesar plății tuturor obligațiilor asumate în Programul de Reeșalonare cât și a vărsămintelor curente am fost obligați la sacrificii. Dar m-am

ferit să precizez care au fost aceste sacrificii! Dacă aş fi scăpat un asemenea detaliu aş fi fost obligat să nominalizez fenomenul şi să-l cuantific. Acest lucru nu trebuia să se întâmple, categoric!

Ba nu, trebuia să se întâmple! Însă nu pe calea scrisului, ci pe calea dialogului. Gândeşte-te, Ştefi, mi-am zis, să-l provoci pe acest Ales să te pună să explici. Dacă poţi să faci asta, el va fi omul tău. Trebuie să-l atragi în capcana ta!

Am trecut la scris. Scriam şi aruncam la coş. O luam de la capăt. Unele cuvinte îmi ieşeau legate între ele, exprimând clar ideea. Alte propoziţii începeau bine, dar pe parcurs, simţind nevoia de a fi mai explicit, apăreau nişte virgule, apoi propoziţia se transforma în frază, iar frazele, uneori nu se mai terminau. Pe fond, eram dominat de constrângerea de a mă rezuma la doar cinci pagini. Explicaţiile inutile trebuiau eliminate. Acolo unde erau necesare aceste detalii am acceptat că ele pot fi capcane ale mele, pe care eu le întindeam. În acele locuri, credeam eu, Alesul care se considera pe sine un Iluminat, îmi va cere explicaţii de genul „ce aţi vrut să spuneţi aici” sau „ce înţelegeţi prin...” pentru ca să se exprime ca un Iluminat, savant, corector de greşeli şi deci sancţionator îndreptăţit. Aici trebuia să-l înving, obligându-l să accepte explicaţiile mele, fără comentarii.

Am ajuns la o formă acceptabilă a celor cinci pagini de sinteză. Acum trebuia să concep propoziţiile de încheiere. Cum să sune? Mi-a venit ideea – şoptită la ureche, evident, de Îngerul meu Păzitor – ideea unei încheieri capcană: să cer un surplus de personal, astfel încât el, Alesul, să respingă cererea dar să nu taie din existent. Ar fi fost excelent să-mi reuşească mişcarea. Am formulat cam aşa: *„Urmare a datelor (cifrelor) cuprinse în anexele la capitolele 1-4 respectiv 6-9, se impun măsuri încă din perioada trimestrului IV 1997, de a găsi soluţii pentru mărirea efectivelor de personal la anumite specialităţi care pot aduce profit suplimentar, necesarul estimat de noi fiind de 2.500 de persoane, specialişti şi personal administrativ .”*

A sosit şi ziua judecăţii. Era la o zi sau două după praznicul Cuvioasei Parascheva. La ora 15,00 ne îndreptam cu maşina spre sediul Ministerului Reformei. Eram însoţit de directorul economic, Petrică Constantinescu şi de Ion Olteanu. Acesta, vrând să destindă puţin atmosfera încordată, mă întreabă:

-Cum vă veţi descurca pe o Sinteza scrisă în urmă cu o lună, acum după ce aţi aflat cum au decurs cele 6 audieri de până acum?

-Doar aşa cum va vrea Cel de Sus, răspunsei arătând cu degetul spre plafonul maşinii, adică mai sus, spre ceruri. Imediat ce am răspuns a început să zbârnâie telefonul mobil – cel din acele timpuri, anul 1997, avea ceva peste un kilogram greutate. La capătul celălalt o voce şoptită a început să spună:

-Domnule director Prică, ştiţi, ne-ar mai lipsi nişte ...

Era preotul slujitor de la mănăstirea Pianul. L-am întrerupt imediat, spunând:

-Părinte, opriţi-vă, acum lăsaţi-mă să spun eu ce vă rog pe dumneavoastră, dacă tot mi-aţi ieşit în cale. Să faceţi bine şi, în maxim o oră, să adunaţi obştea măicuţelor şi să vă rugaţi cum ştiţi dumneavoastră mai bine ca să scap cu capul netăiat la judecata la care voi fi supus în faţa celui mai dur ministru din Guvern. Sunaţi-mă peste două zile şi dacă vă voi răspunde la telefon, atunci

înseamnă că am scăpat cel puțin cu capul pe umeri. Și am închis telefonul, nelăsându-i bietului părinte să spună măcar un cuvânt. De lângă mine Olteanu zice:

-Parcă-l văd pe bietul preot adunând și punând la treabă mironosițele!

-Măcar de ar încerca! zic eu. Iar mașina a oprit în fața Ministerului Reformei. Am ajuns cu o jumătate de oră înainte de cea fixată pentru începerea audierii. Imediat după noi a sosit domnul Petre Ianc, director general de departament în Ministerul Economiei, apoi au sosit doi senatori, unul liberal, Paul Păcuraru din Galați, iar celălalt PSD-ist, fostul director Gaida de la ICS Hunedoara. Le-am mulțumit pentru sprijin și amabilitate. Apoi a apărut și Costache, liderul nostru de sindicat.

Analiza a început la ora 17,00 în prezența domnului ministru Ulm Spineanu. Ministrul a venit însoțit de doi consilieri, așezați unul de-a dreapta, altul de-a stânga lui. Cel din stânga era consilierul care a fost îndrumătorul nostru în cele trei luni de pregătire a Programului de Restructurare. În principiu, era un om amabil, dar sever. În fața mesei anchetatorilor ne aflam noi, la o masă lungă. Eu eram așezat chiar în fața ministrului, lângă mine pe dreapta se așezase liderul de sindicat Costache, la stânga directorul economic apoi directorul Petre Ianc și cei doi senatori.

Domnul ministru a început un schimb de amabilități cu senatorii și cu domnul Ianc, apoi a primit de la consilierul din dreapta dosarul nostru, deschis. Citind datele principale ale societății noastre, domnul ministru exclamă:

-9.500 de salariați! De la această societate trebuie să disponibilizăm cel puțin 5.000 de salariați!

N-am avut timp să înghit în sec când din dreapta mea liderul de sindicat dă replica imediat:

-Da, domnule Ministru, dar numai conform Ordonanței nr. 9! La care ministrul răspunde:

-Bineînțeles!

Din acest prim schimb de cuvinte eu nu am înțeles nimic. Nu puteam accepta ca un lider de sindicat să răspundă afirmativ la o exprimare atât de categorică, în defavoarea salariaților al căror reprezentant și apărător era. Apoi nu știam despre ce ordonanță nr. 9 putea fi vorba. Aveam să aflu după analiză că chiar în ziua aceasta s-a publicat în Monitorul Oficial această Ordonanță Guvernamentală, nr. 9, care era un consens al Guvernului cu toate sindicatele existente la acea vreme, precizând că toate disponibilizările de personal ce au loc ca efecte ale economiei de piață se vor face cu acordarea, anticipată, a 12 salarii calculate la media realizată de fiecare dintre disponibilizați în ultimele 12 luni. O plească bună, un compromis de aur prin care aleșii sindicaliştilor au fost cumpărați (adică au fost reduși la tăcere!) de către guvernanți. Astfel au fost prevenite mișcările de stradă, revolta îndreptățită a maselor.

Domnul ministru a intrat în dosar. Trecea rapid peste 3 - 4 file, apoi începea să facă considerații (aș zice didactice, deși nu erau chiar atât de savante!) despre modul cum funcționează economia de piață în țările din vest și din est. Sigur, cele mai lungi referiri le-a făcut despre modul uluitor cum funcționează această economie în Statele Unite ale Americii. Adică acolo unde fusese personal și le-a văzut cu ochi de specialist în California (în Los Angeles și San Francisco), în Illinois (la Chicago), în Pensilvania (la Pitsburg și Philadelphia) și, evident, în incomparabilul New York. A

vorbit astfel, singur, cam 2 ore. Dacă îmi aduc aminte, cred că de două ori a intervenit senatorul Paul Păcuraru, amintind de niște drumuri ale sale care s-au intersectat, în State, cu ale domnului ministru. În ora următoare au defilat amintirile domnului ministru din vizitele făcute în centre industriale din Regatul Unit, Franța, Germania. Pomenind despre Japonia ora s-a făcut 22,00! În acest interval de timp, tot vorbind, domnul ministru răsfoia paginile dosarului din mână sa, mai aruncând câte o privire asupra textului, dar neluându-l în seamă. Deci la ora 22,00 a ajuns cu povestitul și răsfoitul acolo unde dorea să ajungă, de la bun început, adică la Capitolul 5! Până aici pe fața personajului se citea plictiseala și un pic de oboseală. Dar s-a înviorat brusc, văzând coloritul deosebit al primei pagini din acest capitol. Nu pot reda din memorie ce a urmat. De aceea voi transcrie notițele proprii, din *File de Poveste*, de la pagina 1751 la 1766:

„Lectura Capitolului 5 l-a făcut să fie mai vioi, zic eu. Îl trăda expresia feței. A citit fiecare cuvânt al primei pagini a Sintezei, afișând uneori, pe față, mici expresii de mirare. Puteam să-mi dau seama unde ajunsese cu lectura pentru că știam în fiecare clipă ce cuvânt citea (eu știind totul pe de rost!) din Sinteza, și mai ales sesizând schimbările din priviri atunci când parcurgea acele propoziții pe care le marcasem cu culori deosebite. A citit fiecare pagină, cuvânt și propoziție după cuvânt și propoziție, până a ajuns la ultima, a cincea. Simțeam cum susținătorii mei din dreapta și stânga se foiesc, negăsindu-și locul. Suspansul le-a crescut tensiunea. Dar eu nu aveam nimic. Stăteam nemișcat, urmăream toate ticurile de pe fața celui pe care-l consideram „călăul” meu. Dar în sinea mea simțeam ceva de genul „Bingo!”, pentru că reușisem să-i stârnesc curiozitatea de a citi totul, până la ultima pagină.

Ministrul a făcut o mică pauză, uitându-se din nou pe paginile 1 – 4, după care a continuat, sub privirile mirate ale consilierului din dreapta lui, să citească cuvânt cu cuvânt și ultima pagină. Apoi s-a oprit. Pauză. Dar numai pentru dânsul. Noi, cei de vis-a-vis, numai Dumnezeu din ceruri știe ce simțeam. Curios lucru: când am constatat că a citit și ultimul rând al sintezei, parcă am simțit o mare ușurare! Dar numai pe moment, nu era cazul să mă deconectez înainte vreme. Stăteam cu atenția trează, ca o victimă ce urma să fie lovită! Persoanele ce au un sceptor în mână, indiferent dacă este vizibil sau invizibil, nu-și trădează mișcarea imprevizibilă prin gesturi și ticuri ușor de interpretat. Domnul ministru rămăsese câteva momente cu privirea ațintită asupra ultimei fraze (cea obraznică, cu necesitatea de a mări efectivele în anul următor, 1998, cu încă 2.500 de salariați). A mai vânturat de 2-3 ori primele 4 pagini, apoi ridicându-se într-o poziție mai verticală în scaunul dânsului, de acuzator, mi s-a adresat pe un ton, puțin zeflemitor (cred că avea privirea și expresia feței similară cu cea a lui Gulliver, uitându-se de sus la piticul liliputan):

-Directorașule (deci era clar că mă privea ca pe un liliputan!) ce jurnalist ți-a redactat aceste pagini?!

Nu a pronunțat cuvântul „sinteză”, deși așa erau ele precizate în schița îndrumătoare a proiectului. Am simțit, nu știu prin ce fel de senzori, cum vecinii mei din dreapta și din stânga, au înțepenit. De data aceasta a venit rândul meu să fac o scurtă pauză până să răspund. Apoi am

simțit cum ceva se așează pe fruntea mea, ceva benefic. Să fi fost Vocea Îngerului Păzitor? Sau mâna lui? Sau aripa ocrotitoare?! Poate. Iar eu încep:

-Domnule Ministru, întrebarea dumneavoastră mă onorează, asemuind Sinteza redactată cuvânt cu cuvânt, în exclusivitate doar de subsemnatul, ca fiind rezultatul gândirii unui jurnalist iscusit.

(N-am făcut o pauză, cât de mică, să nu-i dau răgaz să intervină. Așa că am continuat, imediat). Cum mi-aș fi putut permite să nu respect dispozițiile date de dumneavoastră prin îndrumările ce se regăseau la fiecare din cele 9 capitole ale Proiectului de Restructurare?!

Acum intervine, cu dreptul pe care-l avea de președinte al Comisiei Naționale de Restructurare:

-Aveți, după cum se vede din structura organizatorică, destui factori de înaltă răspundere care să vă sfătuiască în elaborarea capitolului 5, cum de altfel se prefigurează chiar în Ghidul atașat.

-Aveți perfectă dreptate, domnule Ministru, zic eu încercând să par candid. Doar că persoanele foarte apropiate din staful de conducere, după prevederile Legii Managerului nu au, practic, nici o răspundere chiar dacă gândesc și fac totul cu bune intenții. Ele nu sunt supuse nici unui risc! Conform Legii Managerului, întreaga răspundere și toate hotărârile – bune sau rele – cad în sarcina exclusivă a Managerului. Și bineînțeles, inclusiv riscurile, dar numai acolo unde este cazul. Am continuat, fără să-mi trag sufletul:

-Am dispus ca persoanele din ierarhia a 2-a, la care faceți și dumneavoastră referire, să se ocupe și să coordoneze întocmirea corectă a celorlalte opt capitole și ale anexelor. Și pot să subliniez că eforturile lor au fost substanțiale!

-Și, de asemenea, dacă îmi permiteți să continui, vă informez că nici unul din colaboratorii apropiați din staful de conducere nu cunoaște conținutul prezentului Capitol 5, al Sintezei. Ea a fost vizualizată doar de domnia voastră și de domnii consilieri, eu atașând-o la Proiect în momentul când am predat lucrarea domnului consilier coordonator desemnat. Iar domnul director economic, numit în Proiect „mâna dreaptă” vă poate confirma acest lucru.

Ministrul a ridicat sprâncenele întrebător, spre directorul Constantinescu, iar acesta a confirmat acest lucru. În continuare, Ministrul nu mi s-a mai adresat cu apelativul de la început, „Directorașule”, ci a schimbat-o cu „Managerule!”:

-Managerule, filozofic vorbind, trebuie să îți spun că ești o figură!

Am cam rămas cu gura căscată, dar numai figurativ, fizic mă controlam perfect. Am răspuns parcă de pe lumea cealaltă:

-Nu mă pot pronunța nici cu DA și nici cu Nu, la cele spuse de dumneavoastră.

-Adică de ce zici că nu te poți pronunța nici cu DA și nici cu NU.

-Pentru că nu știu dacă DA sau Nu, care dintre ele este de bine! zic eu încercând să afișez o figură neutră.

A schițat un fel de zâmbet. Eu cred că ar fi vrut să râdă, dar nu putea, trebuia să rămână agățat acolo, cât mai sus!

-Bine, Managerule, matale afirmi că tot ce este scris aici îți aparține în exclusivitate. Atunci explică-te, căci în Sinteza nu ai făcut-o, la ce atât de formidabile sacrificii ai recurs, dar nu ai evidențiat nici măcar unul sau două din ele!

Acum mi-am atins scopul! Am reușit să-l aduc la dialog, așa cum am gândit în urmă cu două luni. Iar dialogul a fost inițiat de dânsul, cum se zice în popor „mi-a căzut în plasă!”. Iau atitudinea omului modest, timid:

-Îmi permiteți, domnule Ministru, să răspund?

-Ți-am cerut-o, zice el, mirat.

-Cu tot respectul, domnule Ministru (acest gen de adresare ține loc de „plecăciune la Vodă” de pe timpuri!), din context s-ar crede că este vorba de nenumărate sacrificii, după cum m-am exprimat. Dar de fapt este vorba de un singur sacrificiu, este adevărat de mari proporții, care s-a repetat lună de lună, timp de 45 de luni până la ziua de azi, din păcate. Pot detalia, foarte pe scurt, vă rog?

Confirmă dând din cap, iar eu încep monologul pregătit de atâta vreme:

-Luna ianuarie 1994 a coincis și cu transformarea mea din „director general” în „manager unic”, conform examenelor prevăzute în Legea Managementului. Am fost pus în situația să iau prima hotărâre managerială care putea fi salvatoare pentru societatea noastră comercială, dar pentru mine putea fi fatală. Îmi propusesem ca manager, încă de la început, să nu continui ceea ce făcusem până atunci, adică să nu achit datoriile nou create, lunar, de societate. Făcusem analize în lunile precedente dar, cu toate eforturile, nivelul de cash ce-l puteam aduna, lunar, acoperea doar 70 la sută din fondul de salarii realizat în scripte. Salariile nete constituie 55 la sută din fondul de salarii, cel destinat celor 9.500 de salariați, iar 45 la sută îl constituie datoria nou creată. La acestea trebuie să adăugăm circa 20 la sută, sumă care corespunde primei rate din reeșalonarea datoriei istorice. Aceste calcule va trebui să le fac lună de lună cinci ani de acum încolo! Nu aveam decât o singură cale de ieșire: am decis, ca omul disperat, să reduc totalul fondului de salarii reieșit din calculul pe documentele de execuție, la 70 la sută! De ce? Deoarece ceea ce ieșea din calculul – foarte corect! – de pe hârtie nu se putea strânge în cash. Ceea ce v-am explicat pe scurt s-a repetat, din ianuarie 1994 până azi. Nu puteam explica acest aspect, fără să documentez corect, în cele 5 pagini ale Sintezelor. Din toate colțurile societății comerciale, de la fiecare formație de lucru primeam același mesaj: „Cum v-ați permis acest lucru?” Iar răspunsul pe care l-am comunicat a fost acesta: „Că această hotărâre derivă din Legea Managementului, lege care se supune și ea, economiei de piață.

M-am oprit. Starea consilierilor ministeriali o puteam vedea, că oamenii erau sub ochii mei, dar starea și emoțiile celor de-a dreapta și de-a stânga mea doar o intuiam. Tensiunea era uriașă, iar eu parcă eram în transă. Adică vreau să spun că nu-mi era teamă deloc. Explicațiile mele fuseseră scurte, la obiect, logice. Ele dezvăluiau vinovatul principal al evoluției dezastruoase a

economiei românești: mecanismele imuabile ale Economiei de Piață. Să nege cineva dacă poate! Vedeam că ministrul fusese lămurit pe deplin de dreptatea vorbelor mele. Dar el nu voia să se lase îngenunchiat.

-Pari a fi optimist, Managerule, că o să poți achita cea de a doua jumătate a datoriei istorice, de 160 de miliarde de lei, deși ți-au rămas doar 15 luni din cele 60 pe care le-ai avut la dispoziție.

Vocea care se lipise de fruntea mea, de la început, o simțeam că mă îndeamnă să nu mă dau mare. Fii modest, încearcă să fii nesigur, de parcă ai cere ajutor de la acest Iluminat.

-Cu tot respectul, domnule Ministru, aveți mare dreptate. Mi-au trebuit 36 de luni, adică trei ani încheiați, mie și colegilor mei, să înțelegem că suntem în economia de piață și ca atare, trebuie să ne supunem regulilor și principiilor ei. În primul rând, am constatat că în ultimii ani sectorul privat a devenit tot mai puternic. Vom fi puși la încercare de Concurență. Iar noi nu putem face nimic până nu scăpăm de datoria istorică. De abia după ce scăpăm de această năpastă vom putea participa la licitații pentru lucrări creditate din fonduri bugetare. Aceasta este singura cale de a deconta lunar lucrări executate care pot fi achitate cu bani cash. Apoi, vreau să zic că am identificat alte două pârgii ale Economiei de Piață, care lucrează diferit. Noi am descoperit-o pe una din ele și i-am simțit usturimea pe propria piele. Este cea care ne produce pierderi, lună de lună. Iată cum stau lucrurile, domnule Ministru: Noi creăm în fiecare lună o producție totală care se transformă în creanțe, datorită blocajului financiar. Acest blocaj mai are un însoțitor, tot malign, se numește inflație. În cele 45 de luni din urmă noi nu am putut valorifica creanțele noi în aceeași lună când apăreau, ci doar după 2-5 luni. În acest interval de întârziere, creanțele noastre se devalorizau cu echivalentul inflației cumulate. Acum vă explic un aspect al acestui mecanism cavernos: datoria nou creată se calculează la nivelul inflației din luna curentă. Deci ea crește, de la o lună la alta, mereu. Însă nivelul producției pe care o realizăm se ridică, valoric, prin inflație, la fel ca și datoria nou creată (este suma TVA, impozitul pe salarii, vărsămintele la CAS și CASS). Această simultaneitate este singurul nostru avantaj. Din această cauză, în toată această perioadă noi nu am putut renunța la reducerea fondului de salarii la nivel de 70 – 73 la sută. Însă am descoperit, în dinamica timpului, că inflația a lucrat – și continuă să lucreze – în avantajul nostru. Este un boom veritabil. De aceea sunt optimist, domnule Ministru.

Ministrul m-a ascultat cu atenție. A urmărit, concentrat, întregul meu raționament. Când m-am relaxat, spunându-i despre efectul de boom, m-a interogat spontan, fără să gândească măcar o secundă:

-Adică cum, Managerule?

-Ați urmărit, domnule Ministru, graficul reeșalonării datoriei istorice și ați sesizat că ne-am planificat rate din ce în ce mai mari în ultimii doi ani ai graficului. Este o diplomatie, recunosc. Atunci am făcut-o din prudență, deși procentele curente în acei ani erau relativ mici, suma de adunat cash era foarte mare, pentru noi. Acum ne ajută inflația. Rata la datorie, în această lună este devalorizată de aproximativ 63 de ori! Și dacă inflația va continua, următoarele rate se vor devaloriza pe măsură. De aceea suntem optimiști. Acum noi, ca societate comercială, trebuie să ne concentrăm, în primul

rând, pe achitarea datoriei lunare, nou create. Vă rog să mă iertați că nu am putut fi mai concentrat în exprimări, dar este tare greu, domnule Ministru, tare greu! (Evident, un pic de teatru nu strică, pentru înmuiat inimile!).

Chiar a început să râdă! Și-a tras scaunul mult în spate, consilierii s-au aplecat spre el și au început să vorbească. Nu puteam intui ce vorbesc, nici dacă este de bine sau de rău. Dar am auzit ultimele cuvinte rostite de consilierul care ne-a coordonat:

-Cred că așa este bine să procedăm, domnule Ministru!

Acum domnul ministru Ulm Spineanu își trage scaunul aproape de masă, se uită cu uimire la ceas – iar am trecut de miezul nopții!

-Uitați cum facem. Vom disponibiliza de la această societate 500 de salariați. Iar domnul Manager și colaboratorii lui, sub urmărirea ritmică a consilierilor mei aci de față, mă vor informa dacă veți reuși să vă achitați partea a doua din datorie. În ce privește solicitarea de 2500 de salariați în plus, rămâne în responsabilitatea voastră cum vă veți descurca. Doar ați afirmat că sunteți sub reglajul continuu al Economiei de Piață!

După această frază, domnul Ministru s-a ridicat, a spus „Bună seara!” și a plecat. Ne-am ridicat și noi în picioare. Simțeam că sunt transpirat tot. Din stânga, domnul Petre lanc, căruia toată lumea îi spunea „domn ministru”, zice:

-Nu mi-aș fi putut închipui că o să te descurci așa cum ai făcut-o! Cine te-a ajutat, totuși?

-Cred că Cel ... și ridic mâna dreaptă cu degetul arătător îndreptat spre tavan.

După ultimul capitol am făcut o pauză ceva mai lungă. Cu greu am reușit să alung tristețea despărțirii de unul din cei mai buni prieteni, alături de care am dus multe bătălii pe „câmpurile” Combinatului. A plecat spre stele, grăbit, Iuliu Chebac, directorul Antreprizei Electrotehnice, după o lungă boală care l-a chinuit în acele componente ale trupului pe care le-a folosit, în toată viața lui, poate în cel mai necruțător mod, în afară de capul dotat cu o inteligență peste medie. Picioarele, cele cu care a alergat dintr-un loc în altul prin tot Combinatul, urcând sau coborând scări înguste sau întortocheate, pe care a stat ore în șir cu tot trupul încordat urmărind cum oamenii lui executau lucrări complicate sau meticuloase, înghesuiți în spații aproape imposibile, ori aproape de dogoarea unor cuptoare încărcate cu oțel sau în gerul iernii, la înălțime, în bătaia crivășului ce bate nemilos în capul Bărăganului. A împărțit suferința cu oamenii lui, nu s-a dezlipit de ei la greu, iar când reușitele au venit spre el și echipele lui, s-a eschivat, afirmând că el nu are nici un merit, că doar colegii și colaboratorii lui sunt cei care ... Nu s-a cruțat pe sine, dedicându-se muncii grele de care a avut parte în cei mai mulți ani de activitate. Când n-a mai putut ieși din casă din cauza durerilor cumplite la membrele sale inferioare, prietenul drag m-a ajutat din plin la capitolul „Amintiri”. Fără el n-aș fi putut scrie multe din paginile reunite în Filele de Poveste pe care le-am încredințat Cronicarului, în lucrul nostru comun de a nu lăsa uitării Oameni și fapte din conceperea, nașterea, creșterea și supraviețuirea Combinatului Siderurgic de la Galați.

A închis ochii în Săptămâna Pătimirilor Mântuitorului, iar trupul lui a fost dat pământului în Vinerea Mare. Cu emoție greu de stăpânit, Cronicarul – care a scris și citit un text, un fel de necrolog special – a aliniat la impresionanta semnificație a răstignirii Mântuitorului, șirul faptelor celui care a fost omul bun, conducătorul de formații de lucru, îndrumător, apărător, protector, sfătuitor și părtaș la bune și la rele cu oamenii ce i-au fost încredințați, încă și soț, tată de familie și părinte iubitor. Cu lacrimile înnodate în bărbie și glasul sugrumat, cuvântătorul a încheiat discursul funerar, invitând asistența să se roage ca Iisus Hristos cel Răstignit să ridice în Raiul Ceresc și sufletul robului său Iuliu, așa cum l-a luat cu el și pe acel păcătos, de pe crucea alăturată, care s-a pocăit în ultima clipă. A avut Iuliu o viață de om păcătos? Nu cred că își reproșa greșeli mai mari decât cele mărunte pe care toți oamenii le comit în viața lor, ținându-se departe de păcatele cele grele. Noi, cei ce l-am condus pe acest ultim drum, nu l-am cunoscut și apreciat decât ca om bun. Poate că rugăciunile noastre, ale celor apropiați, a soției Angela și a fiicei Irena îi vor fi de folos la întâlnirea cu Blândul și Dreptul Judecător. Pentru mine, Ștefan, cel care mă nevoiesc să scriu aceste rânduri, prietenul Iuliu a fost unul din cei mai dragi și apropiați însoțitori pe drumul îndeplinirii misiunilor încredințate nouă, în viața ce ne-a fost orânduită pe pământ.

Au spus la rând cu părintele protopop Ionel Eugen Buruiană, urarea de drum ceresc „Dumnezeu să-L ierte și să-L odihnească în Rai!” Radu Capțan, director, împreună cu soția Angela, Alexandru Dobre director de investiții CSG, Mihai Fulger reglor, inginer Mihăilă reglor și alții.

Revenim împreună, adică Povestitorul Ștefi și eu, Cronicarul, la șirul poveștii noastre. Avem de dus la capăt o istorie reală, trăită intens de fiecare dintre noi, într-o perioadă care a adus schimbări de cadru în existența societății – și nu numai a colectivității! – în care ne aflam, trăindu-ne viața cea de toate zilele. Mă refer la modul în care am resimțit fiecare dintre noi, în anii 1996 și mai încolo, schimbarea pe care ne-a adus-o succesiunea la „tron”, adică la conducerea țării, noua echipă de oameni politici care au venit la putere. Peste noapte totul s-a schimbat! Parcă și compoziția aerului pe care-l respiram suferise modificări. Nu ne explicam – mulți dintre noi – cum se extindea acest fenomen inedit, numit „schimbare”, de la o zi la alta. Ștefi afirmă, pe una din paginile „Filelor de Poveste” că a avut senzația dimensiunii materiale a acestui fenomen în momentul în care ministrul Ulm Spineanu a dat seara bună, puțin după miezul nopții, și a părăsit sala de audiere a echipei manageriale de la IACMRSG cu un verdict extraordinar: *„Uitați cum facem. Vom disponibiliza de la această societate 500 de salariați. Iar domnul manager și colaboratorii lui, sub urmărirea ritmică a consilierilor mei aci de față, mă vor informa dacă veți reuși să vă achitați partea a doua din datorie. În ce privește solicitarea de 2500 de salariați în plus, rămâne în responsabilitatea voastră cum vă veți descurca. Doar ați afirmat că sunteți sub reglajul continuu al Economiei de Piață!*

-Simțeam „Schimbarea” cu toți porii, zice Ștefi.

-Știam că după acest examen – pe care l-am luat cu notă mare! – totul va avea alte dimensiuni, fiecare cuvânt se va îmbogăți cu sensuri noi, fiecare acțiune pe care o vom porni va conține un alt scop și va avea o altă finalitate. Dar deocamdată trebuia să intrăm în mediul înconjurător, în mișcarea care se pornise în fiecare moleculă de aer pe care o respiram. Până la plecarea ministrului, sala aceea fusese înghețată, încremenită într-o anumită încordare. Ridicându-ne în picioare și dezmoțindu-ne după zece ore de urmărire a evoluției propriei sorți, dădeam din mâini parcă vâslind în aerul ce căpătase o densitate mai mare. Mi-a povestit Ion Olteanu după multe zile de la acea oră târzie din miez de noapte când a intrat în sală, pe ușa lăsată deschisă de ministrul Ulm Spineanu, că l-a șocat vederea grimaselor ce erau afișate pe fețele fiecăruia dintre noi, cei din sală. Putea citi pe aceste măști ce scenariu se derulase în cele 10 ore în care el a așteptat, punându-și răbdarea la mare încercare, să se încheie măcelul la care, credea el, că fuseserăm supuși. Se uitase cu insistență la mine, actorul principal, să vadă ce chip aveam, dacă masca îmi căzuse ori era tot acolo, lipită pe fața mea. Da, mă strâmbam ca și cum cineva îmi trăgea de pe pielea feței folia subțire de latex cu care îmi jucasem rolul. Adică, spunea că aveam o față răvășită, dar pe care se străduia să se aștearnă un zâmbet, curat, senin, neforțat. Și această constatare l-a revigorat și pe el. Apoi, relatează tot el, Olteanu, că m-a auzit lansând invitația către toți cei ce fuseseră prezenți în sală, de la început până la sfârșit:

-Vă invit, oameni buni, să mergem undeva, la un restaurant care o mai fi deschis la această oră, să ne rehidratăm, cu o bere, cu un șpriț, cu o gură de mâncare. Ce știți, domnule Olteanu, există un restaurant care ține ușa deschisă la această oră?

-Da, după câte cunosc, doar la Berlin mai putem găsi un pahar plin cu ceva! Și ne-am dus la restaurantul Berlin, de la parterul hotelului Capitol. Nu ne-au însoțit parlamentarii, au invocat un program greu care îi așteaptă de la prima oră, acolo sus în sălile Casei Poporului. Ne-a însoțit domnul Petre Ianc, cel căruia toată lumea îi spunea „domnule Ministru”, atribuindu-i acest rang deoarece conducea, în calitate de director general, departamentul metalurgiei din Ministerul Economiei. Îi rămăsese lipită pe față o uimire imensă, pe care nu putea să și-o înlăture prea ușor. Se uita, din când în când la mine și țin minte cuvintele pe care mi le-a adresat:

-Nu mi-ar fi trecut prin minte, în urmă cu 10 ore, că la unu trecut, din noapte, am putea sta la „Berlin”, dar mai ales cu ce stare sufletească! Sigur că trebuie să-mi dai detalii! Cum ai putut gândi și ce anume ai scris acolo, în acel capitol de sinteză încât l-ai dominat, pur și simplu, pe domnul Ministru Spineanu. Am fost de față ieri la analiza firmei din Aiud. Acolo el a fost tot timpul în atac. La voi, a stat doar cu ochii pe acele pagini și te-a lăsat să spui tot ce ai vrut!

-Domnule Ministru, credeți că eu puteam să sper la o astfel de situație? Că am anticipat totul? Vedeți cum Viața are secretele ei, le scoate la iveală doar când vrea ea. Iar pe noi, protagoniștii, ne uimește, servindu-ne astfel de momente când nu ne așteptăm. Iar în cazul nostru, Viața (scrisă cu V mare!) a fost în bună dispoziție.

-Totuși, zice domnul Ianc, mă frământă ideea cum a fost posibil să scapi dintr-o astfel de încâlceală de întrebări, care pentru mine au apărut ca ceva planificat, deoarece lucrurile le-am văzut, în zilele anterioare, evoluând către un final total opus, în cazul primelor două societăți din ramura noastră, a metalurgiei. Cum ai făcut, domnule? Ce resoarte ți-au stat la dispoziție?

-Domnule Ministru, pe bune?!

-Desigur, răspunde dânsul.

-Povestea este atât de lungă că mi-ar trebui multe ore ca să mă confesez pe înțeles deplin. Și nu este nici locul, nici ora potrivită pentru așa ceva.

-Te-ar deranja dacă mâine – de fapt, azi, că uite că este deja ora 2 din noapte! – mi-ai face o vizită la Minister?

-Nicidecum, răspund, doar să-mi spuneți ora la care nu mai sunteți sub presiunea altor probleme, ca să discutăm degajat.

-Ora 10,00 ți-ar conveni? zice.

-Minunat, cred că mi-ar rămâne timp să iau și drumul Galațiului, tot azi!

Am dormit bine, fără să fiu bântuit de temeri, îndoieli, de nesfârșitele gânduri ce m-au frământat în ultimele trei luni. M-am trezit la ora 9,00. Domnul Olteanu, gazdă bucureșteană bună, venise cu un mic dejun pregătit de acasă, astfel că ne-am putut prezenta, fresh, la ora 10,00 la ușa biroului domnului Ianc. Un bol cu cafea aștepta pe mäsută.

-Nu știu de unde să încep, astfel încât povestea să nu fie nici prea de demult, dar nici prea recentă. Oricum așa face, lucrurile s-au derulat pentru noi, constructorii, din perioada când investițiile la Combinat s-au finalizat, iar acesta a devenit o unitate integrală, adică pregătită structural pentru o producție de 10 milioane de tone de oțel pe an. La acea dată întreprinderea noastră ar fi trebuit să înceapă să se demoleze, așa cum s-a întâmplat în cazul celor mai multe șantiere similare din țară. Dar lucrurile nu au stat așa. Însă răspunsul la întrebarea dumneavoastră, de azi noapte, stă în ultimele trei luni, când noi, găurile negre din economie, am fost invitate de Ministerul Reformei să ne pregătim propriile proiecte de restructurare. Care să conțină strategii care să fie analizate foarte atent, iată că nu bănuiam eu atunci, că cel ce va sta în fața noastră va fi tocmai ministrul Ulm Spineanu... Deci trebuia să elaborăm strategii fezabile, care să ne ducă, într-un termen cât se poate de rezonabil, la un final fericit, adică să devenim societate comercială profitabilă. Nu ni s-a dat mână liberă să ne construim acest proiect, cum s-ar zice, după capul nostru. Ni s-a pus la dispoziție un model de proiect, iar ghidul care ni s-a dat a fost atât îndrumător, cât și inspector. Mă refer la acel domn consilier al Ministrului care i-a pus în mână toate anexele cerute în timp ce eu îmi spuneam cuvintele, aseară. Modelul de proiect are nouă capitole, fiecare capitol fiind dedicat unui domeniu de activitate care să descrie prezentul, adică situația societății noastre cu datele economice la zi, adică la nouă luni din 1997. Cu excepția capitolului 5, care este o sinteză. Domnul Ministru Ulm Spineanu examina fiecare cuvânt scris în acest capitol sinteză. Dar în cazul meu, al IACMRSG, cele ce citea nu se potriveau cu ceea ce știa domnia sa că ar trebui să fie scris. Eu citisem și recitisem instrucțiunile de completare la acest capitol cinci, căutam acolo o capcană. Simțeam că trebuie să fie o capcană, dar nu reușeam să descopăr nimic. Apoi m-am prins, în sfârșit, că întregul acest capitol este, pentru mine, o capcană. Cum am ajuns la această concluzie? Simplu! În instrucțiuni se cerea ca producția fizică să fie exprimată în unități tehnice de măsură, metri, tone, metri pătrați etc. Dar noi aveam producția fizică exprimată în RON, deoarece la noi era vorba de producție de construcții montaje. Aici era ascunsă capcana! Domnul Spineanu analiza societăți comerciale de producție industrială, nu avea ceva special pentru construcții și montaje. Bun! Deci puteam să-l bag în ceață cu această treabă. Trebuia ca, la lecturarea celor cinci pagini de sinteză să-i urmăresc mimica, să văd dacă rămâne nedumerit sau se va însenina, la un moment dat. Și ca să-l provoc să îmi dea voie să-i explic care era specificul activității noastre, i-am întins eu o capcană.

-Deci tot ai lucrat subtil, așa cum am bănuț eu. Și anume cum l-ai momit să meargă pe drumul tău? Întrebă Petre lanc.

-Noi aveam acel Program de Reșalonare a plății datoriei la bugete. Însuși acest program era o acțiune de restructurare, nu credeți? Că dacă reușeam să ducem achitarea datoriilor la final, deveneam o societate cu profit! Însă eu nu puteam să mă laud cu acest program special. Și atunci am invocat, de mai multe ori în acest capitol „imensele sacrificii” pe care le-am făcut, lună de lună, ca să nu dăm faliment. Această expresie – imense sacrificii – l-a iritat, deoarece nu găsea nici un singur exemplu de astfel de sacrificiu. De aceea m-a apostrofat, că nu găsește la ce sacrificii mă refer. Ei bine, aici am jubilat eu. Că acum l-am făcut să coboare la viața practică, cea plină de

surprize din partea Economiei de Piață. Când a priceput ce îi spuneam, că era vorba doar de un singur sacrificiu, repetat lună de lună însă cu nuanțe diferite, atunci eram sigur că va cădea în cea de a doua capcană.

-Și care era acel sacrificiu unic, îmi spui și mie? mă aduse la ordin domnul Ministru Ianc.

-Ca să pot plăti lună de lună datoria nou creată (impozitul, CAS, CASS, TVA) am fost obligat să micșorez fondul de salarii. Procentul a fost de 30 – 27 la sută, deci dădeam salariile doar la nivelul celui de încadrare, fără acord global. Evident că asta a creat nemulțumiri, dar am reușit să-mi asum întreaga răspundere, bazându-mă și invocând Legea Managementului.

-Și care a fost a doua capcană?

- Păi, la data analizei, noi plătisera 45 de luni datoriile din graficul de reeșalonare. Mai rămăseseră de plată 15 luni. Dar din suma inițială, de 325 de miliarde de lei, achitaseră doar 195 de miliarde. Mai rămăneau de plată 130 de miliarde. Vă mai amintiți că domnul Ministru Spineanu a pus sub semnul întrebării dacă vom putea plăti această sumă în 15 luni? Da, suntem optimiști, deoarece ne ajută inflația! Ați observat ce ochi mari a făcut domnul Ministru? Păi da, din cauza inflației suma de 130 de miliarde are o valoare de 63 de ori mai mică decât avea în 1994.

Cu asta am închis discuția cu domnul Petre Ianc, dar nu am reușit să închid de tot acest capitol, al Restructurării. Că s-a dus vestea, iarăși, despre „isprăvile lui Prică de la Galați” și m-au bombardat telefoanele câteva zile în șir. Degeaba le spuneam că nu există o rețetă universal valabilă, că cele 5 pagini de Capitol 5 sunt specifice numai IACMRSG-ului, ei nu s-au lăsat până nu le-am transmis copii după lucrarea mea. Poate că ar fi fost utile, paginile mele, constructorilor de la Hunedoara, Reșița, Târgoviște, dar în rest nu știu.

Dar viața merge mai departe. Ne apropiem de ultimul an din graficul de reeșalonare a datoriilor, dar și de ultimul an de mandat de manager. Ce voi face în continuare? Probabil că cei care-mi purtau de grijă își puneau aceste întrebări, dar eu nu aveam alte preocupări decât cele curente, care îmi umpleau tot timpul. Pentru că economia de piață lucra temeinic, mai ales acum când era stimulată și de interese speciale, specifice politicilor de dreapta. Că acum eram sub guvernare de dreapta! Iată, în România exista o lege veche, respectată de multe generații. Era legea pământului, conform căreia pământul era proprietatea țării. Acum viziunea asupra acestui drept s-a schimbat. De ce să nu fim noi, oamenii, proprietari ai pământului? Să avem dreptul să facem cu el ce vrem? Dacă legea nu-i bună, atunci hai să o schimbăm. Să obligăm fiecare persoană juridică și fizică să intre în posesia unor acte de proprietate asupra terenurilor de sub picioarele lor. Nouă, societății comerciale IACMRSG ni s-a pus în vedere să identificăm și să delimităm clar, terenurile pe care sunt amplasate clădiri, birouri, barăci, depozite etc. Apoi să facem demersurile necesare pentru a obține actele de proprietate. Care o fi miza acestei legi? Avem în vedere să mai vindem ceva? Cu pământ cu tot? Nu știu, timpul ne va arăta. Însă cert este că preluând acest pământ în proprietate, capitalul nostru social a crescut de la 18 la 54 de miliarde de lei. Cu toată buna intenție, o asemenea valoare nu-ți mai oferă nici o posibilitate de privatizare cu acțiuni în favoarea salariaților.

Cu șirul evenimentelor care vin mereu peste noi, ne-am trezit că s-a încheiat anul 1997, ba chiar suntem la capătul primei luni din 1998. Este acest 1998 un an foarte important – cel puțin pentru mine, Ștefi Managerul – deoarece vom încheia, cu ajutor de la Domnul, stingerea acelei datorii istorice care ne-a ținut în austeritate cinci ani compleți. Va fi și anul în care îmi expiră mandatul de manager și, probabil, voi pleca la pensie. Directorul economic ne prezintă bilanțul anului fiscal 1997. Rezultate excelente: o sumedenie de economii, pe fondul îndeplinirii sarcinilor de plan fizic. Consemnăm economii la fondul de salarii, economii la prețul de cost.

-Domnilor, zic eu, să recunoaștem că toate aceste economii le-am făcut printr-un număr mare de sacrificii la care toți cei 9500 de salariați și-au adus contribuția în mod voluntar. Rezultatele obținute ne împing să reducem cumva din sacrificiile făcute.

-Cum să facem așa ceva, domnule Manager General când mai avem de plătit 11 rate din datoria noastră istorică?

-Așa cum am făcut-o în urmă cu doi ani! Atunci mai aveam de achitat 35 de rate, dar ne-am asumat răspunderea acordării de premieri speciale tuturor salariaților noștri. Pentru că speram că o parte din primele acordate vor fi depuse în contul răscumpărării acelei cote procentuale din capitalul social care ar fi dus la privatizarea societății prin salariați. Atunci am avut curaj, ați acceptat cu toții deoarece v-am asigurat că eu, managerul unic, preiau asupra-mi riscul integral. Acum avem doar 11 rate de câte 10, 29 miliarde lei, un total de plată de 113,9 miliarde lei. La fel ca atunci, și acum preiau întregul risc asupra mea. Cu atât mai mult cu cât situația noastră financiară este mai bună, ne dă dreptul la un spor de optimism. Iată, datorită inflației acum realizăm o producție de 80 – 90 miliarde lei, însă stăm bine cocoțați pe o stivă de creanțe la beneficiar de peste 200 de miliarde de lei. Deci, facem această premieră, toată lumea se bucură de bani, suntem fericiți. Și tocmai acum, peste acest fundal de bucurie vine un eveniment care ne va ține destul de încordați în următoarele 5 – 6 luni.

Despre ce este vorba? Iată, transcriu din Filele de Poveste, de la pagina 1798:

„Am primit pe la mijlocul lunii februarie 1998 vizita a trei domni care s-au recomandat a fi salariați ai Gărzii Financiare Galați, fiind trimiși de Prefectul județului Galați, domnul Victor Paul Dobre, cu misiunea de a duce la bun sfârșit găsirea fărădelegilor menționate într-o scrisoare „anonimă”, dar care era semnată de cinci persoane, cu nume și prenume, salariați ai IACMRSG. Această scrisoare a fost adresată Președintelui Republicii (domnul Emil Constantinescu), șefului Guvernului (domnul Radu Vasile) și Prefectului județului Galați. Am citit scrisoarea anonimă, am citit și numele celor cinci semnatari – nu-mi spuneau nimic! – și am citit și conținutul scrisorii, care nici acesta nu-mi spunea nimic. Le-am cerut celor trei agenți ai Gărzii Financiare să-l invite și pe șeful Oficiului Juridic al societății, pe domnul Nicolau Tudorel, care cred că deja aflase de prezența celor trei agenți ai Gărzii.”

I-am dat scrisoarea în cauză, a citit-o și l-am întrebat ce poziție trebuie să luăm noi, reprezentanții societății comerciale în această situație. Puțin încurcat, precum elevul prins cu lecția neînvățată temeinic (ori cu ea citită anticipat?!), Tudorel spune că noi, în calitate de întreprindere de

stat, având ca acționar principal FPS-ul nu putem fi controlați decât de Curtea de Conturi. Iar noi abia în urmă cu 30 de zile am semnat procesul verbal întocmit după controlul Curții referitor la ultimii patru ani, 1993 – 1997. Scrisoarea în cauză poartă data expedierii la forurile în cauză luna decembrie 1997. În cele 40 de pagini ale procesului verbal întocmit, Curtea nu a constatat nici una din faptele sesizate de cei cinci semnatori ai scrisorii.

Privesc în ochi pe agentul Gărzii care mi-a înmănat scrisoarea. L-am considerat ca fiind șeful grupului de control. Puțin încurcat în fața paravanului legal prezentat de juristul nostru, acela zice:

-După cum puteți constata, noi am primit ordin scris de la domnul Prefect Victor Paul Dobre să facem această verificare!

Nuanța era că „știți, o fi legea cum o invocați dvs., dar noi am primit ordin scris și trebuie să facem ce ni se cere, că doar prefectul este împuternicitul Guvernului în teritoriu!”

-Sigur că am citit ordinul scris, iar dânsul (adică Prefectul) considerându-se guvernatorul teritoriului, adică cel mai tare din zonă, s-a gândit că poate sări peste anumite prevederi ce decurg din legile în curs. Iar eu, la rândul meu, ca manager al unei societăți cu capital de stat, mă consider ca stând sub umbrela protectoare a Legii Managementului.

Privirile agentului trădau necunoașterea în profunzime a legilor invocate de noi, mai ales a Legii Managementului. Era normal să fie așa, deoarece Garda Financiară nu avea jurisdicție asupra societăților cu capital majoritar de stat.

-Înțelegeți, domnilor, că ordinul pe care vi l-a dat domnul Prefect Dobre este un abuz? Închei eu duelul cu file din Monitorul Oficial. Dar dumneavoastră sunteți simpli executanți, nu aveți vreo vină. Deci, domnule jurist Nicolau, cred că trebuie să le asigurați domnilor inspectori o încăpere unde să-și efectueze operațiunile de control și analiză, care vor fi făcute cu rapiditate, deoarece nu cred că ar avea vreun interes să împiedice, câtuși de puțin, desfășurarea programului nostru de producție. Cum eu, ca vârf al ierarhiei societății sunt sesizat în două locuri din scrisoare că am facilitat executarea unor „fărădelegi” cum sunt denumite aceste fapte, rog pe domnii inspectori să înceapă verificările cu mine, pentru a nu-i nedreptăți pe colegii cu funcții de răspundere din diferitele compartimente ale entității noastre.

-Azi este, pentru noi, doar prima zi a acțiunii. Încă nu ne-am schițat un program de control, dar în zilele următoare o vom face și o vom prezenta șefului nostru, Comisarul Gărzii, spre aprobare. Vă vom ține la curent cu acest program, zice inspectorul respectiv. După aceste cuvinte, respectivii inspectori își cer voie, politicos, să se retragă. Și pleacă. În urma lor, Tudorel Nicolau îmi reproșează că am cedat prea repede.

-Ce înțelegi prin expresia că „am cedat prea repede”?

-Păi, normal ar fi fost să mergem la acest inspector șef al Gărzii Financiare și să-i punem legea sub ochi, să-i demonstrăm că face un mare abuz! răspunde Tudorel.

-În calitatea dumitale de avocat foarte bine pregătit profesional, dacă crezi că ai sorți de izbândă în acest demers, eu te încurajez să procedezi cum ai zis.

-Da, dar trebuie să mergem împreună! zice el.

-Desigur, iar în fața Comisarului Gărzii să mă împingi pe mine să invoc legea, eu având calitatea de „infractor” în ochii aceluia. Ce șanse îmi acorzi? Credeam că ai înțeles, după atâția ani de muncă în Economia de Piață că există și o Politică a acestei economii invocate, iar aceasta se numește „politica abuzurilor”. Pentru mine, zic eu, a fost clar de la primul cuvânt că eu, Ștefan Prică și numai eu sunt ținta acestor acuzații. Restul sunt umpluturi procedurale, așa-zis democratice. Nu știu cine sunt cei cinci semnatori ai sesizării, nici cine stă în spatele lor. Dar trebuie să-ți fie clar, domnule jurist, că acela sau aceia, din spate, au în vedere obiective clare, interese precise. Vedeți, deci, care va fi direcția de control. Iar dumneavoastră, ca jurist al nostru și apărător din oficiu, trebuie să-i anunțați pe distinșii directori de grupuri ale căror nume se regăsesc în scrisoare, că sunt și ei puși sub lupa controlului. Să caute să vadă dacă nu cumva, din cauza lăcomiei, au făcut niște greșeli care pot intra sub incidența legii. Și să le acordeți asistență juridică.

Identificarea celor cinci semnatori ai scrisorii „anonime” nu a fost prea ușoară. Până la urmă au fost aflați, dar nici unul nu știa nimic despre acea scrisoare. Au declarat anchetatorilor că nu au nimic comun cu acea scrisoare și nici cu cele reclamate în conținut.

Inspectorii despre care vorbim au stat la noi din februarie 1998 până în iunie, același an. Nu m-am îngrijit de ei, doar atât pot să remarc că nu au dat curs cererii formulate de mine, de a începe ancheta cu persoana mea. De ce? Habar nu am! Probabil că așa era programul lor?! M-am întâlnit cu ei de două ori, ultima dată fiind la 15 iunie, orele 16,00. Țin minte data și ora deoarece era vineri, ora la care se termina programul de muncă la noi, în societate. Pe surse am aflat că anchetatorii s-au deplasat la Lepșa, în județul Vrancea și la Luncavița, în județul Tulcea pentru a găsi vilele pe care mi le-am construit cu banii societății. Dar n-au găsit nici măcar ușoare urme ...

Aflam, din când în când, câte ceva din rezultatele anchetei. Se pare că eu constituiam subiectul principal al investigației, însă nimic din cele specificate în reclamație nu se adeverea. Nici la celelalte persoane nu se constata ceva culpabil. Eram cinci nume specificate acolo: eu și încă patru, dintre care unul din directorii tehnici și un director de antrepriză, un șef de lot și un inginer fără funcție de conducere. Deși se străduiau din toate puterile, anchetatorii nu reușeau să pună degetul pe ceva concret. Singurul indiciu relativ palpabil, însă nici acela acoperit cu vreun document scris, a rezultat din deplasarea în județul Tulcea, la Luncavița. Povestea am aflat-o de la un martor ocular, participant la acea călătorie. Este vorba de redactorul șef al ziarului Imparțial, un domn amator de senzational, mai ales cu persoane din așa-zisa înaltă societate a Galațiului. Întâmplarea mi-a redat-o acest ziarist târziu, după vreo 2 – 3 ani de la 1998. La Luncavița indiciile furnizate anchetatorilor erau locații în zone mărginașe ale comunei, iar accesul era dificil, drumurile de țară fiind într-o stare deplorabilă. Însuși ziaristul s-a ales cu o pagubă consistentă, rămânând în pană cu mașina, în mijlocul câmpului, cu ambele bare de direcție rupte. Locul cu pricina se afla la circa 5 km de șoseaua Galați – Tulcea. Tot în apropierea aceluia loc al incidentului trecea și un drum mai acătării, ce lega comuna Luncavița de stațiunea viticolă Niculițel. Depărtare cam 20 de kilometri, din care 15 treceau printr-o frumoasă pădure de tei. La marginea pădurii se zăreau câteva colibe în care localnicii își țineau ceva vite la adăpost, noaptea, ziua fiind la pășunat. Și tot pe acolo, în apropiere,

se zărea un teren aflat în construcție. Pe o suprafață de 4 mii de metri pătrați fuseseră delimitate 5 parcele de câte 800 de metri pătrați. Pe patru dintre ele se ridicau niște construcții, neterminate, semănând a case de vacanță. A cincea parcelă era nedefrișată. Se pare că cele patru terenuri fuseseră achiziționate de cele 4 persoane din lista cu acuzații! Dar nimic nu era precis, nefiind găsite documente. Doar se zăreau în apropiere câteva rulote specifice unor crescători de albine, care își aduseseră stupii la pădurea de tei.

Cam atât despre anchetă. Restul îl voi povesti la final, când mi se va prezenta procesul verbal de încheiere. Dar lucrurile nu stăteau pe loc. Noi munceam în continuare, că altă treabă nu aveam. Însă „prieteni” se străduiau să construiască atacuri. Iată, undeva în ultimele zile din februarie 1998 sau primele zile din martie, nu-mi aduc aminte cu precizie, are loc adunarea generală a acționarilor, în care se prezentau rezultatele financiare ale anului încheiat, 1997. Membri importanți din conducerea administrativă erau desemnați de la Fondul Proprietății de Stat și de la Fondul Proprietății Private. De la FPS erau 2 împuterniciți, unul fiind un șef de birou din sediul central al FPS București, al doilea era un fost șef din fosta direcție de investiții a MIM. De la FPP Bacău (acolo era sediul regionalei de care aparținea și județul nostru) delegatul era un domn inginer Brăilescu, director economic la o societate de morărit din Galați. Adunarea generală se ținea în sala mare de ședințe de la sediul nostru central, de la etajul 3, fiind vorba de circa 200-300 de persoane. Lumea era adunată deja în sală. Mă pregăteam să urc la sală când intră în biroul meu, neanunțat, un domn Arvinte, noul director al FPS județ Galați. Era membru al partidului național țărănesc. Tocmai o înlocuise pe șefa anterioară, doamna Lepădatu, membră PSD.

-Domnule Prică, să mai stăm puțin, deoarece trebuie să vă comunic ceva important. Îl invit să ia loc pe scaun și să zică ce are de zis. Citeam pe fața lui că nu va fi vorba despre ceva plăcut. Îl citeam ca pe un individ cu o fire rea, cel puțin așa l-am simțit eu.

-Domnule Manager, ce am de comunicat este că la sfârșitul sau la începutul acestei AGA trebuie să vă dați demisia. Dumneavoastră alegeți momentul.

Cred că pe fața mea se citea mirarea, un sentiment normal la auzul unei asemenea vești. Totuși am reușit să-mi păstrez calmul și am replicat:

-Nu văd nici un motiv pentru care ar trebui să fac acest lucru, având în vedere ultima analiză de la Ministerul Reformei, precum și a faptului că mai am zece luni din contractul de manager, pe care am de gând să-l finalizez la termen.

-Nu, zice el, sunteți obligat să vă dați DEMISIA (a subliniat puternic cuvântul)! Evenimentele vă obligă!

-Demisia este un act personal, o decizie pe care o iau eu și nimeni nu mă poate obliga să o fac!

-Ba putem să o facem noi, județeană FPS, din care face parte AGA IACMRSG, insistă el.

-Nu înțelegeți, domnule Arvinte, că nu puteți să-mi dați dumneavoastră demisia fără acordul meu? Vă interzice Legea!

A rămas, în sfârșit descumpănit în fața refuzului meu categoric. Nu pierde prilejul și continuă:

-Uitați-vă bine la mine, domnule Arvinte, spune cumva figura mea că aș fi un tâmpit sau un dobitoc să recurg din proprie inițiativă la un act iresponsabil?! Și, în plus, domnule Arvinte, dumneavoastră care sunteți acum reprezentantul FPS în zonă, chiar vă este indiferentă soarta unei societăți comerciale aparținând de FPS, care după eforturi uriașe, de peste 4 ani, este acum în faza finală de redresare? Sincer, zău că nu înțeleg ce eveniment major v-a determinat să-mi cereți atât de virulent demisia!?

-Dar este cât se poate de clar că atâta timp cât sunteți în vizorul unui control al Gărzii Financiare, sunteți obligat să faceți acest gest!

-Dar nu vă este clar, dumneavoastră, că atât Garda cât și Curtea de Conturi pentru asta au fost create, să facă controale? Iar dacă vă referiți la prezentul control, normal este să avem răbdare să vedem cu ce concluzii vin la final?!

-Matale nu vezi că nu ar veni în control Garda Financiară dacă nu ar exista niște suspiciuni? insistă el, parcă aflat în imposibilitatea de a discerne adevăruri elementare.

-NU! Ceea ce văd eu cu ce am fost informat de către inspectorii Gărzii Financiare veniți în control, este că au primit ordin – și subliniez, au primit ordin! – de la domnul Prefect să verifice unele afirmații dintr-o scrisoare anonimă pe care a primit-o! Ori, după toate normele juridice, o scrisoare a-no-ni-mă! - anonimă, domnule Arvinte! – împreună cu afirmațiile conținute de ea nu se poate constitui în suspiciune. Dacă nu aveți pregătire juridică, domnule Arvinte, consultați un specialist! Și vă rog să ne oprim aici, să urcăm în sală unde cel puțin 300 de oameni ne așteaptă de cel puțin o jumătate de oră.

Am urcat, am deschis ședința. Lucrurile au decurs normal, fiind prezentat un bilanț pozitiv, cu șanse mai mult decât niște simple aparențe ca în zece luni societatea să intre pe beneficii. Tocmai mă pregăteam să declar închise lucrările adunării generale a acționarilor, când din prezidiu, de lângă mine, se ridică în picioare domnul Arvinte, președintele FPS județean. Mișcarea a făcut-o abrupt, astfel că s-a dezechilibrat puțin. Mi-a trecut fulgerător prin minte zicala „Unde nu-i cap, vai de picioare!” sau invers? Nu contează, efectul este același! Se adresează direct celor doi reprezentanți ai FPS central, care deține 66 la sută din voturi, să voteze suspendarea managerului Prică Ștefan ca urmare a suspiciunilor apărute în actul de conducere.

-Despre ce suspiciuni este vorba? Iar organul central de conducere de ce nu a fost sesizat? întreabă reprezentantul care are funcție în aparatul central al FPS.

-La ora aceasta sunt în control la IACMRSG trei inspectorii ai Gărzii Financiare, investigând conținutul unei scrisori anonime adresată domnului Prefect al județului, zice, triumfalist, Arvinte.

-Domnule Arvinte, am încălca cele mai elementare prevederi legale dacă am vota o suspendare numai pe baza unor afirmații neverificate a fi reale sau nu! Eu nu pot vota așa ceva!

-Nici eu, spune al doilea reprezentant al FPS.

-Nici eu, se aliniază și reprezentantul FPP Bacău.

Adunarea generală s-a încheiat imediat, înscriindu-se în procesul verbal că la propunerea de suspendare a managerului unic s-a votat, cu voturile majoritare NU!

La data respectivă, naiv cum am fost toată viața, am trăit cu convingerea că au fost oprite definitiv interesele dubioase ale unor grupuri de a schimba conducerea IACMRSG. Eram convins că vom depăși pragul critic al achitării restului de datorie istorică față de stat și vom putea să supraviețuim în condiții mult mai bune în economia de piață. Zecile, sutele de SRL-uri apărute în ultimii ani, cu precădere în ultimii doi ani de când regimul politic în România a fost schimbat de votul populației, aceste multe societăți au luat cu asalt porțile Combinatului și ale IACMRSG pentru a obține concesiuni importante la o serie de activități la care nu erau suficient de bine pregătite. La noi s-au lovit de zidul compact al grupurilor de șantiere specializate în toate genurile de activități, de lucrări de reparații planificate sau de genul celor apărute accidental. Iar la Combinat s-au lovit de un om puternic și consecvent de tăria unui zid, care le-a respins intențiile agresive. Credeam cu sinceritate că toată lumea va înțelege că nu poate fi ruptă legătura dintre noi, două societăți comerciale foarte puternice. Câtă naivitate! ... Naivitate! ... Naivitate!....

Capitolul 13

De vrei să te odihnești cu adevărat

Făceam un cuplu bun, Combinatul și noi, Constructorul. Lipsa de fonduri de investiții era suplinită de munca specialiștilor, a celor de la noi și a celorlalți. Dar până când? Va veni un moment în care utilajele vor începe să cadă. Nimic nu va putea opri acest proces firesc, de îmbătrânire. Dar mai întrevădeam un pericol. Unul care venea de la oameni. O speță de oameni tenace, care nu renunțau până nu-și atingeau scopul. Dacă o metodă nu mergea, inițiau altceva. Noi, Constructorul, devenisem cea de a doua societate pe piața națională, furnizor de produse siderurgice, fabricate de Combinatul de la Galați. A deține controlul acestei societăți constituia un pas uriaș pentru a prelua jocul pe această ruletă unde se puteau învârti sume importante. Deci ținta eram eu, un om încă puternic pe scaunul său. Deci aici trebuie lovit. Repetat, până când credibilitatea individului se va subrezi și va cădea. Acum trebuie lovit din interior, dar trebuie să menținem și loviturile din exterior.

Nu-mi treceau prin cap, la acel moment – martie 1998 – asemenea scenarii macabre. Îmi vedeam de treburile curente, care nu erau nici simple și nici ... Da, mereu se întâmpla ceva, mereu se derulau evenimente care mai de care mai noi, mai complicate. Lucrurile ce aparțineau specificului muncii noastre erau sub control. Dar societatea noastră își schimba profilul, treptat. An după an, în cei patru care deja trecuseră de când plăteam cinstit o datorie uriașă, ne transformaseră în firmă comercială. Noua noastră activitate generată de transformarea creanțelor asupra produselor convertibile în bani cash a devenit din ce în ce mai acaparatoare – de atenție, de specialiști, de timp. La porțile Combinatului, în birourile serviciului desfacere, tot mai des se șușotea pe seama IACMRSG-ului. Invidia naște monștrii deoarece invidia este un somnifer puternic. Acționează lent, dar sigur, instalând somnul rațiunii, cel generator, în final, de monștri. Însă eu, în naivitatea mea, continuam să nu acord atenție zvonisticii care se năștea în jurul persoanei mele. Eram obișnuit cu aceste atacuri la persoană, până acum le făcusem față, deci ... Aveam să aflu multe detalii despre acțiunile ce se derulau, având ca țintă unică persoana mea. Însă mult mai târziu, după ce au trecut 3 ani, poate mai mulți, de la pensionare. Simțeam chiar fizic o transformare în modul cum eram tratați în mediul siderurgic – cel tehnic, dar și cel comercial – după reușita noastră spectaculoasă în confruntarea cu Ministerul Reformei. Nu am dat atenția cuvenită acestui proces social. Iar efectele neglijențelor mele se vor vedea foarte repede. Însă eu tot nu acordam atenția cuvenită acestor lucruri. Acum, după atâta amar de vreme, înclin să cred că reușita mea în fața Ministrului Ulm Spineanu a trezit un interes special pentru societatea noastră. Poate că acest interes era deja născut, poate că cineva din staful societății urmărea, cu răbdare, evoluția și pândea un moment favorabil de acțiune decisivă. Cine putea fi? N-am idee, nici acum. Am înțeles din cele ce am auzit, văzut și mi s-a mai spus, de unii și de alții, în anii aceștia de când m-am lăsat și eu la pensie, că erau lesne de pus la cale niște „vise”, stând la o bărfă la sfârșit de zi sau de săptămână, la o bere ori la mai multe. Era suficient ca unul din meseni să înceapă să fabuleze despre posibila îmbogățire a șefilor, chiar din acel supliment de salariu care ne este tăiat de atâta timp. Ce-ar fi să le întindem o plasă acestor hoți de șefi, ce ziceți? Și așa mai departe ... Oricum, o vorbă veche zice că cel pe care nu-l lași să moară, adică îl salvezi de la un deznodământ tragic, acela nu te va lăsa să trăiești. Deci poți să-l cauți pe suspect pe lista beneficiarilor de ajutor și sprijin, din trecutul tău. Dar cum să faci o discernere reușită? Când viața mea este plină, după părerea mea, numai de fapte bune?! Greu lucru. Așa că am lăsat-o baltă, atunci, dar și mai târziu.

Un lucru era sigur: poziția mea, de manager, era vizată, adică luată sub observație, cel puțin la nivel de județ, dacă însuși președintele FPS-ului teritorial fusese împins înainte, ca vârf de lance. Eu nu vedeam, însă acum am convingerea că un număr de apropiați din staful de la vârful societății noastre comerciale vedeau și înțelegeau ce mi se pregătește. De ce nu m-a atenționat nimeni, în modul cel mai serios? Că altă dată eram ținut la curent cu toate bârfele, deși eu le respingeam sistematic.

Revin la cursul evenimentelor, lăsând la o parte filozofeala ieftină. Domnul Arvinte de la FPS Galați nu a putut să lase nesancționată solidarizarea celor doi membri AGA care au votat categoric

NU la propunerea de demisie. S-a adresat cu pâra șefilor acestora, unul fiind salariat la sediul central FPS, celălalt în Ministerul Economiei. În acea perioadă, președintele FPS național era un domn Dumitriu, unul din cei doi frați gemeni care erau cumnați cu domnul Mircea Budur, directorul de producție în Combinat. Dânsul, Dumitriu președintele, m-a sunat pe TO și m-a întrebat ce se întâmplă la IACMRSG. Făcându-mă că nu pricep sensul întrebării, l-am informat că ducem o luptă crâncenă, de patru ani și patru luni pentru a lichida ultimele resturi dintr-o datorie istorică.

-Dar cred că cel mai bine vă pot informa cei doi membri AGA care sunt salariați ai FPS din București.

-Așa voi face, răspunde domnul președinte. Voi continuați-vă treaba până la final.

Și atât. Nimic nu s-a ales din intervențiile „vârfului de lance”. Am aflat, pe surse, că ar mai fi încercat de câteva ori la domnul Dumitriu, dar nu i-a mers. Acum realizez că domnul președinte Dumitriu a căutat și alte surse de informații. Nu s-a bazat doar pe acea scurtă conversație cu mine, de pe TO. Fiind respins în propriul fief, domnul Arvinte, coordonatorul construcției plasei de păianjen în care trebuia să cad, a decis să schimbe tactica. Lucru pe care l-a pus în practică spre sfârșitul anului 1998.

Între timp noi continuam activitatea de producție. Nu înregistram progrese notabile deoarece inflația și devalorizarea ne țineau sub un capac de neînălțurat. Dar „Vocile” pe care le-am invocat de atâtea ori, îmi șopteau să achit în fiecare lună câte două rate din datorie. Și așa am făcut, iar în luna august 1998 am reușit să lichidez ultima rată.

Echipa de investigație de la Garda Financiară lucra, în continuare. Contrar celor cerute de mine de la bun început, cei trei mi-au făcut prima vizită abia după trei luni și jumătate, adică în luna mai. Obiectul vizitei lor era o semnalare gravă a faptului că, contrar legii, acordasem clienților noștri, cumpărători de produse plate SIDEX, termene de plată generoase, cele mai mari fiind de 9 luni. Nu mi-am propus să le răspund cu argumente până când nu-mi vor pune în față un proces verbal scris, așa cum prevedea inclusiv regulamentul FPS. Le-am spus, afișând naivitatea mea ingenuă, că noi nu facem excepție la practica și metoda comercială care este generalizată în țară. Nu putem lucra altfel decât o face piața.

Tocmai era să omit un episod important: în ultimul trimestru din 1987 a apărut din nou clientul nostru mai vechi, domnul Dima, cel cu relații solide în Germania. Acum solicita un contract de parteneriat pentru construcția unei clădiri în vecinătatea Liceului nr. 9, care era patronat de noi, IACMRSG-ul. Cu domnul Dima avusesem o experiență, așa că i-am cerut domnului director tehnic Olaru să precizeze clar, în contract, că lucrările executate lunar se vor deconta până la cel târziu 15 ale lunii următoare. Dacă se încalcă această prevedere, lucrările vor fi oprite la stadiul respectiv.

Eram, cum s-ar zice, pe ultima sută de metri cu plata datoriei reeșalonate. Eram obosit, vizibil. Copiii m-au rugat să fac o pauză, măcar de două săptămâni, ca să-mi refac puterile. Am acceptat, la insistențele fetelor și atunci ele s-au ocupat de o vacanță de două săptămâni în Spania. În anul 1998 pentru acces în această țară era nevoie de viză, de la ambasada lor, din București. Iar acolo era ceva greu de descris. Asaltul pentru viză era executat de câte 500 – 600 de oameni, zilnic,

care cereau să meargă la muncă. Am stat două zile complete, adică 48 de ore în total, să-mi vină rândul. Noroc cu domnul Olteanu, care mi-a ținut de urât mai tot timpul. În sfârșit, am ajuns în curtea interioară a Consulatului și așteptam să văd dacă voi putea să obțin viza, având niște argumente destul de subțiri. Fiica mea din Canada îmi cumpăraseră sejurul, cu o chemare din Canada. Adică urma să ne întâlnim în Spania, cu viză externă din Canada! Cam ciudat, nu? Sigur, pentru noi, pe vremea aceea, era ceva ciudat. Din cele două săptămâni, prima urma să se deruleze în Spania Continentală, iar a doua în insulele Canare. Aveam atașată o copie după un contract de închiriere a unui apartament, pe timp de 6 zile, în insulele Canare. Între 28 iulie și 5 august. Pedalam puternic pe un sejur turistic, nu pentru muncă. Deci, cum spuneam, după două zile crâncene ajungem la ușa Consulatului. Prindeam din zbor, cu urechea, frânturi din discuțiile oamenilor simpli care mergeau la muncă:

-Dacă ajungem la ghișeu nr. 2, cel din mijloc, unde lucrează doamna aceea acră, cică ar fi sora lui Petre Roman, ne-am ras de viză!

Am intrat. Și iată-mă repartizat exact la ghișeu 2! Ce puteam face?! Se uită la mine, se uită în acte – aveam 66 de ani! – și zice:

-La vârsta asta aveți curajul să lucrați pe plantațiile spaniole?

Fac niște ochi rugători, sper să-mi fi reușit și zic:

-Toate speranțele mele sunt la bunăvoința dumneavoastră! Sunt conștient de argumentele mele slabe. Invitația pentru Spania nu este făcătură de la o familie de spanioli, ci de fiica mea actualmente cetățeană cu cetățenie și canadiană, care își petrece două săptămâni de concediu în Spania, ocazie cu care a profitat să mă invite și pe mine.

-Dar dumneavoastră sunteți pensionar sau mai lucrați?

-Normal ar trebui să fiu pensionar, dar sunt obligat să mai lucrez 8 luni ca manager la o societate comercială de pe platforma Combinatului Siderurgic de la Galați.

Până la acel moment nu-mi deschisese pașaportul. Acum l-a deschis. A văzut o grămadă de vize: Germania, Belgia, Olanda, Luxemburg, URSS, Austria ... L-a închis, m-a privit din nou și a zis:

-Reveniți la ora 15,00 să vă ridicați viza!

-Sărut mâna, mulțumesc!

Așa era percepută economia de piață în România, în acel an 1998. Adică libertatea din publicitate se acorda tot cu restricții, cetățeanului i se recunoșteau „drepturile” doar prin niște filtre speciale etc.

Sar înapoi, în timp, până la mijlocul lunii iunie 1998. Uitasem să consemnez un fapt deosebit. Era o zi de vineri, ora 15,00 trecute. Mai era puțin timp și se termina programul de lucru. Mă vizitează cei trei inspectori de la Garda Financiară. Îmi înmânează un proces verbal, cuprinzând constatările lor pe parcursul celor patru luni și jumătate de control. Documentul avea 45 de pagini. Îmi cer, băieții, să-l semnez. Îi invit să ia loc:

-Să-l citesc, apoi o să-l semnez, doar nu suntem la Primărie, zic eu.

-Trebuie să-l semnați la primire, așa este uzanța!

-Nu cunosc uzanțele voastre, stați să-l chem pe șeful oficiului juridic. Vine, ia documentul în mână și confirmă:

-Da, așa este uzanța. Trebuie să-l semnați, dumneavoastră dar și eu. Semnează în dreptul numelui său pe care-l trece în clar: „Drept la replică scrisă în termen de 5 zile.” Eu protestez, urmează o sâmbătă și o duminică în care nu am pe nimeni la muncă. Sar toți patru: aceste zile nu se iau în calcul. Numărătoarea începe luni!

Pleacă inspectorii, rămân cu Tudorel, începem să citim procesul verbal. Găsim 5 sau 6 capete de acuzare, la care ei solicită pedepse între 2 – 4, respectiv 2 – 6 ani detenție, la acuzația de „acordarea creditărilor peste termenele admise în Regulamentul FPS. Îi cer lui Tudorel să schițeze câte un ghid de completare a fiecărui cap de acuzare formulat de inspectorii. Să încadreze aceste cazuri cum vor ști ei mai bine – mă refer la cei implicați la acordarea acestor termene peste măsură de lungi. Să facă așa fel încât să explice că cele sesizate de inspectorii ca „nereguli” sau „încălcări” care cad sub incidența penalului nu sunt altceva decât „măsuri” impuse de economia de piață, ca adaptări de la vechea economie, centralizată, la cea nouă, concurențială. Că aceste măsuri fac parte din pârghiile de acțiune permise de Legea Managementului. I-am cerut lui Tudorel să stea tot timpul lângă oameni, să vegheze ca formulările lor să fie cât mai juridice. De asemenea, i-am cerut să-i anunțe pe cei nominalizați de inspectorii în cuprinsul procesului verbal, că trebuie să lucreze și sâmbătă dar și duminică, astfel încât să fim gata cu replica miercuri, înaintea termenului limită. În continuare, noi doi vom da forma finală a răspunsului, astfel încât vineri, la ora 12,00 să depunem un exemplar din răspuns pe masa domnului Prefect, un alt exemplar la Inspectorul Șef al Gărzii Financiare Galați, iar 2 exemplare să fie trimise prin poștă, cu confirmare de primire, la Președintele României și la Primul Ministru.

Însă ce am planificat la ora aceea, din ziua de vineri, nu s-a derulat cum am consemnat noi. Luni, în prima zi acordată oficial de inspectorii pentru răspuns, ies din apartament la ora 5 dimineața cu câinele lup al copiilor mei, la plimbarea de „golire de ploscă!”. Țineam dihania de lesă – era destul de masiv lupul! – în dreptul aleii dintre blocurile C5 și C6, când el face o smucitură bruscă, mă trage prin aer și fac o căzătură spectacol, cu corpul pe spațiu verde, iar picioarele pe alea betonată. Picioarele s-au izbit de ciment, cu putere, iar cel mai rău am lovit talpa piciorului drept. Mă durea îngrozitor când încercam să pun talpa pe asfalt. Am ajuns cu greutate în apartament, noroc că locuim doar la etajul unu. Nu am putut să-mi dau jos pantofii, mai ales dreptul. Piciorul s-a umflat așa de tare că Mihai, ginerele meu, a trebuit să taie pantoful cu o foarfecă de grădinărit.

Ce puteam face în starea în care eram? Am sunat la dispeceratul societății, mi-au trimis un microbuz și am ajuns la Spitalul Județean, aproape de ora 6,00. De gardă, spre norocul meu, era doctorul Ungureanu, șeful secției ortopedie. Ne cunoșteam. Mă consultă și prima observație o exprimă referitor la ceva metatarsiene, posibil zdrobite. Îmi face radiografie, zice că nu este cazul de operație dar piciorul trebuie pus în ghips, pentru o lună de zile.

-Imposibil, doctore, pe 21 iulie am bilet de avion pentru Madrid. Cedează, doctorul, dar cu condiția ca în următoarele zile – vreo 20 - până la plecare să nu pun talpa piciorului drept deloc în

pământ. Am stat la spital până când băieții mi-au confecționat la BPI două cârje înalte, pentru subraț. Abia cu acestea la purtător am plecat spre serviciu. Vă puteți imagina spectacolul zâmbetelor condescendente, al exclamațiilor de milă și compătimire din spatele geamurilor de pe partea de nord a anexei noastre administrative, când m-au văzut schiopătând spre scări. Am fost asemuit chiar cu generalul Stănculescu „eroul” revoluției noastre. Spuneau prietenii (nu chiar toți, doar cei speciali!) și binevoitorii că domnul Prică face asta ca să-i înduplece pe inspectorii Gărzii. Ce răspuns puteam da acestor ironii? Nici unul. Doar că nimeni dintre cei care aveau o tangență măcar cu replica la concluziile Gărzii n-a avut aprobare să plece acasă înainte de ora 23,00 până miercuri! Însă ne-am încadrat în termen.

Concluziile finale și replicile la toate capetele de acuzare ale inspectorilor le-am formulat singur, fără nici un ajutor. Am folosit toți așii din mânecă pe care i-am adunat în timp, disecând toate articolele Legii Managerului. Am reușit cu aceste articole de lege să anulez în totalitate acuzațiile care mi-au fost formulate. La un singur cap de acuzație nu am reușit să salvez societatea, în totalitate. Era vorba de o clauză din contractul cu domnul Dima (acest individ ne-a purtat ghinion mereu!) care nu a fost respectat de unul din salariații noștri. Drept pentru care acesta a fost sancționat de inspectorii. Contractul construirii acelei clădiri fusese preluat de Antrepriza Oțelării (director Gheorghe Cașcaval, Dumnezeu să-L odihnească!), șef de lot inginerul Lăzărescu. Timp de 5 luni lucrările au fost executate și decontate corect. În luna a șasea s-a înregistrat o întârziere la plată de o săptămână, apoi din luna a șaptea nu s-a mai decontat nimic. În mod corect, directorul Cașcaval a dispus oprirea lucrului pe acest șantier, însă șeful de lot Lăzărescu nu a respectat ordinul. Din contră, a făcut referat prezentând niște argumente tehnice în favoarea continuării lucrărilor și mi-a cerut decizia finală. Eu am confirmat decizia lui Cașcaval. Dar, încăpățânatul de Lăzărescu și-a văzut de treabă. Clădirea în cauză era apropiată de șoseaua Combinatului și, constatând personal că ordinul meu nu a fost respectat, am dispus retrogradarea inginerului Lăzărescu din funcția de șef de lot și transferarea lui ca simplu inginer la serviciul tehnic. Nici acum nu s-a liniștit. A venit la mine, cerându-mi să-l ajut. Nu are rost să reproduc discuția cu el, am invocat doar să nu aibă ghinion ca abaterea lui să fie descoperită de un organ de control. Și a avut acest ghinion. Comisia Gărzii l-a descoperit și îl aveau în vedere. După ce am expediat toate exemplarele din Dreptul la Replică, i-am chemat la mine pe directorul Cașcaval și pe inginerul Lăzărescu. Le-am citit argumentele mele din apărare și le-am spus că nu știu dacă cele trei nivele cărora le-a fost adresată anonima vor dispune ceva sau vor închide cazul. Dar cu acest ghinion nu-i de glumit. Fără menajamente, l-am sfătuit pe Lăzărescu să-și rezolve situația luând legătura cu cel puțin unul dintre cei trei inspectorii și să-l determine, cumva, să îl ajute. Nu știu ce a făcut, dar știu că nu a fost chemat nici la o discuție și nici la dat cu subsemnatul. Singurul chemat de organe am fost numai eu. Dar târziu, la 6 luni după ce ieșisem la pensie. Însă acest episod îl voi relata, la pachet, cu ultimele mele isprăvi, care mi-au adus și plecarea definitivă la pensie.

În paralel, apare într-un ziar central un articol defăimător la adresa mea, în context fiind folosit un citat din scrisoarea care era în curs de verificare. Nu m-am putut abține, am cerut ziarului

să publice un drept la replică. Dar în loc să mi se acorde acest drept, primesc de la ziar un răspuns cu cifre: un răspuns, chiar dacă legea prevede acest lucru, în cazul ziarului lor costă mulți bani, ei fiind privați. Văzând suma, m-am lăsat păgubaș.

Capitolul 14

Răsplată pentru fapte de bine

Cu cât ne apropiam de lichidarea ultimelor rate din ceea ce a fost marea noastră datorie la bugetele statului, provocările la adresa societății noastre comerciale și, în particular, la adresa mea, se înteteau. Cred că rareori am avut răgaz câteva ore între astfel de două provocări succesive. Nu le puteam trata cu superficialitate deoarece rezolvările, în toate cazurile, trebuiau să îndeplinească niște condiții obligatorii: să nu implice societatea comercială în vreo acțiune cu urmări negative sau, minimal negative, să nu-l superi cu nimic pe „factorul provocator” deoarece acesta poate fi un personaj din sfera oficialităților. Care sferă include senatori, deputați în Parlament, funcții publice locale, consilieri în organele locale alese, reprezentanți cu greutate ai unor organe din masmedia, ori chiar manageri de societăți care sunt bine angrenați în economia de piață prin intermediul unor relații solide cu noua putere. Mereu trebuia să vedem, să cercetăm și să aflăm cine ține în lesă câțelul care ne-a mușcat. Sau măcar a lătrat la noi. Era complicat, era obositor. Însă continuam să-mi îndeplinesc obligațiile deoarece în subconștient lucra – cel puțin așa cred acum, după atâția ani! – certitudinea că mi se va încheia, în curând, mandatul de manager unic și voi putea opta, în sfârșit, la soluția pensionării.

Până să mi se clarifice acest gând liniștitor, simțeam tot mai acut că noi, adică eu, Managerul și societatea comercială IACMRSG SA, suntem expuși atenției multor „vectori” de interes, bine plasați în economia de piață, având poziții solide, câștigate sau cumpărate printr-o cotizare permanentă, acceptată de încasator și validată de forul superior ocrotitor. Noi, o societate de stat aflată atâta timp în derivă, chiar dacă arătam o față roză, sănătoasă, nu aveam acces la o asemenea poziție privilegiată în mediul economiei de piață deoarece nu am considerat nici normal și nici prudent să devenim cotizanți. Atitudine greșită, în final, deoarece Istoria ne dă suficiente exemple de renunțare la încăpățănare, mai ales când descoperi că ai rămas singur! Spre exemplu, însuși marele Ștefan cel Sfânt, n-a acceptat să cotizeze cu un haraci anual la Înalta Poartă?! Așa a gândit și așa a procedat, acceptând suzeranitatea unei puteri care putea să aducă, zgândărită fiind ca de țânțar, uriașe daune poporului nostru.

Pentru mine, cel puțin, a fi de acord cu această taxă de protecție mi se părea un lucru oribil, o adevărată blasfemie. Însă acum, la capătul acestui interval de 20 – 23 de ani trecuți de la acele evenimente, mi se pare că merit bucuria de a constata că marea majoritate a colaboratorilor mei din interiorul societății noastre comerciale au gândit corect și au fost de acord cu mine că cinstea și bunul renume trebuie păstrate nepătate. O altfel de gândire ar fi avut ca o consecință imediată jumalirea IACMRSG-ului de toate resursele sale valoroase. Ceea ce ar fi dus la sucombare, în chinuri groaznice.

Dar să revin la epocă. Concediul petrecut în străinătate mi-a priit. M-am odihnit, m-am deconectat de la gânduri obsesive, mi-am revigorat piciorul pe care ghipsul, purtat conform indicației severe a medicului, reușise să îl repare mai mult decât satisfăcător. Timp de șapte zile programul de

vacanță se derulase pe plajele unor insule din arhipelagul Canare. Plimbările pe nisip, în apa sărată și călduță a mării au făcut minuni cu metatarsienele mele și cu talpa aflată la final de vindecare. A fost bine, a fost de ajuns!

Revenind acasă la 21 iulie 1998 am constatat că la vârful stafului de conducere a societății noastre comerciale se întâmplau, în continuare, evenimente deranjante. Dacă nu m-aș fi lăsat dominat de naivitatea mea dobândită prin naștere, aș fi putut lesne concluziona că tot ce se întâmpla se derula ca opera unui harnic păianjen care-și țesea pânza în jurul meu. Ar fi trebuit să pricep acest semnal elementar, mult prea evident. Colegii din preajmă se săturaseră să fie veșnic contrați de mine, ori de câte ori încercau să mă prevină. Așa că după o vreme m-au lăsat în pace. Facă omul ce o vrea! Doar singur și-o caută!

De pildă, un eveniment nu tocmai mărunț ar fi trebuit să mă pună pe gânduri. În luna iunie 1998 m-am trezit în fața faptului împlinit: directorul economic Petrică Constantinescu a ieșit la pensie! Nu spusese nimic, nu mă prevenise, nu încercase să mă sfătuiască în privința unui înlocuitor. În primul moment am simțit un oarecare șoc. Dar mi-a trecut repede, i-am acordat, cu larghețe, circumstanțe atenuante lui Petrică. Îi scuzam pripeala, atribuindu-i lipsei de curaj. S-a retras din activitate, îmi spuneam eu, ca măsură de supraviețuire. Se speriasse, mai mult ca sigur, de lungimea aceluia proces verbal prezentat de cei trei inspectori ai Gărzii Financiare și de acuzațiile – în fapt niște aberații fără fundament juridic solid – pe care aceia le-au înscris în documentul respectiv. Așa cum precizasem mai sus, i-am urat pensie lungă și plăcută, iar eu m-am concentrat asupra problemei: trebuia să numesc, cât se poate de repede, un nou director economic. Aveam la dispoziție cinci directori economici de la subunități. Și o mai aveam pe listă pe șefa serviciului contabilitate, doamna Marinescu Voica, pe care o adusesem eu însumi, de puțin timp, pe această funcție. M-am oprit asupra ei, a doamnei Marinescu și am decis să o promovez. Se pare că nu am greșit la acel moment.

Un alt fapt peste care am trecut cu prea multă ușurință a fost cel al inginerului Lăzărescu. După ce numele lui a apărut în procesul verbal final al controlului celor de la Garda Financiară, analiza stării lui am făcut-o mai mult în curtea Antreprizei Oțelării, în prezența directorului Gheorghe Cașcaval și a contabilului șef al acestui Grup, domnul Jurașcu, bun amic cu Petrică Constantinescu, printre altele. Nu i-am luat în serios pe aceștia doi nici când am aflat că au depus la Poliție niște documente, probabil considerate de ei ca fiind compromițătoare la adresa mea. Am lămurit lucrurile cu instituția statului, nu eram un infractor, ceea ce depuseseră ei la Poliție nu a fost un act acuzator. Ci doar un gest laș și fricos. Făcut, mai mult ca sigur, sub o presiune externă.

Am creat, tot în această perioadă de dinainte de concediul petrecut în străinătate, un incident nefavorabil mie, într-un mic conflict cu liderul de sindicat. Fiul cel mare al domnului Istman Boris, șeful șantierului 42 și cel mai bun prieten al soției mele, s-a căsătorit. Iar eu am participat la nuntă, așa cum eram, cu piciorul în ghips! După câteva zile am avut la ordine de zi a proximei ședințe de Consiliu de Administrație cererea acestui prospăt ginerică, pentru acordarea de sprijin financiar, în valută, sumă necesară pentru cheltuielile de drum și primele cazări la Helsinki, în Finlanda. Tânărul

obținuse o bursă de studii, în continuare după absolvirea facultății de fizică nucleară de la Măgurele, cu note excepționale. Puteam să-i acordăm ajutorul cerut, cazul acesta fiind mai rezolvabil deoarece acum situația noastră financiară era mult mai bună decât în cazul precedent, al cererii de valută al acelui șef de serviciu din cadrul Direcției Mecano-Energetice a CSG, pentru fiul său, care câștigase o bursă de studii la Harvard, în State. Evident că liderul de sindicat s-a opus. Însă decizia finală, în cazul acesta îmi aparținea, așa că ... mai este nevoie de alte explicații? Da, mai este: tânărul beneficiar de bursa de excepție acordată de statul finlandez precum și de ajutorul nostru pentru startul său la studii, după câțiva ani a ajuns în Elveția. Și iarăși după câțiva ani, a dobândit și cetățenia elvețiană, păstrând-o și pe cea română. Cum a reușit? Certific aici, că românul nostru n-a cucerit Elveția nici cu sportul de performanță, nici cu teșchereaua plină de galbeni mafioți, ci doar cu capul plin de idei științifice de valoare. Halal să ne fie, ne trebuie cât mai mulți asemenea români merituoși!

V-am redat două evenimente neplăcute, cu consecințe asupra imaginii mele. Dar au fost și altele, mai grave, provocate de factori din afara societății noastre comerciale. I-am numit pe aceștia „eminențe cenușii”, deoarece erau oameni de seamă în comunitate, fiind aleși ai poporului. Iar „cenușii” nu pentru că ar fi avut exces de glorie în cap, ci pentru că gândeau și acționau pe un teritoriu gri al legii, adică încălcând-o și siluind-o cu motivație politică clamată cu nerușinare. Veneau mulți dintre acești reprezentanți ai poporului și intereselor sale, dând năvală cu propuneri care mai de care, chipurile pentru valorificarea superioară a unor resurse ale IACMRSG-ului care pot fi mult mai eficiente pentru societatea noastră comercială, deci pentru popor, decât stând nefolosite, degradându-se. Desigur, propunerea lor era mereu aceeași: pentru acest serviciu de „inteligență” adus nouă, voiau o participație personală la afacere, cu o cotă minionă, „simbolică” de câștig. Îmi era rușine mie de nerușinarea lor și de indiferența cu care tratau încălcarea prevederilor legii în soluțiile propuse de ei, zicând cu nonșalață: *„Lăsați, domnule Manager, ce spuneți dvs. cu încălcarea legii o rezolvăm noi, nu vă faceți griji! Doar noi suntem acum la putere și noi facem legea!”*⁴ În atare situații îmi venea tare greu să mai țin piept, comportându-mă cu decentă și politețe, în fața presiunilor lor nefirești. Cum să le atragi atenția că este un abuz, o hoție, că contravine cu nerușinare moralei noastre creștine, moștenită de la bunici și părinți?! În final, dacă vedeam că vorba bună nu aduce câștig de cauză pentru mine, recurgeam la refuzul categoric, pe un ton lipsit de politețe, reproșându-le că vor să beneficieze de hoție pe răspunderea mea. Că fapta rea se descoperă totdeauna, iar vinovatul principal este cel care a deturnat proprietatea statului în folos mafiot. Fiecare astfel de situație îmi aducea mie, personal, bile negre, din ce în ce mai multe. Ar fi

⁴ Nota autorului: Duminică, 4 iulie 2021, am ascultat la Sfânta Liturghie, cuvânt de învățătură din Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel, capitolul II. Iată ce spune Sfântul despre cei care, fiind la putere afirmă că ei fac legea:

¹² *Câți, deci, fără lege, au păcătuțit, fără lege vor și pieri; iar câți au păcătuțit în lege, prin lege vor fi judecați.*

¹³ *Fiindcă nu cei ce aud legea sunt dreapți la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea vor fi îndreptați.*

trebuit să pricep că sacul se va umple curând și nu voi avea scăpare. „Vă mai mirați, domnule Prică? mă întreba un preot de care mă simțeam mai apropiat. Doar legea nescrisă a pământului, în vremurile pe care le trăim acum, este că nici o faptă bună nu trebuie lăsată nepedepsită!”

Vine o asemenea eminență cenușie la mine, într-o zi din această vară fierbinte a anului 1998, cu propunerea să valorificăm un depozit de fier vechi, al IACMRSG-ului, aflat în partea de nord a platformei, dincolo de gardul Depozitului de Fier vechi al uzinei de oțelării. „Acolo sunt câteva mii de tone de fier bun. Eu am descoperit un cumpărător străin care este dispus să ne dea 600 de dolari pe tonă! E o afacere curată! Să nu scăpăm această ocazie!”. Era vorba de un depozit al nostru, păzit, aflat la nord de șoseaua Smârdan – Galați. Acolo actele dovedeau că se află 14.000 de tone de fier vechi. Depozit înregistrat, cu conținut cu tot, în gestiunea IACMRSG.

„-Nu știi cine v-a transmis această informație, dar cred că sunt numai 10.000 de tone. Este vreo problemă cu acest depozit?” întreb eu, făcând-o pe nevinovatul.

„-Eu sunt într-un fel de colaborare cu o firmă care are posibilitatea să valorifice la export fier vechi la nivel de 600 dolari per tonă!” răspunde eminența.

„-Wow! Păi cu banii ăștia întreg IACMRSG-ul ar putea sta în concediu două săptămâni! Zece mii de tone înseamnă șase milioane de dolari, adică 600 de dolari pentru fiecare salariat! Fabulos!” zic eu.

¹⁷ Dar dacă tu te numești iudeu și te reazimi pe lege și te lauzi cu Dumnezeu,

¹⁸ Și cunoști voia Lui și știi să încuviințezi cele bune, fiind învățat din lege,

¹⁹ Și ești încredințat că tu ești călăuză orbilor, lumină celor ce sunt în întuneric,

²⁰ Povățuitor celor fără de minte, învățător celor nevârstnici, având în lege dreptarul cunoștinței și al adevărului,

²¹ Deci tu, cel care înveți pe altul, pe tine însuși nu te înveți? Tu cel care propovăduiești: Să nu furi - și tu furi?

²² Tu, cel care zici: Să nu săvârșești adulter, săvârșești adulter? Tu cel care urăști idoli, furi cele sfinte?

²³ Tu, care te lauzi cu legea, Îl necinstești pe Dumnezeu, prin călcarea legii?

„-Nu credeți că este un bun prilej să mai scăpați de datorii și de sărăcie?” plusează eminența, bucurându-se anticipat de câștigul ce se prefigura, văzând că și eu eram entuziasmat de câștigul facil.

„-Da, ar fi grozav, dacă acest fier vechi ar fi al nostru!” închei eu discuția, făcând ca mingea să ricoșeze în perete. Evident că eminenței nu-i place acest răspuns. Face ochii mari, apoi zice:

„-Cum să nu fie al dumneavoastră?! Doar mi-a dat informația, de fapt mi-a reconfirmat-o chiar directorul dumneavoastră economic!”

„-Dânsa, doamna Marinescu, este nouă pe acest post, nu are de unde să cunoască istoricul acestui depozit. Precis că informația v-a transmis-o din scriptele contabile. Iar acolo, în acele hârtii, din greșeală la rubrica „Proprietar” scrie IACMRSG, în loc să scrie proprietarul de drept, care este CSG! Și cum vă cunoașteți bine cu domnul director general Nicolae Dumitru, cu un simplu DA din partea dumnealui eu sunt bucuros să-mi eliberez depozitul și să-l folosesc pentru nevoile societății noastre.”

Și dus a fost! Grăbea pentru aviz, la Combinat. Adevărul despre acest depozit și conținutul său era, pe undeva, la mijloc. Puține persoane știau ce este cu acel fier vechi, iar domnul Nicolae nu avea, nici el, de unde să știe. Acel fier vechi s-a strâns acolo în minim zece ani. El provenea din demolări la reparații capitale, la cele anuale și din avarii. Beneficiarii de drept ai acestor resturi erau uzinele tehnologice din Combinat. Ei aveau obligația să ducă aceste resturi feroase la Baza de Fier vechi a uzinei de oțelării. Dar acolo nu exista niciodată spațiu de depozitare suficient pentru fierul așa-zis „afânat”, care trebuia balotat la presă. Iar presele Combinatului erau ca vai de lume! Așa că transporturile de acest fier stăteau la poarta Bazei, și când șoferii basculantelor își pierdeau răbdarea, descărcau mașinile pe acel teren, peste drum. La observații făcute de organele de la Mediu, noi am ordonat depozitul ad-hoc și l-am oficializat, înregistrând conținutul. Conducerea Uzinei Oțelării avea cunoștință de acest depozit. Fiind îngrădit de noi, cu pază la gard pe trei schimburi, contabilii noștri au făcut înregistrările de rigoare, ca totul să fie legal. Dar domnul Nicolae nu știa nimic despre asta. Așa că atunci când s-a trezit cu eminența politică venind la el și cerând un aviz de export, domnul Nicolae a explodat.

„-Cum să-ți dau eu aviz, domnule? Când eu cumpăr fier vechi cu bani grei, din import, pentru anumite sortimente de oțeluri speciale, pe de altă parte să vând fierul vechi din curtea mea la export? Păi ăsta-i caz de pușcărie!” Și l-a luat și l-a tăvălit pe acela, de nu s-a mai auzit nimic despre propunerile lui magnifice, dezinteresate!

S-a întors, eminența, la mine după nu mai mult de o jumătate de ceas. Dar era negru de furie. Mi-a reproșat că în mod intenționat l-am trimis la domnul Nicolae, care l-a porcăit de nu s-a văzut.

„-Pardon, n-am înțeles! Ce vină am eu dacă domnul Nicolae are nervi?” l-am luat și eu, nemilos, pe acela.

„-Păi, mi-a zis domnul Nicolae tot ce i-a venit la gură, făcându-mă în tot felul, inclusiv ca făcând parte din trupa care și-a propus să vandalizeze Combinatul.”

Din punct de vedere pur uman, mi-a părut rău pentru el, că ditai personajul politic a fost supus unei tăvăleli, în fond, binemeritate.

La câteva zile după acest incident, într-o seară – cred că era pe la ora 22,00 – mă sună dispecerul nostru și îmi face legătura cu dispecerul zonal al CFR. Acesta reclamă că are de introdus o garnitură de vagoane speciale cu ciment, dar Baza de Producție Industrială (BPI) nu vrea să le recepționeze. Și asta este foarte grav!

„-Stimate domnule dispecer CFR, oamenii noștri de la BPI au perfectă dreptate. Există un ordin, nu mai vechi de 60 de zile, care interzice comandarea sau aducerea în contul IACMRSG a vreunui gram de ciment până la primăvară, adică cel mai devreme până în martie – aprilie anul viitor. Dumneata zici că sunt 1200 de tone de ciment. De unde au apărut?”

„-De la fabrica de ciment de la Hoghiz! Să știți că legea vă obligă să le primiți și să le descărcați, dacă vă sunt destinate!”

„-Cum să mă oblighe legea să descarc așa o cantitate de ciment, pe care nu am comandat-o?” zic eu, supărat peste măsură.

El, adică dispecerul CFR închide, anunțându-mă că va aduce cazul la cunoștința forurilor superioare din Ministerul Transporturilor. Iar eu îl sun imediat pe dispecerul nostru de noapte și îl rog să-mi facă legătura telefonic cu directorul nostru comercial și cu Radu Capțan, directorul BPI. Vorbesc prima dată cu directorul comercial. El confirmă că știe de problemă, însă rămâne mirat că eu sunt în necunoștință de cauză.

„-Cum, zice, doar m-a sunat o eminență cenușie din oraș (alta decât prima, sesizez eu!) și m-a anunțat că s-a făcut întreaga tranzacție cu știrea și aprobarea dumneavoastră! Îmi pare rău, domnule Manager, că nu am verificat, dar mi-a fost jenă să vă întreb, să nu credeți altceva despre mine, că aș căuta să vă controlez!”

„-Tu l-ai crezut? De la biroul tău până la al meu sunt doar două uși distanță. Puteai să vi și să întrebi!” zic și eu, într-o doară. Că până la urmă, aveam să aflu că, de fapt, a fost un aranjament al directorului nostru comercial cu acea eminență!

La celălalt telefon Radu Capțan:

„-Nici vorbă să se fi discutat cu mine! Cum adică, de câteva luni eu umblu să vă atrag atenția că am toate silozurile pline, că nu avem șanse peste iarnă să consumăm mare lucru din stocul de ciment pe care-l avem, iar din acest total vor ieși din garanția tehnică de calitate a fabricantului 2-3.000 de tone până în martie anul viitor. Când am o asemenea situație, tocmai eu să-mi dau avizul pentru o nouă achiziție?!”

„-Da, dar după cum spune regula CFR-ului, noi suntem obligați să acceptăm transportul și să descărcăm vagoanele, să le înapoiem circulației.”

„-Așa-i!” răspunde Radu.

„-Și ce propui?” îl întreb eu.

„-Acceptăm, descărcăm că eu mai am 5 sau 6 silozuri goale, le-am păstrat pentru orice eventualitate. Îi comunicăm celui care le-a comandat că i le păstrăm la dispoziție, în custodie, pe

gratis. Iar dacă nouă ni se întâmplă o minune și consumăm stocul pe care-l avem, vom proceda la consum și din acest transport, negociind prețul. ”

După asta, toată iarna am fost bombardat cu telefoane, din multe părți, pe multe canale de influență, să fac bine și să achit valoarea celor 1200 de tone de ciment. Nu acceptau realitatea, acele voci de la telefon, inclusiv de pe TO. Dar am rezistat eroic. Sigur că am acumulat alte bile negre, multe, prea multe.

Așteptam să vină ziua de 28 august 1998. În program fusese convocată adunarea generală a acționarilor. Cu câteva zile înainte începusem să trăiesc febrilitatea apropierii momentului când vom stinge ultimele 2 rate din datoria istorică. Tare aș fi vrut să lichidez aceste rămășițe din uriașa noastră datorie și să anunț, cu bucurie, că IACMRSG-ul face parte, de acum, dintr-o altă categorie de agenți economici: cu bonitate! O convoc la mine pe directoarea economică, doamna Marinescu și o provoc la un dialog:

„-Câte rate mai avem de plătit din datoria istorică?” întreb eu, făcând-o pe nevinovatul.

„-Două! Pe prima o achităm acum, la închiderea lunii august, iar ultima, la sfârșitul lunii septembrie. Astfel, nu vom avea nici o datorie în bilanțul trimestrului III. Sper să avem noroc și să realizăm această performanță, fără probleme finale!”

„-În depozitul bancar pe care îl avem special pentru acumularea de cash necesar plății acestui program, avem adunați ceva bani?” întreb eu.

„-Da, avem, dar nu știu să vă spun suma exactă.”

„-Bine, verificați, vă rog și reveniți să-mi spuneți suma exactă.”

Revine destul de repede și îmi comunică faptul că nivelul de cash depășește cu puțin suma ultimelor două rate. Aștepta comentariul meu, așa că nu a rămas uimită auzind că-i cer să întocmească imediat formele bancare pentru achitarea, chiar azi, a acestor ultime două rate. Iar surplusul din acel depozit să completeze sumele pe care le vărsăm la bugete pentru achitarea datoriilor curente.

„-Domnule Manager, nu ne pripim? Doar avem răgaz până la finele anului!”

„-Nu doamnă, în nici un caz nu putem fi acuzați de grabă. Termenul de 31.12.1998 a fost o mână întinsă, de ajutor. Îndeplinirea obligației cu cinci luni în avans reprezintă răspunsul nostru, de seriozitate și angajament, pentru a deveni o societate comercială cu bonitate, care va avea astfel acces la licitațiile publice. Cu cât scăpăm mai repede de această datorie, cu atât mai bine pentru noi.”

Voiam să comentez reușita noastră în AGA, să subliniez că nu am fi putut ajunge la acest final dacă pe întregul parcurs nu am fi promovat un dialog transparent la nivelul stafurilor de conducere a grupurilor de șantier și apoi nu am fi coborât acest dialog până jos de tot, la înțelegerea fiecăruia din cei 9.500 de salariați. Procedând astfel am putut să trecem peste fațetele cele mai neplăcute ale deciziilor, de fapt a sacrificiilor pe care ni le-am impus. Întâmplător sau nu, lichidarea datoriei istorice coincide și cu încheierea contractului meu de management, pe care l-am semnat cu proprietarul de drept al societății noastre, Fondul Proprietății de Stat.

Oare numai de noi a depins reușita acestui efort îndelungat? Doar noi, cei 9.500 am avut toate resursele – materiale, intelectuale, morale etc. – pe care le-am folosit cu succes în acești patru ani și șapte luni? Categorie nu! Sau nu numai. Că în permanență noi am trăit în lume, am interacționat cu lumea, nu numai cu Combinatul ci și cu societățile comerciale care s-au înmulțit, de la o zi la alta. Analizând la final, mi-am dat seama că am reușit să selectăm parteneri serioși, performanți și de încredere, din totalul celor printre care ne ducem traiul zilnic. Am făcut această selecție din instinct? Sau am avut un plan special? Desigur că nu am acționat la întâmplare. Să ne aducem aminte de acea formulă de lucru pe care am adoptat-o, de a selecta cumpărătorii de produse ale SIDEX pe baza unor criterii de performanță, bazate pe indicatorii de bonitate definiți prin lege. Am întâlnit în drumul nostru societăți nou înființate, cu 2-5 angajați, dar cu capital propriu de valori uriașe. Uimitor! Cine erau acești oameni de mare succes? Totdeauna i-am descoperit printre aleșii poporului. Averile lor aveau surse dubioase. Erau, până la urmă, niște efemeride. Poporul spune, în înțelepciunea lui seculară, că averile acestea „*de haram au venit, de haram se duc!*” Pe aceștia i-am ocolit, deși au pus multe presiuni asupra noastră.

Vorbesc despre niște merite ale IACMRSG-ului, de parcă noi am fi fost buricul pământului. Pe ce mă bazez când fac această selecție? Am vreun drept să fac asta? Da, am dreptul deoarece pe parcursul acestor patru ani și șapte luni noi am devenit distribuitorul nr. 2 de produse siderurgice în această zonă a pieței libere. Printre cei ce ne doreau produsele se numărau mulți țepari, experți în acțiuni necinstite. De aceștia a trebuit să ne păzim, în principal. Mai erau societăți din categoria fostelor întreprinderi socialiste care pluteau în derivă, nu-și găsiseră calea, rostul. Ele nu prezentau garanții, oricât ar fi fost de puternice sentimentele de frăție, de nostalgie. Orice ajutor acordat se irosea, fără rost. Cu tristețe am ocolit și aceste categorii de societăți. Nu ne puteam permite să irosim creanțele muncite cu greu, obținute de la Fratele mai Mare, Combinatul. Până la urmă ne-am constituit pachetul propriu de parteneri de încredere, serioși și performanți. Au fost, în marea lor majoritate, firme care au pornit de la nimic, de jos, dar au avut inițiatori tenace, realiști, cu bună orientare și care nu s-au lăcomit la câștiguri ușoare sau necinstite. Managerii, patronii acestor firme au prețuit banul câștigat în mod cinstit, au avut răbdare și au reinvestit profitul, dezvoltându-se, încet dar sigur. Dacă nu ar fi existat aceștia, oricâtă tărie internă am fi găsit la cei 9.500 de componenți ai societății noastre, nu am fi reușit nimic.

Acestea toate aș fi vrut să le spun principalilor acționari, participanților la adunarea generală programată a se ține în ziua de 28 august 1998. Iată, oameni buni, succesul este colectiv, fără voi și încrederea voastră nimic nu am fi reușit să izbândim.

Acum, după mai bine de două decenii de la acea zi de 28 august 1998, îmi dau seama că triumfalismul meu avea la bază o construcție șubredă. Că trecând cu vederea peste atâtea manifestări răutăcioase și neluând nici o măsură de siguranță pentru propria persoană, voi fi lovit și nu doar eu voi avea de suferit ci și societatea, în integritatea ei. Din cele trei categorii de societăți comerciale apărute în economia de piață, noi am optat pentru relații solide cu o singură categorie. Pe cele din categoriile neacceptate nu le-am ținut sub observație, deși uneori instinctul de

conservare trăgea semnale de alarmă. Am generat la acei indivizi multe resentimente. Încet, cu răbdare, pas cu pas au început să țeasă în jurul meu, al Managerului, o plasă de păianjen din care să nu pot scăpa. Abia acum îmi dau seama cum au acționat.

Mai întâi au fabricat acea scrisoare anonimă, în care au plantat o serie de **suspiciuni**. Deși erau simple ticluiri, ei s-au agățat de aceste suspiciuni și nu au cedat, mereu le-au aruncat în tirurile lor de acuzații. După suspiciuni au trimis vânătorii, cercetători, experți care să găsească modalități, mărturii, fapte și acte, care să transforme suspiciunile în capete de acuzare. La urmă au finalizat mascarada fluturând acuzații neîntemeiate pe dovezi, dar au făcut mare zarvă cu ele, aruncând în Manager cu întregul arsenal de discreditare.

Dar să vedeți cum au decurs lucrurile.

Și a venit și ziua aceasta, mult dorită de mine, ziua adunării generale a acționarilor. Punctul principal de analiză era modul de realizare a sarcinilor pe primul semestru al anului 1998 și sarcinile pentru al doilea semestru. Participanți erau, în sală, circa 150 de persoane. Erau prezenți cei doi reprezentanți ai Fondului Proprietății de Stat – primul, angajat la sediul central al FPS, al doilea, inginerul Teodorescu, venea din Ministerul Economiei, de la un departament ce fusese pe vremuri fostul minister al metalurgiei. Acești doi oameni dețineau, împreună, 66 la sută din acțiuni. Partea de 33 la sută o deținea Fondul Proprietății Private, al cărui reprezentant era o persoană din Galați.

Ședința se anunța scurtă, rezultatele pozitive ale primei jumătăți de an erau însoțite de anunțul achitării ultimelor două rate din datoria istorică. Secretarul AGA, domnul inginer Mezeșan, tocmai scria ultimele cuvinte în procesul verbal de ședință când în sală intră, val vârtej, președintele FPS județean, domnul Arvinte, mai vechea noastră cunoștință, urmat de încă o persoană. Arvinte flutura în mână o hârtie, ca pe un stindard al victoriei. Mă adresez domnului Arvinte:

-Domnule Președinte, ședința tocmai s-a terminat. Aveți să ne comunicați ceva?

-Da! zice el. Acum o jumătate de oră am primit acest fax de la FPS central și va trebui să-i dăm curs!

-Am permisiunea să-l citesc? întreb eu.

-Bineînțeles, răspunde Arvinte cu un ton superior.

Îl citesc. Faxul preciza, de la început, că reprezintă modul de rezolvare a punctului 29 (ultimul) din ordinea de zi a Consiliului de Administrație al FPS (central), condusă de locțiitorul ministrului Dumitriu, plecat într-o delegație în străinătate. Locțiitorul în cauză era un domn director general în FPS, Ionescu. După vreo 15 ani am aflat că acest domn Ionescu avea să devină, curând, cuscru cu cel ce va fi președintele României – Traian Băsescu.

-Să procedăm legal, domnule Arvinte. În cursul zilei de mâine prezentul fax însoțit de o scrisoare semnată de dumneavoastră să fie trimise la IACMRSG spre a fi înregistrate, după care să urmăm procedurile legale.

Intervine în discuție primul reprezentant al FPS, salariatul sediului central.

-Pot să citesc și eu acest fax?

-Poftiți, zice Arvinte, și îi întinde hârtia. El citește faxul, se uită spre mine, apoi zice:

-Se pare că misiunea mea s-a încheiat. Cum și ședința AGA s-a încheiat, permiteți-mi să-mi strâng hârtiile și să mă retrag. Din moment ce faxul este semnat de un superior al meu, eu trebuie să îi dau ascultare, deci misiunea mea s-a încheiat. Și pleacă.

-Trebuie să continuăm ședința, zice domnul Arvinte.

-Domnule secretar Mezeșan, mă adresez eu aceluia, te rog să notezi cuvânt cu cuvânt tot ce urmează și te rog, forțează-te să nu-ți mai tremure mâna!

-Îmi cer scuze, sunt prea prompte și rapide dialogurile, precizează Mezeșan.

-Poftiți, domnule președinte Arvinte! zic eu.

-Cer AGA – IACMRSG, să pună în discuție și să voteze **suspendarea** din funcție a managerului Prică Ștefan, zice cu un tot solemn, victorios.

-Ați notat, domnule secretar Mezeșan? întreb eu.

-Imediat, mai am de scris doar câteva cuvinte, răspunde secretarul.

În acest moment intervine cel de al doilea reprezentant al FPS, domnul inginer Teodorescu:

-Vă rog, domnule Mezeșan, să-mi dați o coală de hârtie albă, format A4. O primește, apoi scrie ceva pe acea coală de hârtie și o înmânează lui Arvinte. Acesta i se adresează lui Teodorescu:

- Nici nu mai era nevoie să scrieți această declarație-demisie din AGA, întrucât conform faxului primit nu mai faceți parte din noua AGA. Domnul Teodorescu nu zice nimic, se ridică în picioare, dă mâna cu mine și îmi spune „**Mi-a făcut plăcere să colaborăm!**” Apoi se retrage.

Arvinte revine cu fața spre sală:

-Cer adunării generale să susțină votul privind suspendarea din funcția de manager a domnului Ștefan Prică.

S-au ridicat câteva persoane din sală, atacând argumentele domnului Arvinte și încercând să demonstreze că ele sunt nesustenabile. Cel mai aprig a fost directorul Cornel Bradu de la Uzina de Reparații Siderurgice, apoi directorul Capțan Radu, Istman Boris. Toată sala clocotea. I-am oprit, zicându-le:

-Fiți conștienți, oameni buni, că oricât de mult ați vorbi și cât de multe contraargumente ați aduce, dumneavoastră împreună cu reprezentantul Fondului Proprietății Private (FPP), nu reprezentați decât 33 la sută din totalul voturilor, deci cu toții suntem minoritatea. Ați izbutit să notați, domnule Mezeșan? Apoi m-am adresat din nou, respectuos, domnului Arvinte:

-Aveți cuvântul, din nou, domnule președinte!

Deși ar fi trebuit să observe în ce situație stupidă se afla, domnul Arvinte, cu ochii măriți, tulburi de furie, repetă aceeași frază, parcă obsedat să i se îndeplinească dorința, să poată duce celui ce i-a dat acest ordin exclusiv, că uite, managerul acela încăpățânat a fost suspendat. Cum eu, Ștefan Prică, conduceam adunarea generală conform regulamentului, mă adresez sălii:

-Cine este pentru suspendarea managerului?

Eu știam ce va urma deoarece cunoșteam legea și regulamentul AGA. De aceea eram calm, sau aveam o aparență de calm, pe față. Din sală se ridică o singură mână, cea a inginerului Arginteanu, persoana care îl însoțea pe domnul Arvinte la intrarea lor, năvalnică, în sală. Acest

inginer constructor, Arginteanu, fusese până în urmă cu șase luni șef de lot la noi, la IACMRSG. Apoi devenise, nu cunosc detaliile, șeful Inspecției de Calitate în Construcții, județ Galați. În acel fax pe care l-a fluturat Arvinte intrând triumfător în sală, Arginteanu era nominalizat ca nou reprezentant al FPS în noua AGĂ. Mă adresez secretarului AGA:

-Domnule Mezeșan, consemnați, vă rog, în procesul verbal că se solicită de către adunarea generală a acționarilor suspendarea Managerului Ștefan Prică, cu 33 la sută din numărul total de voturi.

Arvinte ajunge la culmea furiei. Eu mă mențineam calm și izbuteam, în ciuda tensiunii uriașe din sală, să păstrez adunarea în limitele decenței. Din nou Arvinte se adresează sălii:

-Domnule secretar, notați în procesul verbal și cel de al doilea vot, cu greutatea de 33 la sută, al celui de al doilea reprezentant al FPS.

Calm, cu o undă de ironie în glas, îl întreb pe Mezeșan:

-Ați notat, domnule secretar? El confirmă. Apoi mă adresez sălii:

-Domnule președinte Arvinte, nu ne permite nici o lege să luăm în considerare votul cuiva, transmis prin corespondență, dacă a procedat astfel. De aceea vă întreb, domnule Arvinte, există șanse ca cel de al doilea reprezentant desemnat al FPS, cu cele 33 de procente ale sale, să ajungă într-un timp decent în această sală?

Arvinte era negru la față, de supărare. Clocotea, neputincios. Lumea îl vedea în adevărata sa lumină – un individ oarecare, foarte ascultător și bun slujitor de altfel, cocoțat prin jocuri politice într-un fotoliu promis ca producător de multe satisfacții strălucitoare, cu condiția să ducă la îndeplinire toate ordinele.

Iarăși mă adresez secretarului AGA:

-Domnule Mezeșan, cred că trebuie să închideți procesul verbal și să mi-l aduceți la semnat. Dar Arvinte nu se lasă:

-Nu înainte de a completa că pe baza semnăturii mele și a delegatului Arginteanu îl considerăm pe domnul manager Prică Ștefan suspendat!

Eu, în calitate de președinte al adunării, îl mai întreb o dată:

-Mai doriți să completați și altceva, domnule președinte Arvinte? Nu, zice el. Semnez procesul verbal la rubrica „Președinte”, după care Mezeșan a înscris ultima solicitare a lui Arvinte. Sub această propoziție semnează Arvinte și Arginteanu. Acestuia din urmă îi tremura mâna!

Ridicându-ne din scaune, în fața întregii adunări, revoltate în cea mai mare parte – cu excepția celor circa 20 de persoane care zâmbeau cu un sentiment de triumf afișat, ceva de genul „Vezi că ți-a venit și ție rândul?!” – mă adresez lui Arvinte:

-Aștept, domnule Arvinte, ca în cursul zilei de mâine să trimiteți oficial, nu în mână cum ați procedat azi, faxul din partea FPS central. Vă mai informez că mi-a fost destul de greu, deși am folosit toate degetele, de la mâini și picioare și tot nu mi-au ajuns, ca să număr câte încălcări ale Legii Managerului am făcut, în ultimele 60 de minute, atât dumneavoastră cât și eu, încercând să mă arăt politicos!

Deci este clar, pentru toată lumea: a început RĂZBOIUL! Că lupte sporadice au existat încă în urmă cu șase luni, lumea le-a sesizat și le-a consemnat. Doar eu, în naivitatea mea, le-am considerat simple incidente și le-am trecut cu vederea. Până în urmă cu o jumătate de oră nu pricepusem că acest domn Arvinte are un scop anume, cu mine. Nu avusesem timp să mă întorc cu fața spre acele evenimente mărunte – de fapt, provocări evidente! – deoarece preocuparea mea principală, peste grijile mărunte, zilnice, fusese de a grăbi aducerea IACMRSG – ului la starea de „societate comercială cu bonitate”. De aceea nu am avut abilitatea de a descoperi, mai bine zis de a cerceta care sunt dedesubturile acestor asalturi repetate ale lui Arvinte de a mă suspenda. Că în jurul meu se țesea o pânză de păianjen, asta o simțisem de câteva luni. Dar nu-mi era nimic clar. Eu mă rezumam să susțin că n-am băgat mâna nici la cantina liceului nr. 9 și nici n-am apelat la relațiile de muncă pe care le aveam cu abatorul de carne de la Șendreni. Asta nu a însemnat că alții, din subordinea mea sau din jurul meu n-au făcut-o. Dar să mă fi tras pe mine ca acoperire pentru faptele lor? Asta nu mi-a trecut prin cap niciodată! Că m-am opus unor abuzuri de acest fel, da! Asta am făcut-o. Și am afirmat public că nu agreez asemenea scăderi de educație primară.

Sedința terminându-se, lumea a evacuat sala de la etajul 3. Am rămas la urmă, în sală, doar câteva persoane: inginerul Teodorescu de la Departamentul Metalurgie, cel ce-și dăduse demisia din funcția de reprezentant al FPS în AGA, domnul secretar Mezeșan, avocatul Nicolau și subsemnatul. Ceilalți din acest grup comentau anumite momente din ultima oră, mai ales cele stârnite de intrarea furtunoasă a lui Arvinte. Eu nu-i băgam în seamă. Rămăsesem în scaun. Abia acum realizez ce s-a întâmplat, cum s-au involburat apele. Cum unele lucruri cărora nu le-am dat importanță au luat alte dimensiuni, proporții la care nu m-am așteptat nici în cea mai rea ipoteză. Privind în urmă, la acel moment zero când a apărut Arvinte pentru prima dată în biroul meu, anunțându-se ca noul președinte al FPS județean după venirea la putere a coaliției de dreapta, mi-am dat seama că am greșit considerând modul de comportare a acestui Arvinte ca un infantilism. Construcția începută ca un asalt împotriva mea era doar o fază incipientă pe vremea aceea. Scisoarea anonimă, incriminările conținute în acele pagini, declararea lor ca „suspiciuni” la adresa mea, sosirea celor trei inspectori de la Garda Financiară, controlul instrumentat și procesul verbal final al controlului, cu acele capete de acuzare copilărești, toate acestea erau componente ale unui eșafodaj care ducea la demiterea mea. Deși nu am avut specialitatea de constructor, dar trăind printre ei, ar fi trebuit să văd cum se ridică, etaj cu etaj, o rampă pe care să fie adus tunul cu care să fiu executat, în final. Doamne, năucitor! Cât de naiv am fost! Cum de nu m-am gândit că dușmanul, lovindu-mă pe mine, va face să sufere alții, poate mulți, nevinovați?! Care se vor revolta împotriva mea!

În perioada 1996 – 1997 când dreapta a venit la putere, în prima fază, cea propagandistică, totul mi s-a părut pozitiv, progresist. Ministerul Reformei promitea acțiuni cu efecte benefice. Ne-am înscris pe această linie, am privit cu încredere spre viitor. Și ne-am continuat propriul program pe care l-am validat ca bun, corect. Culmea, lună după lună obțineam rezultate, acestea confirmau linia ascendentă a programului nostru, în concordanță cu programul politic al lor. Dar se pare că

organelor locale nu le-a convenit rezultatul obținut de IACMRSG. Prefect, președinți – de partide, de consilii locale – nu au privit cu ochi buni rezultatele noastre. Cum, domnule, vă desprindeți din starea negativă, de condamnat, singuri, fără să apelați la sprijinul nostru? Fără să veniți la noi să cereți, ca în schimb să oferiți – favoruri economice, comerciale, bănești, slujbe, funcții, angajări de nepoți și alte rude? Acum înțeleg o mică parte din mersul lumii! A lumii noastre, a României lansată în economia de piață! Ce alte greșeli a mai făcut societatea condusă de mine, pe funcția de manager unic? Stai, domnule, stai! Pricepi? Că voi, constructori și reparatori ați ținut în stare de funcționare Combinatul! Este posibil să aibă ei un alt gând, un alt viitor pentru Combinat? Nu cumva voi ne încurcați planurile? Cred că da! Asta-i! *Nebunul acela idealist, care crede la fel ca și Nicolae, că vor putea ține în picioare colosul, acela trebuie înlăturat mai înainte de toate. Fără el, chiar și Nicolae va deveni în scurt timp neputincios!*

În primul rând am greșit refuzând, în serie, atâtea eminente cenușii care au venit cu propuneri aberante, contrare intereselor noastre și ale Combinatului. Aceștia s-au încărcat cu ranchiună. Dar puteam proceda altfel decât am făcut-o? Categorie nu. Nu puteam lovi, nici direct și nici indirect, în cel care ne-a înțeles deplin, profund și ne-a ajutat cum nimeni altul nu ar fi făcut-o. A fost și este o obligație nescrisă. Au încercat pe cale politică să mă înlăture. Prin președintele Dumitriu, mai marele FPS. Dar nu le-a mers. Acest siderurgist din familie nu a mușcat momeala. Și atunci au ales strategia loviturilor organizate în absența decidentului principal. Și-au făcut jocurile când domnul Dumitriu nu era în țară. Doar așa le-a mers.

Puteam să fac apel la domnul Dumitriu, ca la un judecător de drept. Răspunsul lui ar fi putut opri prăbușirea. Sau nu. Poate că și asupra sa se exercitau ceva presiuni specifice. Putea să zică, simplu „Asta e! Oprește-te, Prică, dă-te din drumul lor!” Așa că și eu, la rândul meu, mă gândeam că ar trebui să mă opresc. Stop! Dă-te la o parte!

Este uimitor cum se pot derula atâtea gânduri în minte, în doar câteva secunde, zeci de secunde. Dar asta mi s-a întâmplat. Curios lucru, nu simțeam vreun gust amar la o asemenea decizie finală. Cred că soluția finală a venit ca o dezlegare a unei probleme ale cărei etape se depuseseră, pe rând, strat peste strat, în subconștient. Acolo, în adâncuri, se produsese toate calculele, se analizaseră toate variantele. Și soluția finală mi-a venit din adânc, logică, liniștitoare.

În acest moment al zilei, domnul Nicolau juristul întreabă:

-Acum ce facem?

-La ora aceasta – cred că era puțin trecut de ora 16,00 – nu putem face altceva decât să mergem la cantina noastră, să servim o masă cu domnul Teodorescu astfel încât domnia sa să prindă trenul de 17,45 spre București. Și chiar așa am procedat. Am servit masa, iar la 17,15 ne-am despărțit de domnul Teodorescu, făcându-ne urări sincere.

Acum domnul Nicolau din nou întreabă:

-Ce facem mai departe?

-O să-l lăsăm acasă pe domnul Mezeșan, după care o să trecem pe la blocul B3 din Țiglina 2 unde locuiești dumneata și te voi lăsa acasă. Așa facem. Ajungem în Țiglina 2, la B3. Coboară Nicolau, cobor și eu. Cât a durat călătoria am avut timp să-mi pregătesc câteva cuvinte:

-Din acel moment al ședinței, când am încheiat procesul verbal, l-am semnat și apoi a semnat și Arvinte plus Arginteanu, eu mă aflu în contextul acelor prevederi ale Legii Managerului care zice că *în situații conflictuale între FPS și managerul societății comerciale cu capital majoritar de stat, litigiile se vor rezolva la instanța de arbitraj pe care cele două părți au convenit să o nominalizeze*. Acum patru ani și ceva când am semnat contractul de management, cu doamna Lepădatu, care era atunci președinta FPS județean, am convenit să ne arbitrăm la Camera de Comerț și Industrie Galați.

-Confirm, zice avocatul Nicolau. Arbitrajul de la Camera de Comerț lucrează pe două schimburi, cu câte un judecător pe fiecare schimb. Nu credeți că ar fi cazul să mergem până la Cameră și dacă îl găsim pe judecătorul de serviciu să ne constituim de pe acum, parte victimizată, abuzată?

-Ești avocat, știi cel mai bine ce este de făcut. Hai, să mergem.

La Camera de Comerț l-am găsit pe judecătorul Popa în activitate. l-am expus, pe scurt, litigiul în care am intrat și i-am dat, spre lectură, procesul verbal al adunării generale a acționarilor din 28 august 1998. L-a citit cu atenție, de la început până la sfârșit și ni s-a adresat astfel:

-Ultima parte a ședinței AGA este nelegală, adică conține abuz după abuz. Ceea ce pot să hotăresc eu și mă împuternicește legislația în vigoare este să anulez această ultimă parte a ședinței, adică a celor cuprinse în procesul verbal referitoare la suspendarea dumneavoastră, domnule Prică. Apoi continuă: *„Pentru ca concluziile existente în procesul verbal de control efectuat de cei 3 inspectori ai Gărzii Financiare să fie luate în considerare ca suspiciuni, ele trebuie să treacă printr-o fază următoare, de obicei efectuată de Poliție, dar nu neapărat, însă obligatoriu trebuie să fie făcută o cercetare de către Procuratură. Procurorul delegat pentru caz va hotărî soarta dosarului ce se va constitui. În funcție de rezultatul (rechizitoriul) dosarului instrumentat de procuror, judecătorul sau completul de judecată de la Arbitrajul Camerei de Comerț va delibera asupra **existenței sau inexistenței suspiciunilor ce pot fi luate în considerare pentru suspendare.**”*

Am plecat de la Cameră cu o hotărâre semnată de judecătorul Popa prin care se declarau nule hotărârile solicitate - abuziv – de domnul președinte al FPS Galați, Arvinte. Am revenit la casele noastre, destul de târziu din zi. Însă am convenit cu domnul Nicolau să nu comunicăm nimănui despre existența acelei Hotărâri a Arbitrajului decât atunci când evenimentele o vor impune.

A doua zi am revenit la muncă și m-am ocupat de problemele curente, care erau destule. După primul val de treburile, mai spre orele 12,00 am invitat-o la mine pe doamna directoare economică Marinescu. Achitaserăm datoria istorică, dar nu puteam să sărbătorim acest eveniment. Peste noi, peste mine nu se lăsase încă liniștea. Nu mă puteam plasa în afara oricărei griji, atâta timp cât situația economică generală a țării nu părea să fie una stabilă. Inflația creștea în continuare,

cifrele erau anormal de mari. Ele nu puteau fi un reglaj automat al economiei de piață. Acest fenomen românesc nu se întâmpla în țările vecine, nici în cele din Occident. Atunci ce se întâmplă?

-Nu suntem noi, eu ca manager și dumneavoastră, ca director economic, să evaluăm cauze, efecte, consecințe. Noi trebuie să recurgem la instrumentele ce ne sunt la îndemână pentru a ne asigura supraviețuirea. Adică să continuăm pe linia pe care am mers până acum.

La câteva zile după data de 28 august, adică în primele zile ale lunii septembrie, m-am trezit în birou la mine cu domnul președinte Arvinte, însoțit de inginerul Arginteanu, unul din cei doi reprezentanți ai FPS în AGA, însă fără cel de al doilea reprezentant, al cărui concediu de odihnă încă nu se încheiase. Președintele Arvinte era însoțit de cei doi cenzori de la vechea AGA, cărora Arvinte le-a reînnoit mandatul în noua AGA. Același Arvinte îmi comunică prezența, în secretariat, a noului Manager, în persoana domnului inginer Coman, încă șeful șantierului 81 de montaj mecanic și instalații, din cadrul Grupului Oțelării. Îi propun domnului Arvinte să-l invite în birou pe domnul Coman. Acesta mai întâi se codește (cam teatral, după părerea mea!), apoi se lasă convins și intră. În timpul acestor pregătiri reușesc să-i spun șefului de cabinet să-l invite la mine pe domnul Nicolau, juristul nostru. Ne așezăm cu toții în jurul mesei de consiliu din biroul meu și îl invit pe domnul Arvinte să spună ce are de zis. Cu figura lui triumfalistă, mi se adresează:

-Am venit împreună cu echipa de cenzori, cu noua AGA și procesul verbal semnat de cei doi reprezentanți ai FPS în noua AGA care l-au propus ca nou manager al IACMRSG pe domnul inginer Coman.

-E în regulă, zic eu și întreb în continuare: eu ce trebuie să fac acum?

-Păi, zice Arvinte, să întocmiți împreună cu domnul Coman un proces verbal de predare – primire.

-De predare ... a ce? îl întreb pe Arvinte.

-De predare a postului de manager al IACMRSG către domnul inginer Coman, pe baza hotărârii semnată de cei doi membri ai FPS, majoritari în AGA. Nu-i clar?

-Care „cei doi membri”, eu nu văd decât unul!

-Aveți pe hotărârea luată de dâșii și semnătura celui de al doilea membru al FPS în AGA.

Un nou abuz, o nouă greșală făcută sub presiunea grabei. Renunț la o atitudine defensivă și mă adresez, de data aceasta cu vocea puțin mai ridicată:

-Domnule președinte Arvinte, cred că se vede cu ochiul liber că am o vârstă cam dublă față de a dumneavoastră. Drept urmare, probabil că am și ceva mai multă experiență de viață decât dumneavoastră. Chiar mă credeți un „copil”? Cum să accept, într-o problemă atât de importantă, atât pentru mine cât și pentru IACMRSG, un proces verbal cu o semnătură oarecare, a unei persoane pe care nu am văzut-o niciodată? În cazul de față, această persoană ar trebui să fie aici, lângă noi și chiar să mă convingă că această semnătură este a lui!

-Adică matale mă acuzi că aș umbla cu măsluiri? zice Arvinte.

-Doamne ferește, cum aș putea îndrăzni?! zic eu. Dar domnul în cauză, neprezent aici, ar putea să o facă!

Cei de față, în corpore, se uitau la mine, cu mirare. Iar culoarea feței domnului Arvinte trecea spre negru, din ce în ce mai întunecat.

-Să profităm, domnule Arvinte, de această întâlnire și de prezența aici a domnului Arginteanu. Aș vrea să-mi detalieze care sunt considerentele pe baza cărora a decis că este necesară înlocuirea mea prin acțiunea de suspendare, ținând cont de faptul că domnia sa a fost angajatul IACMRSG până în urmă cu 9 luni, deci cunoaște situația societății din interior.

Arginteanu a fost luat prin surprindere, nu se aștepta la o asemenea interpelare. A bâiguit ceva despre suspiciuni, s-a înroșit, apoi a tăcut.

-Domnule Arginteanu, fără nici o supărare, în calitate de inspector șef în funcția de mare răspundere pe care o dețineți sunteți obligat să cunoașteți o sumedenie de legi. Altfel puteți să deveniți victima propriilor lapsusuri, dar puteți să luați și hotărâri greșite, tot din necunoașterea legilor, așa cum este cazul meu, care sunt și victimizat, dar și abuzat. Pentru că ați invocat niște suspiciuni, urgent ar trebui să vă clarificați, cu ajutorul juriștilor, în ce condiții niște „constatări” pot fi luate în considerare ca „suspiciuni”.

-În ce vă privește pe dumneavoastră, domnule președinte Arvinte, am înțeles încă de la finele ședinței AGA – care, de fapt se încheiase deja, dar pe care am continuat-o ca să nu vă știrbesc personalitatea în fața celor circa 150 de oameni prezenți în sală – că, în fapt, conform prevederilor Legii Managerului față de cele solicitate de dumneavoastră noi am intrat în LITIGIU, între subsemnatul ca Manager al IACMRSG și FPS județ Galați, reprezentat de dumneavoastră. Vă informez, domnule președinte Arvinte, că după plecarea dumneavoastră de la ședință, am mai citit o dată anumite articole din Legea Managerului și m-am prezentat la Arbitrajul Camerei de Comerț și Industrie Galați, care lucrează cu judecătorii săi în două schimburi.

Aici m-am oprit câteva secunde, m-am dus la seiful meu și am scos de acolo câteva copii după Hotărârea ce a emis-o domnul judecător Popa. Am dat un exemplar lui Arvinte, un alt exemplar lui Arginteanu, un exemplar unuia din cei doi cenzori și un exemplar lui Coman. Arvinte a avut răbdare să citească până la capăt documentul, s-a ridicat în picioare și a plecat, fără să salute. Doar a mormăit, deslușit „*habar nu are acest judecător Popa ce-l așteaptă!*”

Ce a urmat? Păi, în următoarele 10 zile domnul judecător Popa a fost exclus din echipa Arbitrajului Camerei de Comerț Galați. El a fost înlocuit cu trei doamne judecătore (evident, proțărăniste!) aduse de la Tribunalul Galați. Una dintre ele avea prenumele Sarmisegetuza, alta avea numele de familie Creangă, iar numele celei de a treia nu îl mai rețin. Am fost programat într-o nouă ședință de arbitraj, cu acest nou complet, pe undeva în luna octombrie 1998. L-am avertizat pe domnul avocat Nicolau, juristul nostru, să nu mă însoțească la proces în calitate de apărător deoarece sentința va fi una pe placul politicianilor aflați la cârma județului, eu voi pleca din funcție, iar el poate să se compromită. Ceea ce nu ar fi de dorit, deci trebuie să rămână neutru.

Are loc prima ședință a completului de judecată, într-o zi din luna octombrie, 1998. Când mi se dă cuvântul, eu apărându-mă singur, solicit onoratei instanțe să mi se permită să studiez noul dosar al cazului, deoarece nu eram în cunoștință de cauză și deci nu puteam să mă apăr corect. Am

nevoie să găsesc un avocat competent, cu ajutorul căruia să-mi construiesc apărarea. Onoratele doamne au discutat între el și mi-au acordat 2 săptămâni, următorul termen fiind programat la 18 octombrie. După această zi, de 18 octombrie, în următoarele 13 zile mi se încheia mandatul de manager.

La sugestia unui bun prieten al meu, am angajat-o ca avocat apărător pe soția unui distins deputat în Parlamentul României, din Galați. Doamna era specializată pe divorțuri și nu se pricepea deloc pe relații manageriale, cu atât mai puțin pe descălcirea unui proces verbal întocmit de Garda Financiară, conținând 6 capete de acuzare. Eu am instruit-o cât am putut, dar a fost destul de greu, doamna fiind foarte ocupată cu propriile procese. Ședința a avut loc la termenul stabilit. Procedura a durat doar o oră. Două din doamnele judecător au bombardat-o pe doamna avocat cu multe întrebări, unele chiar fără nici o legătură cu subiectul. Dânsa a depus eforturi să răspundă cât mai apropiat de ceea ce o instruisem. Am observat un lucru curios: cea de a treia judecătoare, doamna Creangă a încercat de câteva ori să-i vină în ajutor avocatei mele! În final, această doamnă judecător Creangă, dovedindu-se a fi șefa completului, a anunțat că următoarea înfățișare va avea loc la data de 31 octombrie, când se va ține dezbaterea finală. Deși celelalte două judecătoare au încercat să tragă de timp, adică să aducă data dezbaterii mai spre 25 sau 27 octombrie, doamna Creangă s-a ținut ferm pe poziție, fiind în imposibilitatea unui alt termen, toate zilele fiindu-i ocupate cu dezbateri.

Bingo! am zis eu în gând. La data de 31 octombrie nu vei avea pe cine să suspenzi, eu fiind în afara contractului de management în a doua zi, pe 1 noiembrie, când trebuia să intre în vigoare suspendarea. Zic eu, acum, după atâția ani, că doamna Creangă, fixând termenul de dezbateri la 31 octombrie mi-a dat de înțeles ce să fac. M-am conformat imediat. În dimineața zilei de 30 octombrie mi-am completat cererea de ieșire la pensie, am trimis-o la sediu adjunctului meu, Victor Olaru, el a semnat-o și a trimis-o imediat la Casa de Pensii. Au trecut doar două ore și aveam pe masă Decizia de Pensionare, începând cu data de 1 noiembrie 1998!

Nu m-am prezentat la ședința de dezbateri. Nu știu dacă s-a ținut sau nu. Dar nu are importanță! În final toate părțile au fost satisfăcute. Ei s-au bucurat că nu le mai stau în cale. Eu, că mi-am dus la capăt, onorabil (cât se poate de onorabil, au afirmat colegii din staful de conducere al societății) mandatul de manager unic.

Sfârșit

Epilog

Privesc în urmă la această etapă foarte importantă din viața mea, când am decis din proprie inițiativă să conduc, în calitate de MANAGER UNIC, societatea comercială de care m-am simțit atât de legat. Afirm cu mâna pe inimă că am luat cea mai potrivită hotărâre în contextul condițiilor existente în acea perioadă.

Nu-mi dau seama cum am reușit să-mi duc la capăt mandatul și să îndeplinesc obiectivul pentru care am depus toate eforturile, acela de a aduce IACMRSG la starea de societate cu bonitate. Adică să ridic acuza că IACMRSG este o gaură neagră pentru economia românească. Mediul în care mi-am dus mandatul a fost unul ostil. Dar ostilitatea a devenit acerbă în perioada 1997 – 1998. În acest interval, în cadrul mediului ostil s-au desprins niște „hiene” care au arătat pe față, fără scrupule, că jinduiesc după resursele pe care încă le avea IACMRSG.

Dezideratul întregului colectiv de la IACMRSG a fost **supraviețuirea**. Obiectivul nostru a fost extrem de dificil de atins, într-un mediu economic național lăsat în derivă, o lungă perioadă de timp, când Statul nu a intervenit eficient să oprească inflația și devalorizarea monedei naționale. Formațiunile politice care au ajuns la guvernarea țării au asistat, neputincioase, la instalarea unui blocaj în economie, aproape fără speranță de înlăturat. Am avut curajul să adopt această linie managerială, supraviețuirea, deoarece mă bazam pe un staf de conducere alcătuit din oameni cu calități deosebite, care au știut să mențină stacheta sus și care m-au sprijinit pe întregul parcurs al mandatului meu.

Am conștientizat, în perioada de timp când mi-am făcut pregătirea de a adopta o decizie angajantă, deosebită pentru mine și familia mea, că voi fi supus multor încercări, multor provocări, voi fi pus în situații de risc, că voi fi obligat să fac mereu sacrificii în folosul celor mulți.

Când peste toate acestea s-a lăsat cortina, aveam șaiszeci și șase de ani și jumătate. Fusesem în fruntea IACMRSG timp de 12 ani și câteva luni, pe un post de conducere invidiat, desigur, de multe persoane. Îi asigur pe baza propriei experiențe, pe toți cei care aspiră să devină

conducători de colectivități, mai mari sau mai mici, că invidia este un sentiment justificat, că el se manifestă la persoane care se consideră îndreptățite să dorească, în ierarhia socială, o rocadă favorabilă lor. Îi asigur pe acești invidioși că nimic nu este mai adevărat decât înțelepciunea poporului, care etichetează acest eveniment cu zicala „schimbarea stăpânului este bucuria nebunului!”.

Toate trec, multe vin, dar trec, pe rând, mai repede ori mai încet, lăsând urme superficiale sau brazde adânci. Uitarea se așterne ca un pansament miraculos, vindecând rănilor. Uitarea trebuie să fie precedată de iertare și asta o fac toți oamenii cu un fond bun, sănătos, credincios. Rămân însă, vrei nu vrei, totuși episoade ori numai imagini care cu greu se șterg, deoarece sunt rezistente acțiunii vindecătoare a timpului.

Astfel, la câteva zile după ultimul episod cu domnul Arvinte și cei patru cavaleri însoțitori, care descinseseră în biroul meu ca să-mi impună să semnez un proces verbal de predare primire, primesc un telefon de la domnul Olteanu Ion, prietenul de nădejde de la București, care mă anunță că IACMRSG va fi vizitat rapid de un personaj din FPS central, pe care cei din jurul lui îl porecliseră „Călăul”. Misiunea acestuia era ca, prin metode numai de el cunoscute, să îi determine pe managerii care se arătau incomozi pentru anumite personaje politice, să-și dea demisia, ca unică soluție spre propriul bine! A venit acela, a doua zi, pe la amiază. Nimeni nu știa de sosirea lui – cel puțin așa gândeam pe atunci – în afară de mine. Fiind prevenit, după o oră, cel mult două de stat dimineața la birou, intru la colegul Olaru Victor și îl anunț că plec acasă, mă simt rău, cred că am făcut și ceva temperatură. Și am plecat. Cel poreclit „Călăul” a sosit după o oră. Fără ezitare a convocat staful de conducere, inclusiv pe liderul de sindicat. Întâlnirea cu staful nu s-a putut ține în biroul meu deoarece imediat după ultima „aventură” cu Arvinte confiscasem șefului de cabinet toate cheile de intrare în biroul meu. Aveam o ușă de acces la bucătărie, care avea o broască tradițională ce putea fi deschisă cu un șperaclu simplu. L-am pus pe mecanicul de întreținere al sediului central să-mi monteze un zăvor solid, pe partea dinspre biroul meu spre bucătărie. Deci nu exista acces la mine! Așa că ședința cu staful s-a derulat în biroul domnului director tehnic Olaru Victor!

Toți participanții erau speriați. Reușise „Călăul” să-i sperie, prin modul cum își făcuse intrarea.

-De ce nu este prezent și Managerul? întreabă el.

-A plecat acasă în urmă cu o oră, anunțând că se simte rău și chiar a făcut și temperatură, informează Victor Olaru.

-Sunați-l imediat acasă și spuneți-i să vină la serviciu! dă ordin Călăul.

Victor mă sună. Las telefonul să sune de 8 – 9 ori, apoi răspund.

-Este sosit de la FPS București domnul director ... (îi spune numele, nu l-am reținut!) și spune că trebuie să vi imediat la întreprindere.

-Nu am nimic împotriva să vină domnul director la mine! Nu înțelegi? Am 39 de grade, am luat două paracetamoale și sunt tot o apă, pijamalele îmi sunt ude! răspund eu.

Victor a închis telefonul. Nu m-au mai deranjat toată ziua. Seara pe la ora 23,00 m-a sunat Victor și m-a informat cum a decurs ședința. Că directorul respectiv a pus tot staful să voteze suspendarea managerului.

-Și? Ce ați făcut?

-Păi, am votat! zice Victor.

-Merci! zic eu.

A doua zi am plecat la birou la ora obișnuită. Am luat mapa de corespondență și am început să lucrez. Pe la ora 9,00 intră în birou la mine respectivul domn director din FPS central. Afișa o atitudine de om dur, extrem de dur.

-N-ați fost la ședința de aseară! zice el acuzator.

-Nu, zic eu subliniind în continuare fără să arăt a fi un fricos, și mi-a părut rău că pe funcția pe care o am, de Manager (subliniat!), un puseu brutal de temperatură m-a obligat să mă retrag acasă. Noroc că și-au făcut efectul paracetamolurile și mi-a scăzut temperatura până dimineața. Acum mai am un rest de 37,5 grade și deci sunt în măsură să vă răspund la problemele cu care v-a însărcinat domnul ministru Dumitriu.

La auzul numelui domnului Dumitriu i s-au dilatat pupilele, după cum am observat eu.

-De fapt, zice dânsul ocolind tema emisă de mine, sunt aici la apelul făcut de domnul președinte al FPS județ Galați, Arvinte.

-Dar ce probleme mai are domnul președinte Arvinte cu IACMRSG-ul și presupun că și cu mine? Întreb eu făcând-o pe fecioara nevinovată. Nu v-a informat că suntem în etapa de derulare a arbitrării litigiului apărut între subsemnatul și președintele FPS județ Galați, domnul Arvinte? În prezent ne găsim în faza de început, când judecătorul de serviciu al Arbitrajului de la Camera de Comerț și Industrie Galați s-a pronunțat asupra litigiului. Îmi pare rău că nu l-am informat pe domnul ministru Dumitriu despre acest litigiu și problemele legate de el. Și îi înmânez o copie după Hotărârea emisă de judecătorul Popa.

Respectivul domn ia hârtia în mână, se preface că nu cunoaște acest text și începe să-l citească. Eu, conform unui obicei vechi, îi studiez mimica. Vorbesc tot eu, în timp ce domnul în cauză rămâne cu ochii pe document, deși terminase de parcurs cele câteva rânduri ale Hotărârii.

-Având în vedere faptul că suntem aproape de sfârșitul lunii septembrie, cred că în următoarele trei săptămâni vom izbuti să încheiem bilanțul acestui an, la nivel de 9 luni. Acest bilanț ne va spune în ce măsură am realizat prevederile din Contractul de Management încheiat între subsemnatul și FPS, contract care expiră la 31 octombrie 1998.

Nu am avut ce să mai adaug. Domnul respectiv (evit, după cum vedeți, să-l numesc după poreclă!) s-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă, spunând că îl va informa pe domnul ministru Dumitriu asupra situației. Despre acțiunea abuzivă pe care o desfășurase cu o zi în urmă nu a pomenit nici un cuvânt.

Nu eram, de data aceasta, chiar atât de naiv încât să cred că gata, orice acțiune din partea lor a încetat. Eram sigur că Arvinte va căuta o altă stratagemă. După ce au desființat, pur și simplu,

compartimentul juridic de la Arbitrajul Camerei de Comerț, înlocuind judecătorii de arbitraj cu un complet de trei judecători de la Tribunal, mă mai puteam baza pe respectarea legii de către aceste persoane? Nici vorbă! Aveam totuși, la acest moment un mic avantaj: una din trei judecătore, doamna Creangă a respectat litera jurământului pe care l-a rostit când a fost investită cu acest înalt titlu, de judecător. Și, după cum s-a văzut până la final, mi-a dat șansa să mă retrag, fără să iau pe umeri povara epitetului de „suspendat”.

După acest episod, fiind convins că sunt aproape de încheierea perioadei active, de salariat din viața mea, am hotărât să-mi iau câteva măsuri de siguranță. Am chemat-o pe doamna director economic Marinescu și i-am cerut să-mi facă copii după toate bilanțurile contabile, anuale și trimestriale, începând din anul 1986, de când am fost investit director general.

-Îmi pare rău, nu avem documentele originale decât din ultimii zece ani. Așa este legea!

-Bune și acelea! Am făcut un pachet cu aceste documente și le-am luat acasă. La fel am procedat și cu documentele din serviciul Fondului de Salarii.

Le-am explicat celor două doamne că prevederea este mama siguranței. Este bine să ai documente cu care să te aperi, deoarece o dată plecat din activitate, nu se știe cine și cum va acționa cu fondul documentar al instituției.

Deci am plecat la pensie! M-am hotărât să abandonez orice interes față de IACMRSG, să nu manifest nici o atitudine, să nu las ca cineva să emită vreo ipoteză că aș dori să revin acolo. Nu. Iar familia m-a susținut în decizia mea. O bună perioadă de timp am fost plecat din țară. Am stat la fiica mea, în Canada. Am vizitat tot ce era mai interesant în State și în Canada. M-am întors în țară după 6 ani.

Deși mi-am pierdut interesul față de locul unde am muncit cea mai mare parte din viață, unele lucruri nu pot fi evitate. În viață se întâmplă ca anumite evenimente, vrei nu vrei, să vină peste tine.

Iată, în februarie 2005 guvernul Tăriceanu emite o ordonanță de urgență privind recalculul pensiilor privind contribuțiile la CAS ale fiecărui fost salariat. Ordonanța nr. 4, din 5 februarie 2005. Neavând cu ce să-mi umplu timpul, în perioada 2004 – 2006 m-am apucat să studiez toată legislația privind pensiile, cum se calculează și cum se recalculează acestea. Studiul l-am făcut ca pe vremuri, ca în studenție și mai târziu, când m-am pregătit pentru examenul de management, în 1993. Cred că am devenit cel mai priceput recalcuator al punctului de pensie, din zona Galați. Informația despre perfecționarea mea în acest domeniu s-a transmis repede, din om în om și mulți foști salariați constructori au venit la mine să îi ajut în cazul lor concret. În cele mai multe cazuri, aplicând cu rigurozitate prevederile legii și ale metodologiilor aprobate, am obținut rezultate surpriză: nici o pensie nu avea greșeli în plus, ci doar în minus. Oamenii s-au dus la Casa de Pensii și au cerut recalculul, semnalând zona unde au descoperit ei greșelile în documentul oficial, care li s-a înmănat la momentul pensionării.

Primul caz de recalcul am vrut să-l duc până la capăt. Dar îmi lipseau informații din statele de plată ale salariatului respectiv. Ele se aflau arhivate, iar depozitul cu aceste documente era la sediul

central al IACMRSG. Mi-am călcat pe inimă și am urcat în Combinat, solicitând acces la acele informații. A fost pentru prima și ultima dată când am revenit la vechiul loc de muncă.

Cercetând statele de plată la persoana respectivă am constatat că la dosarul de pensie întreprinderea i-a eliberat adeverință numai pentru salariul tarifar, cel corespunzător programului de 8 ore. Ori, din ștate reieșea că omul muncise frecvent și 10 ore, 12 ore și chiar cu una sau două zile suplimentar decât numărul legal pe lună. Iar întreprinderea calculase contribuția la CAS și o reținuse pentru întregul program lucrat. Dacă aceasta era o situație particulară sau nu, trebuia să aflu. Așa că iarăși mi-am călcat pe inimă și am urcat în sediu, la etajul 1, acolo unde știam că era biroul organizării muncii. Șeful de birou lipsea, așa că l-am întrebat pe angajatul (ce termen vechi!) care era în birou dacă am un caz particular sau dacă la fel s-a procedat cu toți salariații care au ieșit la pensie. Răspunsul lui a fost bâlbâit, omul (angajatul, pardon!) respectiv mă cunoștea și știa că sunt foarte riguros în toate. Dar am înțeles că era un caz generalizat, nu particular. L-am cerut să-i elibereze persoanei pe care o reprezentam o adeverință cu toate orele lucrate, conform statului de plată și să specifice, la urmă, că întreprinderea i-a achitat integral CAS-ul pentru orele lucrate. Răspunsul bietului om a fost că nu-mi poate elibera o asemenea adeverință decât cu aprobarea Managerului (!). Îl rog să se ocupe personal de această problemă și să mă anunțe când are documentul în cauză.

A venit la mine acasă după zece zile. Nu i s-a aprobat eliberarea acelei adeverințe. Eram dezamăgit, siderat, furios. Oare ce se întâmplă cu IACMRSG-ul pe care-l știam eu? Mi-am mai călcat o dată pe inimă – a treia oară! – și i-am transmis managerului în funcțiune că îl rog să ne întâlnim undeva, în afara platformei siderurgice, pentru a discuta o problemă ce nu poate fi vorbită la telefon. A acceptat și ne-am întâlnit la cantina IACMRSG de la liceul nr. 9. Acum acolo funcționa un fel de club, nu mai era cantină! A venit însoțit de un domn, pe care l-a prezentat ca fiind avocat, jurist la Combinat. Nu am înțeles semnificația acestui gest, dar m-a lezat într-un fel. Eram chiar așa de periculos? În sfârșit, las la o parte sentimentele și resentimentele mele și intru direct în subiect. Îl informez că am fost rugat de un fost muncitor de la IACMRSG să-i fac un recalcul al pensiei. I se părea prea mică, ținând cont de anii de muncă, de grupă și de cotizarea la CAS pe care a făcut-o în toată perioada cât a muncit.

-Și, zic eu, am constatat, domnule Manager, că acestui om i s-a atașat la dosarul de pensie o adeverință privind numai salariul tarifar, adică cel aferent programului de 8 ore zilnic. Eu, afirm cu tărie, că marea majoritate a salariaților noștri care au lucrat în acord global au fost plătiți pentru munca prestată, 10, 12 și uneori 14 ore pe ziua de muncă, iar pentru salariul acordat întreprinderea a virat la buget cota de CAS aferentă tuturor orelor muncite.

Replica lui, a acestui manager, a fost stupefiantă: nu cunoaște care este situația sub aspectul sesizat de mine și nici nu a primit vreo plângere sau sesizare de la nici un salariat, mai vechi sau mai nou! Gândeam în sinea mea și cred că se putea citi pe fața mea: bieții oameni!

L-am rugat să verifice care este situația și să fie de acord să ne întâlnim iar peste o săptămână. A fost de acord. A venit la întâlnire însoțit de același avocat, salariat al Combinatului.

Mi-a spus că într-adevăr, tuturor salariaților li s-au eliberat adeverințe numai pentru salariul tarifar, conform cerinței legii, adică a OUG nr. 4 din 5 februarie 2005. Ordonanța prevedea recalculul celor peste 5 milioane de dosare de pensie în două etape: mai întâi se face recalculul la nivelul salariului tarifar, apoi se va lua dosar cu dosar și se vor face ajustările corespunzătoare, fiecărui caz în care există raportate sporuri de orice fel. În OUG exista o anexă în care erau precizate toate aceste tipuri de sporuri.

-Domnule Manager, dumneavoastră vorbiți de prima etapă prevăzută de Ordonanță. Acum suntem în etapa a doua, a recalculului după adeverințele eliberate de întreprinderi care se referă la toate sumele pentru care s-a reținut CAS la oameni. Iar eu știu precis că noi am plătit CAS pentru întregul câștig al oamenilor.

-Personalul de specialitate al nostru spune că Casa de Pensii le-a precizat expres că nu este scris în OUG nr. 4/2005 ca oamenilor să li se elibereze adeverințe pentru sporuri de ore suplimentare.

-Domnule Manager, Casa de Pensii vă tratează pe dumneavoastră ca pe un copil, dar pe mine nu mă poate trata astfel și nici pe ceilalți pensionari. Casa de Pensii își permite să intre în orice fel de eroare, este treaba ei și va răspunde pentru asta. Dar dumneavoastră nu aveți voie să greșiți, citiți legea și o respectați. Dumneavoastră ați muncit deja circa 30 de ani alături de acești muncitori, nu puteți afirma că nu cunoașteți realitatea. Bani despre care vorbim sunt bani muncii efectiv, nu sunt sporuri cum ar fi sporul de șantier sau cel de muncă grea etc. Dumneavoastră cunoașteți realitatea, trebuie să înțelegeți că faceți parte din această realitate. Eu mi-am permis doar să scot în evidență nedreptățile ce se fac acestor oameni! Este treaba dumneavoastră ce veți face mai departe!

Nu știu ce s-a mai întâmplat, nu m-am mai implicat. Consemnez doar că probema acordării pensiei corecte face parte, în continuare, din sloganurile politice ale campaniilor electorale. În 2018 a apărut Legea 263, care a fost promulgată fără ezitare de președintele țării. Dar nu s-a început recalcularea pensiilor după CAS-ul reținut. Mai nou, actuala putere clamează în masmedia că este necesar să se facă acest recalcul. Că se va face! Chiar dacă ar fi nevoie să fie angajați experți străini care să facă lumină în această problemă.

Lumină?
Ori mai mult întuneric?
Realitatea este mult mai crudă deoarece
Empatia
este o floare
din ce în ce mai rară în România!

Cuprins

Câteva considerații	3
Cartea unui super- Meșter Manole, de Adi G. Secară	4
Destine în economia de piață, de prof. Vasile Leonte	7
Capitolul 1: Oameni vechi în haine noi	9
Capitolul 2: Catedrala	17
Capitolul 3: Managerul	25

Capitolul 4: Supraviețuire	39
Capitolul 5: Miracolul	47
Capitolul 6: Lungul drum de la Miracol la Minune	59
Capitolul 7: Strategia câștigătoare	70
Capitolul 8: Provocări	80
Capitolul 9: Sub zodia sportului românesc	96
Capitolul 10: Cioburi de Pleiade	126
Capitolul 11: Bătălia finală	136
Capitolul 12: Naivitate	149
Capitolul 13: De vrei să te odihnești cu adevărat	159
Capitolul 14: Răsplată pentru fapte de bine	165
Epilog	180